Bibliotek 1800

Alexandre Dumas (fils)

Kameliadamen

Alexandre Dumas fils

Kameliadamen

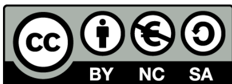
eBibliotek 1800

2023

Ophavsret og brugsbetingelser

Copyright and conditions of use

context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.

1

Efter min opfattelse er det umuligt at skildre mennesker, med mindre man har studeret dem til bunds, lige så lidt som man kan udtrykke sig rigtigt på et fremmed sprog uden først grundigt at have sat sig ind i det.

Da jeg endnu er for ung til at kunne skabe ud af min digterfantasi, nøjes jeg med slet og ret at fortælle, hvad jeg har oplevet.

Jeg beder læseren være overbevist om, at den historie, jeg nu fortæller, virkelig er sand, og at alle de optrædende personer med undtagelse af heltinden endnu er i live.

Desuden er der i Paris folk nok, der har været vidne til de fleste af de begivenheder, jeg her fortæller, og som vil kunne bekræfte dem, såfremt nogen skulle drage sandheden af mine ord i tvivl.

På grund af særlige omstændigheder er jeg imidlertid den eneste, der er i stand til at nedskrive disse begivenheder, eftersom jeg alene har været indviet, i denne sørgelige histories sidste enkeltheder, uden hvilke det ikke ville have været muligt at give en fuldt udtømmende fremstilling.

Disse enkeltheder er kommet til min kundskab på følgende måde:

Den 12. marts 1847 læste jeg i Rue Lafitte på en stor, gul gadeplakat en bekendtgørelse om offentlig auktion over en del kostbare møbler og interessante værdigenstande. Det var et dødsbo. Opslaget meddelte ikke noget om, hvem der var død;

men auktionen skulle finde sted den 16. mellem 12 og 17 i Rue d'Antin nummer 9.

Plakaterne meddelte endvidere, at sagerne stod til eftersyn den 14. og den 15. i den afdødes hjem samme sted.

Jeg har altid sværmet for antikviteter. Jeg besluttede derfor ikke at lade denne lejlighed gå fra mig, og selv om jeg ikke købte noget dog at tage genstandene i øjesyn.

Den næste dag gik jeg derhen.

Jeg var kommet i god tid, men der var alligevel allerede en del besøgende og mellem dem ikke så få damer. Skønt disse var uhyre rigt påklædte og havde deres elegante ekvipager holdende udenfor, betragtede de alligevel al den overdådige pragt, der udfoldede sig for deres øjne med undren, ja næsten begejstring.

Det varede ikke længe, inden jeg forstod, hvad det var, der havde lokket de mange fine besøgende; vi befandt os nemlig i en kurtisanes lejlighed.

Hvis der er noget, som den fine verdens damer gerne vil se, og der var mødt ikke så få her, så er det netop, hvorledes de kvinder bor, hvis ekvipager de hver dag møder, og som hver aften sidder i teatrets loger ved siden af dem, og frækt viser deres nøgne skuldre; strålende smykker og sidste erobringer.

Kurtisanen, der havde boet her, var død. Selv de mest dydsirede kunne derfor godt gå helt ind i hendes sovekammer. Døden havde renset luften efter den skønne synderinde, og i nødstilfælde kunne de jo undskylde sig med, at de var kommet til denne auktion uden at ane, hvem de kom op hos. De havde læst plakaterne og ville se, om disse holdt, hvad de lovede, og ville på forhånd vælge, hvad de ønskede at købe. Det var jo den

naturligste sag af verden, hvilket dog ikke forhindrede dem i, midt imellem alle kostbarhederne, at søge det, der særlig kunne minde om kurtisanen; der var jo ikke en af de tilstedeværende, der ikke havde hørt de mærkeligste ting berette om hende.

Uheldigvis havde denne sfinks taget alle sine hemmeligheder med sig i graven, og trods damernes gode vilje lykkedes det dem ikke at finde andet, end hvad der solgtes efter en afdød, og intet, der fortalte om det liv, der var blevet ført indenfor disse vægge.

I øvrigt var der nok, der kunne friste køberne. Møblerne var pragtfulde. Der var rokokomøbler af rosentræ med ægte forgyldte forsiringer, Sèvres-vaser og kinesisk porcelæn, saksiske småfigurer, atlask, fløjl og kniplinger, alt, hvad der kunne tænkes af kostbarheder.

Jeg gik rundt i hele lejligheden lige i hælene på alle de fine, nysgerrige damer. De gik ind i et værelse beklædt med persiske tæpper, jeg ville lige til at følge efter, da de hurtigt vendte om, smilende skamfuldt, som om de nu endelig var stødt på en virkelig overraskelse. Selvfølgelig blev jeg dobbelt ivrig efter at komme derind. Det var påklædningsværelset, så overdådigt indrettet indtil de mindste enkeltheder, at man først her fik rigtig begreb om den afdødes umådelige ødselhed.

På et vældigt bord op mod væggen strålede en hel samling af de intimeste toiletgenstande en i møde.

Det var en enestående samling af kostbare genstande, ikke en af alle de hundrede småting, som en kvinde af den afdødes slags dagligt måtte bruge, manglede, og alt var enten af sølv eller guld. Hun havde sikkert ikke anskaffet sig alle de ting på

én gang, men forøget sin samling lidt efter lidt, for hver ny elsker, hun havde fået.

Jeg, der ikke lod mig skræmme af en kurtisanes påklædningsværelse, morede mig med at undersøge alle disse sager, og jeg lagde mærke til, at hver af disse kunstfærdigt ciselerede toiletgenstande bar forskellige navnetræk og kroner.

Jeg betragtede disse ting, der tilsammen repræsenterede en hel formue, og jeg tænkte, at Gud havde været barmhjertig mod hende ved at lade hende dø midt i hendes glansperiode, før hun falmede og blev gammel, hvilket er ensbetydende med døden for kvinder i hendes livsstilling.

Findes der noget tristere end at se sporene af et udsvævende liv på et gammelt ansigt? Kan man tænke sig et uværdigere og mere frastødende syn? Denne evige anger – ikke over en syndefuld fortid, men over slet gjorte beregninger og utidig ødselhed, er i virkeligheden det sørgeligste, man kan se. Jeg har kendt en gammel kurtisane, der ikke havde andet tilbage fra fortiden end en datter, der var lige så smuk, som hun selv i sine unge dage havde været. Det stakkels pigebarn, til hvem moderen aldrig havde sagt: Du er min datter! – uden for at minde hende om, at det var hendes pligt at ernære sin gamle moder, som denne havde ernæret hende, fra hun blev født. Denne beklagelsesværdige unge pige hed Louise, og på sin moders opfordring hengav hun sig af lydighed, uden lyst og lidenskab, som hun ville have hengivet sig til en hvilken som helst anden beskæftigelse, hvis nogen havde gjort sig den ulejlighed at lære hende den.

Hun havde et svagt helbred, var opvokset i denne sump og blev tvunget til at følge de andres dårlige eksempel. Som følge

deraf var hendes begreber om godt og ondt aldeles forvirrede; for ingen havde nogen sinde forsøgt at vække de gode egenskaber, naturen måske havde nedlagt i hende.

Jeg tænker så tit på denne unge pige, der hver dag gik på boulevarderne omtrent på samme klokkeslæt. Hendes moder ledsagede hende altid, lige så omhyggeligt som en virkelig moder ville have ledsaget sin datter. Jeg var meget ung den gang og tilbøjelig til at lade mig påvirke af mit århundredes lette moral; men synet af dette ækle, gamle kvindemenneske, der falbød sit eget barn, indgød mig den største foragt og væmmelse.

Jeg må hertil sige, at jeg sjældent har set et så jomfrueligt, uskyldigt ansigt som den unge piges; det var i den grad præget af tungsindig resignation, at man uvilkårligt måtte tro, hun følte sig som et offer.

En dag var den unge piges ansigt ganske forandret, ligesom forklaret. Midt i alle de udsvævelser, hendes moder tvang hende til, havde Gud i sin nåde forundt hende håbet om en lykke, hun aldrig havde troet sig værdig til at skulle opleve. Anede Gud, at hun kun nødtvungent havde givet efter for al den dårligdom, der omgav hende, fordi hun var så svag på sjæl og legeme og aldrig havde haft andet for øje end slette, umoralske mennesker? Ville han trøste hende og redde hendes sjæl?

Den unge pige var frugtsommelig, og alt, hvad der var tilbage i hende af kyskhed, skælvede af glæde. Louise fortalte snart efter sin moder den opdagelse, der gjorde hende selv så overstrømmende glad. Og hvad svarede moderen? – Jeg skammer mig næsten ved at nedskrive det; men jeg gør det alligevel, fordi jeg er overbevist om, at det er rigtigt af og til at

fremdrage, i hvilken grad de stakkels væsener, vi er så tilbøjelige til at foragte ved første øjekast, bliver gjort til martyrer – kort og godt, den skammelige moder svarede sin forventningsfulde datter, at denne i forvejen havde ondt nok ved at ernære to, og at der aldeles ikke kunne blive tilstrækkeligt til tre – den slags børn var en utilladelig luksus og svangerskabet en spildt tid.

Den næste dag kom en jordemoder anstigende, lad os kalde hende for en af moderens veninder, og så til Louise, der blev liggende i sengen i nogle dage for at rejse sig af den endnu blegere og svageligere end før.

Tre måneder efter traf hun en mand, der af medlidenhed med hende besluttede at gøre sit til at redde hende fra så vel legemlig som sjælelig undergang; men det var for sent, jordemoderens behandling havde knækket Louises sidste modstandskraft. Kort efter døde hun efter følgerne af fosterfordrivelsen.

Moderen lever endnu, af hvad og hvordan, det må guderne vide.

Denne historie var faldet mig ind, mens jeg stod og undersøgte de kostbare toiletgenstande. – disse tanker må imidlertid have taget lang tid, for der var nu ikke andre tilbage i lejligheden end mig og en opsynsmand, der stadig gennem døren holdt øje med mig for at passe på, at jeg ikke stak noget til mig.

Jeg gik hen til den brave mand, der havde mig mistænkt og sagde:

"De kunne vel ikke sige mig, hvem der har boet her?"

"Frøken Marguerite Gautier."

Jeg kendte hende godt af navn og udseende.

"Hvad for noget", sagde jeg til opsynsmanden, "er Marguerite Gautier død?"

"Ja, hun er såmænd."

"Hvornår?"

"Det er vist tre uger siden."

"Og hvorfor er hendes lejlighed tilgængelig for alle og enhver?"

"Kreditorerne mener, at det vil drive priserne i vejret på auktionen, når folk ser sagerne i deres rette omgivelser; det vil sikkert ægge dem til at overbyde hinanden."

"Havde hun megen gæld?"

"Masser!"

"Tror De, salget kan dække den?"

"Ja, rigeligt!"

"Hvem tilfalder overskuddet?"

"Hendes familie!"

"Havde hun familie?"

"Ja, det lader jo til det."

"Ja, undskyld – og tak for oplysningerne."

Opsynsmanden, der nu lod til at være beroliget med hensyn til mine hensigter, hilste, og jeg gik min vej.

Stakkels pige, tænkte jeg på hjemvejen, hun må sikkert have haft en trist død, for i hendes omgangskreds har man kun venner, så længe man er rask og lystig. Uvilkårligt følte jeg medlidenhed med Marguerite Gautiers skæbne.

Det vil måske forekomme mange latterligt, men jeg nærer en ubegrænset overbærenhed overfor den slags kvinder, skønt jeg ikke anser det for ulejligheden værd at få andre omvendt på dette punkt.

En dag, da jeg var på vej til politistationen efter et pas, så jeg i en af de tilstødende gader to betjente trække af med en pige. Jeg ved ikke, hvad hun havde gjort, alt, hvad jeg ved, er, at hun hulkende omfavnede et lille barn på et par måneder, inden hun måtte give det fra sig og lade sig slæbe på politistationen. – siden den dag har jeg aldrig kunnet foragte nogen kvinde ved første øjekast.

2

Auktionen var fastsat til den 16.

Man havde ladet en dag gå mellem udstillingen af sagerne og auktionen, for at give tapetsererne tid til at ordne alt i lejligheden – tage gardiner og vægbeklædning ned – og hvad der ellers kunne være at gøre.

Jeg var lige kommet hjem fra en rejse. Det kunne synes lidt påfaldende, at ingen af mine venner, sammen med alle de andre nyheder, der blev den nys hjemkomne meddelt, havde fortalt mig om Marguerite Gautiers død, men sagen er den, at lige så meget som disse kvinders ekstravagante liv er et yndet samtaleemne, så længe man daglig har dem for øje, lige så lidt beskæftiger man sig med dem, når de først er døde. Når de dør i en ung alder, får alle deres elskere det at vide på en gang, for i Paris er næsten altid en kurtisanes elskere venner. Man udveksler nogle fælles erindringer og fortsætter så hver for sig uforstyrret sit liv uden så meget som at fælde en tåre for den døde. – Kurtisanen er som solen, den står op og går ned, uden at nogen lægger mærke til det.

Nu til dags, hvor man ville skamme sig for at græde, når man er nået ud over tyveårsalderen, kan man ikke spilde sine tårer på den første den bedste. Ikke en gang ens forældre, der har ofret deres penge på os, bliver jo begrædt i forhold til alt det gode, de har skænket os.

Skønt mit navnetræk ikke fandtes på nogen af Marguerite Gautiers toiletgenstande, så bevirkede den instinktmæssige

overbærenhed, den medfødte hjertevarme, jeg før tilstod, jeg var i besiddelse af, at jeg tænkte længere på hendes død, end hun måske fortjente det.

Jeg havde ofte set Marguerite på hendes daglige køreture i en lille blå ekvipage, forspændt med to herlige, rødbrune heste, køre gennem Champs-Élysées. Hun var ikke alene usædvanlig smuk; men der var en så udsøgt fornemhed over hele hendes fremtoning, at man undredes over, at hun tilhørte Paris' letlevende kredse.

Disse, ikke altid lige misundelsesværdige væsener, er som oftest, når de er ude, ledsaget af en eller anden person, man aldrig ved, hvem er.

Da ingen mand har lyst til offentligt at vise sig med sin elskerinde, og da disse kvinder har en rædsel for at være alene, sidder der altid nogen ved deres side, enten en af de mindre begunstigede, der ingen ekvipage holder, eller også et eller andet udstafferet gammelt kvindemenneske, hos hvem man trygt kan henvende sig, hvis man ønsker nærmere oplysninger om den, de så hyppigt ledsager.

Dette var ikke tilfældet med Marguerite. Hun kørte altid ud alene, og skjulte sig så meget som muligt i sin vogn. Om vinteren var hun indhyllet i et stort kashmirssjal, om sommeren var hun iført ganske enkle dragter, og skønt hun på sin yndlingstur mødte adskillige bekendte, smilede hun kun til dem, hun særligt ville udmærke, og dette smil var så åndfuldt, så fint, at en hertuginde ikke ville have skammet sig over det.

Hun kørte ikke på parade frem og tilbage i Champs-Élysées, som så mange af hendes lige. Hendes to rappe heste førte hende lige ud til Boulogneskoven. Der stod hun ud af vognen,

spadserede en times tid, steg atter op i vognen og kørte tilbage i skarpt trav.

Alle disse enkeltheder, som jeg ofte personligt havde iagttaget, dukkede atter op hos mig, og jeg beklagede oprigtigt denne kvindes død, som man beklager, når et skønt kunstværk ødelægges for stedse.

Man kunne også dårligt tænke sig en skønnere og mere besnærende kvinde end Marguerite.

Høj og slank, så det grænsede til magerhed, forstod hun på den mest raffinerede måde med sin klædedragt at skjule sine mangler. Hendes kashmirssjal var så langt, at dets spids næsten nåede jorden, og til hver side brusede hendes med flæser besatte silkenederdel ud; og den store muffe, i hvilken hun skjulte sine hænder, og som hun altid trykkede op mod brystet, var så snildt kantet med chiffon, at selv det mest forvænte øje ikke kunne finde noget at indvende mod linjernes fuldendte skønhed.

Hendes hoved ejede en ubeskrivelig sart ynde. Det var ganske lille, og som Alfred de Musset ville sige, lod det til, at hendes moder havde anvendt særlig omhu på at forme det så fuldendt skønt som muligt.

Man må forestille sig en ansigtsoval, ædel og ren i linjerne, et par sorte øjne, og bryn så fint buede, som var de malet på, hendes øjenvipper var så lange, at de, når hun sænkede lågene, kastede en skygge ned på kindernes svage rødme. Næsen var lige og åndfuld med let bevægelige bor, hvilket gav hendes ansigt dets lidenskabelige udtryk, munden var skønt formet, og gennem de matrøde læber skimtede man en række blændende hvide tænder – der var over hendes hud dette bedårende

fløjlsskær, der dække de ferskener, som ingen hånd endnu har berørt – dette var totalindtrykket af Marguerites prægtige lille racehoved.

Hendes kulsorte hår var flammet, enten det nu var af naturen eller ved kunst, og skilt i midten, hvorfra det faldt ud over ørene og blev samlet i en knude i nakken. I ørene, af hvilke man blot så fligene, bar hun to brillanter, der hver for sig mindst havde kostet 5000 francs.

Det er ubegribeligt, hvorledes Marguerite, trods det syndefulde liv, hun førte, havde formået at bevare det uskyldige, ja næsten barnlige udtryk i sit skønne ansigt.

Hun havde et udmærket portræt af sig selv, en løst henkastet blyantstegning af Vidal, den eneste kunstner, der var i stand til at gengive det fint henåndede, der var over hendes sjælfulde ansigt. Efter hendes død har jeg i nogle dage været i besiddelse af denne tegning, og den lignede originalen så slående, at jeg ved at fordybe mig i den har været i stand til at beskrive hende nøjere, end jeg efter hukommelsen kunne have gjort det.

Jeg har samlet alle disse enkeltheder i dette kapitel, skønt mange af dem først senere er blevet mig fortalt, for ikke at afbryde beretningerne om hendes livshistorie, når jeg først er kommet ind på den.

Marguerite overværede alle premierer og tilbragte hver aften enten i teatret eller til fester. Hver gang der blev opført et nyt stykke, var man sikker på at se hende i hendes loge, og der var tre ting, der var uadskillelige fra hende og lå på logeranden foran hende – hendes kikkert, en pose med konfekt og en buket kamelier.

De femogtyve dage af måneden var kamelierne hvide og de andre fem røde. Man har aldrig fået opklaret, hvorfor hun således vekslede med farverne, men alle teatergængerne; der kendte hende, og ligeledes hendes nærmeste venner har, ligesom jeg, gjort samme mærkelige iagttagelse.

Man havde aldrig set Marguerite med andre blomster end kamelier. Hos hendes blomsterhandlerske kaldte man hende derfor også til sidst blot for Kameliadamen, og det navn beholdt hun.

Jeg vidste i øvrigt ligesom alle de andre, der færdedes i en vis sfære i Paris, at Marguerite havde ladet sig underholde af aristokratiets eleganteste unge mænd, og hun fortalte det rent ud selv, og de unge levemænd gjorde sig også til af det, hvilket tydede på, at elsker og elskerinde gensidigt var fornøjede med hinanden.

I løbet af de sidste tre år, fortalte man, var Marguerite imidlertid efter en baderejse udelukkende blevet set sammen med en gammel udenlandsk hertug, der var umådelig rig, og havde forsøgt så meget som muligt at drage hende bort fra hendes tidligere flagrende sommerfugleliv, hvad hun for øvrigt syntes at have været meget villig til.

Herom er der blevet fortalt mig følgende:

I foråret 1842 var Marguerite så svag og forandret, at lægerne indstændigt rådede hende til at besøge badestedet Bagnères.

Mellem de syge befandt også den pågældende hertugs datter sig. Hun led ikke alene af samme sygdom som Marguerite, men lignede hende i en grad, så man godt kunne have taget dem for tvillingsøstre. Men den unge hertugindes dage var talte, og kort efter, at Marguerite kom til Bagnères, døde hun.

Hertugen lod ikke til at kunne forlade Bagnères, hvor hans dyrebare datter havde udåndet, og en morgen fik han øje på Marguerite ved omdrejningen af en alle. Det forekom ham, at hans datters skygge gled forbi ham, og uden at spørge, hvem hun var, greb han hendes hænder og bad hende, om han ikke i hende måtte beskue og elske billedet af sin afdøde datter.

Marguerite, der var alene i Bagnères med sin kammerjomfru og for resten ikke frygtede for at kompromittere sig, opfyldte gerne hertugens bøn.

Der var folk i Bagnères, der kendte hende, og ikke kunne nægte sig selv den fornøjelse at stille hos hertugen for at meddele ham frøken Gautiers egentlige livsstilling. Det var et hårdt slag for den stakkels olding, for på det punkt holdt ligheden med hans datter op; men denne advarsel kom for sent. Den unge kvinde var blevet ham uundværlig og det eneste, der endnu gjorde livet værd at leve for ham.

Han bebrejdede ikke Marguerite noget; han følte, han ikke havde ret til det, men han spurgte hende, om hun troede, hun kunne opgive sin forrige levemåde, til gengæld skulle han så opfylde ethvert af hendes ønsker. Marguerite gik ind på dette.

Jeg må hertil bemærke, at Marguerite med sit ellers så ildfulde temperament på dette tidspunkt var syg, hun havde den tanke, at hendes stormfulde fortid var den væsentlige årsag til hendes sygdom, og i en slags overtro håbede hun, at Gud nok ville lade hende beholde sin skønhed og sundhed, hvis hun angrende slog ind på dydens vej.

Badene, spadsereturene, den naturlige træthed og efterfølgende søvn, havde da næsten også på slutningen af sommeren gengivet hende hendes sundhed.

Hertugen fulgte hende til Paris, hvor han ligesom i Bagnères dagligt besøgte hende.

Dette forhold, hvis egentlige oprindelse og egentlige grund ikke kendtes, vakte stor opsigt; og hertugen, der tidligere havde været kendt for sin sobre levemåde, gjorde sig nu bemærket ved sin utrolige ødselhed.

Forholdet mellem den unge kvinde og den affældige olding tilskreves den libertinertilbøjelighed, der er så hyppig hos gamle rigmænd. Man gættede selvfølgelig på alt andet, end hvad der var sandt.

Denne mands følelse for Marguerite var imidlertid af en så ren natur, at enhver anden forbindelse mellem ham og hende ville have forekommet ham uværdig, og aldrig havde han sagt ét ord til hende, som hans datter ikke kunne have tålt at høre.

Jeg vil ikke på nogen måde gøre Marguerite bedre, end hun var. Så længe hun opholdt sig i Bagnères, havde det været hende en let sag at holde sit løfte, men da hun først var kommet til Paris, kunne hun, der havde været vant til at lade sig hvirvle afsted fra fornøjelse til fornøjelse, ikke udholde sit ensformige liv med hertugen som sin eneste omgang, hun var ved at kede sig halvt ihjel og længtes efter det hede pust fra alle sine forrige triumfer.

Endvidere var Marguerite efter sin vellykkede kur skønnere end nogen sinde – hun var tyve år – og skønt hendes helbred var i bedring, var sygdommen dog ikke udryddet i hendes sarte legeme, hun var derfor, som de fleste tæringspatienter, bytte for en brændende livstørst og evig uro, hun kunne aldrig få nok af lys, farver, fester og mennesker om sig.

Det var derfor en virkelig sorg for hertugen, da hans venner, der uafbrudt lå på lur for at gribe Marguerite i en letsindighed, meddelte den gamle fornemme herre, der efter deres mening kompromitterede sig, at hun, så snart hun vidste sig sikker for hans besøg, modtog visitter af andre, visitter, der ofte varede til den næste morgen.

Da hertugen anklagede Marguerite for hendes svig, tilstod hun alt, og uden betænkning bad hun ham om at opgive hende, hun følte ikke kraft til at holde sit løfte og ville ikke mere modtage sin velgørers rige gaver, da hun jo dog ikke kunne lade være med at bedrage ham.

Hertugen blev borte i en uge, så kunne han ikke undvære hende længere; han kom tilbage og tiggede Marguerite om at måtte fortsætte sine besøg. Hvis han blot måtte have lov til at se hende, ville han tage hende, som hun var, og han svor, at selv om han døde af sorg, ville han aldrig vove at gøre hende nogen bebrejdelse.

Således stod sagerne tre måneder efter Marguerites tilbagekomst, altså i november eller december 1842.

3

Den 16. klokken et begav jeg mig hen i Rue d'Antin.

Gennem entrédøren hørte man auktionsholderens stemme.

Lejligheden var overfyldt af nysgerrige.

Der var alt, hvad den elegante halvverden havde at byde på af skønhed og overdådighed, samt atter en del fine damer, der havde benyttet auktionen som påskud for næsvist at iagttage disse væsener, som de ellers aldrig så på nært hold, og hvis lette moral de måske i deres hjerters inderste misundte dem.

Jeg kunne jo godt nævne forbogstaverne på alle dem, jeg her til min forbavselse så forsamlede; men jeg er bange for, at det ville trætte læserne.

Besynderligt var det at iagttage, at den samme løsslupne stemning prægede den hele forsamling. Skørt mange af de tilstedeværende personligt havde kendt den afdøde, lagde det ikke i mindste måde nogen dæmper på deres lystighed.

Der blev pludret og leet, auktionsholderen brølede så højt, som skulle hans hoved revne af anstrengelse, og de professionelle købere, der havde taget plads rundt om det store bord, forsøgte forgæves at skaffe stilhed til veje, for at de i ro kunne passe deres forretninger. Man skulle lede længe efter mage til urolig og støjende forsamling.

Jeg bevægede mig stilfærdigt mellem disse mennesker, bedrøvet ved tanken om, at alt dette foregik i værelset ved siden af det, hvor den stakkels pige havde udåndet, og nu plyndrede man hensynsløst hendes lejlighed og solgte møblerne for at

dække hendes gæld. Jeg var kommet mere som beskuer end som køber og iagttog kreditorernes ansigt, der strålede, hver gang en genstand gik op til en uventet høj pris.

Det var nogle nette folk disse, der havde spekuleret i denne piges levevis og tjent tusinder af francs på hende, for i hendes sidste timer at forfølge hende med stævninger, og som nu, efter hendes død, var mødt for at høste frugterne af deres nydelige beregninger og få deres tilgodehavende betalt med høje renter.

Hvor de gamle havde ret, når de gav købmændene og tyvene en og samme Gud.

Kjoler, sjaler og smykker, alt blev bogstavelig talt revet bort; men det interesserede mig kun lidet, jeg stod stadig og afventede noget andet.

Pludselig hørte jeg auktionsholderen råbe:

"En bog, smukt indbunden, guldsnit, titel: 'Manon Lescaut' – *der er skrevet noget på den første side!* – ti francs!"

"Tolv francs," råbte en stemme efter en lang pause.

"Femten," bød jeg. Hvorfor ved jeg ikke; men vel sagtens fordi der var skrevet noget på den første side.

"Femten," gentog auktionsholderen.

"Tredive," sagde den førstbydende i en tone, der tydeligt udtrykte, at han ikke holdt af at lade sig overbyde.

Der udviklede sig nu formelig en kamp mellem os.

"Fem og tredive," sagde jeg i samme tone.

"Fyrretyve."

"Halvtreds."

"Tres."

"Halvfjerds."

"Hundrede."

Hvis det havde været min hensigt at henlede opmærksomheden på mig; så var det fuldstændig lykkedes mig, for ved mit sidste bud blev der ganske stille i forsamlingen, og alle betragtede mig nøje for at se, hvem det dog kunne være der var så forhippet på at få fat i denne bog.

Det lod til, at mit sidste bud havde bragt min modpart til tavshed. Han opgav kampen, der blot havde ført til, at jeg kom til at betale bogen med ti gange mere, end den var værd. Han bukkede overmåde høfligt for mig og sagde venligt, men lidt for sent, syntes jeg:

"Jeg overgiver mig."

Da ingen andre gjorde noget bud, fik jeg hammerslag på bogen. Nu var den min.

Da jeg frygtede, at min forfængelighed skulle indvikle mig i en ny kappestrid, der sikkert ville have bekommet min slunkne pung meget ilde, opgav jeg mit, navn, lod bogen lægge til side til mig og gik min vej.

Jeg gav sikkert de gode folk, der havde været vidne til denne scene, meget at tænke på, de spurgte uden tvivl sig selv, af hvad grund jeg mon havde betalt 100 francs for en bog, som jeg sikkert overalt kunne købe for 10, højst 15 francs.

En time efter sendte jeg bud efter min dyrtkøbte skat.

På dens forside var der med blæk og med en meget elegant håndskrift skreven en tilegnelse fra giveren. Der stod blot disse få ord:

Til Marguerite
i ydmyg beundring fra

Manon.

Og nedenunder stod: *Armand Duval*.

Hvad betød disse ord: *I ydmyg beundring*?

Måtte Manon efter Armand Duvals mening i Marguerite anerkende sin overmand i letfærdighed, eller i hjertensgodhed?

Den sidste fortolkning var den sandsynligste, for den første ville have været en alt for fræk uforskammethed, som Marguerite ikke ville have taget imod, hvilken mening hun end havde haft om sig selv.

Jeg gik atter ud og tænkte ikke mere på bogen før om aftenen, da jeg gik i seng,

"*Manon Lescaut*" er en meget rørende bog, jeg kender den til de mindste enkeltheder. Og dog, hver gang jeg får den i hænde, tiltrækker den mig stadig på ny, jeg kan ikke lade være at læse i den, og for hundrede gang følger jeg interesseret abbed Prévosts heltinde på hendes tornede livsvej. Hun er da også så levende skildret, at jeg synes, jeg personligt har kendt hende. Under de mærkelige omstændigheder, hvorunder jeg atter bladede i denne bog nu, fik den fornyet interesse for mig ved de sammenligninger, jeg uvilkårligt måtte gøre mellem Manon og Marguerite, og fra at have haft medlidenhed med den stakkels kurtisane, hvis efterladenskaber, jeg kunne takke for denne bog, kom jeg ligefrem til at holde af hende.

Manon var ganske vist død ude i en udørken; men i armene på den mand, der elskede hende – med hele sin sjæls styrke. Og hendes trofaste elsker gravede selv hendes grav, og begræd hende også i sit eget hjertes undergang med hede tårer, mens Marguerite, lige så stor en synderinde som Manon, men måske også opfyldt af anger, havde udåndet omgivet af pragt og rigdom, og, hvis jeg kunne stole på, hvad jeg havde set, i den

samme seng, der kunne vidne om hendes fortid, men alligevel – hun var død midt i denne hjerternes golde ørken, der er endnu vildere, endnu mere øde, endnu ubarmhjertigere end den, Manon blev begravet i.

Efter hvad jeg havde hørt af nogle af hendes nærmeste venner, der kendte hendes livs sidste tildragelser, havde hun, i de to måneder hendes smertefulde sygeleje varede, følt sig frygtelig ensom. Der havde ingen siddet ved hendes hovedgærde. Ingen havde trøstet hende, hun var død – ganske som forladt ude i ørkenen.

Og fra Manon og Marguerite gik mine tanker nu videre til dem, som jeg kendte, og som jeg så drage syngende afsted mod den død, der næsten for dem alle er den samme.

Stakkels, stakkels kvinder! Hvis det er en fejl at elske dem, er det vel ikke for meget at beklage dem. Vi beklager de blinde, der aldrig har set dagens lys, de døve, der aldrig har hørt naturens stemme, de stumme, der aldrig med ord har kunnet udtrykke sjælens sprog, og bør vi da ikke i langt højere grad beklage den hjertets blindhed, den sjælens døvhed, den samvittighedens stumhed, der gør disse væsener til synderinder, så de mod deres vilje sættes ud af stand til at søge det gode og lytte til troens og kærlighedens sprog.

Hugo har skabt *Marion Delorme*, Musset *Bernerette*, Alexandre Dumas *Fernande*, alle tidens tænkere og digtere har bevidnet den opofrende kurtisane deres medfølelse, og undertiden har en stor mand givet dem oprejsning ved sin kærlighed, ja, selv med sit navn. Når jeg berører dette punkt med så megen varme, så er det, fordi mange, der ellers ville læse, hvad jeg skriver, allerede er på nippet til at lægge denne bog fra sig af frygt for i

den kun at finde en hymne til lasten og prostitutionen, og forfatterens unge år vil måske yderligere støtte dem i deres mistanke.

Men hvis det er læsernes eneste frygt, så kan de berolige sig og trygt fortsætte at læse videre.

Jeg er kun simpelthen overbevist om en ting, og det er følgende: For den kvinde, hos hvem opdragelsen ikke har åbnet øjnene for det gode, baner Gud i reglen to stier, der fører dertil. Disse to stier, der er såre vanskelige at betræde, er smertens og kærlighedens. Og de, der går hen ad disse, river fødder og hænder til blods; men på samme tid river vejkantens tjørnebuske lastens kjortel af dem, så de træder frem i den nøgenhed, i hvilken de ikke behøver at rødme for Herren.

Og de af os, der møder disse fremadstræbende vejfarende, må hjælpe dem og fortælle alle de andre, at vi har mødt dem, for muligvis også at føre disse andre ind på samme vej.

Det kan ikke nytte, at man ved indgangen til livets dør rammer to pæle ned, hvorpå man skriver: "Vejen til det gode" – og "Vejen til det onde", og at man siger til dem, der kommer: "Vælg selv." Nej, man må ligesom Kristus anvise dem, der har taget fejl af vejene, hvorledes de kan komme fra den sidste ind på den første, og fremfor alt må man sørge for, at begyndelsen af vejen til det gode ikke synes alt for besværlig og ufremkommelig.

Kristendommen har den vidunderligt skønne lignelse om den fortabte søn for at indprente os overbærenhed og tilgivelse. Jesus var fuld af kærlighed til disse væsener, der var bytte for de menneskelige lidenskaber, og han elskede at helbrede dem for deres sår, idet han uddrog den lægende balsam fra sårene selv.

Og således lød de skønne ord, han sagde til Magdalene: "Dig skal meget tilgives, fordi du har meget elsket." Det er en ophøjet tilgivelse, der må fremkalde en ophøjet tro.

Hvorfor er vi strengere end Kristus? Hvorfor holder vi på denne verdens meninger, denne verden, der gør sig hård, for at man skal anse den for stærk, og støder de sjæle tilbage, der bløder af angerens smertefulde sorg, og kun venter på, at en varsom, kærlig hånd skal bringe dem lægedom?

Jeg henvender mig derfor til min egen generation, til dem, på hvem Voltaires teori heldigvis ikke mere har indflydelse, til dem, der ligesom jeg forstår, at humaniteten i de sidste femten år er i en rivende udvikling. Vi ved at skelne mellem hvad der er godt og hvad der er ondt, vi har fået vor barnetro tilbage, og selv om verden aldrig bliver helt god, så forbedres den i hvert tilfælde mere og mere. Alle intelligente mennesker følger samme mål, og alle store viljer beflitter sig på samme opgave.

Lad os være gode, lad os være unge, lad os være retfærdige.

Det onde er kun en forfængelighedssag, lad os være stolte nok til at ville det gode, og lad os frem for alt aldrig fortvivle. Lad os ikke foragte den kvinde, der ikke er moder, ikke søster, ikke datter, ikke hustru. Lad os ikke indskrænke vor agtelse til den snævre familiekreds, eller nøjes med at være overbærende af egenkærlige grunde.

Da der i Himlen er større glæde for hver synder, der omvender sig, end over de hundrede retfærdige, der ikke har omvendelse behov, hvorfor forsøger vi da ikke oftere at glæde Himlen? Vi bliver jo rigeligt belønnede for det. Vi bør dømme mildt overfor de fortabte, måske vækker det et nyt håb hos dem om, at de endnu står til at redde; og for at bruge de gamle

koners udtryk, når de giver et velment husråd: "Selv om det ikke hjælper, skade kan det i hvert fald ikke."

Det kan synes dristigt af mig at håbe på slig virkning af det emne, jeg her behandler, men jeg hører nu til dem, der tror, at hele livet udvikler sig gennem de små ting. Barnet er lille, og det rummer det vordende menneske, hjernen er indsnævret, og den rummer tanken, øjet er blot et lille punkt og kan alligevel opfange billedet af et milevidt udstrakt landskab.

4

To dage senere var auktionen fuldstændig forbi. Den havde indbragt et hundrede og halvtreds tusinde francs.

Kreditorerne havde delt de to tredjedele mellem sig, familien, der kun bestod af en søster og en nevø, havde fået resten.

Denne søster havde gjort store øjne, da det ganske forretningsmæssigt var blevet hende meddelt, at hun havde arvet halvtreds tusinde francs.

I fem-seks år havde den unge pige ikke set sin søster, der pludselig en skønne dag var løbet hjemmefra uden nogen sinde mere at lade høre fra sig; heller ikke gennem andre havde man i hendes hjem erfaret, hvad der var blevet af hende.

I største hast kom Marguerites søster til Paris, og de, der havde kendt den skønne kurtisane, blev meget forbavsede, da de så, at hendes arving var en stor, smuk bondepige, der aldrig havde været udenfor sin landsby.

Hun var med ét slag kommet i besiddelse af en formue, uden at hun anede, fra hvilken kilde disse penge strømmede ind til hende.

Jeg har senere hørt, at hun rejste tilbage til landsbyen, meget nedslået over søsterens død, og dog synligt glad over den uventede lykke, der var blevet hende til del.

Alle disse begivenheder gik snart i glemmebogen i skandalernes by Paris, og jeg selv tænkte kun sjældent på denne kurtisane, der havde vakt min interesse og medfølelse, da jeg

ved et uventet tilfælde blev sat ind i alle de rørende enkeltheder i hendes livshistorie og derigennem fik lyst til at skrive denne bog.

Hendes lejlighed, der nu stod helt tom, havde allerede været ledig i nogle dage, da det en morgen ringede på hos mig.

Min tjener, der både agerede portner og tjener, lukkede op og overrakte mig et visitkort med den besked, at den herre, der havde bedt ham om at give mig kortet, ønskede at tale med mig.

På kortet læste jeg navnet: *Armand Duval*.

Hvornår havde jeg dog hørt det navn før? – Jeg kom pludselig i tanker om, at det jo stod foran i den bog, jeg havde købt på auktionen efter Marguerite.

Hvad mon han dog ville mig, den mand, der havde givet Marguerite den bog? Jeg lod portneren straks føre ham ind til mig i stuen.

Det var en ung mand, høj, blond og påfaldende bleg. Han var iført rejsedragt og syntes ikke at have været af klæderne i flere dage og ikke engang at have gjort sig den ulejlighed at børste støvet af sit tøj.

Hr. Duval var meget bevæget og forsøgte ikke at skjule sin heftige sindsbevægelse, hans øjne var tilslørede af tårer, og hans stemme skælvede, da han sagde:

"De må ikke tage mig det ilde op, at jeg bryder ind hos Dem i denne dragt, men mellem unge mennesker indbyrdes tager man det jo heldigvis ikke så nøje. Jeg var så opsat på at tale med Dem endnu i dag, at jeg ikke engang gav mig tid til at gå op på det hotel, hvortil jeg har ladet mine kufferter sende; jeg løb lige

herhen af frygt for ikke at træffe Dem hjemme, skønt det jo endnu er tidligt på dagen."

Jeg bad hr. Duval om at sætte sig hen ved kaminilden, hvilket han også gjorde, idet han et øjeblik skjulte ansigtet i sit lommetørklæde.

"De kan naturligvis ikke forstå," sagde han med et sørgmodigt smil, "hvad en Dem fuldkommen fremmed person vil hos Dem på dette usædvanlige klokkeslæt og tilmed i en sådan påklædning og sindsstemning? Men jeg er kommet for at bede Dem om at gøre mig en stor tjeneste."

"Hvis jeg på nogen måde kan hjælpe Dem, skal det være mig en fornøjelse."

"De var jo til stede ved auktionen efter Marguerite Gautier?"

Ved at udtale dette navn overvældedes den unge mand ganske af sin sindsbevægelse og førte hånden op til sine øjne.

"De må jo synes, jeg er fuldkommen latterlig," sagde han derpå, "jeg beder Dem endnu en gang undskylde mig; jeg skal aldrig glemme den tålmodighed, hvormed De hidtil har hørt på mig."

"Hvis den tjeneste, det synes, jeg kan gøre Dem, muligvis vil dulme Deres sorg, så skynd Dem med at sige, hvad det er, jeg kan gøre for Dem, jeg vil intet hellere end at opfylde Deres ønske."

Der var intet frastødende ved denne unge mands oprigtige sorg, og uden egentlig at vide hvorfor, ville jeg gerne, at han skulle fatte tillid til mig.

Han fortsatte:

"De købte jo noget på denne auktion?"

"Ja – en bog!"

"*Manon Lescaut.*"

"Ja."

"Har De endnu denne bog i Deres besiddelse?"

"Den ligger inde på mit natbord."

Ved at høre dette, syntes Armand Duval at føle en lettelse, som om jeg, blot ved ikke at have skilt mig af med denne bog, allerede havde gjort ham halvparten af den tjeneste, han kom for at bede mig om.

Jeg gik nu ind og hentede bogen og gav ham den.

"Ja, det er den" – sagde han, idet han læste tilegnelsen og bladede i den – "det er den."

To store tårer faldt ned på bogens omslag.

Han løftede hovedet og så på mig uden mere at ville skjule, at han havde grædt og stadig var lige ved det.

"Sætter De stor pris på denne bog?"

"Hvorfor?"

"Fordi jeg er kommet herop for at bede Dem overlade mig den."

"Undskyld mit nysgerrige spørgsmål, men det er altså Dem, der har foræret Marguerite Gautier den?"

"Ja, det er mig."

"Bogen er Deres, jeg er glad ved at kunne give Dem den tilbage."

"Jamen," sagde hr. Duval forvirret, "jeg vil da i det mindste betale Dem tilbage, hvad De har givet for den."

"Jeg vil gerne have lov til at forære Dem bogen; prisen for en bog som denne på en auktion, hvor der sælges så mange kostbarheder, var så ubetydelig, at jeg såmænd ikke engang husker, hvad jeg gav for den."

"De har købt den for hundrede francs."

Det var nu min tur til at blive forvirret. "Ja, det har jeg også, men hvor ved De det fra?"

"På en meget naturlig måde. Jeg havde håbet at komme tidsnok til auktionen, men først i morges nåede jeg Paris. Da jeg absolut ville have en af de ting, der havde tilhørt Marguerite, gik jeg op til auktionsholderen og bad ham om at vise mig fortegnelsen over hendes solgte ejendele og dem, der havde købt dem. Da jeg så, at De havde købt denne bog, besluttede jeg at bede Dem overlade mig den, skønt den pris, De havde ofret for at skaffe Dem den, lod mig befrygte, at der også for Dem knyttede sig særlige erindringer til den."

Armand var uden tvivl ængstelig for, at jeg også kendte Marguerite på samme måde som han.

Jeg beroligede ham dog straks ved at sige:

"Jeg kendte blot frk. Gautier af udsende, men hendes død har smertet mig, fordi det altid smerter en ung mand, når en kvinde, hvis skønhed han har beundret, pludselig dør. Jeg havde sat mig i hovedet at ville købe noget på den auktion, og da denne bog blev råbt op, tænkte jeg, at den skulle blive min, hvorfor ved jeg knapt selv; men det var vist, fordi det morede mig at drille en herre, der også ville have den og på det ivrigste gjorde mig rangen stridig. Jeg gentager: Bogen er Deres, og jeg beder Dem indstændigt om ikke at købe den af mig, som jeg købte den af auktionsholderen. Og lad mig håbe, at den vil give anledning til, at vi stifter nærmere bekendtskab med hinanden – det ville være mig kært, om det ikke var sidste gang, vi sås."

"Tak," sagde Armand og trykkede min hånd varmt – "jeg tager imod Deres smukke tilbud, og jeg vil være Dem taknemlig for

det resten af mit liv."

Jeg følte den mest brændende lyst til at udspørge Armand om Marguerite, for dedikationen i bogen; den unge mands rejse og hans iver for at komme i besiddelse af dette lille bind pirrede min nysgerrighed. Men hvis jeg trængte ind på ham med spørgsmål, var jeg bange for, at det skulle se ud, som om jeg blot havde afslået hans penge for at få anledning til at blande mig i hans sager.

Det var, som om han gættede mine tanker, for straks efter sagde han:

"Har De læst bogen?"

"Ja, fra ende til anden."

"Hvilke tanker har De gjort Dem om de to linjer, jeg har skrevet foran i den?"

"Jeg forstod straks, at den unge pige, De har givet bogen, i Deres øjne ragede op over sine lige, for jeg har ikke villet opfatte de besynderlige ord som en flov kompliment."

"Nej, det gjorde De ret i. Marguerite var en engel. Se her, læs dette brev."

Han rakte mig et forkrøllet stykke papir, der syntes at være blevet læst utallige gange.

Jeg foldede det ud og læste følgende:

> "Kære Armand!
> Jeg har modtaget Deres brev og ser deraf, at De har bevaret Deres gode hjerte, og jeg takker Dem inderligt for dette. Ja, min ven, jeg er syg, meget syg, og jeg lider af en af de sygdomme, der ikke kender til nåde eller barmhjertighed, men den interesse, med hvilken De endnu stadig omfatter mig, mildner i høj grad mine lidelser. Jeg lever vel ikke

længe nok til at kunne glæde mig ved den lykke at trykke den hånd, der har skrevet dette kære brev, som jeg lige har modtaget, og hvis ord formåede at gengive mig min sundhed, så ville Deres sikkert have gjort det. Jeg får Dem næppe nogen sinde mere at se, for min sidste stund nærmer sig mere og mere, og hundreder af mile skiller mig jo fra den, jeg har så usigelig kær. Stakkels ven! De ville næppe genkende Deres Marguerite, og det er måske det bedste, at De ikke genser mig; den forandring, der er foregået med mig, ville smerte Dem alt for dybt. De spørger, om jeg tilgiver Dem? Ja, ja, af mit ganske hjerte, af hele min sjæl; det onde, De har gjort, var jo blot bevis for, hvor stor Deres kærlighed i sin tid var. I en måned har jeg nu været sengeliggende, men så stor pris sætter jeg på Deres milde dom om mig, at jeg hver dag skriver mit livs dagbog, og det har jeg gjort fra det øjeblik, vi skiltes, og vil vedblive med at gøre det, til jeg er for svag til at kunne skrive mere.

Hvis Deres interesse for mig er oprigtig, Armand, så gå hen til Julie Dupont, så snart De er kommet tilbage. Hun vil overrække Dem dagbogen. De vil deri finde grunden til og undskyldningen for alt det sørgelige, der er hændt mellem os. Julie har været rigtig god imod mig, og vi taler ofte om Dem. Hun var her netop, da jeg modtog Deres brev, og vi græd begge, da vi læste det.

I tilfælde af, at De ikke havde ladet høre fra Dem, havde jeg pålagt hende at give Dem papirerne ved Deres tilbagekomst til Frankrig. De skal ikke takke mig for dem. Den daglige fordybelse i de eneste lykkelige øjeblikke, jeg i

mit liv har tilbragt, gør mig så uendelig godt, og hvis De ved læsningen af disse beskrevne blade skulle finde en undskyldning for min adfærd imod Dem, så har jeg opnået, hvad jeg ville, og så er det mig, der vil være Dem taknemmelig.

Jeg ville så gerne efterlade Dem en eller anden ting, der stadig kunne genkalde mig i Deres erindring; men alt, hvad jeg ejer og har, har rettens folk sat segl på; der er intet, der tilhører mig mere.

Kan De sætte Dem ind i min nuværende stilling, min ven? Jeg ligger her og trækkes med døden, og fra min seng kan jeg høre fremmede skridt inde i salonen. Det er fogedens folk, som mine kreditorer har sendt herop for at passe på, at intet føres ud af lejligheden, og sørge for, at jeg ikke ejer noget som helst i det uheldige tilfælde, at jeg ikke dør. Jeg håber dog, de venter med at udråbe mine ting på auktion, til jeg ikke er mere.

Hvor menneskene dog er ubarmhjertige, eller rettere sagt, hvor Gud dog er retfærdig og ubønhørlig!

Kom derfor til min auktion, kære ven, og køb et eller andet, for hvis jeg blot lagde den usleste bagatel til side til Dem, og det blev opdaget, ville man være i stand til at anklage Dem for på ulovlig vis at have berøvet boet noget.

Ak, det liv, jeg er ved at forlade, er ikke lyst og forjættende!

Gid Gud dog i nåde ville se ned til mig arme synderinde og forunde mig at se Dem, inden jeg dør, men mit håb er kun svagt, svagere næsten end jeg selv og derfor – farvel, min ven, farvel! Kunne jeg blot skrive et længere brev til

Dem, men de kloge læger, der bilder mig ind, at de vil helbrede mig, årelader mig så hyppigt, at den smule kræfter, jeg har tilbage, nægter at gøre tjeneste ved dette anstrengende arbejde – pennen er ved at falde ud af hånden på mig.

For evigt Deres

Marguerite."

De sidste ord var da også næsten ulæselige.

Jeg rakte Armand brevet tilbage, han havde sikkert på ny læst det igennem i sine tanker, mens jeg læste det på papiret, og idet han tog det, sagde han:

"Skulle man vel tro, at en falden kvinde havde skrevet dette brev?" Og dybt bevæget ved sine erindringer betragtede han i nogen tid den spinkle damehåndskrift og førte sluttelig brevet til sine læber.

"Og når jeg så tænker på, at hun er død, uden at jeg har genset hende, og uden at jeg nogen sinde mere skal få hende at se – å, det er ikke til at udholde, hun, som har gjort ting for mig, som ikke en gang en søster ville have gjort for mig. Nej, aldrig, aldrig vil jeg forvinde, at jeg har måttet lade hende dø således. Hun er død! Min Marguerite – død, mens hun tænkte på mig ubarmhjertige, og hviskede mit navn, idet hun udåndede – ak, Marguerite, min elskede."

Armand gav sine tårer frit løb, smerten tog aldeles magten fra ham; men idet han rakte begge hænderne ud imod mig, fortsatte han:

"Hvor mange ville ikke håne og spotte mig, hvis de så, at jeg begræd en sådan kvinde, men de kendte hende ikke! – de

kendte hende ikke! Ingen ved alle de lidelser, jeg har beredt hende, hvor grusomt, hvor hårdt jeg har behandlet hende, og hvor smukt bar hun ikke alt det onde, jeg forvoldte hende! – uden at kny, med sænket hoved, altid den samme blide, opofrende Marguerite! Jeg troede en tid, at det var mig, der havde meget at tilgive hende, og nu føler jeg mig på det dybeste beskæmmet over hendes tilgivelse overfor mig, uværdige. Jeg ville give ti år af mit liv for blot en eneste gang at kunne sidde ved hendes fødder og vise hende min brændende anger."

Ord er altid så banale overfor en virkelig sorg; især er det svært at trøste et fremmed menneske, og dog følte jeg mig i den grad tiltrukket af denne unge mand, der ganske åbenhjertigt klagede sin nød for mig, at jeg gik ud fra, at mine ord måske ikke var ham helt ligegyldige. Jeg sagde derfor:

"Har De ingen nære slægtninge eller venner, der kunne trøste Dem? Jeg er jo kun en fremmed, men jeg forsikrer Dem, at jeg beklager Dem af mit ganske hjerte!"

"De har ret," sagde han og rejste sig. "Det er i høj grad uværdigt af mig i Deres nærværelse at græde og klage. Jeg trætter Dem naturligvis, men tilgiv mig; selv om De af naturen har et medfølende hjerte, så må denne historie jo alligevel være Dem temmelig ligegyldig."

"De misforstår mig ganske, hr. Duval; jeg ville jo netop så gerne hjælpe Dem; men jeg føler, mig blot så afmægtig overfor Deres sorg. Måske kunne mit og mine venners selskab adsprede Dem noget, eller tror De ikke, jeg på et eller andet punkt kunne være Dem til nogen nytte? Jeg ville så gerne, De skulle tro, jeg mener det oprigtigt med Dem."

"Det tvivler jeg heller ikke på. Må jeg have lov til at blive her et øjeblik endnu? Sorgen har aldeles taget magten fra mig, og jeg ville nødig gå ned på gaden med så forgrædte øjne. Det klæder et voksent mandfolk ilde at udgyde tårer, og folk ville sikkert pege fingre ad mig. De ved ikke, hvor glad De har gjort mig ved at overlade mig den bog. Jeg ved slet ikke, hvorledes jeg nogen sinde skal kunne gengælde Dem Deres venlighed."

"Det kan De ved at skænke mig lidt af Deres venskab og ved at gøre mig delagtig i Deres sorg. Det hjælper ofte at tale helt ud om det, der piner en."

"Ja, det føler jeg også, men i dag føler jeg trang til at græde, når blot ingen ser på mig, og jeg kan næppe sige to sammenhængende sætninger. En anden gang skal jeg indvi Dem i denne sørgelige historie, og De vil sikkert forstå, hvorfor jeg er så utrøstelig, når jeg tænker på denne stakkels kvinde." – Han tørrede atter tårerne af sine øjne og så sig i spejlet. – "Bare De ikke synes, jeg er alt for tåbelig og blødagtig," fortsatte han så, "men vil De ikke nok alligevel tillade mig atter at besøge Dem?"

Han så på mig med et så rørende og hjerteligt blik, at jeg var lige ved at omfavne ham; men hans øjne fyldtes atter med tårer, og han vendte sig bort fra mig.

"Forsøg at holde modet oppe, hr. Duval," sagde jeg opmuntrende.

"Farvel og tak –" sagde han. Han kæmpede med gråden og mere flygtede end gik ud af døren.

Da jeg kiggede bag gardinet ned på gaden, så jeg ham stige ind i den vogn, der hele tiden havde stået og ventet på ham.

Næppe var han kommet til sæde, før han hulkende gemte ansigtet i sit lommetørklæde.

5

Der gik temmelig lang tid, uden at jeg hørte Armand nævne, men til gengæld var der meget hyppigt tale om Marguerite.

Det var besynderligt, men nu da jeg havde særlig grund til at ønske at komme til bunds i den stakkels Marguerites skæbne, hørte jeg hende nævne overalt. Selv de af mine bekendte, der aldrig før havde omtalt hende i min nærværelse, syntes stadig at kredse om dette emne, hvilket naturligvis langt fra at svække min interesse, tværtimod pirrede min nysgerrighed, så jeg til sidst selv stadig bragte hende på bane, når jeg traf sammen med de unge levemænd, jeg kendte.

"Har De kendt Marguerite Gautier?" spurgte jeg.

"Mener De Kameliadamen?"

"Ja."

"Jo – temmelig nøje!"

Dette: "Temmelig nøje" blev undertiden sagt med et smil, hvis mening ikke var til at tage fejl af.

"Hvordan var hun egentlig, denne samme Marguerite?"

"Hun var vist egentlig et godt lille kvindemenneske."

"Ikke andet?"

"Å hvad, hun havde måske lidt bedre forstand og hjerte, end den slags kvinder plejer at have."

"Og De ved ikke noget særligt om hende?"

"Hun har ruineret baron G."

"Ikke andet?"

"Hun var den gamle hertug D.s elskerinde."

"Var hun virkelig hans elskerinde?"

"Det siger man da. Hvorfor skulle han ellers have ødslet så kolossale summer på hende?"

Lignende ytringer fik jeg næsten overalt. Imidlertid var jeg særlig nysgerrig efter at få noget nærmere at vide om Marguerites og Armands forhold.

En dag mødte jeg en ung laps, der levede og åndede i de kredse, hvor Marguerite havde færdedes, og jeg begyndte atter mit krydsforhør.

"Har De kendt Marguerite Gautier?"

"Temmelig nøje –" svarede han ligesom de andre.

"Hvad slags menneske var hun egentlig?"

"Hun var lige så god som køn. Jeg blev meget bedrøvet, da jeg hørte, hun var død."

"Har hun ikke haft en elsker, der hed Duval?"

"En høj, blond fyr?"

"Ja."

"Jo, ham har jeg ofte set hende sammen med."

"Hvem var denne Armand?"

"Man ved ikke meget om ham. Jeg tror nok, at han soldede den smule penge, han havde, op med hende, indtil han blev nødt til at forlade hende; siden den tid skal han nok have været ude af sig selv af fortvivlelse."

"Og hun?"

"Hun holdt nok også meget af ham, det siger man da, men det betyder jo ikke stort, når den slags piger tilstår en sin kærlighed; det kan ikke nytte at forlange mere af dem, end de kan give."

"Hvad er der blevet af Armand?"

"Det ved jeg ikke. Vi kendte jo så lidt til ham. Han levede en fem, seks måneder sammen med Marguerite ude på landet. Da hun vendte tilbage til Paris, rejste han bort."

"Og De har ikke set ham siden?"

"Nej."

Jeg havde heller ikke genset Armand. Jeg begyndte af og til at spørge mig selv, om den pludselige meddelelse om Marguerites død mon ikke havde genvakt hans slumrende kærlighed til hende, så han havde givet sig hen til en overdreven smerte; og nu da han måske atter havde glemt den døde, mindedes han heller ikke sit løfte til mig om at gentage sit besøg.

Denne antagelse havde sikkert passet på enhver anden, men jeg kunne ikke komme bort fra, at Armands fortvivlelse var så oprigtig, så hjerteskærende, at han måske snarere var bukket under for sin sorg, havde mistet forstanden eller var syg, måske døende.

Jeg kunne ikke lade være med at interessere mig for denne unge mand. Måske var der ikke så lidt egenkærlighed i denne interesse, måske havde jeg under hans smerte vejret en rørende kærlighedshistorie, der pirrede min vågnende digterfantasi og fordoblede den skuffelse, jeg følte over hans lange tavshed.

Da hr. Duval stadig holdt sig borte fra mig, besluttede jeg at opsøge ham. Det var ikke svært at finde et påskud, men jeg kendte desværre ikke hans adresse, og heller ingen af mine bekendte kunne sige mig den.

Jeg gik hen i Rue d'Antin. Marguerites portner vidste måske, hvor Armand Duval boede. Men den gamle portner var flyttet, og den ny var lige så uvidende som jeg. Jeg forhørte mig

derefter om, på hvilken kirkegård Marguerite var blevet begravet.

Det var på Montmartre.

Det var i april måned. Vejret var smukt, gravene så ikke mere så trøstesløst forladte ud som om vinteren, det var blevet så mildt i vejret, at de levende begyndte at erindre de døde og se til dem. Jeg gik ud på kirkegården for at se, om Armand stadig sørgede over Marguerite; hendes grav ville ved første øjekast fortælle mig det.

Inde på graverkontoret spurgte jeg, om ikke en kvinde ved navn Marguerite Gautier var blevet begravet på kirkegården den 22. februar.

Manden bladede længe i en protokol, hvor alle de døde, der var blevet stedt til hvile på dette sted, blev indregistrerede. Endelig fandt han da også stakkels Marguerites navn. Han kaldte på en gartnerkarl og ville nøjere beskrive, hvor graven lå, da karlen afbrød ham: "Javel, javel ... den grav er let nok at finde."

"Hvorfor det?" spurgte jeg.

"Fordi der vokser helt andre blomster på den end på de andre."

"Er det Dem, der vedligeholder graven?"

"Ja, og det ville være rart, om alle slægtninge ville være lige så omhyggelige for deres afdøde som den unge mand, der har pålagt mig at passe denne grav."

Da vi havde gået rundt på kirkegården en stund, standsede han pludselig.

"Der har vi den!"

Vi standsede foran et frodigt blomsterbed, som man aldrig ville have taget for en grav, hvis ikke en marmorplade med inskription havde godtgjort, at her lå nogen begravet.

Marmorpladen var anbragt midt på det indhegnede stykke jord, hvorpå der kun voksede de skønneste hvide kameliaer.

"Nå, havde jeg så ret?" spurgte graveren, tilsyneladende stolt over at skulle vedligeholde et så usædvanligt gravsted.

"Det, er meget smukt," sagde jeg.

"Hver gang en kamelia visner, har jeg den strengeste ordre til at erstatte den med en ny."

"Hvem har givet Dem ordre til det?"

"En ung mand, der græd meget, første gang han kom herud. Det var vist en god ven af den afdøde. Hun skal nok have været sådan lidt løs på tråden. Herren har måske også kendt hende?"

"Ja."

"Måske endog meget godt?" spurgte gartneren med et tvetydigt smil.

"Jeg har aldrig talt med hende."

"Og så kommer De alligevel og ser til hende? Det er pænt af Dem. Hun skal nok have været meget smuk; men man kan egentlig ikke sige, at folk overrender den stakkels piges grav."

"Kommer her slet ingen?"

"Nej, ingen undtagen den unge mand, og han har kun været her en gang."

"Kun én gang?"

"Ja, men han kommer nok snart herud igen."

"Er han da på rejse?"

"Ja."

"Ved De, hvor han er henne?"

"Jeg tror nok, at han er taget ned til frøken Gautiers søster."

"Hvad bestiller han der?"

"Han vil udbede sig hendes tilladelse til at flytte den døde hen i et andet gravsted."

"Hvorfor vil han ikke have, at hun skal blive liggende her?"

"Herren ved nok, at overfor deres døde har folk sådan deres egne tanker; det har vi god lejlighed til at iagttage herude. Dette stykke jord er kun blevet købt for fem år, og den unge mand vil have et større stykke og eje det for tid og evighed, men det lader sig bedre gøre i den nye del af kirkegården."

"Hvad er det, De kalder den nye del?"

"Det er de jordstykker, der bliver solgt derhenne til venstre. Hvis kirkegården altid var blevet passet som nu, ville der ikke være mage til den i hele verden; men der er endnu langt igen, inden alt bliver, som det skal være. Folk er så løjerlige ..."

"Hvad mener De med det?"

"Jeg mener, at der er folk, der selv overfor de døde er store på det. Der er nu denne hersens frøken Gautier, hun har måske nok været lidt med på livet, som man siger; men nu er hun da død, den stakkel. Og så kommer de herind, slægtninge af dem, der ligger ved siden af hende, og gør et postyr, fordi de har fået at vide, hvad hun var for en, og skriger op om, at sådanne nogle burde føres hen i en afsides krog af kirkegården ligesom de fattige. Men de kan tro, jeg læste dem teksten, sådanne nogle velhavere, der ikke kommer fire gange om året for at se til deres døde, og som selv tager blomster med, og hvad for blomster! De gider knapt ofre et par francs, for at graven kan blive vedligeholdt anstændigt, og på ligstenene skriver de om de tårer, de aldrig har udgydt! Og sådanne folk vover at gøre

ophævelser over naboskabet! De kan tro mig, om de vil, jeg kender jo ikke denne frøken, og jeg ved ikke, hvad hun har gjort, men jeg holder nu af hende alligevel, den lille stakkel, jeg hæger om hende og giver hende de skønneste kameliaer, jeg kan opdrive; hun er så at sige min yndling blandt de døde. Vi folk herude på kirkegården er nødt til at lære at holde af de døde; vi har så meget at bestille, så der ikke bliver megen tid til overs for de levende."

Jeg så på manden og behøver vist ikke at fortælle mine læsere, hvilket indtryk hans ord gjorde på mig.

Det undgik ikke hans opmærksomhed, og han fortsatte:

"Der skal have været folk, der ruinerede sig for hendes skyld, og hun skal have haft elskere, der forgudede hende; og når jeg så tænker på, at der ikke kommer en eneste af dem og besøger hendes grav og lægger en blomst på den, så bliver jeg helt løjerlig til mode. Nå, man behøver jo egentlig ikke at beklage hende, hun ligger da i sin egen grav, og selv om der kun er en, der husker hende, så gør han det jo for de andre med, så oprigtig er hans sorg. Nej, men vi har stakkels kvinder af samme slags og alder herude; de bliver kastet ned i en fællesgrav, og det skærer mig i hjertet, når jeg hører deres sølle, afsjælede legemer blive kastet ned i jorden. Ikke en moders sjæl bryder sig om dem, når de først er døde. Det er ikke altid lige morsomt at være ansat på en kirkegård, når man da har en smule hjerte i livet; men det nytter ikke, sommetider må man give efter for sine følelser. Jeg har selv en datter, en stor, køn pige på 20 år; og hver gang de kommer herud med en i hendes alder, så kan jeg ikke lade være med at blive bedrøvet, enten det så er en fornem dame eller en almindelig rendemaske, der

bliver begravet. Men jeg keder Dem vist med mine historier, det er naturligvis ikke for at høre dem, at De er kommet herud. Nu har jeg vist Dem frøken Gautiers grav, er der ellers noget, jeg kan tjene Dem med?"

"Kender De Armand Duvals adresse?"

Han opgav mig en gade og tilføjede:

"Det er i hvert fald dér, jeg henter penge for alle de blomster, De ser her."

Jeg kastede et sidste vemodigt blik på den blomstrende grav, hvis dyb jeg uvilkårligt ønskede at kunne undersøge for at se, om jorden allerede havde udslettet denne kvindes sjældne skønhed – dybt bedrøvet fjernede jeg mig fra graven.

"Vil herren opsøge hr. Duval?" spurgte gartneren, der stadig fulgtes med mig.

"Ja."

"Jeg er temmelig sikker på, at han ikke er kommet tilbage endnu, ellers havde jeg vel allerede set ham."

"De er altså sikker på, at han ikke har glemt frøken Gautier?"

"Jeg er ikke alene sikker på det, men jeg tør dø på, at han blot ønsker at få hende begravet på et andet sted for endnu en gang at se hende."

"Hvoraf slutter De det?"

"For det første, han sagde, da han kom herud på kirkegården, var: 'Hvordan skal jeg dog bære mig ad for at få hende at se endnu en gang?' Jeg forklarede ham da, at det kun kunne ske, hvis man flyttede hende over i en anden grav, og at der skulle iagttages masser af formaliteter for at få lov til en sådan flytning. Når de døde skal flyttes fra den ene grav til den anden, skal deres identitet nemlig først godtgøres, og det er kun

familien, der kan give tilladelse til, at dette sker; desuden skal der være en politimand til stede. Det er for at opnå denne tilladelse, at hr. Duval er taget ned til frøken Gautiers søster, og hans første gang, umiddelbart efter hjemkomsten, vil sikkert være herud."

Vi var nu nået til kirkegårdens port. Jeg takkede gartneren hjerteligt for hans oplysninger, gav ham en god drikkeskilling og begav mig hen i den gade, han havde opgivet mig.

Armand var ikke kommet tilbage.

Jeg efterlod en lille skrivelse, i hvilken jeg bad Armand om at se hen til mig efter sin hjemkomst, eller meddele mig, hvor jeg kunne træffe ham.

Allerede næste morgen modtog jeg et brev fra ham. Han underrettede mig om sin tilbagekomst og bad mig om at se op til sig, idet han tilføjede, at det var ham umuligt at gå ud, da han var aldeles ødelagt af træthed.

6

Armand var endnu ikke stået op, da jeg opsøgte ham. Da han så mig, rakte han mig sin brændende hede hånd.

"De har jo feber," sagde jeg bekymret.

"Det betyder ikke noget. Det er ikke andet end træthed efter min forcerede rejse."

"De har været hos Marguerites søster?"

"Hvem har fortalt Dem det?"

"Jeg ved det. Har De opnået, hvad De ville?"

"Ja, men hvem har fortalt Dem om min rejse og min hensigt med den?"

"Gartneren ude på kirkegården."

"De har altså set hendes grav?"

Jeg vovede næppe at svare, for jeg så at han endnu stadig var i samme ophidsede tilstand, som da han først besøgte mig, og ikke kunne tåle, at dette smertelige emne berørtes uden at miste ligevægten og give sig hen til sin trøstesløse sorg. Jeg nikkede derfor blot.

"Passer gartneren graven omhyggeligt?" spurgte han videre. To store tårer rullede ned ad den stakkels syge mands kinder; han vendte hovedet bort for at skjule dem. Jeg lod, som om jeg ikke havde set dem og forsøgte at skifte samtaleemne.

"I hele tre uger har De været borte," sagde jeg.

"Ja, lige netop tre uger."

"Det var en lang rejse."

"Jeg har ikke rejst hele tiden. Jeg har været syg i fjorten dage, ellers ville jeg være kommet hjem for længe siden; men jeg var næppe kommet til mit bestemmelsessted, før jeg fik feber og måtte holde mig inde."

"Og De er kommet tilbage, før De var helt rask?"

"Hvis jeg var blevet dernede blot i en uge endnu, var jeg død."

"Men nu, da De atter er hjemme, må De være forsigtig; Deres venner må passe lidt på Dem, først og fremmest jeg, hvis De ikke har noget imod det."

"Om et par timer står jeg op."

"De handler uforsvarligt mod Dem selv."

"Jeg er nødt til det."

"Hvorfor? – Hvad er det, som ikke kan opsættes?"

"Jeg må hen til politiassistenten."

"Hvorfor overdrager De ikke dette ærinde til en anden, når De ved, at det vil skade Deres helbred at udrette det selv?"

"Der findes kun ét middel, der kan helbrede mig. Jeg må se hende. Siden jeg har hørt, at hun er død, og siden jeg har set hendes grav, kan jeg ikke sove mere. Jeg kan ikke få i mit hoved, at den kvinde, som jeg forlod så ung og strålende skøn, ikke er mere. Jeg må med mine egne øjne forvisse mig om det. Jeg må se, hvad Gud har gjort den kvinde til, som jeg elskede så højt; måske vil væmmelsen ved synet af hendes sørgelige rester dræbe min fortvivlelse over at mindes den levende Marguerite. Vil De ikke nok følge mig derud?"

"Hvad sagde hendes søster?"

"Ingenting. Hun lod til at være meget forbavset over, at en fremmed ville gøre sig den ulejlighed at købe gravstedet, og gav mig fuldmagt til at handle ganske, som jeg ønskede."

"Tro De mig, kære hr. Duval, De skulle vente med denne pinefulde overførelse, til De er helt rask."

"Å – jeg er stærk nok, vær De blot ganske rolig. Jeg ville blive gal, hvis jeg ikke hurtigst muligt fik den beslutning udført, som min samvittighed kræver af mig. Jeg får ikke et roligt øjeblik, før jeg har genset Marguerite. Det skyldes måske min febertilstand, et anfald af vildelse, men selv om jeg så skulle blive uhelbredelig sindssyg – jeg må – jeg må gense hende."

"Jeg bøjer mig for Deres beslutning og håber, jeg kan hjælpe Dem i Deres nød. Har De talt med Julie Duprat?"

"Ja, jeg talte med hende samme dag, jeg kom hjem."

"Har hun givet Dem de papirer, som Marguerite har efterladt Dem?"

"Her er de."

Armand trak en rulle frem under hovedpuden og gemte den straks igen på samme sted.

"Jeg kan dem udenad," sagde han. "I tre uger har jeg atter og atter gennemlæst dem mindst ti gange om dagen. De skal også læse dem, men først når jeg er blevet roligere og kan fortælle Dem, hvilken ren og opofrende kærlighed der ligger til grund for disse selvbekendelser. Foreløbig har jeg en tjeneste at bede Dem om."

"Hvilken?"

"De har jo en vogn holdende nedenfor."

"Ja."

"Vil De ikke nok tage mit pas og køre hen til posthuset og forhøre, om der ligger nogle breve til mig *poste restante*? Min fader og søster må have skrevet til mig, jeg tog afsted over hals og hoved og fik ikke tid til at forhøre mig inden min afrejse. Når

De kommer tilbage, tager vi sammen hen til politiassistenten og ordner alt til vor mission i morgen."

Armand gav mig sit pas, og jeg tog hen på postkontoret. Der var to breve til Armand. Jeg skyndte mig tilbage med dem til hans bolig.

"Tak," sagde han og tog brevene. "Ja," tilføjede han efter at have set på adresserne, "de er fra min fader og søster. De begriber vist ikke, hvorfor jeg ikke har skrevet så længe."

Han åbnede brevene og gættede sig snarere til deres indhold end læste det, for de var hver på fire tæt skrevne sider, og han var blot et øjeblik om at løbe dem igennem.

"Lad os så komme afsted. Jeg kan altid svare en gang i morgen."

Vi tog hen til politiassistenten. Armand gav ham den fuldmagt, Marguerites søster havde udstedt.

Politiassistenten skrev derpå en tjenstlig meddelelse til graveren på kirkegården. Det blev bestemt, at opgravningen skulle finde sted den næste formiddag klokken ti. Jeg skulle indfinde mig en time før hos Armand, og vi skulle tage ud sammen på kirkegården.

Jeg følte også en egen ophidselse ved tanken om det syn, jeg skulle overvære, og jeg lukkede ikke et øje hele natten; hvor langt frygteligere måtte den stakkels Armand så ikke lide.

Da jeg den næste morgen klokken ni mødte hos ham, var han ligbleg, men tilsyneladende rolig.

Han rakte mig smilende hånden.

Hans lys var brændt helt ned i stagerne, og før han gik, stak han et meget tykt brev, der var adresseret til hans fader, i lommen; han havde åbenbart betroet ham hele sin sorg.

En halv time senere, nåede vi ud til Montmartre.

Politiassistenten stod og ventede på os. Langsomt begav vi os på vej hen til Marguerites grav. Politimanden gik foran, Armand og jeg fulgte ham i nogle skridts afstand, arm i arm.

Af og til følte jeg, at min ledsagers arm skælvede stærkt, som om han blev gennemrystet af heftige kuldegysninger. Jeg så bekymret på ham; men han beroligede mig ved at smile – et stakkels sygt smil, der skar mig i hjertet at se. Siden vi var gået hjemmefra, havde vi ikke vekslet ét ord.

Lige før vi nåede graven, tørrede Armand sig med sit lommetørklæde over panden, hvor store sveddråber perlede frem.

Også jeg var betaget af angst og kunne knapt trække vejret.

Det er svært at forklare sig den smerteblandede nydelse, der griber en ved sådanne optrin. Da vi kom hen til graven, havde gartneren allerede fjernet alle potteplanterne, gitteret var taget bort, og to mænd stod og gravede jorden op.

Armand stod lænet op ad et træ og så til.

Pludseligt stødte spaderne skurrende mod en sten.

Armand fo'r sammen ved denne lyd, som gik der et elektrisk stød gennem ham, han klemte min hånd så hårdt, at det gjorde ondt.

Graven var næsten tømt for jord. Der var nu kun nogle store sten, der plejer at blive lagt på kisten tilbage, og dem smed graverkarlene en for en op på stien, hvor vi stod.

Jeg iagttog nøje Armand. Jeg frygtede for, at de følelser som han holdt nede med synlig kraftanstrengelse, skulle overvælde ham; men han stod, stadig og så til uden at røre sig. Hans øjne var vidt opspærrede og stive i udtrykket som en vanvittigs, og

kun en let skælven i ansigtsmusklerne og læberne forrådte, hvilke nervøse lidelser han var bytte for.

Hvad mig selv angår, så fortrød jeg efterhånden bitterligt, at jeg var gået ind på at følge ham.

Da kisten endelig var helt synlig, sagde politiassistenten til graverkarlene:

"Luk den op."

Mændene adlød, som var det den naturligste ting af verden.

Kisten var af massivt egetræ. De gav sig til at brække låget op, men dets skruer var rustede nede i den fugtige jord; efter mange anstrengelser lykkedes det dog at få kisten åbnet. En rådden stank steg op fra den og blandede sig med blomsternes søde duft.

"Å Gud, å Gud," stønnede Armand og blev om muligt endnu blegere end før.

Selv graverkarlene veg nogle skridt tilbage.

Gennem det store, hvide liglagen skimtede man svagt de menneskelige former. I det nederste hjørne var lagenet næsten helt opædt, og den dødes ene fod stak frem.

Jeg var lige ved at besvime, og selv nu, da jeg skal beskrive det, kan jeg næsten ikke udholde at tænke på dette frygtelige, uhyggelige optrin.

"Lad os skynde os med at få det overstået," sagde politiassistenten.

Den ene af mændene begyndte at sprætte sammensyningen af lagenet op; pludselig trak han det til side, så Marguerites ansigt blev synligt.

Det var forfærdeligt at se, det er frygteligt at fortælle om det.

Øjnene var kun to sorte huller, læberne var forsvundet, og de skønne, hvide tænder var bidt fast sammen mod hinanden. Det lange sorte, silkefine hår klæbede sig fast ind imod de hule tindinger og de liggrønne kinder, og dog genkendte jeg gennem disse sørgelige rester den en gang så strålende skønne Marguerite.

Armand, der ikke kunne løsrive blikket fra dette ansigt, havde proppet det halve af sit lommetørklæde ind i munden og bed i det.

Det var mig, som lå der et knugende jernbånd om min pande, jeg så det hele som gennem en tåge, det susede for mine ører, og den eneste bevægelse, jeg kunne gøre, var at føre en lugteflaske op til næsen; jeg havde for alle tilfældes skyld medbragt denne stærke essens.

Jeg hørte nu politiassistenten spørge Armand, om han genkendte liget.

"Ja," kom det dumpt fra min stakkels ven.

"Så skynd jer med at lukke og væk med kisten."

Graverkarlene dækkede atter den dødes ansigt med lagenet, lukkede kisten til og bevægede sig henimod dens bestemmelsessted.

Armand rørte sig ikke. Hans glasagtige blik var som fastnaglet til den tomme grav. Han var grønbleg som det lig, vi nys havde set, og stod så stiv som en støtte.

Jeg vidste, hvad der ville foregå med ham, når vi først var borte fra dette sted. Hans unaturlige, forstenede tilstand ville langsomt fortage sig og smerten først da rigtig tage ham i sin vold.

Jeg gik hen til politiassistenten.

"Er det nødvendigt, at den herre bliver her længere?" spurgte jeg og pegede på Armand.

"Nej," sagde han, "jeg vil endog på det alvorligste råde Dem til at føre ham bort så hurtigt som muligt – dette syn var vist dog mere end han kunne tåle."

"Kom," sagde jeg til Armand og tog ham under armen.

"Hvad er der?" sagde han og så på mig, som om han slet ikke kendte mig.

"Nu er det overstået; lad os gå, kære ven, De er bleg og fryser. Husk, hvor forsigtig De må være."

"Ja, ja, lad os gå," sagde han åndsfraværende uden at røre sig af stedet.

Jeg tog ham endnu fastere under armen og trak ham afsted.

Han fulgte med, viljeløs som et barn. Af og til mumlede han:

"Så De de øjne, å, de øjne!"

Han vendte sig om, som drog dette syn ham atter tilbage.

Hans gang blev imidlertid mere og mere usikker, han bevægede sig kun stødvis fremad, tænderne klaprede i munden på ham, hans hænder var kolde som is, og hele hans legeme skælvede af den så længe undertrykte ophidselse.

Jeg talte til ham, han svarede ikke, men lod sig blot blindt føre afsted.

Ved kirkegårdsporten fik jeg fat på en vogn, og det var på høje tid.

Næppe var han kommet til sæde, før han fik et voldsomt nerveanfald, men for ikke at skræmme mig trykkede han min hånd varmt og sagde:

"Det betyder ikke noget, det betyder ikke noget! Jeg trænger blot så frygteligt til at græde!"

Jeg kunne høre, hvorledes det arbejdede i hans bryst; hans ansigt fortrak sig, men tårerne, der ville have lettet ham så meget, ville ikke komme.

Jeg lod ham lugte til den flakon, der havde hjulpet mig før, og da vi nåede hans bopæl, befandt han sig noget bedre, men endnu skælvede han over hele legemet.

Ved tjenerens hjælp fik jeg ham bragt i seng og fyrede ordentligt op i værelset. Jeg skyndte mig derpå hen til min læge og satte ham ind i min vens tilstand; han fulgte straks med mig.

Armand var blodrød i ansigtet, da vi kom, han fantaserede, vi kunne ikke forstå, hvad han sagde, blot at han stadig midt i sin vilde talestrøm nævnede Marguerites navn.

"Hvad er så Deres mening?" spurgte jeg lægen, da han havde undersøgt patienten.

"Det er simpelthen en alvorlig hjernebetændelse, og det kan han takke sin Gud for, for ellers tror jeg, at han var blevet uhelbredelig sindssyg. Heldigvis kan den legemlige sygdom dræbe den sjælelige. I løbet af en måned vil han forhåbentlig kunne få bugt med denne hjernebetændelse og måske blive et helt nyt menneske."

7

Hjernebetændelse er en sygdom af den art, at den enten på stedet dræber sit offer eller også lader det komme sig meget hurtigt.

Fjorten dage efter det nys beskrevne optrin var Armand allerede rekonvalescent. Under hele hans sygdom havde jeg knapt en time ad gangen forladt hans værelse, og det inderligste venskabsbånd knyttede os fra nu af sammen.

Det var det skønneste forårsvejr. Fuglene sang, blomsterne duftede, og gennem det åbne vindue i Armands stue strømmede den milde luft vederkvægende ind fra haven.

Lægen havde tilladt Armand at stå op. Vi sad ofte og talte sammen henne ved det åbne vindue og lod os rigtigt gennembage af den velsignede middagssol.

Jeg tog mig vel i agt for at lede samtalen hen på Marguerite, for jeg frygtede stadig for, at såret skulle bryde op i hans sorgbetyngede hjerte, selv om han tilsyneladende var rolig nu. Armand syntes derimod netop at finde tilfredsstillelse ved at tale om hende, ikke som tidligere med tårer i øjnene, men med et blidt smil, der efterhånden i høj grad beroligede mig med hensyn til hans hele sjælelige tilstand.

Fra den gang hans sygdom brød ud ved det frygtelige optrin på kirkegården, syntes hans smerte at have mistet sin brod, og når han tænkte på Marguerites død, var det ikke mere med de samvittighedskvaler, der havde bragt ham på vanviddets grænser. Den fuldstændige vished havde ligesom delvis

gengivet ham hans sindsligevægt, og når de mørke minder alligevel dukkede op i ham, bragte han dem skyndsomst på flugt ved at fordybe sig i de lykkelige erindringer, han havde fra sit samliv med Marguerite.

Han var alt for udmattet af feberen til at kunne tåle stærke sindsbevægelser, og det skønne forårsvejr påvirkede ham også til kun at dvæle ved de lyse, smilende minder.

Han havde på det mest indtrængende bedt mig om ikke at meddele hans fader, at han var livsfarligt syg, og selv nu, da han var i bedring, vidste denne ikke, at sønnen havde været syg.

En aften var vi blevet siddende længere end sædvanligt ved vinduet. Det havde været et himmelsk vejr, nu gik solen ned og badede alt i sit flammende guldskær. Skønt vi befandt os midt i en støjende by, syntes alt det frodigt grønne, der omgav os, at sætte os udenfor verdens larm. Kun af og til hørte vi en vogns rumlen midt i vor samtale.

"Det var netop på denne tid af året og på en lignende aften som denne, at jeg lærte Marguerite at kende," sagde Armand drømmende og syntes at lytte mere efter sine egne tanker end til det, jeg sagde.

Han vendte sig imod mig og fortsatte:

"Nu er tidspunktet kommet til, at jeg må fortælle Dem denne historie. De kan skrive en bog om den. Folk vil måske ikke tro på den, men det er i hvert fald en interessant historie."

"Vent hellere til en anden gang, kære ven, De er langt fra stærk nok endnu til at rippe op i den historie."

"Det er så mildt i dag," sagde han smilende, "jeg har spist et helt kyllingebryst, jeg har ingen feber, vi har ingen ting at bestille, derfor vil jeg nu fortælle Dem alt."

"Ja, når De endelig vil. De kan nok forstå, at jeg lytter til med begærlighed."

"Det er en meget ligefrem historie, og jeg fortæller Dem den ganske, sådan som begivenhederne udviklede sig. Hvis De senere vil gøre noget ud af den, står det Dem frit for at omdigte den."

Hvad jeg nu nedskriver er en nøjagtig gengivelse, omtrent ord for ord, af Armands rørende fremstilling.

Armand havde lænet hovedet tilbage mod lænestolens ryg, hans sjælfulde øjne så drømmende ud på den skønne aftenhimmel.

"Ja, det var netop en aften som denne," begyndte han så. "Jeg havde tilbragt dagen ude på landet med min ven Gaston. Da vi kom tilbage til Paris om aftenen, vidste vi ikke, hvad vi skulle tage os for, og gik derfor i varieté-teatret."

I mellemakten gik vi ud i foyeren. En høj dame gled langsomt forbi os, og min ven hilste.

"Hvem var det, du hilste på?" spurgte jeg interesseret.

"Marguerite Gautier," svarede han.

"Det forekommer mig, at hun har forandret sig meget, jeg kunne i hvert fald ikke genkende hende," sagde jeg dybt bevæget.

Jeg skal straks forklare Dem hvorfor.

"Hun har været syg. Den stakkels pige har ikke langt igen."

Jeg husker hans ord så tydeligt, som havde jeg hørt dem i går.

De må nemlig vide, min ven, at i hele to år havde denne kvindes ejendommelige fremtoning, hver gang jeg så hende, gjort det stærkeste indtryk på mig.

Uden at jeg vidste hvorfor, blev jeg bleg, og mit hjerte bankede heftigt. Jeg tror, at det var min bestemmelse at blive forelsket i Marguerite, og at jeg allerede den gang havde en forudfølelse af det.

I hvert tilfælde var jeg aldrig helt mig selv, når hun var i min nærhed; mine omgangsvenner havde bemærket det og gjorde syndigt nar af mig, fordi en kvinde som hun kunne gøre et så stærkt indtryk på mig.

Første gang jeg så hende, var i nærheden af Børspladsen. Udenfor en modeforretning holdt en åben vogn. En dame, helt klædt i hvidt, steg ud, en beundrende mumlen gik igennem menneskevrimlen, da hun hurtigt gik ind i butikken. Jeg blev stående som groet fast til brostenene og rørte mig ikke af pletten, før hun atter kom ud. Gennem de store udstillingsvinduer havde jeg set hende vælge en del varer; jeg kunne jo selv være gået derind, men jeg havde ikke mod til det. Jeg vidste ikke, hvem denne fortryllende dame var, og jeg var bange for, at hun skulle gennemskue mig og blive fornærmet. Den gang anede jeg ikke, at jeg skulle se hende igen.

Hun var meget elegant påklædt. Hendes kjole var af musselin og struttede ud forneden af talrige volanter; om skuldrene havde hun et indisk sjal, rigt broderet med guld- og silkeblomster, på hovedet en stor italiensk stråhat og om håndleddet en tyk guldlænke af den slags, der netop den gang var ved at blive moderne.

Hun steg op i vognen og kørte bort.

En af ekspedienterne stod i døren og fulgte beundrende den elegante kvinde med øjnene. Jeg gik hen til ham og spurgte ham, hvad den dame hed.

"Det er frøken Marguerite Gautier," svarede han.

Jeg havde ikke mod til at spørge ham om hendes adresse og gik.

Dette skønne syn, for det var virkelig blot som et syn, forfulgte mig længe efter, skønt jeg hidtil havde været flygtig nok, og overalt søgte jeg min hvide dronning.

Nogen tid derefter var der stor premiere i Opéra Comique. Jeg gik derhen. Den første jeg fik øje på, var Marguerite Gautier, der sad på forreste række i prosceniumslogen.

Den unge mand, jeg var sammen med, kendte hende også og sagde, idet han viste mig hende:

"Kan De se den skønne dame der?"

I det samme så Marguerite gennem kikkerten i retning af os og genkendte min ledsager. Hun smilede og gjorde tegn til ham om at komme op i hendes loge.

"Jeg går lige op og hilser på hende," sagde han, "jeg er her straks igen."

"De misundelsesværdige!" undslap det mig næsten imod min vilje.

"Hvorfor?" spurgte han forbavset.

"Fordi De skal op og hilse på den dame."

"Er De forelsket i hende?"

"Nej," sagde jeg og rødmede; jeg kendte jo ikke engang selv mine følelser for hende endnu. "Men jeg ville meget gerne lære hende at kende."

"Følg med derop, så skal jeg forestille Dem for hende."

"De må da først spørge hende, om hun ikke har noget imod det."

"Å snak, man behøver virkelig ikke at gøre så mange ophævelser med hende, kom nu bare."

Der var noget i hans tonefald, der sårede mig. Jeg frygtede for at få vished om, at frøken Gautier ikke fortjente den ærbødige beundring, jeg hemmeligt nærede for hende.

Jeg har engang læst en novelle af Alphonse Karr om en ung mand, der en aften følger efter en meget elegant dame, i hvis skønhed han ved første øjekast har forelsket sig. Han føler kraft til at vove alt, blot for at få lov til at kysse denne dames hånd. Han er så betaget af hende, at han skamfuldt undgår at se på hendes velformede lægge, som hun blotter for ikke at tilsmudse sin kjole. Mens han drømmer om alle de heltebedrifter, han har mod til at udføre for at komme i besiddelse af hende, standser hun pludselig på et gadehjørne og spørger ham, om han vil gå med op på hendes værelse.

Han vender hovedet bort, som ramt af et slag, skynder sig ned ad gaden og går dybt bedrøvet hjem.

Jeg genkaldte mig nu denne novelle i min erindring, og jeg, der ikke ville have været bange for at lide alt for denne kvindes skyld, frygtede nu, at hun ville komme mig alt for velvilligt i møde og alt for beredvilligt skænke mig en kærlighed, som jeg gerne ville have ofret en lang ventetid på. Sådan er vi mænd nu engang, og det er meget heldigt, at indbildningskraften formår at lægge et poetisk skær over sansernes heftige attrå.

Dersom man havde sagt til mig: "I aften skal denne kvinde være din, og i morgen bliver du dræbt!" var jeg gået ind på det. Men havde man sagt mig: "Hvis du betaler 200 francs, bliver denne kvinde din elskerinde!" ville jeg have afslået det og grædt

som et barn, der vågner og i det samme ser et skønt luftslot ramle sammen.

Men jeg ville alligevel lære hende at kende. Det var sikkert det eneste middel til at komme til klarhed over mine tanker og følelser overfor den skønne ubekendte.

Jeg bad derfor den unge mand om at tage mig med derop, men først skulle han indhente hendes tilladelse til at præsentere mig. Mens jeg drev op og ned ad gangen, tænkte jeg på, at hvis hun gik ind på det, så anede jeg ikke, hvordan jeg skulle forholde mig overfor hende.

Jeg prøvede på i forvejen at indstudere, hvad jeg skulle sige til hende.

Ak, hvilke tåbelige børn vi dog alle bliver, når kærligheden tager magten fra os.

Et øjeblik efter kom min ven tilbage.

"Hun venter Dem," sagde han.

"Er hun alene?" spurgte jeg febrilsk.

"Hun er sammen med en anden dame."

"Og der er ingen andre herrer?"

"Nej."

"Lad os så gå derind."

Min ven gik henimod udgangen.

"De går jo forkert," sagde jeg.

"Vi skal ud og købe noget konfekt, det har hun bedt mig om."

Vi gik ind hos en konditor i Operapassagen.

Jeg havde helst købt hele butikken, og jeg ville selv lægge slikkerierne ned i en pose, da min ven sagde:

"Giv mig et pund glaserede druer!"

"Ved De, om hun holder af det?"

"Hun spiser aldrig andre søde sager, det ved alle, som kender hende."

Da vi var kommet udenfor, sagde han:

"De ved vist ikke rigtigt, hvem det er, jeg skal præsentere Dem for. De tror vist, at det er en hertuginde; nej, min ven, hun er simpelthen kurtisane, oven i købet af de meget dyre. Gener Dem derfor blot ikke, men sig kun alt, hvad der falder Dem ind."

"Javel," sagde jeg forlegent og tænkte, at jeg hurtigt ville blive helbredet for min lidenskab.

Da vi trådte ind i logen, skoggerlo Marguerite.

Jeg havde helst set hende hensunken i melankoli.

Min ven præsenterede mig. Marguerite gjorde en let bøjning med hovedet og sagde:

"Hvor er konfekten?"

"Her er den."

Idet hun tog den, så hun på mig. Jeg slog forvirret øjnene ned og blev rød.

Hun bøjede sig over mod den anden kvinde og hviskede hende nogle ord i øret. Begge lo højt.

Der var ikke tvivl om, at det var mig, de havde til bedste, og jeg blev endnu mere forvirret. På den tid kendte jeg en lille borgerpige, der var min elskerinde, hun var meget øm og sentimental. Hendes overstrømmende følelsesudbrud og melankolske breve fik mig ofte til at le. Gennem det, jeg nu selv led, følte jeg, hvor ondt det måtte have gjort hende, og i fem minutter elskede jeg den lille stakkel, som endnu aldrig nogen kvinde er blevet elsket.

Marguerite spiste sine druer uden at beskæftige sig mere med mig. Min ven ville dog ikke lade mig i stikken i denne latterlige situation.

"De må ikke være forbavset over, at hr. Duval ikke siger noget, Marguerite. De har gjort et så stærkt indtryk på ham, at han helt har mistet mælet."

"Jeg tror snarere, den herre er fulgt med Dem, fordi det kedede Dem at gå alene."

"Hvis det var tilfældet," sagde jeg, "ville jeg ikke først have udbedt mig Deres tilladelse til at blive præsenteret."

"De ville naturligvis blot trække det kedelige øjeblik ud."

Selv om man har levet aldrig så lidt sammen med kvinder af Marguerites slags, så ved man dog, at det er dem en særlig fornøjelse at drille og forvirre de folk, de ser for første gang. Det er vistnok en art hævn, de tager for alle de ydmygelser, de må lide af dem, de daglig omgås.

For at kunne afparere deres drillerier må man være vant til at bevæge sig i deres kreds, men det var jeg ikke; og de tanker, jeg i forvejen havde gjort mig om Marguerite, lod mig overdrive betydningen af hendes stiklerier. Intet hos den kvinde var mig ligegyldigt. Jeg rejste mig derfor og sagde med en svag rysten i min stemme, som jeg ikke helt var herre over:

"Hvis det er Deres tanke om mig, frøken, så beder jeg Dem undskylde min påtrængenhed; jeg lover Dem, at jeg for eftertiden ikke skal gøre mig skyldig i samme fejl."

Derpå hilste jeg og gik.

Næppe var jeg kommet udenfor logen, før jeg hørte et tredje latterudbrud. Jeg ønskede i dette øjeblik, at en eller anden ville

have fornærmet mig, så jeg kunne have slået fra mig i blindt raseri.

Jeg gik tilbage til min plads.

Ernest kom straks efter og satte sig ved siden af mig.

"Hvad gik der dog af Dem?" spurgte han. "Hun troede, De var gal."

"Hvad sagde Marguerite, da jeg var gået?"

"Hun lo og sagde, at De var den løjerligste snegl, hun havde set. Men De skal ikke betragte Dem som slået af marken af den grund. Man skal aldrig gøre den slags damer den ære at tage dem alvorligt. De kender ikke til finfølelse eller god tone, de er som de hunde, man hælder parfume på, og som straks efter går hen og ruller sig midt i rendestenen, fordi de synes, det lugter ilde."

"Nå, ja, hvad kommer det egentlig mig ved?" sagde jeg i en tone, jeg forsøgte at gøre ligegyldig. "Jeg får hende vel aldrig mere i tale, og selv om jeg var indtaget i hende, før De præsenterede mig, så er jeg nu grundigt kureret."

"Pokker tro Dem. Det vil ikke forbavse mig om nogle dage at se Dem alene med hende i hendes loge og høre Dem fortælle, at De ruinerer Dem for hendes skyld. Hun må lige godt være en skøn elskerinde at eje."

Heldigvis gik tæppet op i det samme, og Ernest tav. Jeg aner ikke, hvad der foregik på scenen. Alt, hvad jeg husker, er, at jeg fra tid til anden så op til hendes loge, som jeg så hovedkulds havde forladt, og at der stadig viste sig nye ansigter ved siden af hende.

Jeg var som besat af tanken på Marguerite. Jeg var bytte for en ganske ny følelse. Jeg ville ikke unde mig selv rist eller ro, før

jeg havde bragt hendes fornærmelse og min egen latterlighed i glemmebogen. Skulle jeg end ofre alt, hvad jeg ejede og havde, så skulle denne kvinde blive min; jeg ville erobre mig min retmæssige plads ved hendes side.

Før stykket var til ende, forlod Marguerite og hendes veninde deres loge.

Uvilkårligt rejste jeg mig også.

"Går De allerede?" spurgte Ernest.

"Ja."

"Hvorfor?"

I samme øjeblik lagde han mærke til, at logen var tom.

"Skynd Dem, og god lykke, eller rettere sagt – bedre lykke."

Jeg gik ud.

På trappen hørte jeg raslen af silkeslæb og lyden af stemmer, og uden at blive set så jeg de to kvinder og de to unge mænd, der fulgte dem, passere forbi.

Ude i vestibulen ventede en lille tjener på dem med deres aftenslag.

"Sig til kusken, at han skal vente udenfor *Café Anglais*," sagde Marguerite, "vi går derhen."

Da jeg lidt efter drev ned ad boulevarderne, så jeg, at et af de store vinduer i restaurationens kabinetter stod åbent. Marguerite lænede sig ud af det og pillede langsomt en af sine kameliaer i stykker.

Et af de unge mennesker lænede sig til hendes skulder og talte ganske sagte til hende.

Jeg gik over på den modsatte side ind i *Maison d'Or* og valgte en vinduesplads på første sal. Jeg tabte ikke det pågældende vindue lige overfor af syne et øjeblik. Klokken et kørte

Marguerite bort med sine tre venner. Jeg tog en droske og fulgte efter dem. Hendes vogn standsede i Rue d'Antin nr. 9.

Marguerite steg ud og gik alene op i huset.

Det var måske blot et tilfælde, men dette tilfælde gjorde mig overstrømmende glad.

Fra den dag så jeg ofte Marguerite i Champs-Élysées og i teatret. Hun sprudlede stadig af livsglæde, og jeg var altid lige betaget ved synet af hende.

Så gik der fjorten dage, uden at jeg så hende nogetsteds. Jeg spurgte derfor Gaston, hvad der var i vejen med Marguerite.

"Den stakkels pige er meget syg," svarede han.

"Hvad fejler hun?"

"Det er brystet, det er galt med, hun spytter blod, og da hun ikke netop fører et liv, der gør denne sygdom bedre, ligger hun nu i sengen og trækkes med døden."

Så underligt det end lyder, denne meddelelse gjorde mig næsten glad.

Hver dag gik jeg hen og hørte til den syge uden dog at skrive mit navn eller lægge mit kort hos portneren. Jeg fik at vide, at hun nogen tid efter var rekonvalescent, og at hun var bragt til Bagnères.

Efterhånden som tiden gik, udslettedes hendes billede lidt efter lidt i min erindring. Jeg rejste. Nye ansigter, vaner og arbejde trådte i stedet for mine sværmeriske tanker, og når jeg dvælede ved denne forelskelse, så jeg snart ikke andet i den end en af disse flygtige tilbøjeligheder, man har, når man er ganske ung, og hvoraf man smiler overbærende bagefter.

Det var ikke svært for mig at besejre erindringen om Marguerite, for jeg havde i lang tid fuldstændigt tabt hende af

syne, og som jeg før sagde dem, da hun gik forbi mig i Varieté-Teatret, genkendte jeg hende ikke.

Hun havde ganske vist et tæt slør på, men om hende ansigt end havde været aldrig så tilsløret for to år tilbage, havde dog mit instinkt øjeblikkelig sagt mig, at det var hende.

Jeg fik stærk hjertebanken, da Gaston nævnede hende, og opdagede, at de to års adskillelse alligevel intet havde forandret i min sindstilstand. Blot synet af hende havde atter brudt det gamle sår op – jeg var atter undergivet den magt, der udgik fra hendes skønne skikkelse.

8

Efter en pause fortsatte Armand:

"Da jeg imidlertid forstod, at jeg endnu var forelsket, følte jeg mig stærkere end før; det var mit inderlige ønske atter at være sammen med Marguerite, men samtidig min faste vilje at vise hende, at jeg var blevet hende overlegen.

Hvor hjertet dog går de tusinde krogveje for at nå, hvad det vil!

Jeg kunne heller ikke godt blive stående længere i gangen, og jeg vendte derfor tilbage til min plads i parkettet, idet jeg samtidig så mig hurtigt omkring i teatret for at opdage, i hvilken loge hun sad.

Hun sad i prosceniumslogen – ganske alene. Som jeg allerede har sagt, så hun meget forandret ud, og hun havde ikke mere det samme smil omkring sin mund som tidligere. Hun havde lidt, og hun led endnu.

Skønt vi allerede var i april måned, var hun stadig klædt som midt om vinteren og helt indhyllet i fløjl.

Jeg betragtede hende så vedholdende, at mit blik tiltrak sig hendes.

Hun så et øjeblik på mig, tog så sin kikkert for bedre at se mig og troede vistnok at genkende mig uden dog bestemt at kunne sige, hvem jeg var, for da hun lagde kikkerten fra sig, gled der et smil over hendes læber, – et smil, der ligesom var et svar på den hilsen, hun øjensynligt ventede fra mig. Men jeg

undlod at hilse – jeg ville ligesom lade hende tro, at jeg for længst havde glemt hende.

Hun troede, hun havde taget fejl og vendte hovedet bort.

Tæppet gik op.

Jeg har mange gange set Marguerite i teatret, men aldrig har jeg set hende skænke forestillingen mindste opmærksomhed.

Heller ikke mig interesserede forestillingen synderligt; jeg havde kun tanke for hende, men gjorde mig dog al umage for, at hun ikke skulle mærke det.

Jeg så hende veksle blik med en person, der sad i logen lige overfor hendes. Jeg så derop og opdagede en dame, jeg kendte særdeles godt.

Det var en kvinde, der en tid lang var blevet underholdt, og som forgæves havde forsøgt ansættelse ved teatret. I tillid til sine forbindelser i Paris' elegante verden havde hun nu slået sig på forretning og etableret et modemagasin.

Skulle ikke hun kunne hjælpe mig til atter at mødes med Marguerite? Jeg benyttede et øjeblik, da hun så hen ad min side til, og hilste på hende.

Hvad jeg ventede, skete. Hun bad mig komme op i sin loge.

Prudence Duvernoy, som modehandlerinden hed, var en af disse lidt plumpe kvinder på fyrre år, som man meget let får til at snakke løs om, hvad man ønsker at vide, især når det drejer sig om ting så lige ud ad landevejen som det, jeg ville spørge hende om.

Jeg benyttede et øjeblik, da hun atter begyndte sit minespil med Marguerite, og sagde til hende:

"Hvem ser De sådan på?"

"Marguerite Gautier."

"Kender De hende?"

"Ja, jeg er hendes modehandlerinde, og vi er naboer."

"De bor altså i Rue d'Antin?"

"Ja, i nr. 7. Hendes påklædningsværelse vender ud til mit."

"Det skal være en fortryllende kvinde."

"Kender De hende ikke?"

"Nej, men jeg ville sætte megen pris på at gøre hendes bekendtskab."

"Vil De have, jeg skal bede hende komme over i vor loge?"

"Nej tak, jeg ville hellere have, at De præsenterede mig for hende."

"I hendes loge?"

"Ja."

"Det er ikke så let."

"Hvorfor?"

"Fordi hun er protegeret af en gammel hertug, der er meget skinsyg."

"*Protegeret* – det er et herligt ord!"

"Ja netop – protegeret," gentog Prudence. "Den rare gamle mand ville være meget ulykkelig ved at blive regnet for hendes elsker."

Prudence fortalte mig derefter, hvorledes Marguerite havde lært hertugen at kende i Bagnères.

"Det er derfor," fortsatte jeg, "at hun er alene her?"

"Netop."

"Men hvem følger hende da hjem?"

"Det gør han."

"Han kommer altså og henter hende?"

"Ja, om et øjeblik."

"Og hvem henter Dem?"

"Ingen."

"Må jeg have den ære?"

"Men er De ikke sammen med en ven?"

"Jo – men må vi ikke begge have den ære?"

"Hvordan er Deres ven?"

"En brillant fyr, meget underholdende. Det ville more ham meget at gøre Deres bekendtskab."

"Godt, så er det en aftale. Vi tager alle fire afsted, når dette stykke er forbi; jeg kender det sidste."

"Fortræffeligt. Så vil jeg lade min ven det vide."

"Ja, gør det."

"Se så," sagde Prudence i det øjeblik, jeg skulle til at gå, "der kommer hertugen ind i Marguerites loge."

Jeg så derover. Ganske rigtigt, en mand på en halvfjerdsindstyve år trådte ind, satte sig bagved den unge dame og rakte hende en pose konfekt, som hun med et smil gav sig til at spise af. Så lagde hun posen på logeranden og gjorde et tegn til Prudence, som om hun ville sige:

"Vil De have noget med?"

"Nej tak," var Prudences svar.

Marguerite tog atter posen, og idet hun vendte sig om, gav hun sig til at passiare med hertugen.

Det kunne synes barnagtigt af mig at fortælle alle disse enkeltheder, men alt, hvad der knytter sig til denne kvinde, står så fast i min erindring, at jeg ikke kan lade være at fortælle det.

Jeg gik ned og meddelte Gaston det arrangement, jeg havde truffet. Han gik ind på det, og vi forlod vore pladser for at gå ind i fru Duvernoys loge.

Men næppe havde vi åbnet døren ud til gangen, før vi blev nødt til at standse et øjeblik for at lade Marguerite og hertugen passere forbi.

Jeg ville have givet ti år af mit liv for at have været i den gamle herres sted.

Da de var kommet ud på boulevarden, lod hertugen hende tage plads i en lille elegant vogn, som han selv kørte. Hurtigt forsvandt vognen, der blev trukket af et par prægtige heste.

Vi gik ind i Prudences loge.

Da stykket var forbi, gik vi ned og tog en almindelig droske, der kørte os til Rue d'Antin nr. 7. Da vi standsede her, spurgte Prudence, om vi havde lyst til at gå med op og se hendes magasin, som vi ikke kendte, og som hun lod til at være meget stolt af. De forstår, at jeg øjeblikkelig tog mod indbydelsen.

Det forekom mig, at jeg lidt efter lidt nærmede mig Marguerite. Jeg fik snart konversationen ledet hen på hende igen.

"Er den gamle hertug inde hos Deres nabo?" sagde jeg til Prudence.

"Nej, hun er sikkert alene."

"Men hun må jo kede sig frygteligt," sagde Gaston.

"Vi tilbringer næsten hver aften sammen, eller også kalder hun på mig, når hun kommer hjem. Hun går aldrig i seng før klokken to om natten. Hun kan ikke sove før."

"Hvorfor dog ikke?"

"Fordi hendes bryst er angrebet og hun næsten altid har feber."

"Har hun ingen elsker?" spurgte jeg.

"Jeg ser aldrig nogen blive, når jeg går, men jeg svarer ikke for, at der ingen kommer, når jeg er gået. Sommetider har jeg set en greve dér; han tror, han kan gøre sine hoser grønne ved at gøre visit hos hende klokken elleve og sende hende så mange smykker, som hun vil have; men hun kan ikke fordrage ham. Det er dumt af hende; han er meget rig. Det nytter ikke, at jeg af og til siger til hende: "Kære barn, det er lige en mand for Dem!" Hun, der ellers lytter til mine råd, vender mig ryggen og svarer, at han er for umulig. Jeg indrømmer det, umulig er han, men hun skulle alligevel ikke sige nej; den gamle hertug kan jo dø, når det skal være. Sådanne gamle folk er nu engang egoister, og hans familie bebrejder ham stadig hans forkærlighed for Marguerite; det er én grund mere til, at han ikke efterlader hende noget. Jeg præker jo også moral for hende, men så svarer hun blot, at hun tidsnok kan få greven, når hertugen er død."

"Det er ikke altid så morsomt," vedblev Prudence, "at leve, som hun lever. Men var det mig, så ved jeg, at på den måde gik det ikke længe; jeg skulle snart få ham afsted. Er det nu ikke affekteret af den gamle, at han kalder hende sin datter? Han passer på hende som på et barn – evig og altid hænger han over hende. Jeg er vis på, at i dette øjeblik går en af hans tjenere frem og tilbage her udenfor for at se, hvem der går herfra, og navnlig hvem der kommer."

"Stakkels Marguerite," sagde Gaston, idet han satte sig ved klaveret og spillede en vals, "det vidste jeg ikke. Men jeg har jo nok lagt mærke til, at hun ikke just har været videre munter i den senere tid."

"Hys!" sagde Prudence og spidsede øren.

Gaston holdt op at spille.

"Jeg tror, hun kalder på mig."

Vi lyttede.

Vi hørte ganske rigtigt en stemme kalde på Prudence.

"Så, mine herrer, nu må De gå," sagde Prudence til os.

"Nå, det er den måde, De inviterer på," sagde Gaston leende, "men vi går virkelig ikke, før det passer os."

"Hvorfor skal vi gå?"

"Jeg skal over til Marguerite."

"Så venter vi her."

"Det kan ikke lade sig gøre."

"Så går vi med Dem."

"Det går på ingen måde an."

"Jeg kender Marguerite," sagde Gaston, "så jeg kan godt gå over og aflægge hende en visit."

"Men Armand kender hende ikke."

"Så præsenterer jeg ham."

"Det er umuligt."

Vi hørte atter Marguerites stemme kalde på Prudence.

Hun løb ind i sit påklædningsværelse. Gaston og jeg fulgte hende. Hun åbnede vinduet.

Vi skjulte os således, at vi ikke kunne ses udefra.

"Nu har jeg kaldt på Dem i ti minutter," sagde Marguerite fra sit vindue i en næsten bydende tone.

"Hvad vil De mig?"

"Jeg vil have, at De skal komme straks."

"Hvorfor?"

"Fordi denne greve, De nok ved, endnu er her, og han keder mig til døde."

"Men jeg kan ikke komme netop nu."

"Hvorfor ikke?"

"Fordi jeg har besøg af to unge herrer, der ikke vil gå."

"Sig til dem, at de nødvendigvis skal ud."

"Det har jeg allerede sagt."

"Så lad dem da blive. Når de ser, at De går, så forsvinder de nok."

"Jo tak, efter at have vendt op og ned på alting!"

"Men hvad vil de mennesker da?"

"De vil besøge Dem!"

"Hvad hedder de?"

"De kender den ene af dem, hr. Gaston R.?"

"Javel, ham kender jeg, og den anden?"

"Hr. Armand Duval. Ham kender De vist ikke?"

"Nej, men lad dem blot komme; jeg foretrækker enhver anden for greven. Men skynd Dem nu lidt."

Marguerite lukkede sit vindue og Prudence sit.

Marguerite, som et øjeblik havde erindret mit ansigt, huskede ikke længere mit navn. Jeg ville have foretrukket, om hun havde haft en ufordelagtig erindring om mig i stedet for rent at have glemt mig.

"Jeg tænkte nok, at hun ville være henrykt ved at se os," sagde Gaston.

"Henrykt er nu ikke ordet," svarede Prudence, idet hun tog hat og sjal på, "når hun tager imod Dem, er det blot for at blive af med greven. Gør mig den tjeneste at være lidt mere elskværdige end han, for jeg kender Marguerite tilstrækkeligt til at vide, at det ellers går ud over mig."

Vi fulgte efter Prudence ned ad trappen. Jeg kom til at skælve; det stod for mig, som dette besøg ville få en afgørende

betydning for mit liv.

Jeg var endnu mere bevæget end den aften, da jeg blev præsenteret for hende i logen i Opéra Comique.

Da vi nåede døren til den lejlighed, som De kender, bankede mit hjerte så stærkt, at jeg næsten ikke kunne tænke.

Vi hørte nogle akkorder blive slået an på et klaver.

Prudence ringede.

Klaverspillet hørte op.

En kvinde, der snarere så ud som en selskabsdame end en kammerjomfru, lukkede op.

Vi gik ind i dagligstuen og derfra ind i boudoiret, der dengang var det samme som det, De har set.

En ung mand stod og lænede sig op mod kaminen. Marguerite, der sad ved klaveret, lod fingrene løbe hen over tangenterne og begyndte på forskellige melodier, som hun ikke spillede færdigt.

Det var et ægte billede på kedsomhed – den unge mand, der åbenbart følte sig trykket af sin egen ubetydelighed, og den unge kvinde, der var led ved denne intetsigende persons besøg.

Marguerite rejste sig, da hun hørte Prudences stemme. Hun sendte hende et taknemmeligt blik, gik så hen til os og sagde:

"Kom kun indenfor, mine herrer. De er velkomne!"

9

"Goddag, kære Gaston," sagde Marguerite til min ledsager, "det glæder mig meget at se Dem. Hvorfor kom De ikke op i min loge?"

"Jeg var bange for at være til ulejlighed."

"Mine venner," og Marguerite lagde eftertryk på ordet som for at lade de andre forstå, at trods den familiære måde, hun modtog Gaston på, var og havde han aldrig været andet end hendes ven – "mine venner er aldrig til ulejlighed."

"Så tillader De mig måske at præsentere Dem for hr. Armand Duval."

"Jeg har allerede bedt Prudence gøre det."

Jeg hilste og bukkede og stammede nogle sikkert uforståelige ord frem.

"Jeg har," fik jeg så sagt, "allerede haft den ære at blive præsenteret for Dem."

Marguerites dejlige øjne syntes at søge i erindringen, men hun erindrede intet eller lod i hvert fald således.

"Jeg er Dem meget taknemlig," vedblev jeg, "fordi De har glemt denne første præsentation, for jeg opførte mig meget tåbeligt og må have forekommet Dem ganske utålelig. Det er to år siden, i Opéra Comique; jeg var sammen med Ernest ..."

"Ja, nu husker jeg det," sagde Marguerite med et smil. "Det var ikke Dem, der var utålelig, det var mig, som var drillevorn – det er jeg endnu engang imellem, men ikke så meget som før. Har De tilgivet mig det?"

Hun rakte mig sin hånd, som jeg kyssede.

"Ja, det er rigtigt nok," vedblev hun, "jeg har virkelig den slemme vane at gøre løjer med de mennesker, jeg ser første gang. Det er dumt af mig. Min læge siger, at det er, fordi jeg er nervøs og altid lidende. De må tro min læge."

"Men nu lader det til, De er helt vel."

"Ja, men jeg har været meget syg."

"Det ved jeg."

"Hvem har fortalt Dem det?"

"Alle vidste det jo; jeg har ofte været her for at spørge til Dem, og det glædede mig, da jeg fik at vide, at De havde det bedre."

"Jeg har aldrig fået Deres kort."

"Jeg har heller ikke afleveret det."

"De skulle da ikke være den unge mand, der kom hver dag og spurgte til mig under min sygdom, og aldrig ville sige sit navn?"

"Jo, det er mig."

"Så er De jo mere end overbærende, De er højmodig. Det ville De ikke have gjort, greve," føjede hun til, henvendt til greven, idet hun tilkastede mig et af disse blikke, hvori en kvinde formår at lægge hele sin foragt for en mand.

"Jeg har kun kendt Dem i to måneder," svarede greven.

"Og den herre har kun kendt mig i fem minutter. De kan nu engang kun sige dumheder."

Hvor kvinderne dog er ubarmhjertige overfor de mænd, de ikke elsker!

Greven blev rød og bed sig i læberne.

Jeg havde ondt af ham, for han var åbenbart forelsket ligesom jeg, og Marguerites hensynsløse oprigtighed måtte gøre ham endnu mere ulykkelig, navnlig i to fremmedes nærværelse.

"De spillede, da vi kom," sagde jeg for at skifte samtaleemne, "det ville glæde mig, om De ville behandle mig som gammel bekendt og fortsætte Deres spil."

"Å," sagde hun og kastede sig på kanapéen, idet hun betydede os, at vi skulle sætte os, "Gaston ved bedst, hvad det er for musik, jeg præsterer. Det kan lige passere, når jeg er alene med greven, men jeg kunne dog ikke nænne at straffe Dem på en så raffineret måde."

"Den forret nyder jeg dog altså?" sagde greven med et smil, som han forsøgte at gøre fint ironisk.

"Det skulle De ikke bebrejde mig; det er også den eneste, De har."

Den stakkels fyr skulle åbenbart ikke have lov at sige et ord. Han tilkastede Marguerite et bønfaldende blik.

"Sig mig, Prudence," vedblev hun, "har De så besørget det, som jeg bad Dem om?"

"Ja."

"Tak. De må fortælle mig det siden. Vi har et og andet at snakke om, De må ikke gå, før jeg har talt med Dem."

"Vi er vist til ulejlighed," sagde jeg, "og nu da vi, eller rettere jeg, har opnået en ny præsentation, der kan bringe den første i glemmebogen, er Gaston og jeg villige til at trække os tilbage."

"Nej, ikke på nogen måde; det var ikke Dem, mine ord gjaldt. Jeg vil tværtimod gerne have, at De bliver."

Greven trak et meget kostbart ur op af lommen og så på det.

"Det er nok på tide, jeg kommer hen i klubben," sagde han.

Marguerite svarede ikke.

Greven gik bort fra kaminen henimod hende. "Farvel," sagde han.

Marguerite rejste sig.

"Farvel, min kære greve, De vil allerede gå?"

"Ja, jeg er bange for, at jeg trætter Dem!"

"De trætter mig ikke mere i dag end ellers. Når ser man Dem igen?"

"Når De tillader det."

"Ja, så farvel!"

De vil indrømme, at hun var grusom mod ham.

Greven havde heldigvis en meget god opdragelse og var en godmodig fyr. Han indskrænkede sig til at kysse den hånd, Marguerite ligegyldigt rakte ham. Så hilste han og gik.

I det øjeblik, han gik ud af døren, så han på Prudence.

Hun trak på skuldrene, som om hun ville sige:

"Hvad skal man sige til det? Jeg har gjort alt, hvad der står i min magt."

"Nanine!" råbte Marguerite, "vil De lyse greven ud."

Vi hørte døren blive lukket op og i.

"Endelig!" udbrød Marguerite, "er vi da af med ham! Den fyr ødelægger mine nerver aldeles."

"Kære barn," sagde Prudence, "De er virkelig alt for slem mod ham – han er dog så god og elskværdig mod Dem. Se blot det ur, De har stående henne på kaminen – det har han dog givet Dem, og jeg er vis på, at det har kostet ham allermindst tre tusind francs."

Og fru Duvernoy, der var gået hen til kaminen, stod og fingererede ved det kostbare stykke og så på det med lystne blikke.

"Hør nu, min kære," sagde Marguerite og satte sig ved klaveret, "når jeg vejer det, han giver mig, mod det, han siger til

mig, så tror jeg, man må sige, at han slipper billigt til sine besøg her."

"Den stakkels fyr er forelsket i Dem."

"Hvis jeg skulle høre på alle Dem, der er forelskede i mig, fik jeg vist ikke engang tid til at spise til middag."

Hun lod fingrene løbe hen over tangenterne. Så vendte hun sig om og sagde til os:

"Vil De ikke nyde noget? Jeg har lyst til et glas punch."

"Og jeg kunne nok lide lidt kylling," sagde Prudence, "skal vi ikke spise til aften?"

"Udmærket! Lad os gå hen og spise til aften," sagde Gaston.

"Nej, lad os så hellere spise her."

Marguerite ringede. Nanine kom ind.

"Vil De sende bud efter noget aftensmad."

"Hvad skal det være?"

"Det er lige meget, men bare hurtigt."

Nanine gik.

"Det er udmærket," sagde Marguerite og hoppede som et barn, "nu skal vi spise til aften. Nej, hvor den dumme greve dog er utålelig!"

Jo mere jeg så på denne kvinde, des mere fortryllede hun mig. Hun var henrivende smuk. Selv hendes magerhed klædte hende.

Jeg sad i stum betragtning.

Jeg havde vanskeligt ved at forklare, hvad der foregik med mig. Jeg følte den oprigtigste overbærenhed med hende, og jeg var opfyldt af beundring for hendes skønhed. Den uegennytte og mangel på beregning, hun viste ved ikke at modtage en ung, elegant, rig mand, der ville ruinere sig for hendes skyld,

undskyldte i mine øjne alle de letsindigheder, hun havde begået.

Der var noget oprigtigt hos denne kvinde.

Det stod mig klart, at trods det liv, hun havde ført, var dog det bedste og fineste i hende gået uskadt ud af det. Hendes knejsende holdning, hendes slanke, smidige legeme, hendes rosenrøde, bevægelige næsebor og store, brændende øjne, omkransede af svage, blålige skygger – alt lod ane, at hun var en kvinde med stærke lidenskaber, en kvinde, der var ligesom ombølget af en hed, dårende vellugt. Jeg kom til at tænke på de orientalske flakoner, der, om de end er nok så tæt lukkede, udsender en pirrende duft af den bedøvende essens, de er fyldt med.

Enten det nu var natur eller en følge af hendes sygelige tilstand, så kom der af og til et glimt af umætteligt livsbegær fra hendes øjne – ak, hvilken himmelsk forjættende åbenbaring måtte det ikke være for den mand, hun elskede! Men antallet af de mænd, der havde elsket Marguerite, lod sig ikke mere tælle, og de mænd, hun havde elsket, deres antal var endnu ikke sluttet.

Man følte, når man så denne yndefulde kvinde, at det var et tilfælde, der havde gjort hende til kurtisane, og at et tilfælde atter kunne gøre hende til den reneste, mest forelskede unge pige. Marguerite havde bevaret sin stolthed og uafhængighed, to egenskaber, som, når de såres, er i stand til at udrette det samme som blufærdighed.

Sådan var min opfattelse af Marguerite, og jeg tav; mine øjne talte tilstrækkelig højt om, hvad mit hjerte var fyldt af.

"Det er altså virkelig Dem," begyndte hun pludselig igen, "der kom og spurgte til mig, da jeg var syg?"

"Ja."

"ved De, at det var virkelig smukt gjort af Dem? Og hvad kan jeg gøre for at vise Dem min taknemlighed?"

"Tillade mig af og til at komme og besøge Dem."

"Så ofte De har lyst mellem fem og seks om eftermiddagen og mellem elleve og tolv om aftenen. Å, Gaston, spil *L'Invitation a la Valse* for mig."

"Hvorfor?"

"Først og fremmest for at glæde mig, og så fordi jeg ikke kan spille den ordentligt på egen hånd."

"Hvad er det, der volder Dem vanskelighed?"

"Det er den tredje afdeling, hvor der er kryds for."

Gaston rejste sig, satte sig til klaveret og begyndte på denne henrivende melodi af Weber, til hvilken musikken stod opslået på nodestolen.

Marguerite støttede den ene hånd på klaveret, så på hæftet og fulgte med node for node, idet hun ganske sagte nynnede til. Da Gaston var nået til det sted, som hun havde nævnet, akkompagnerede hun sin nynnen ved at banke bag på klaveret.

"Re, mi, re, do, re, fa, mi, re – ja, det er det, jeg ikke kan klare. En gang til!"

Gaston begyndte igen.

"Så, lad nu mig prøve," sagde Marguerite.

Hun satte sig og begyndte at spille, men hendes genstridige fingre greb hvert øjeblik fejl.

"Er det ikke utroligt," sagde hun i en tone, som var det et barn, "at jeg ikke kan spille det stykke! Vil De tro, at jeg

undertiden slider med det lige til klokken to om natten! Og så tænke sig, at det fæ til greve kan spille det udenad og aldeles udmærket – jeg tror, at det er det, der gør mig allermest rasende på ham!"

Hun tog fat igen, stadig med samme resultat.

"Gid pokker havde både Weber og musik og klaver," sagde hun og smed nodehæftet hen i den anden ende af stuen, "at tænke sig, jeg ikke kan klare fem kryds efter hinanden."

Hun lagde armene over kors og så på os, idet hun stampede med foden.

Blodet steg hende op i kinderne, og en let hoste gennemrystede hendes sarte legeme.

"Vær dog forsigtig," sagde Prudence, som havde taget sin hat af og ordnede sin frisure foran spejlet, "nu bliver De vred, og så bliver De syg. Lad os hellere spise, det er meget bedre, og jeg er skrupsulten!"

Marguerite ringede igen. Så satte hun sig atter til klaveret og begyndte med halv stemme at synge en uanstændig sang, hvis akkompagnement hun klarede uden fejl.

Gaston kendte sangen, og de to sang den som duet. "Lad dog være at synge den slags slibrige sange," sagde jeg i en ligefrem, men indtrængende tone til Marguerite.

"Nej dog, hvor De er dydig," sagde hun smilende og rakte mig hånden.

"Det er ikke for min skyld, det er for Deres egen."

Marguerite gjorde en bevægelse, som ville hun sige: "Å, det er længe siden, jeg blev færdig med dyden."

I samme øjeblik kom Nanine.

"Er maden færdig?" spurgte Marguerite.

"Om et øjeblik."

"Hør," sagde Prudence til mig, "De har ikke set lejligheden. Kom så skal jeg vise Dem den."

Marguerite fulgte lidt med os, så kaldte hun på Gaston og gik ind med ham i spisestuen for at se, om der var rettet an.

"Nej," udbrød Prudence ganske højt og så på en etagère, hvorfra hun tog en figur af saksisk porcelæn, "den lille fyr har jeg aldrig set før."

"Hvilken?"

"Det er en lille hyrde, som holder et bur med en fugl i."

"Tag den blot, hvis det kan more Dem."

"Jamen, er det ikke synd at berøve Dem den?"

"Jeg ville have givet den til min kammerpige, jeg synes, den er skrækkelig. Men når De synes så godt om den, så tag den bare."

Prudence havde kun tanke for gaven og ikke for måden, den blev givet på. Hun satte den lille figur til side og førte mig ind toiletværelset, hvor hun viste mig to små billeder, der hang som pendanter på væggen. Så sagde hun:

"Der ser De grev G. Han var meget forelsket i Marguerite. Det var ham, der skabte hendes navn. Kender De ham?"

"Nej. Og han der?" spurgte jeg og pegede på det andet billede.

"Det er den lille vicomte L. Han blev nødt til at rejse."

"Hvorfor?"

"Fordi han var næsten ruineret. De kan tro, han elskede Marguerite!"

"Hun, ja hun er nu sådan en underlig pige. Man ved aldrig rigtig, hvor man har hende. Samme dags aften, som han var rejst om morgenen, var hun som sædvanlig i teatret, skønt hun havde grædt meget ved afskeden."

Nanine kom ind og meldte, at maden var serveret.

Da vi trådte ind i spisestuen, stod Marguerite lænet op mod væggen, og Gaston, der holdt hende i hånden, talte sagte med hende:

"Er De gal," svarede Marguerite ham, "De ved jo godt, at jeg ikke vil vide noget af Dem. Man kommer ikke til en kvinde som mig efter to års bekendtskab og beder om at blive hendes elsker. Kvinder som vi – vi giver os enten hen straks eller aldrig. Så, mine herrer, lad os nu gå til bords!"

Marguerite trak sine hænder ud af Gastons og lod ham sætte sig ved hendes højre og mig ved hendes venstre side. Så sagde hun til Nanine:

"Vil du give besked om, at ingen bliver lukket ind, hvis det ringer."

Den besked blev givet klokken et om natten.

Der blev leet, drukket og spist meget ved bordet. Efter kun få minutters forløb var lystigheden i fuld gang, og længe varede det ikke, før man kastede om sig med ord af den art, der morer en vis klasse mennesker, men som altid stempler den, der benytter dem. Nanine, Prudence og Marguerite fandt det kosteligt. Også Gaston morede sig; han var et menneske med et godt hjerte, men hans væsen var blevet noget forsimplet af de kvinder, han havde omgåedes. Der var et øjeblik, hvor jeg ville bedøve mig, lade mit hjerte og mine tanker ligegyldige for, hvad der foregik omkring mig, og selv tage del i lystigheden; men lidt efter lidt trak jeg mig helt ind i mig selv og lod de andre støje, mit glas stod urørt, og jeg var næsten blevet sørgmodig ved at se denne skønne skabning på tyve år drikke, snakke som en droskekusk og stadig le højere for hvert råt ord, der faldt.

Men denne munterhed, denne måde at tale og drikke på, som hos de andre forekom mig at være udslaget af en trang til den art solderi, der nu engang var blevet deres vane, syntes mig hos Marguerite at være en trang til at glemme, en feber, en nervøs ophidselse. For hvert glas champagne blev hendes kinder mere og mere blussende, og hosten, der i begyndelsen af aftenen var ganske let, var efterhånden blevet så heftig, at den tvang hende til at kaste hovedet tilbage mod stoleryggen og presse hænderne mod brystet, hver gang hun fik et anfald.

Jeg led ved at tænke på, hvorledes disse daglige excesser måtte tage på denne skrøbelige organisme.

Endelig skete der noget, som jeg havde forudset og frygtet. Mod slutningen af måltidet blev Marguerite grebet af et hosteanfald stærkere end noget af de foregående. Det var, som om hendes bryst indvendigt flåedes i stykker. Den stakkels pige blev purpurrød i ansigtet, hun lukkede øjnene i smerte og holdt servietten, der var plettet af røde bloddråber, op mod sine læber. Så rejste hun sig og løb ind i sovekammeret.

"Hvad er det dog med Marguerite?" spurgte Gaston.

"Hun har leet for meget og spytter blod," svarede Prudence. "Nå, det betyder ikke noget; det sker næsten hver dag. Hun kommer snart igen. Lad hende bare være alene; det vil hun helst."

Men det var mig umuligt at holde mig rolig, og til stor forbavselse for Prudence og Nanine, der kaldte på mig, fulgte jeg hurtigt efter Marguerite.

10

Det værelse, hun var løbet ind i, var kun oplyst af et eneste lys, der stod på et bord. Hun lå henstrakt på en kanapé og havde løst kjolen op. Den ene hånd holdt hun presset mod hjertet, den anden hang slapt ned. På bordet stod en sølvkumme, halvt fyldt med vand, der var farvet lyserødt af blod.

Marguerite, der var meget bleg, lå med halvåben mund og forsøgte at få vejret. Hvert øjeblik hævede brystet sig under dybe suk, der syntes at lindre smerterne en smule for en kort stund.

Jeg gik hen til hende, uden at hun rørte sig; jeg satte mig og tog den hånd, der hvilede på kanapéen.

"Å, er det Dem!" sagde hun med et smil.

Jeg må åbenbart have haft et forstyrret udtryk i mit ansigt, for hun tilføjede:

"Er De også syg?"

"Nej, men De – lider De meget?"

"Å nej, kun lidt." Hun aftørrede med sit lommetørklæde de tårer, hosten havde fremkaldt. "Jeg er snart vant til det."

"De dræber Dem selv," sagde jeg bevæget, "blot jeg var Deres ven eller stod Dem nær, så jeg kunne forhindre Dem i at handle så ilde med Dem selv."

"Å, det er såmænd ikke ulejligheden værd, at De gør Dem bekymringer over det," svarede hun i en lidt bitter tone, "De kan jo se, hvad notits De andre tager af mig – det er simpelthen, fordi De ved, der ikke er noget at gøre ved min sygdom."

Hun rejste sig, tog lyset, satte det på kaminen og så sig i spejlet.

"Hvor jeg er bleg!" sagde hun. Hun hægtede kjolen og glattede håret, der var kommet i uorden. "Å, hvad! Lad os gå til bords igen. Kom!"

Men jeg blev siddende og rørte mig ikke.

Hun forstod det indtryk, denne scene havde gjort på mig, for hun gik hen til mig, rakte mig hånden og sagde:

"Ikke sandt, kom så!"

Jeg greb hendes hånd og førte den til mine læber. Mine øjne fyldtes med tårer – jeg formåede ikke længere at bekæmpe min sindsbevægelse.

"Men De er jo et stort barn," sagde hun og satte sig ved siden af mig, "De græder jo! Hvad er der dog i vejen?"

"Jeg forekommer Dem nok meget naragtig, men det, jeg lige har set, har gjort mig så bitterlig ondt."

"De er et godt menneske, men hvad skal jeg gøre? Jeg kan ikke sove, så må jeg adsprede mig lidt. Og hvad betyder det forresten, om der er én flere eller færre af kvinder som mig? Lægerne siger, at det blod, jeg spytter op, kommer fra luftrøret, og jeg lader, som jeg tror dem; det er alt, hvad jeg kan gøre."

"Hør nu, Marguerite," sagde jeg uden at kunne skjule min bevægelse, "jeg ved ikke, hvilken indflydelse De vil kunne få på mit liv, men det ved jeg, at i øjeblikket er der ingen, end ikke min søster, som jeg nærer en sådan interesse for som Dem. Sådan har det været fra det øjeblik, jeg så Dem. I Himlens navn, vær dog lidt god mod Dem selv, plej Dem og lev ikke, som De gør!"

"Hvis jeg gjorde det, ville jeg dø. Det, der holder mig oppe, er netop det febrilske liv, jeg fører. At pleje sig ja, det kan være meget godt for de kvinder, der har familie og venner, men alle vi andre! så snart vi ikke mere duer til at udfylde vore elskeres ledige timer eller være dem til fornøjelse, forlader de os, og efter de lange dage følger de lange nætter. Tro mig, jeg kender det. Jeg lå til sengs i to måneder; da der var gået tre uger, kom der ingen mere og besøgte mig."

"Det er sandt nok, at jeg ikke er noget for Dem," svarede jeg, "men hvis De blot ville det, skulle jeg pleje Dem som en broder, jeg skulle ikke forlade Dem, og jeg skulle gøre Dem rask. Når De så kom til kræfter, kunne De jo genoptage det liv, De fører, hvis De ville det; men jeg er vis på, at De langt ville foretrække en rolig tilværelse, der ville gøre Dem lykkeligere og bevare Deres skønhed."

"Sådan tænker De nu i aften, fordi vinen har gjort Dem lidt sentimental, men De ville aldrig i længden bevare den tålmodighed, De nu roser Dem af."

"De glemmer rent, Marguerite, at De har været syg i to måneder, og i de to måneder er jeg kommet hver dag for at spørge til Dem."

"Det er sandt, men hvorfor kom De ikke op til mig?"

"Fordi jeg ikke kendte Dem dengang."

"Tager man den slags hensyn overfor en pige som mig?"

"Man tager altid hensyn overfor en kvinde; det er i hvert fald min mening."

"De ville altså pleje mig?"

"Ja."

"Og De ville sidde hos mig hver dag?"

"Ja."

"Også om natten?"

"Altid, så længe jeg ikke keder Dem."

"Hvad kalder De det?"

"Hengivenhed."

"Og hvorfra kommer den hengivenhed?"

"Fra de inderlige følelser, jeg nærer for Dem."

"Så er De altså forelsket i mig? Sig det hellere straks, det kan De lige så godt."

"Det er muligt, men hvis jeg nogensinde siger Dem det, bliver det i hvert fald ikke i dag."

"Det var bedre, om De aldrig sagde mig det."

"Hvorfor?"

"Fordi følgen af det kun vil blive et af to."

"Hvordan mener De?"

"Enten vil jeg ikke vide af Dem, og så bliver De vred på mig, eller også tager jeg mod Dem, og i så fald får De en bedrøvelig elskerinde, en nervøs, syg og sørgmodig kvinde, der til tider måske er munter, men hvis munterhed er tristere end den sorteste melankoli. De får en kvinde, der spytter blod og bruger hundredtusind francs om året. Det kan være lige meget for en gammel velhaver som hertugen, men det er mindre behageligt for en ung mand som Dem. Det bedste bevis er jo også, at alle de unge elskere, jeg har haft, har forladt mig hurtigt."

Jeg svarede intet; jeg hørte kun efter. Denne åbenhjertighed, der næsten var som en bekendelse, dette oprevne liv, jeg så under det gyldne slør, der dækkede det, men hvis virkelighed den stakkels pige druknede i svir, drik og nattevågen, alt det

gjorde et så overvældende indtryk på mig, at jeg ikke kunne få et ord over mine læber.

"Nå," sagde Marguerite, "skal vi så lade de barnestreger fare. Giv mig Deres hånd og lad os gå ind i spisestuen. Det er ikke værd, at de andre lægger mærke til vor udeblivelse."

"Gå De blot ind, hvis De vil, men lad mig have lov til at blive her."

"Hvorfor?"

"Fordi jeg ikke kan udholde at se Deres munterhed."

"Godt, så skal jeg være sørgmodig."

"Marguerite, lad mig sige Dem en ting, som De sikkert har hørt mange gange før. De er sagtens så vant til det, at De måske ikke tror det eller tillægger det nogen vægt, men det er ikke des mindre den rene sandhed, jeg nu siger Dem – for første og for sidste gang."

"Og det er ...?" sagde hun med det smil, hvormed unge mødre hører på, at deres børn siger en eller anden tåbelighed.

"Det er, at fra det øjeblik, jeg så Dem, jeg ved ikke hvordan og hvorfor, har De erobret en plads i mit liv. Hvad nyttede det, at jeg jog Deres billede ud af mine tanker, det kom dog bestandig tilbage. Da jeg atter i dag så dem, efter ikke at have set dem i to år, tog De hele mit hjerte og min sjæl fangen. Og nu, da De har modtaget mig, nu da jeg kender Dem og alt, hvad der er ejendommeligt for Dem, er De blevet mig uundværlig, og jeg vil gå fra forstanden, ikke blot hvis De ikke elsker mig, men også hvis De ikke tillader mig at elske Dem!"

"Stakkels ulykkelige menneske, lad mig da sige det samme til Dem, som en anden kvinde ved en lignende lejlighed sagde: Så må De være meget rig! Husk dog på, at jeg bruger seks eller syv

tusind francs om måneden, og det er blevet mig en fuldkommen nødvendighed, og tænk dog en smule på, stakkels ven, at jeg ville ruinere Dem på ganske kort tid, og at Deres familie ville slå hånden af dem, når den fik at vide, De levede sammen med en kvinde som mig. Hold kun af mig, som en god ven, men ikke anderledes. Kom og besøg mig, lad os le og snakke sammen, men spild ikke Deres tid med at tænke på, hvad jeg er værd, for det er ikke store sager. De har et godt hjerte, og de trænger til at blive elsket, men De er alt for ung og alt for finfølende til at leve i den verden, jeg tilhører. Tag De Dem en elskerinde i de kredse, De tilhører. De ser, at jeg er en god pige, og at jeg taler lige ud af posen til Dem."

"Men hvad pokker bestiller I her?" råbte Prudence, som vi ikke havde hørt komme, og som viste sig på dørtærsklen med blussende kinder og håret i uorden.

"Vi snakker fornuft," sagde Marguerite, "lad os være lidt alene, vi skal straks komme."

"Ja, snak I bare, børn," sagde Prudence med en egen betoning og gik, idet hun lukkede døren på en måde, der understregede tvetydigheden i hendes ord.

"Skal vi så være enige om," sagde Marguerite, da vi var alene, "at De ikke mere elsker mig."

"Jeg rejser."

"Er det allerede kommet dertil?"

Jeg var gået alt for langt til, at jeg kunne trække mig tilbage, og denne kvinde bragte mig desuden fuldstændigt ud af fatning. Denne blanding af munterhed og tungsind, af oprigtighed og fordærvelse, selv hendes sygdom, der havde udviklet en nervøs modtagelighed for indtryk og en sjælden

finfølelse hos hende – alt det lod mig forstå, at hvis jeg ikke fra først af fik det fulde herredømme over denne lunefulde kvinde, så var hun for bestandig tabt for mig.

"Det er altså alvor, hvad De siger?"

"Ja, det er alvor."

"Men hvorfor har De ikke sagt mig det før?"

"Hvornår skulle jeg have sagt Dem det?"

"Dagen efter at De var blevet præsenteret for mig i Opéra Comique."

"Jeg tror ikke, De havde taget synderlig venligt mod mig, hvis jeg var kommet for at besøge Dem."

"Hvorfor?"

"Fordi jeg havde opført mig så tåbeligt den foregående dag."

"Ja, det er jo sandt. Men De elskede mig altså allerede dengang?"

"Ja."

"Og alligevel gik De ganske roligt hjem og lagde Dem til at sove efter forestillingen! Å jo, jeg kender den slags udslag af *den store kærlighed*!"

"De tager fejl. Ved De, hvad jeg gjorde den aften efter forestillingen?"

"Nej."

"Jeg ventede på Dem ved indgangen til *Café Anglais*. Jeg var fulgt efter den vogn, hvori De og Deres tre venner sad, og da jeg så Dem stige ud alene og gå alene op til Dem selv, følte jeg mig så lykkelig over det."

Marguerite gav sig til at le.

"Hvad ler De af?"

"Å, det var ikke noget."

"Sig mig det, jeg beder Dem om det, eller også tror jeg, at De stadig gør nar af mig."

"Vil De love mig ikke at blive vred?"

"Hvorfor skulle jeg dog blive vred?"

"Godt, så skal jeg sige Dem, at når jeg gik alene, havde det sine gode grunde."

"Hvordan det?"

"Der var nogen, der ventede på mig her."

Om hun havde stukket en kniv igennem mig, kunne hun ikke have voldt mig større smerte. Jeg rejste mig og rakte hende hånden.

"Farvel," sagde jeg.

"Jeg tænkte jo nok, at De ville blive vred," sagde hun. "Mændene er jo som vanvittige efter netop at få det at vide, som kun volder dem sorg."

"Men jeg forsikrer Dem," tilføjede jeg i en kølig tone, som om jeg ville vise hende, at jeg for stedse var helbredet for min lidenskab, "jeg forsikrer Dem, at jeg ikke i mindste måde er vred. Det var jo ganske naturligt, at der var nogen, der ventede på Dem, lige så naturligt som det er, at jeg går herfra, når klokken er blevet tre om morgenen."

"De har måske også en, der venter på Dem hjemme?"

"Nej, men jeg må gå."

"Farvel da."

"De vil ikke vide af mig mere?"

"Det er slet ikke min mening."

"Hvorfor er De så ond imod mig?"

"Men hvad ondt gør jeg Dem dog?"

"De sagde, at der var en, der ventede på Dem."

"Jeg kunne virkelig ikke lade være at le ved tanken om, at De havde været så lykkelig over at se mig gå alene ind, når jeg havde så gode grunde til det."

"Ja ja, Marguerite, men når jeg nu var så lykkelig ved at tro, De var alene, måtte De hellere have ladet mig blive i denne tro. Jeg ved godt, at jeg er en naiv tosse, men forstår De da slet ikke, hvor ondt det gør mig at have taget fejl?"

"Men hvem tror De egentlig, De har at gøre med? Jeg er hverken jomfru eller hertuginde. Jeg har ikke talt med Dem før i dag, og jeg skylder Dem ikke regnskab for mine handlinger. Skulle jeg virkelig engang blive Deres elskerinde, må De dog vel vide, at jeg har haft andre elskere før Dem. Hvis De allerede nu lader mig mærke Deres jalousi, hvordan vil det så ikke blive senere, hvis det i det hele taget nogensinde kommer så vidt. Jeg har aldrig set en mand bære sig ad som De."

"Det er, fordi aldrig nogen mand har elsket Dem som jeg."

"De elsker mig altså virkelig?"

"Jeg tror, så højt som det er muligt at elske en kvinde."

"Og det har varet siden ..."

"Siden den dag, da jeg så Dem stige ud af en vogn og gå ind i en modeforretning. Det er nu tre år siden."

"Det, er virkelig overmåde smukt. Og hvad kan jeg gøre for at gengælde Deres store kærlighed?"

"Prøve på at holde lidt af mig," sagde jeg med en hjertebanken, der næsten hindrede mig i at tale. For trods det halvt spottende smil, hvormed Marguerite hele tiden havde ledsaget vor samtale, forekom det mig dog, at hun begyndte at dele min forvirring, og at jeg nærmede mig det øjeblik, jeg så længe havde ventet.

"Men hertugen da?"

"Hvilken hertug?"

"Min gamle tilbeder."

"Han må ikke vide noget."

"Men hvis han alligevel får noget at vide?"

"Så vil han tilgive Dem."

"Ak nej, han vil forlade mig, og hvad skal der så blive af mig?"

"Det samme risikerer De jo dog for en andens skyld."

"Hvor ved De det fra?"

"Af den besked, De gav, om ikke at lade nogen komme ind i nat."

"Det er sandt nok. Men det er en ven, der mener det alvorligt."

"Og som De dog ikke bryder Dem synderligt om, siden De forbyder ham adgangen på den tid af natten."

"Det skulle De nødigt bebrejde mig, siden jeg kun har gjort det for at modtage Dem og Deres ven."

Jeg havde lidt efter lidt nærmet mig Marguerite, jeg havde lagt min arm om hendes liv, og jeg følte hendes slanke legeme hvile let mod mit bryst.

"Hvis De vidste, hvor jeg elsker Dem!" sagde jeg ganske sagte.

"Er det virkelig sandt?"

"Ja, så sandt jeg lever."

"Godt, hvis De vil love mig at gøre alt, hvad jeg ønsker, uden at kny, uden at stille fordringer, uden at spørge mig, så vil jeg måske elske Dem."

"Jeg vil gøre alt, hvad De vil."

"Men det siger jeg Dem på forhånd, jeg vil have min fulde frihed til at gøre alt, hvad der passer mig uden at gøre Dem

spor af regnskab for noget som helst. Jeg har længe søgt en ung elsker, der ganske underordnede sig min vilje og var forelsket i mig uden at forlange andet end det, jeg frivilligt gav ham. Men jeg har aldrig kunnet finde en sådan. I stedet for at mændene skulle være himmelglade over, at man i lang tid skænker dem det, de tidligere næppe turde håbe at eje blot en eneste gang, forlanger de, at deres elskerinder skal gøre dem regnskab såvel for nutiden som for fortiden, ja endog for fremtiden. Efterhånden som de vænner sig til os, vokser deres herskesyge, og jo sikrere de er på os, desto fordringsfuldere bliver de. Hvis jeg nu bestemmer mig til at tage en ny elsker, forlanger jeg, at han skal have tre meget sjældne egenskaber: Han skal være tillidsfuld, føjelig og diskret."

"Jeg lover Dem, jeg skal være alt, hvad De forlanger."

"Vi får at se."

"Og hvornår ses vi?"

"Senere."

"Hvorfor?"

Marguerite gjorde sig løs af mine arme, tog en blomst ud af en stor buket røde kameliaer, der var kommet om morgenen, og satte den i mit knaphul.

"Fordi man ikke altid," sagde hun, "kan opfylde en kontrakt samme dag, som man underskriver den."

"Og hvornår skal jeg se Dem igen?" spurgte jeg og trykkede hende i mine arme.

"Når denne kamelia skifter farve."

"Og hvornår skifter den farve?"

"I morgen aften mellem elleve og tolv. Er De så tilfreds?"

"Og det spørger De om?"

"Men ikke et ord om dette hverken til Deres ven eller Prudence eller nogensomhelst."

"Det lover jeg."

"Kys mig så og lad os gå ind i spisestuen."

Hun rakte mig sine læber og glattede igen håret; så gik vi ud af sovekammeret, hun syngende, jeg næsten vanvittig af glæde.

Inde i dagligstuen stansede hun og sagde ganske sagte:

"Det kan måske synes Dem besynderligt, at jeg sådan straks er villig til at tage imod Dem. Men ved De, hvad det kommer af?"

"Det kommer af," vedblev hun og tog min hånd, som hun trykkede mod sit hjerte, så jeg følte dets voldsomme banken, "det kommer af, at jeg har lovet mig selv, at siden jeg skal leve så meget kortere end de andre, vil jeg også leve så meget stærkere."

"Jeg beder Dem – tal ikke til mig på den måde."

"Nå, det skal De ikke være ked af!" vedblev hun leende. "Hvor kort tid jeg end har at leve i, så er jeg dog sikkert mere sejlivet end Deres kærlighed."

Syngende gik hun ind i spisestuen.

"Hvor er Nanine?" spurgte hun, da hun så Gaston og Prudence alene.

"Hun har lagt sig på en sofa og venter på, at De skal gå til ro," svarede Prudence.

"Den stakkel! Jeg tager jo livet af hende! Nå, mine herrer, nu er det vist på tide, at De trækker Dem tilbage."

Ti minutter efter gik Gaston og jeg. Marguerite trykkede min hånd, da hun sagde farvel, og blev alene tilbage med Prudence.

"Nå," sagde Gaston, da vi var udenfor, "hvad siger De så om Marguerite?"

"Det er en engel, jeg er vanvittigt forelsket i hende."

"Jeg tænkte det nok. Har De sagt det til hende?"

"Ja."

"Og hun har lovet at tro Dem?"

"Nej."

"Det er ikke som med Prudence."

"Har hun lovet Dem det?"

"Hun har gjort mere end det, min kære! Man skulle ikke tro det, men hun er slet ikke så tosset endda, den tyksak til Prudence!"

11

På dette sted i sin fortælling standsede Armand.

"Vil De lukke vinduet," sagde han til mig, "jeg begynder at fryse. Det er på denne tid, jeg plejer at gå til ro."

Jeg lukkede vinduet. Armand, der endnu var meget svag, tog sin slåbrok af og lagde sig på sengen. I nogle minutter lod han sit hoved hvile på puden, som en mand, der er træt af en lang rejse eller oprevet af pinefulde erindringer.

"De har måske talt for meget," sagde jeg til ham, "vil De helst, at jeg går, så De kan komme til at sove? De kan jo altid en anden dag fortælle mig slutningen af Deres historie."

"Den trætter Dem måske?"

"Tværtimod."

"Så vil jeg hellere fortsætte. Hvis De lod mig alene, kunne jeg ikke sove.

– Da jeg kom hjem," fortsatte han uden at behøve at samle sine tanker, i den grad havde han endnu alle enkeltheder levende i sin erindring, "gik jeg ikke i seng. Jeg gav mig til at tænke over dagens eventyr. Mødet, præsentationen, Marguerites løfte til mig, alt var gået for sig så hurtigt, så uventet, at der var øjeblikke, hvor jeg troede, jeg havde drømt. Imidlertid var det vel ikke første gang, at en kvinde som Marguerite lovede sig bort til en mand dagen efter, at han havde bedt hende om det.

Det nyttede mig dog ikke, at jeg anstillede betragtninger. Det første indtryk, jeg havde fået af min fremtidige elskerinde, var

så stærkt, at det ikke var til at rokke. Jeg kunne ikke komme bort fra den tanke, at hun ikke var en kvinde som andre, og med den forfængelighed, der er så almindelig hos mændene, var det ikke langt fra, jeg indbildte mig, at hendes følelser for mig var lige så stærke som mine for hende.

Og dog – modsagde ikke de ting, man vidste om hende, aldeles denne min opfattelse? Og havde jeg ikke ofte hørt, at Marguerites kærlighed var af den art, at hun handlede med den som en vare?

Men på den anden side – hvis dette var sandt, hvorfor var hun da stadig så afvisende overfor den unge greve, som vi havde truffet hos hende? De vil sagtens sige, at hun ikke syntes om ham, og at hun, der blev underholdt så rigeligt af hertugen, hellere ville vælge en mand, hun holdt af, når hun endelig skulle tage sig en anden elsker. Men hvorfor tog hun så ikke Gaston, der både var flot, åndfuld og rig, i stedet for at foretrække mig, som hun havde fundet så latterlig den første gang, hun så mig?

Nå – en enkelt begivenhed, et øjeblikkeligt indtryk kan jo virke langt stærkere end et helt års kurmageri. Og af dem, der var tilstede den foregående aften, var jeg den eneste, der blev urolig, da jeg så hende forlade bordet. Jeg var fulgt efter hende, jeg havde været så bevæget, at jeg ikke kunne skjule det, og jeg havde grædt, da jeg kyssede hendes hånd.

Dette i forbindelse med mine daglige besøg i de to måneder, da hun lå syg, havde vel fæstnet den tro i hende, at jeg var af en anden karakter end de mænd, hun hidtil havde truffet. Og måske havde hun spurgt sig selv, hvorfor hun ikke skulle give en mand, der elskede hende oprigtigt, det samme, som hun så

mange gange før havde givet andre, uden at det betød noget for hende.

Alle disse formodninger kunne jo være meget sandsynlige, men hvad nu end grunden var til, at hun havde givet sit samtykke – så meget var vist, at hun havde givet det.

Nå, jeg var jo forelsket i Marguerite, og hun skulle blive min, mere kunne jeg vel ikke forlange. Men jeg gentager det, skønt hun var en kvinde, der blev underholdt, havde jeg, måske for at sætte hende i et flatterende lys, forestillet mig denne kærlighed som en kærlighed uden håb, således at jo nærmere jeg var det øjeblik, da håbet skulle gå i opfyldelse, des mere tvivlrådig blev jeg.

Jeg lukkede ikke et øje den nat.

Jeg kendte ikke mig selv igen. Jeg var ikke langt fra at være gal. Snart syntes jeg, at jeg ikke var smuk nok, ikke rig nok, ikke elegant nok til at eje denne kvinde, snart følte jeg mig ligefrem indbildsk ved tanken om at eje hende. Så begyndte jeg at frygte, at Marguerites følelser for mig skulle være et lune, der rakte over et par dage, og ved tanken om den ulykke, et pludseligt brud ville være for mig, sagde jeg til mig selv, at det bedste måske var slet ikke at gå hen til hende, men at rejse og skriftligt meddele hende mine skrupler. Derfra var jeg pludselig ovre i de lyseste forhåbninger og den mest ubegrænsede tillid. Jeg udmalede mig vidunderlige drømme om fremtiden; jeg sagde til mig selv, at denne kvinde skulle komme til at skylde mig sin helbredelse, både legemligt og sjæleligt; at jeg skulle tilbringe hele livet med hende, og at hendes kærlighed ville gøre mig lykkeligere, end den mest jomfruelige elskov formåede.

Jeg kan slet ikke gengive alle de tusinde tanker, der fyldte mig og gled ud lidt efter lidt i den søvn, der til sidst overvældede mig.

Da jeg vågnede, var klokken to. Vejret var strålende. Jeg mindes aldrig, at livet har forekommet mig så skønt og så rigt som den dag. Jeg svælgede i minderne fra den foregående aften, jeg så dem som gennem et rosenrødt slør, og alt, hvad jeg følte, var som en eneste stor salig forudanelse om den lykke, jeg endnu havde i vente. Jeg klædte mig hurtigt på. Jeg var lykkelig og fyldt af et svulmende overmod. Mit hjerte ligefrem hoppede i brystet på mig af glæde og kærlighedslængsel. Jeg havde næsten feber; jeg var ikke noget øjeblik længere plaget af alle de skrupler, der havde naget mig, før jeg faldt i søvn. Jeg så kun, hvad der forestod, jeg tænkte kun på det øjeblik, da jeg skulle gense Marguerite.

Det var mig umuligt at blive hjemme. Mit værelse forekom mig alt for lille til at rumme min lykke – jeg måtte ud under den åbne himmel for at trække vejret frit.

Jeg gik gennem Rue d'Antin. Marguerites vogn ventede udenfor hendes port. Jeg fortsatte min vej ud til Champs-Élysées. Jeg følte, jeg kunne omfavne alle de mennesker, jeg mødte, selv om jeg ingen af dem kendte.

Hvor kærligheden dog gør os alle gode!

Efter at jeg en times tid var gået frem og tilbage i én uendelighed, så jeg i afstand Marguerites vogn.

I det øjeblik, den drejede ned ad Champs-Élysées, standsede den, og en høj, ung mand, der stod i samtale med nogle andre herrer, skyndte sig hen til vognen for at tale med hende.

De snakkede nogle minutter med hinanden, så gik den unge, mand tilbage til sine venner, vognen kørte videre, og jeg, der havde nærmet mig, genkendte i den unge mand, der havde talt med Marguerite, grev G., hvis portræt jeg havde set, og som Prudence havde betegnet som den, Marguerite skyldte sin stilling.

Det var ham, hun den foregående aften havde nægtet sig hjemme for; jeg antog, at hun var standset for at give ham en forklaring, og samtidig håbede jeg, at hun havde fundet på et nyt påskud for ikke at modtage ham om aftenen.

Hvordan resten af dagen gik, husker jeg ikke. Jeg spadserede, jeg røg, jeg snakkede, men hvad jeg sagde, og hvem jeg snakkede med, til klokken var ti om aftenen, har jeg ingen anelse om.

Alt hvad jeg husker er, at jeg gik hjem, at jeg anvendte tre timer på mit toilette, og at jeg hundrede gange så både på mit stueur og mit lommeur, der desværre begge to gik ganske ens.

Da klokken var halv elleve, bestemte jeg mig til at gå.

Jeg boede dengang i Rue de Provence. Jeg gik ad Rue du Mont-Blanc, over boulevarderne gennem nogle smågader og nåede således Rue d'Antin. Da jeg var kommet hen til Marguerites bolig, så jeg op mod hendes vinduer.

Der var lys.

Jeg ringede på.

Jeg spurgte portneren, om frøken Gautier var hjemme.

Han svarede, at hun aldrig kom hjem før klokken elleve eller en kvart over elleve.

Jeg så på mit ur.

Jeg troede, jeg var gået meget langsomt, og så havde jeg ikke brugt mere end fem minutter for at nå fra Rue de Provence til Marguerite!

Så gav jeg mig til at spadsere i denne stille og øde gade, hvor der næsten ikke er en eneste butik.

Efter en halv times forløb kom Marguerite. Hun steg ud af vognen og så sig omkring, som om hun søgte nogen.

Vognen kørte bort, da der ikke var stald og remise i huset. I det øjeblik, Marguerite ringede på, nærmede jeg mig og sagde:

"Godaften!"

"Nå, det er Dem!" sagde hun i en tone, der ikke just vidnede om nogen synderlig glæde ved at se mig.

"Gav De mig ikke lov til at komme og besøge Dem i dag?"

"Jo – rigtigt, det havde jeg glemt."

Med ét slag var alle mine lyse forhåbninger slået til jorden ved disse ord. Men jeg havde allerede begyndt at vænne mig til hendes måde at være på, og jeg gik ikke min vej, hvad jeg tidligere sikkert ville have gjort.

Vi gik ind. Nanine havde åbnet døren i forvejen.

"Er Prudence kommet hjem?" spurgte Marguerite.

"Nej."

"Lad hende vide, at hun må se herover, så snart hun er kommet. Sluk så lampen i dagligstuen, og skulle der komme nogen, sig så, at jeg ikke er hjemme og ikke kommer hjem."

Det var klart nok, at hendes tanker var stærkt optaget af et eller andet, og at der var noget, der var gået hende imod. Jeg vidste hverken, hvad jeg skulle sige eller gøre. Marguerite gik ind i sit sovekammer; jeg blev stående.

"Kom," sagde hun.

Hun tog sin hat og sin fløjlskåbe af og kastede det på sengen. Så lod hun sig falde ned i en stor lænestol ved siden af kaminen, hvor der altid var lagt i til hen på foråret, gav sig til at lege med sin urkæde og sagde til mig:

"Nå, hvad nyt kan De så fortælle mig?"

"Intet, uden at det nok er forkert af mig at komme i aften."

"Hvorfor?"

"Fordi De åbenbart er i dårligt lune, og fordi jeg sikkert keder Dem."

"De keder mig ikke, men jeg er syg. Det har jeg været hele dagen, jeg har ikke sovet og har en frygtelig hovedpine."

"Vil De ikke have, at jeg skal trække mig tilbage, så De kan komme til ro?"

"Å, De kan godt blive. Hvis jeg vil lægge mig, gør jeg det, om De er til stede eller ej."

I det samme ringede det.

"Hvem kommer dog nu?" sagde hun med en utålmodig bevægelse.

Lidt efter ringede det igen.

"Der er nok ingen til at lukke op, så må jeg selv."

Hun rejste sig og sagde:

"Vent her så længe."

Hun gik ud, og jeg hørte hende åbne entrédøren. Jeg lyttede.

Den, hun havde lukket ind, blev stående i spisestuen. Straks ved de første ord, han sagde, genkendte jeg den unge greves stemme.

"Hvorledes befinder De Dem i aften?" spurgte han.

"Dårligt," svarede Marguerite koldt.

"Kommer jeg til ulejlighed?"

"Måske."

"Hvordan er det dog, De tager mod mig! Hvad har jeg dog gjort Dem, kære Marguerite?"

"Kære ven, De har ikke gjort mig noget. Men jeg er syg og jeg må i seng, så De må gøre mig den tjeneste at gå. Det ærgrer mig, at jeg aldrig kan komme hjem om aftenen uden straks at se Dem møde op fem minutter efter. Hvad vil De dog? At jeg skal være Deres elskerinde? Det har jeg jo sagt Dem hundrede gange, at jeg ikke vil. De irriterer mig over alle grænser – søg hellere andetsteds hen. Nu siger jeg Dem det for sidste gang: Jeg vil ikke vide af Dem, dermed er den sag afgjort. Farvel! Der kommer Nanine; hun kan lyse Dem ud. Godnat!"

Og uden at sige mere og uden at høre, hvad den unge mand fremstammede, vendte Marguerite om og slog døren heftigt i. Straks efter kom Nanine tilbage.

"Hør nu," sagde Marguerite til hende, "du skal for fremtiden altid sige til det fæhoved, at jeg ikke er hjemme, eller at jeg ikke vil modtage ham. Jeg er led og ked af evig og altid at se folk komme og bede mig om et og det samme, betale mig og så tro, at vi er kvit. Dersom de kvinder, der begynder på vor foragtede levevej, blot vidste, hvad de går ind til, ville de sikkert foretrække at blive kammerjomfruer. Men nej – lysten efter at skaffe sig kostbare kjoler, flotte køretøjer og pragtfulde smykker, det lokker og drager. Men lidt efter lidt slider man sit hjerte, sit legeme og sin skønhed op. Man betragtes som en pariakaste, man er kun omgivet af folk, der stadig tager mere, end de giver, og en skønne dag ender man sit elendige hundeliv i en eller anden afkrog efter at have mistet alt og sig selv med."

"Men vær dog lidt rolig, frøken," sagde Nanine, "Deres nerver er alt for angrebne i aften."

"Kjolen generer mig," sagde Marguerite og løste hægterne på kjolelivet op, "giv mig min frisérkåbe. Er Prudence kommet?"

"Nej, ikke endnu, men jeg har givet besked, at så snart hun er hjemme, skal hun komme herover."

"Hun er også en af den slags," vedblev Marguerite, idet hun tog kjolen af og iførte sig en hvid frisérkåbe, "en af dem, der nok skal finde mig, når hun har brug for mig, men aldrig kan finde på af sig selv at gøre mig en smule tjeneste. Hun ved, at jeg venter besked i aften, hun ved, at jeg er urolig over det, og så er jeg dog sikker på, at hun er ude at more sig, uden at ofre det hele en tanke."

"Måske er hun blevet opholdt."

"Lad os få lidt punch."

"Det vil ikke bekomme Dem godt," sagde Nanine.

"Det er lige meget. Bring mig også noget frugt, lidt postej eller en smule kylling, men straks, jeg er sulten."

Behøver jeg at sige Dem, hvilket indtryk denne scene gjorde på mig? De vil selv kunne forstå det, ikke sandt?

"De skal spise med mig," sagde hun til mig. "De kan tage en bog, så går jeg imidlertid et øjeblik ind i mit påklædningsværelse."

Hun tændte lysene i en kandelaber, åbnede døren ind til påklædningsværelset og forsvandt.

Jeg gav mig til at tænke over denne kvindes liv, og min kærlighed voksede med den medlidenhed, jeg følte for hende.

Jeg gik med lange skridt frem og tilbage i værelset, helt optaget af mine tanker. Pludselig trådte Prudence ind.

"Hvad, er De her?" sagde hun til mig. "Hvor er Marguerite?"

"I sit påklædningsværelse."

"Så venter jeg på hende. Hun synes nok forresten rigtig godt om Dem, ved De det?"

"Nej!"

"Har hun ikke sagt det mindste til Dem om det?"

"Nej, slet ikke."

"Hvad skal det sige, at De er her?"

"Jeg aflægger hende et besøg."

"Klokken 12 om natten?"

"Ja, hvorfor ikke?"

"Skælmsmester!"

"Hun har for resten taget meget uvenligt mod mig."

"Hun vil nok tage bedre imod Dem senere."

"Tror De?"

"Jeg bringer gode nyheder."

"Det er jo fortræffeligt. Hun har altså talt til Dem om mig?"

"Ja, i aftes, eller snarere i nat, da De var gået med Deres ven ... Hvad er det forresten for en fyr, denne Gaston ... Det hedder han jo, ikke sandt?"

"Jo," sagde jeg. Jeg kunne ikke lade være at smile, når jeg tænkte på, hvad Gaston havde betroet mig, og nu hørte, at Prudence knap nok kendte hans navn.

"Han er rigtig flink, denne Gaston. Hvad lever han af?"

"Han har en indtægt på 25.000 francs om året."

"Nej virkelig! Men for at komme tilbage til Dem, Marguerite har virkelig forhørt sig meget interesseret om Dem; hun har spurgt mig, hvem De var, hvad De tog dem for, hvem De havde haft til elskerinde – kort sagt alt, hvad man spørger om, når det

gælder en mand i Deres alder. Jeg sagde hende alt, hvad jeg vidste, og tilføjede, at De var et brillant menneske."

"Tusind tak, men sig mig engang, hvad det var for en kommission, hun havde givet Dem i går?"

"Det var ikke noget; det var blot for at få greven til at gå, at hun sagde det. Men i dag har jeg virkelig haft en kommission for hende, og nu er jeg her med besked."

I det samme kom Marguerite ud af påklædningsværelset. Hun så henrivende ud. Hun var iført en bedårende natdragt, hun havde en lille koket kappe, pyntet med gule bånd, på hovedet, og hendes nøgne fødder stak i et par atlaskes tøfler.

"Nå," sagde hun, da hun så Prudence, "har De så truffet hertugen?"

"Det har jeg."

"Og hvad svarede han?"

"Han gav mig pengene."

"Hvor mange?"

"Seks tusind."

"Har De dem?"

"Ja."

"Blev han slet ikke gnaven?"

"Nej."

"Stakkels mand."

Dette "stakkels mand" blev sagt i en tone, der er umulig at gengive. Marguerite tog de seks tusindfrancssedler.

"Det var på høje tid," sagde hun. "Kære Prudence, har De brug for penge?"

"De ved jo nok, kære barn, at i overmorgen har vi den 15. Så hvis De kunne låne mig tre eller fire hundrede francs, ville De

gøre mig en stor tjeneste."

"De skal få Dem i morgen tidlig, det er for sent at få vekslet nu."

"Tak, glem det nu ikke."

"De kan være ganske rolig. Spiser De til aften med os?"

"Nej tak, Charles venter mig."

"Er De stadig lige tosset efter ham?"

"Ja, ligefrem skruptosset, kære! Altså i morgen. Farvel, Armand!"

Prudence gik.

Marguerite åbnede sit chatol og smed sedlerne ned i en skuffe.

"De har ikke noget mod, at jeg lægger mig?" sagde hun smilende og gik hen til sengen.

"Jeg har ikke alene ikke noget imod det, jeg beder Dem oven i købet om at gøre det."

Hun kastede det kniplingsstykke, der lå over sengen, ned over fodenden og lagde sig.

"Så," sagde hun, "kom så og sæt Dem ved siden af mig og lad os snakke lidt."

Prudence havde ret: Det svar, hun havde bragt Marguerite, havde kvikket hende op.

"De tilgiver mig mit dårlige humør før?" sagde hun og tog min hånd.

"Jeg tilgiver Dem mere end det."

"Og De elsker mig?"

"Til raseri."

"Og det til trods for min dårlige karakter?"

"Til trods for alt."

"Sværger De mig det?"

"Ja," sagde jeg ganske sagte.

Nanine kom ind med nogle tallerkener, lidt kold kylling, en flaske bordeauxvin, jordbær og to kuverter.

"Jeg har ingen punch lavet," sagde Nanine, "bordeauxvinen vil bekomme Dem bedre. Mener herren ikke også?"

"Jo vist så," svarede jeg; jeg var endnu helt bevæget af Marguerites sidste ord og så med brændende øjne på hende.

"Godt," sagde hun, "sæt alt det på det lille bord, og træk det her hen til sengen; vi skal nok sørge for os selv. Nu har du våget i tre nætter, så du kan nok trænge til søvn. Gå blot ind og læg dig, jeg har ikke brug for dig mere."

"Skal jeg låse døren?"

"Det er vist bedst. Og sørg så for, at ingen kommer ind før i morgen middag."

12

Klokken fem om morgenen, da dagslyset begyndte at falde ind gennem gardinerne, sagde Marguerite til mig:

"Vær ikke vred, fordi jeg jager dig ud, men det er nødvendigt. Hertugen kommer hver morgen; der bliver svaret ham, at jeg sover, og måske venter han så, til jeg vågner."

Jeg tog Marguerites hoved i mine hænder. Håret bølgede uordentligt ned omkring hende. Jeg gav hende et sidste kys og sagde:

"Hvornår skal jeg atter se dig?"

"Se her," sagde hun, "tag den lille forgyldte nøgle, der ligger på kaminen og åben den dør; læg nøglen tilbage og gå så. I løbet af dagen skal du få brev og besked fra mig. Du ved jo, at du må adlyde blindt."

"Jeg ved det, men hvis jeg nu bad dig om noget?"

"Om hvad?"

"Om at lade mig beholde den nøgle."

"Jeg har aldrig tilstået nogen anden, hvad du der beder mig om."

"Så tilstå mig det. Jeg sværger dig til, at ingen af de andre har elsket dig så højt som jeg."

"Godt, så tag den da. Men jeg vil dog forberede dig på, at hvis jeg ikke vil det, får du ikke spor af nytte af den nøgle."

"Hvorfor?"

"Der er en skodde indvendig."

"Fy, skam dig noget, dit lille afskum!"

"Jeg skal tage den væk."

"Du elsker mig altså lidt?"

"Jeg ved ikke, hvordan det er, men det forekommer mig næsten. Men gå nu, jeg skal sove."

Vi hvilede et øjeblik i hinandens arme. Så gik jeg.

Gaderne var øde, den store by sov endnu, en mild kølighed lå over de kvarterer, der om et par timer skulle fyldes af menneskenes støj og uro.

Jeg havde en følelse af, at denne indslumrede by tilhørte mig; jeg søgte i min erindring efter alle dem, hvis lykke jeg før havde misundt dem, men jeg fandt ikke en eneste, hvis lykke kunne sammenlignes med den, jeg nu havde opnået.

At være elsket af en ung, dydig kvinde, indvi hende for første gang i kærlighedens vidunderlige mysterium, sikkert nok er det en stor lykke, men det er den naturligste ting af verden. At vinde et hjerte, der ikke er vant til angreb, det er som at træde ind i en åben by uden garnison. Opdragelsen, pligtfølelsen og familien er fortræffelige skildvagter, men der findes ikke nogen skildvagt, selv den mest påpasselige, der ikke kan narres af en ung sekstenårs pige, for hun lytter alt for villigt til den mand, der forstår at vække den første anelse om kærlighed i hende.

Jo mere den unge pige tror på det gode og rene hos menneskene, des lettere giver hun sig hen, om ikke til elskeren, så i hvert fald til elskoven; for da hun ingen mistro nærer, ejer hun heller ingen modstandskraft; at vinde hendes elskov er en triumf, som enhver ung mand på femogtyve år kan opnå, når han vil. For hvad hjælper det alt sammen, det strenge opsyn og al den påpasselighed, man omgiver de unge piger med! Klostrene har ikke mure, der er høje nok, mødrene ikke låse,

der er stærke nok, religionen ikke forskrifter, der er faste nok til at holde alle disse skønne fugle fanget i deres bure.

Men virkelig at blive elsket af en kurtisane, det er en sejr, der er anderledes vanskelig at vinde. Hos dem har legemet slidt sjælen op, sanserne har brændt hjertet ud, og udsvævelserne har afstumpet hver følelse. De ord, de hører, er evig og altid de samme, de midler, man anvender overfor dem, kender de ud og ind, selv den kærlighed, de vækker, har de solgt. Kærlighed og forretning er for dem ét, de kender ikke til lidenskab. De er bedre garderede af deres beregninger end en ung pig af sin moder eller sit kloster; derfor bruger de også ordet lune om den kærlighed, der ikke skyldes beregning, og som de af og til hengiver sig til som en hvile, en undskyldning eller en slags trøst. Der er en vis lighed mellem dem og de ågerkarle, der plyndrer tusinde mennesker, og som tror, at de udsletter hele deres synderegister, når de en dag møder en fattig stymper, der er ved at dø af sult, og giver ham en snes francs uden at forlange kvittering for pengene.

Men når Gud lader en kurtisane føle kærligheden i dens rene skikkelse, bliver denne kærlighed, der i begyndelsen kan synes at være som tilgivelse for alt, næsten altid en tugtelse for hende. For der gives ikke tilgivelse uden gennem anger og bod. Når en kvinde, der har hele sin fortid at bebrejde sig, pludselig føler sig grebet af en dyb, alvorlig, uimodståelig kærlighed, hun aldrig har troet mulig, og når hun har tilstået denne kærlighed, hvilken magt har da ikke den mand, hun elsker, over hende! Hvor føler han sig ikke stærk gennem den grusomme ret, han har til at sige: Du gør jo ikke mere af kærlighed, end du i forvejen gjorde for penge.

Så ved hun ikke, hvilke beviser hun skal give. Eventyret fortæller om et barn, der længe morede sig med ude på marken at råbe: Til hjælp! blot for at vildlede dem, som arbejdede der. Og en dag blev så barnet sønderrevet af en ulv – for denne gang var der ingen af dem, barnet så ofte havde narret, der troede på de skrig, det nu for alvor udstødte. På lignende måde med disse ulykkelige kvinder, når de endelig for alvor føler kærlighed. De har løjet så ofte, at man ikke mere vil tro dem, og midt under selvbebrejdelserne fortæres de af deres egen kærlighed.

Derfra kommer den store opofrelse, denne trækken sig tilbage i ensomhed, som man til tider ser eksempler på blandt dem.

Men når den mand, der vækker denne forløsende kærlighed, har tilstrækkelig finfølelse til at modtage den uden at tænke på fortiden, når han giver sig sin kærlighed i vold, med andre ord, når han elsker, som han selv bliver elsket, fyldes han med ét slag med de højeste jordiske følelser, et menneske kan rumme, og fra nu af vil hans hjerte være lukket for enhver anden kærlighed.

Alle disse betragtninger anstillede jeg ikke den morgen, da jeg atter kom hjem til mig selv. Jeg havde i det højeste kun en ganske svag forudanelse om, hvad fremtiden bar i sit skød. Nu derimod står det mig klart, at anderledes kunne det ikke være gået.

Men lad os vende tilbage til begyndelsen af vor kærlighedshistorie. Da jeg kom hjem, var jeg vild af glæde. Når jeg tænkte på, at de skranker, jeg i tankerne havde opstillet mellem Marguerite og mig, var forsvundet, at jeg ejede hende, at hun allerede havde mig i sine tanker, at jeg havde nøglen til hendes lejlighed i min lomme og ret til at benytte mig af denne

nøgle, var jeg henrykt over livet, stolt over mig selv, og takkede Gud, der havde skænket mig alt dette.

En dag går en ung mand gennem en gade, han løber på en kvinde, han ser på hende, han vender sig om efter hende og går videre. Han kender ikke denne kvinde, hun har glæder, sorger, kærlighed, hvori han ingen del har. Han eksisterer ikke for hende, og hvis han talte til hende, ville hun måske gøre nar ad ham som Marguerite med mig. Der går uger, måneder, år, og pludselig, når de hver for sig har fulgt den vej, skæbnen har afstukket for dem, stiller tilfældet dem ansigt til ansigt. Denne kvinde bliver denne mands elskerinde og elsker ham. Hvorledes? Hvorfor? Deres to tilværelser bliver en; og næppe er deres kærlighed brudt frem, før det forekommer dem, at således har det altid været, og alt, hvad der er gået forud, er ikke mere til i de to elskendes erindring. Det er besynderligt, men således er det.

Hvad mig selv angår, erindrede jeg ikke mere, hvorledes jeg havde levet, inden alt dette skete. Hele mit væsen var kun fyldt af dette ene: Glæden over at mindes de ord, vi havde vekslet i denne vor første nat. Enten havde Marguerite evnen til at bedrage, eller også nærede hun for mig den pludseligt vågnende lidenskab, der fødes af det første kys – og som også undertiden dør lige så pludseligt som den er vågnet.

Jo mere jeg tænkte over det, des mere sagde jeg til mig selv, at Marguerite ikke havde nogen grund til at foregive en kærlighed, som hun ikke følte. Jeg sagde også til mig selv, at kvinderne har to slags kærlighed, af hvilke den ene kan være resultatet af den anden: De kan elske med hjertet, og de kan elske med sanserne. Ofte tager en kvinde en elsker blot for at tilfredsstille sansernes

krav, og lærer derigennem, uden egentlig at ane det, den ulegemlige kærlighed at kende således, at hun derefter udelukkende lyder hjertets røst i sin kærlighed. Og ofte lærer en ung pige, der i ægteskabet kun søger at forene sin sjæl med den mands, som hun elsker, sansernes magt at kende – en magt, som ikke selv den kyskeste kvinde ved sig sikker for.

Midt under disse tanker faldt jeg i søvn. Jeg blev vækket ved at modtage et brev fra Marguerite. Det indeholdt følgende ord:

I aften i Vaudeville-teatret.
Kom i tredje mellemakt.

M. G.

Jeg stak brevet ind i et spejl, så jeg hele tiden kunne se det, hvis jeg et øjeblik virkelig skulle nære tvivl om, at hun havde skrevet til mig.

Hun skrev ikke noget om, at jeg skulle komme og besøge hende i dagens løb, og jeg vovede ikke at gå op til hende. Men jeg længtes så stærkt efter at se hende inden aften, at jeg gik ud til Champs-Élysées, hvor jeg ligesom den foregående dag så hende køre ud og vende tilbage igen.

Klokken syv var jeg ved Vaudeville-teatret.

Aldrig før var jeg kommet så tidligt i et teater. Alle logerne fyldtes efterhånden. Kun en eneste stod tom: Prosceniumslogen.

Da tredje akt begyndte, hørte jeg døren blive åbnet til logen, som jeg næsten uafbrudt havde haft øjnene fæstede på. Marguerite trådte ind.

Hun gik straks helt hen til logeranden og så ned i parkettet. Da hun så mig, hilste hun med et blik.

Hun var vidunderlig skøn den aften.

Var det mig, der var skyld i det? Elskede hun mig så højt, at hun troede, at jo skønnere jeg fandt hende, des lykkeligere ville jeg være? Jeg vidste det ikke, men hvis det havde været hendes hensigt, så lykkedes den fuldt ud for hende; for så snart hun viste sig, kom alle tilskuerne i bevægelse, og selv skuespillerne på scenen så op for at se, hvem det var, der ved sin blotte tilsynekomst vakte en sådan opsigt blandt tilskuerne.

Og det var mig, der havde nøglen til denne kvindes lejlighed, og om tre eller fire timer skulle hun atter være min.

Man fordømmer dem, der ruinerer sig for skuespillerinders og letsindige kvinders skyld. Det forbavser mig, at de ikke snarere gør tyve gange så mange dumheder for disse kvinders skyld. Man må have levet med i dette liv som jeg for at forstå, hvad det er hos dem, der tilfredsstiller ens forfængelighed, så man gerne ofrer alt for vedblivende at få lov til at være deres elskere.

Prudence kom ind i logen, og en mand, i hvem jeg genkendte grev G., satte sig i baggrunden.

Ved synet af ham følte jeg som et stik i hjertet.

Marguerite lagde uden tvivl mærke til det indtryk, denne mands tilstedeværelse i hendes loge gjorde på mig, for hun smilede igen til mig, og idet hun vendte ryggen til greven, lod hun, som hun var stærkt interesseret i stykket. I tredje mellemakt vendte hun sig om og sagde et par ord; greven forlod logen, og hun gjorde tegn til mig, at jeg skulle komme.

"Godaften," sagde hun og rakte mig hånden, da jeg kom ind.

"Godaften," sagde jeg henvendt til Marguerite og Prudence.

"Sæt Dem ned."

"Men jeg tager jo pladsen op for en anden. Kommer greven ikke tilbage?"

"Jo, jeg har blot sendt ham ud efter konfekt, for at vi to kunne tale sammen et øjeblik alene. Madame Duvernoy har jeg indviet i hemmeligheden."

"Ja, kære børn," sagde hun, "I kan være rolige for mig – jeg siger ingenting."

"Hvad går der af Dem i aften?" sagde Marguerite, idet hun rejste sig. Hun gik hen i en mørk krog af logen og kyssede mig på panden.

"Jeg befinder mig ikke rigtig vel."

"Så skulle De gå til sengs," sagde hun i sin lette ironiske tone.

"Hvor?"

"Hjemme hos Dem selv."

"De ved godt, at jeg ikke kan sove der."

"Hvorfor kommer De dog her og ser gnaven ud, fordi De har set en fremmed mand i min loge?"

"Det er ikke af den grund."

"Jo, det mærker jeg godt, men det er forkert af Dem. Nå, lad os nu ikke tale mere om det. Efter forestillingen kommer De til Prudence, og der bliver De, til jeg kalder på Dem. Forstår De?"

"Ja."

Kunne jeg andet end adlyde?

"De elsker mig stadig?" spurgte hun.

"Og det kan De spørge om?"

"De har tænkt på mig?"

"Hele dagen."

"Ved De, at jeg ligefrem frygter for at blive forelsket i Dem? De skulle hellere lægge Dem efter Prudence."

"Å," svarede Prudence, "må jeg nu være her."

"Nu er det bedst, De går tilbage til Deres plads. Greven kommer straks, og det er ikke værd, at han ser Dem her."

"Hvorfor ikke?"

"Fordi De ikke kan lide at se ham."

"Det betyder ikke noget. Men blot De havde sagt mig, at De ville i teatret i aften, kunne jeg jo ligeså godt have købt denne loge til Dem som han."

"Desværre har han købt den, uden at jeg har bedt ham om det, og han har tilbudt at følge mig herhen. De ved meget godt, at jeg ikke kunne sige nej. Alt hvad jeg kunne gøre, var at skrive Dem til, hvor jeg var henne, for at De kunne træffe mig, og fordi jeg selv gerne ville se Dem så snart som muligt. Men når det er al den tak, jeg har for det, skal jeg nok huske det til en anden gang."

"Tilgiv mig, det er mig, der har uret."

"Ja se, det er der mening i! Men gå nu pænt tilbage til Deres plads og lad denne meningsløse skinsyge fare."

Hun kyssede mig igen, og jeg gik.

I gangen mødte jeg greven, der kom tilbage. Jeg gik atter ind på min plads.

Når alt kom til alt, var grev G.s tilstedeværelse i Marguerites loge den simpleste sag af verden. Han havde været hendes elsker, han havde købt logen til hende, han fulgte hende i teatret – alt det var ganske naturligt, og fra det øjeblik, jeg havde en kvinde som Marguerite til elskerinde, måtte jeg også finde mig i hendes vaner.

Alligevel var jeg meget ulykkelig resten af aftenen, og jeg blev det ikke mindre, da jeg gik og så Prudence, greven og Marguerite stige op i den vogn, som ventede dem ved udgangen.

Men et kvarter efter var jeg hos Prudence. Hun var lige akkurat kommet indenfor døren.

13

"De er kommet næsten lige så hurtigt som vi," sagde Prudence.

"Ja," svarede jeg mekanisk. "Hvor er Marguerite?"

"Hun er ovre hos sig selv."

"Er hun alene?"

"Nej, greven er der."

Jeg gik op og ned i stuen med lange skridt.

"Hvad er der dog i vejen med Dem?"

"Tror De, at det er morsomt at gå her og vente på, at greven skal forlade Marguerite?"

"De bærer Dem jo ganske tåbeligt ad. De må dog kunne forstå, at Marguerite ikke kan jage greven på porten. Greven og Marguerite har kendt hinanden længe, han har altid givet hende mange penge, og det gør han endnu. Marguerite bruger over hundredtusinde francs om året, og hun har en stor gæld. Hertugen giver hende alt, hvad hun forlanger, men hun har ikke altid mod til at forlange alt det, hun bruger, hun tør ikke bryde med greven, der mindst giver hende en halv snes tusinde francs om året. Marguerite holder meget af Dem, men det er hverken i hendes eller Deres interesse, at Deres forbindelse med hende bliver alvor. De kan dog ikke med Deres syv-otte tusinde francs om året tilfredsstille en sådan kvindes ekstravagancer; for Deres smule skillinger kunne De jo knap nok holde hest og vogn til hende. Tag Marguerite som den, hun er, en god og begavet og smuk pige, vær hendes elsker en måned eller to, giv hende blomster og presenter og gå med hende i teatret, men lad det

være nok med det, og pin og plag hende ikke med Deres tåbelige skinsyge. De må dog vide, hvem De indlader dem med; Marguerite er jo dog ikke noget dydsmønster. Hun synes om Dem, og De holder af hende – lad så være at bekymre Dem om resten. Det er storartet af Dem at spille krænket, De, der har den flotteste elskerinde i Paris! Hun modtager Dem i en pragtfuld lejlighed, hun er så godt situeret, at hun ikke behøver at koste Dem en skilling, hvis De ikke vil, og så er De alligevel misfornøjet! De forlanger minsandten for meget!"

"De har sikkert ret, men tanken om, at denne mand er hendes elsker, er forfærdelig for mig."

"Men er han nu forresten også hendes elsker?" spurgte Prudence. "Hun har brug for ham, det er det hele. I to dage har hun holdt sin dør lukket for ham. Så kom han i morges, og hun kunne ikke andet end tage mod hans tilbud og lade ham ledsage sig, da han inviterede hende med i teatret. Han har fulgt hende hjem, han er gået et øjeblik op med hende, men han bliver der ikke, eftersom De venter her. Alt det, synes jeg, er meget naturligt. Og forresten – hertugen har De jo ikke noget imod, vel?"

"Å nej, det er jo en gammel mand, og jeg er overbevist om, at Marguerite ikke er hans elskerinde. Desuden kan man finde sig i ét forhold uden derfor at finde sig i to. En sådan overbærenhed ville smage for meget af beregning, og den mand, der ville finde sig deri, selv om det var af kærlighed, ville ikke være synderlig bedre end den, der er sunket så dybt, at han ligefrem spekulerer i fordelen ved et sådant forhold."

"Men kære, hvor er De dog langt tilbage! Hvor mange fine, elegante, rige folk har jeg dog ikke set gøre det, som jeg råder

Dem til, og det uden selvovervindelse, uden at skamme sig og have samvittighedsnag. Det ser man jo hver dag. Hvordan ville De dog have, at de kvinder, der lader sig underholde i Paris, skulle bære sig ad med at klare sig, som de gør, hvis de ikke havde tre eller fire elskere på én gang? Der er næppe nogen formue, der er stor nok til at bestride alle de udgifter, en kvinde som Marguerite har. En formue, der giver en halv million francs om året, er en enorm formue i Frankrig, og alligevel, kære ven, ville den ikke slå til. Jeg skal forklare Dem hvorfor: En mand, der har en sådan indtægt, har også en elegant lejlighed, han holder heste, vogne, tjenere, jagtselskaber og venner. Som regel er han gift, han har børn, han har heste på væddeløbsbanen, han spiller og rejser og Gud ved hvad! Alle disse vaner er blevet ham uundværlige, og han kan ikke frigøre sig for dem uden at blive betragtet som ruineret og uden at det vækker skandale. Når man betænker alt dette, kan en mand på en halv million om året ikke give en kvinde mere end fyrre- eller halvtredsindstyve tusinde francs om året, og det er endda meget. Nå, så må hun skaffe sig andre forbindelser for at kunne klare sig. For Marguerites vedkommende er det endda ikke så slemt; ved et mirakel er der dumpet en rig gammel fyr ned i skødet på hende; han ejer ti millioner, hans kone og datter er begge døde, og han giver hende alt, hvad hun forlanger, uden at fordre noget til gengæld. Men hun kan ikke godt bede ham om mere end halvfjerds tusinde francs om året, og jeg er vis på, at hvis hun ville forlange mere, så ville han sige nej, til trods for sin formue og den hengivenhed, han nærer for hende.

Alle de unge mennesker i Paris, der har en tyve-tredive tusinde francs om året, det vil sige, næppe nok til at leve i de

kredse, hvor de hører til, ved meget godt, at når de har en kvinde som Marguerite til elskerinde, kan hun akkurat betale sin lejlighed og sine tjenestefolk med det, som de kan give hende. De siger ikke til hende, at de ved det, de lader, som om de intet ved, og når de er kede af hende, går de deres vej. Hvis de er så forfængelige, at de vil betale alle hendes udgifter, ruinerer de fæhoveder sig og ender med at tage livet af sig i Afrika efter at have efterladt sig en gæld på hundrede tusinde francs i Paris. Og tror de, at hun er dem taknemlig for det? Ikke det mindste. Tværtimod, hun siger, at hun har ofret dem sin position og har tabt penge, mens hun levede sammen med dem. De finder naturligvis alt dette tåbeligt, ikke sandt? Og ikke des mindre er det sandt hvert ord. De er en flink ung mand, som jeg synes godt om, men i tyve år har jeg levet mellem disse kvinder, jeg ved, hvordan de er og hvad de er værd, og det ville gøre mig ondt at se Dem tage en af disse kvinders tilfældige luner alvorligt."

"Men lad os nu også sætte," vedblev Prudence, "at Marguerite elsker dem højt nok til at give afkald på hertugen i tilfælde af, at han fik noget at vide om Deres og Marguerites forhold og stillede hende valget mellem Dem og sig. Det offer, hun da ville bringe Dem, ville være enormt, det er sikkert nok. Og hvilket offer ville De til gengæld kunne bringe hende? Når den første rus var ovre, når De ikke havde lyst længere til at dyrke dette forhold, hvad ville De så gøre for at erstatte hende, hvad hun havde tabt? Intet. De havde isoleret hende fra den verden, hvoraf hendes formue og fremtid var afhængig; hun havde skænket Dem sine bedste år, og når De havde forladt hende, ville hun ikke blive regnet med mere. Enten ville De opføre

Dem, som mændene plejer: De ville kaste hende hendes fortid i ansigtet; De ville sige hende, at når De forlader hende, gør De ikke andet end hvad alle hendes andre elskere har gjort, og De ville overlade hende til den sikre elendighed. Eller også ville De opføre Dem som en hæderlig mand; De ville føle det som en pligt at beholde hende og dermed skabe Deres egen ulykke, for en sådan forbindelse, der kan undskyldes, når det gælder en ung mand, kan aldrig tilgives en moden mand. Hun vil blive ham en hindring i alt; hun vil skille ham fra hans familie og lægge alle hans fremtidsplaner øde, og hvad bliver der tilbage hos en mand, når ærgerrigheden knækkes i ham?

Tro mig, min ven, og tag tingene, for hvad de er værd, og kvinderne som de er, og giv ikke en kvinde som Marguerite lov til at føle, at De er hende noget som helst skyldig."

Jeg havde ikke tænkt mig, at Prudence kunne ræsonnere så fornuftigt og logisk. Jeg havde ikke noget at svare hende – jeg kunne jo kun give hende ret. Jeg gav hende hånden og takkede hende for hendes gode råd.

"Nå, lad os nu lade alle disse dumme teorier gå pokker i vold," sagde hun, "og lad os være glade. Livet er skønt, blot man forstår at nyde det. Spørg bare Deres ven Gaston; det er en mand, der gør indtryk af at forstå kærligheden, som jeg forstår den. Og De, De har kun én ting at gøre, hvis De da ikke vil bære Dem rent tåbeligt ad; De skal kun tænke på, at der her lige ved siden af er en smuk pige, som utålmodigt venter på, at den mand, der er hos hende, skal gå; hun vil tilbringe natten med Dem, og hun elsker Dem, det er jeg vis på. Kom her og sæt Dem ved vinduet sammen med mig, så kan vi se, når greven går og overlader os pladsen."

Prudence åbnede et vindue, og vi lænede os begge ud over balkonen.

Hun så på de få forbipasserende; jeg drømte. Alt, hvad hun havde sagt mig, summede i hovedet på mig; jeg måtte jo indrømme, at hun havde ret, men den kærlighed, jeg nærede for Marguerite, var for stærk til at lade mig se sagen således. Af og til udstødte jeg suk, der fik Prudence til at vende sig og trække på skuldrene som en læge, der mistvivler om at helbrede en syg.

"Hvor menneskehjertet dog er besynderligt indrettet," sagde jeg til mig selv. "Jeg har kun kendt Marguerite i to dage, hun har kun været min elskerinde siden i går, og hun har allerede erobret mine tanker, mit hjerte og mit liv i den grad, at grevens besøg står for mig som en ulykke."

Endelig gik greven. Han steg op i sin vogn og forsvandt.

I samme øjeblik kaldte Marguerite på os.

"Skynd jer," sagde hun, "bordet bliver dækket, vi skal spise."

Da jeg trådte ind, løb Marguerite hen til mig, faldt mig om halsen og kyssede mig heftigt.

"Er man stadig gnaven?" spurgte hun.

"Nej, det er gået over," svarede Prudence, "jeg har præket moral for ham, og han har lovet at være fornuftig."

"Gudskelov!"

Vi gik til bords.

Marguerite var fortryllende: Yndefuld, elskværdig og i et sprudlende humør. Havde jeg virkelig ret til at forlange mere af hende? Hvor mange andre ville ikke prise sig lykkelige i mit sted – jeg havde jo kun, som hyrden hos Virgil, at nyde de friheder, som en Gud eller snarere en gudinde tilstod mig.

Jeg prøvede på at gøre Prudences teorier til mine og være lige så munter som de to andre, men hvad der faldt hende naturligt, virkede kun anstrengt hos mig, og i min nervøse latter var der mere gråd end lystighed.

Endelig var vi færdige med at spise, og jeg var alene med Marguerite. Hun gik hen, som hun plejede, og satte sig på tæppet foran ilden, mens hun sørgmodigt stirrede ind i kaminens flammer.

Hvad tænkte hun på? Jeg ved det ikke, men i de følelser, jeg nærede for hende, var der lige så megen rædsel som lidenskabelig ømhed. Der var ikke grænser for det, jeg var i stand til at lide for hendes skyld.

"Ved du, hvad jeg tænker på?"

"Nej."

"På en ordning, jeg har fundet på."

"Hvad er det for en ordning?"

"Det kan jeg ikke betro dig endnu, men jeg kan sige dig, hvad den vil føre til: At jeg i løbet af en måned vil være fuldstændig fri, jeg vil ikke mere skylde noget bort, og vi to kan tilbringe sommeren sammen på landet."

"Og du kan ikke sige mig, hvordan du har ordnet det?"

"Nej, du må blot elske mig, som jeg elsker dig, så skal alt nok blive godt."

"Og det er dig alene, der har fundet på den ordning?"

"Ja."

"Og du vil arrangere det ganske alene?"

"Ja, jeg vil have hele ulejligheden selv," sagde Marguerite med et smil, som jeg aldrig skal glemme, "men vi vil begge to høste fordelen af det."

Jeg kunne ikke lade være at rødme ved disse ord; jeg kom til at tænke på Manon Lescaut, der spiste en andens penge op sammen med Desgrieux.

Jeg svarede i en lidt hård tone, idet jeg rejste mig:

"de må tillade mig, kære Marguerite, ikke at nyde fordelen ved andet, end hvad jeg selv kan påtage mig at skaffe."

"Hvad skal det sige?"

"Det skal sige, at jeg har greven stærkt mistænkt for at – ja, for at være parthaver i denne ordning, som jeg hverken vil være med til at gennemføre eller høste fordel af."

"De er et stort barn. Jeg troede, at De elskede mig, men jeg har taget fejl – det er der intet at gøre ved."

Hun rejste sig, åbnede klaveret og gav sig til at spille *L'Invitation a la Valse* lige til det vanskelige sted, hun aldrig kunne magte.

Var det af vane eller for at minde mig om den dag, da vi lærte hinanden at kende? Jeg ved blot, at med den melodi vendte alle minderne tilbage. Jeg gik hen til hende, tog hendes hoved mellem mine hænder og kyssede hende.

"Tilgiv mig," sagde jeg.

"Jeg tilgiver Dem," sagde hun, "men læg vel mærke til, at det først er anden dag, vi er sammen, og at jeg allerede har mere end en ting at tilgive Dem. De holder kun dårligt Deres løfte om blind lydighed."

"Hvad vil De, jeg skal gøre, Marguerite? Jeg elsker Dem alt for højt, og jeg er skinsyg på den mindste af Deres tanker. Det, som De foreslog mig, gjorde mig straks gal af glæde, men den hemmelighedsfuldhed, der er over hele planen, piner mit hjerte."

"Lad os nu tale fornuftigt," begyndte hun igen, idet hun tog begge mine hænder og så på mig med et henrivende smil, jeg ikke kunne modstå. "De elsker mig, ikke sandt, og De vil være lykkelig ved at tilbringe tre-fire måneder alene sammen med mig på landet. Også jeg ville være lykkelig ved denne ensomhed, vi to skulle dele sammen, ja, jeg ville ikke blot være lykkelig ved det, jeg ville også have godt af det for mit helbreds skyld.

Men jeg kan ikke forlade Paris i så lang tid uden at ordne mine affærer, og en kvinde som jeg har altid meget indviklede affærer. Godt! Jeg har fundet et middel til at forene begge dele, ordningen af mine affærer og min kærlighed til Dem, ja til Dem, le ikke, jeg elsker Dem virkelig! Og så kommer De med Deres gnavne ansigt og siger stygge ting til mig. Store, store barn, som De er, tænk dog blot på dette ene, at jeg elsker Dem og bryd Dem ikke om andet. Er vi så enige?"

"Vi er enige om alt, hvad De vil, det ved De jo godt."

"Godt, inden en måned skal vi være ude i en eller anden fiskerby, vi skal spadsere ved strandbredden og drikke mælk. De finder det vist besynderligt, at jeg, Marguerite Gautier, taler på den måde. Det kommer af, min ven, at når dette liv i Paris, som jeg tilsyneladende er så glad ved, ikke hidser mig mere, så keder jeg mig, og så længes jeg pludselig efter et roligere liv, der minder mig om min barndom. En barndom har man dog altid haft, hvad man så end senere er blevet til. Å, De kan være ganske rolig, jeg skal ikke fortælle Dem, at jeg er datter af en afskediget oberst, og at jeg er blevet opdraget i Saint-Denis. Jeg er en fattig pige fra landet, og endnu for seks år siden kunne jeg ikke skrive mit navn, jeg ved ikke selv, hvorfor De er den første, jeg føler trang til at dele disse landlige glæder med. Det er

sagtens, fordi jeg føler, at De elsker mig for min egen skyld, mens alle de andre kun har elsket mig for deres egen skyld.

Jeg har ofte været på landet, men aldrig sådan som jeg helst ville det. Nu står det til Dem, om jeg skal opnå denne stille lykke; vær derfor god imod mig og nægt mig det ikke. Sig til Dem selv: Hun vil ikke leve længe, og en dag vil jeg angre, at jeg ikke opfyldte den første bøn, hun rettede til mig, og som dog var så let at opfylde."

Hvad skulle jeg svare på sådanne ord, især med vor første kærlighed så frisk i erindringen og i forventningen om den anden?

En time efter holdt jeg Marguerite i mine arme, og havde hun bedt mig om at begå en forbrydelse, havde jeg gjort det.

Klokken seks om morgenen gik jeg. Før jeg forlod hende, sagde jeg:

"I aften!"

Hun kyssede mig heftigt, men hun svarede ikke.

I løbet af dagen modtog jeg et brev med følgende indhold:

> Kære ven!
>
> Jeg er ikke rigtig rask, og lægen har pålagt mig ro. Jeg går tidlig til sengs i aften, og De kan ikke besøge mig. Men til gengæld venter jeg Dem i morgen middag. Jeg elsker Dem.

Mit første ord var: Hun bedrager mig!

Den kolde sved perlede frem på min pande; jeg elskede allerede denne kvinde alt for højt til, at en sådan mistanke ikke skulle ryste mig i mit inderste.

Og dog – det måtte jeg jo til enhver tid være belavet på med Marguerite, det var jo hændt mig så ofte med mine andre

elskerinder, uden at det gjorde noget synderligt indtryk på mig. Men hvorfra stammede det herredømme, netop denne kvinde havde over mig?

Så huskede jeg på, at da jeg havde nøglen til hendes værelse, kunne jeg jo gå hen og se til hende som sædvanligt. På den måde kunne jeg hurtigt få sandheden at vide, og hvis jeg traf nogen mand hos hende, ville jeg slå ham ned.

Jeg gik foreløbig ud i Champs-Élysées. Jeg blev der i fire timer. Jeg så hende ikke. Om aftenen opsøgte jeg alle de teatre, hvor hun plejede at komme. Ingen steder så jeg hende.

Klokken elleve gik jeg hen i Rue d'Antin.

Der var ikke lys i Marguerites vinduer. Jeg ringede på alligevel.

Portneren spurgte, hvor jeg skulle hen.

"Til frøken Gautier," svarede jeg.

"Hun er ikke kommet hjem."

"Så går jeg op og venter."

"Der er ingen hjemme."

Jeg kunne nemt have tiltvunget mig adgang, da jeg havde nøglen, men jeg frygtede for at vække skandale og gik.

Men jeg gik ikke hjem. Jeg kunne ikke forlade gaden, og jeg tabte ikke Marguerites hus af syne. Jeg havde en fornemmelse af, at jeg skulle erfare et og andet, eller at min mistanke ville bekræfte sig.

Ved tolv-tiden standsede en vogn, jeg kendte, udenfor nummer ni.

Grev G. steg ud af vognen og gik ind i huset, efter at have sendt sin vogn bort.

Et øjeblik håbede jeg, at han ville få samme besked som jeg, at Marguerite ikke var hjemme, og at jeg skulle se ham gå bort igen, men endnu klokken fire om morgenen stod jeg der og ventede – mit håb var ikke gået i opfyldelse.

Jeg har lidt meget i tre uger, men det er intet i sammenligning med, hvad jeg led denne nat.

14

Da jeg kom hjem, gav jeg mig til at græde som et barn.

I det første øjebliks smerte fattede jeg en beslutning, som jeg indbildte mig at have kraft nok til at gennemføre. Jeg sagde til mig selv, at jeg straks måtte bryde med denne kærlighed, og jeg ventede utålmodigt på dagens komme for at gøre alvor af min beslutning og vende tilbage til min fader og min søster, der ville modtage mig med åbne arme og ikke svigte mig.

Jeg ville dog ikke tage bort, uden at Marguerite først skulle vide grunden til min pludselige afrejse. Kun den mand, der ikke bryder sig om sin elskerinde mere, forlader hende uden at skrive.

Jeg udarbejdede det ene brev efter det andet i hovedet.

Jeg havde haft at gøre med en letfærdig kvinde, der lignede alle de andre; jeg havde blot stillet hende i et alt for ideelt lys. Hun havde behandlet mig som en skoledreng, og hun havde bedraget mig, tilmed på en så tarvelig og plump måde, at jeg på det dybeste måtte føle mig såret ved det. Min forfængelighed var ramt på det ømmeste punkt. En kvinde som Marguerite fortjente ikke bedre, end at jeg slog hånden af hende – men hun fortjente lige så lidt at vide, hvad jeg led ved det. Jeg skrev da følgende til hende med sikker og elegant håndskrift, men med bævende hjerte og gråd i halsen:

Min kære Marguerite!

> Jeg håber ikke, at Deres ildebefindende i går har betydet noget videre. Klokken elleve om aftenen var jeg for at høre til Dem og fik det svar, at De ikke var kommet hjem endnu. Grev G. var heldigere end jeg. Han kom nogle minutter efter, og klokken fire om morgenen var han endnu hos Dem.
>
> Tilgiv mig de par timer, jeg har været Dem til besvær, og vær forvisset om, at jeg aldrig glemmer de lykkelige øjeblikke, jeg skylder Dem.
>
> Jeg ville gerne være kommet for at se til Dem i dag, men det er min hensigt at tage hjem til min fader.
>
> Farvel, min kære Marguerite, jeg er hverken rig nok til at elske Dem, som jeg vil, eller fattig nok tit at elske Dem, som De vil. Lad os begge forsøge at glemme – De et navn, der kan være Dem så temmelig ligegyldigt, jeg en lykke, jeg aldrig skulle opnå.
>
> Jeg sender Dem Deres nøgle tilbage, som jeg aldrig har benyttet, og som De måske kan have brug for, hvis De en anden gang skulle blive syg ligesom i går.

Som De ser, havde jeg ikke styrke nok til at ende brevet uden en ironisk uforskammethed, der kun viste, hvor forelsket jeg endnu var.

Jeg læste dette brev om igen adskillige gange, og tanken om, at det ville gøre Marguerite ondt, beroligede mig lidt. Jeg prøvede på at sætte mig ind i den pinefulde sindsstemning, brevet ville forvolde hende, og da min tjener klokken otte kom ind til mig, gav jeg ham besked om straks at gå med det.

"Skal jeg have svar tilbage?" spurgte Joseph. (Min tjener hed Joseph som alle tjenere.)

"Hvis der bliver spurgt, om der skal svar tilbage, sig så, at det ved du ikke, og vent."

Jeg klyngede mig endnu til det håb, at hun ville svare – svage og ynkelige som vi mænd er!

Hele den tid, min tjener var borte, var jeg i den heftigste ophidselse. Det ene øjeblik tænkte jeg på al den kærlighed, Marguerite havde ødslet på mig, og spurgte mig selv, med hvilken ret jeg skrev et så uforskammet brev til hende, da hun dog kunne svare mig, at det ikke var greven, der bedrog mig, men mig, der bedrog greven. Det næste øjeblik tænkte jeg på den ed, denne kvinde havde svoret mig, og så var jeg ganske på det rene med, at mit brev var alt for mildt og ikke nær indeholdt stærke og fordømmende ord nok overfor en kvinde, der kunne bedrage mig på en så ussel måde, og så sagde jeg til mig selv, at jeg havde gjort bedre i slet ikke at skrive, men hellere skulle gå op til hende i dagens løb for med egne øjne at forvisse mig om den smerte, jeg havde forvoldt hende.

Jeg endte med at spørge mig selv, hvad hun ville svare, og var allerede villig til at tage den undskyldning, hun sagtens havde parat, for gode varer.

Så kom Joseph tilbage.

"Nå?" sagde jeg til ham.

"Fruen sov endnu, men så snart hun vågnede, skulle hun få brevet, og hvis der var svar, skulle det blive bragt."

Hun sov!

Tyve gange var jeg lige ved at sende bud efter brevet, men hver gang sagde jeg til mig selv:

"Hun har måske allerede fået det, og så ville det se ud, som om jeg havde fortrudt det."

Jo nærmere vi kom det klokkeslæt, da det var sandsynligt, at hun ville svare mig, des mere fortrød jeg, at jeg havde skrevet.

Klokken blev ti, den blev elleve, den blev tolv.

Klokken tolv var jeg lige på nippet til at gå til stævnemødet, som om intet var passeret. Jeg vidste ikke, hvordan jeg skulle arbejde mig ud af den frygtelige spænding, der beherskede mig.

Så tænkte jeg – overtroisk som man er, når man venter – at når jeg gik ud, ville jeg finde svar, så snart jeg kom tilbage.

Jeg gik ud under påskud af at ville spise frokost.

I stedet for at spise, hvor jeg plejede, valgte jeg at spise ved Palais Royal og passerede på vejen Rue d'Antin. Hver gang jeg så en kvinde langt borte, troede jeg, at det var Nanine, der bragte mig svar. Jeg gik gennem Rue d'Antin uden at møde et eneste menneske. Ved Palais Royal gik jeg ind i en café. Opvarteren serverede et eller andet for mig; jeg spiste ikke noget af det.

Uvilkårligt fæstede jeg uafbrudt øjnene på uret.

Jeg gik hjem igen, sikker på at finde brev fra Marguerite.

Portneren havde intet fået. Endnu satte jeg mit håb til Joseph. Men han havde ikke set nogen, siden jeg var gået.

Hvis Marguerite havde villet svare, havde hun gjort det for længe siden.

Nu fortrød jeg de udtryk, jeg havde brugt i mit brev. Jeg skulle have tiet fuldstændig stille, det ville sikkert have gjort hende urolig; for når jeg da ikke var kommet til det fastsatte stævnemøde, ville hun have spurgt mig om grunden til min udeblivelse, og så kunne hun have fået sandheden at vide. I så tilfælde havde hun måttet retfærdiggøre sig, og det var netop det, jeg ville fremtvinge. Jeg følte allerede, at hvilken forklaring

hun end ville give, så ville jeg have troet på den, og alt var at foretrække fremfor aldrig at se hende mere.

Jeg begyndte at gøre mig fortrolig med den tanke, at hun selv ville komme, men timerne gik, og hun kom ikke.

Det var sikkert nok, at Marguerite ikke var som alle andre kvinder, for der er meget få kvinder, som ikke i hvert tilfælde svarer et eller andet på et brev af den art, som jeg havde skrevet.

Klokken fem gik jeg ud i Champs-Élysées.

"Hvis jeg møder hende," tænkte jeg, "vil jeg lade ganske ligegyldig. Hun skal have det bestemte indtryk, at jeg ikke tænker mere på hende."

Ved Rue Royale så jeg hende køre forbi i sin vogn. Mødet var så pludseligt, at jeg blegnede. Jeg ved ikke, om hun så min sindsbevægelse; jeg var så forvirret, at jeg kun så hendes vogn.

Jeg fortsatte ikke min spadseretur i Champs-Élysées. Jeg stod kun og så på teaterplakaterne – jeg havde jo endnu en mulighed for at se hende.

Der var premiere i Palais Royal-teatret. Marguerite ville sandsynligvis være der.

Klokken syv var jeg i teatret. Alle logerne var optaget, men Marguerite var intetsteds at se.

Så forlod jeg Palais Royal og gik ind i de teatre, hvor hun oftest kom: Vaudeville, Varieté, Opéra Comique.

Hun var der ikke.

Enten måtte mit brev have gjort hende så ondt, at hun ikke havde lyst til at gå i teatret, eller også var hun bange for at træffe mig og ville undgå en forklaring.

Alle disse tanker arbejdede i min hjerne, da jeg pludselig mødte Gaston, der spurgte mig, hvor jeg kom fra.

"Fra Palais Royal."

"Og jeg kommer fra operaen," sagde han. "Jeg troede, jeg havde set Dem der."

"Hvorfor det?"

"Fordi Marguerite var der."

"Så! Var hun der?"

"Ja."

"Alene?"

"Nej, med en af sine veninder."

"Ikke andre?"

"Jo, grev G. kom et øjeblik ind i hendes loge, men hun gik sammen med hertugen. Hvert øjeblik ventede jeg at se Dem. Ved siden af mig stod der hele aftenen en plads tom, og jeg var sikker på, at det var Deres."

"Men hvorfor skulle jeg just gå alle de steder, hvor Marguerite går?"

"For pokker, fordi De er hendes elsker!"

"Hvem har sagt Dem det?"

"Prudence. Jeg mødte hende i går. Må jeg ønske Dem til lykke, kære ven. Det er en flot elskerinde, som ikke enhver kan få. Pas godt på hende, hun gør Dem ære."

Denne ligefremme bemærkning fra Gaston viste mig, hvor latterlig min mistænksomhed var.

Hvis jeg hav de truffet ham den foregående dag, og han havde talt således til mig, ville jeg sikkert ikke have skrevet det dumme brev.

Jeg var lige ved at gå hen til Prudence og bede hende sige til Marguerite, at jeg ville tale med hende, men jeg frygtede for, at hun for at hævne sig kun ville svare, at hun ikke kunne tage

mod mig. Så gik jeg hjem efter først at have lagt vejen om ad Rue d'Antin.

Jeg spurgte atter portneren, om han havde brev til mig.

Der var intet.

"Hun har villet se," sagde jeg til mig selv, idet jeg gik i seng, "om jeg ville gøre et nyt skridt og gøre undskyldning for mit brev, men når hun ser, at jeg ikke skriver, hører jeg nok fra hende i morgen."

Den aften fortrød jeg dybt, hvad jeg havde gjort. Jeg var alene, jeg kunne ikke sove, oprevet som jeg var af uro og skinsyge, når jeg lod begivenhederne passere forbi mig og tænkte på, at jeg nu kunne have været hos Marguerite og høre hende sige de dejlige ord, som jeg kun havde hørt to gange, og som stadig brændte som ild i min sjæl.

Min situation var så meget mere fortvivlende, som fornuften sagde mig, at jeg havde uret. Alt tydede jo i virkeligheden på, at Marguerite elskede mig. Allerførst den tanke, hun havde haft, at vi skulle tilbringe sommeren alene sammen på landet, dernæst visheden om, at intet tvang hende til at være min elskerinde, eftersom min formue var ganske utilstrækkelig til at tilfredsstille hendes fordringer, ja blot hendes luner. Hun havde kun næret det ønske sammen med mig at hvile ud i en oprigtig kærlighed, for hvilken hun ikke behøvede at tage sig betalt.

Og så havde jeg allerede den anden dag ødelagt dette håb og betalt den kærlighed, hun havde skænket mig, med lave beskyldninger. Jeg havde båret mig latterligt, ja ligefrem ufint ad. I seks og tredive timer havde jeg kendt Marguerite, og i de fire og tyve timer havde jeg været hendes elsker, og så var jeg alligevel fyldt af mistro – i stedet for at være lyksalig over, at

hun så uforbeholdent skænkede mig sin kærlighed, ville jeg straks tvinge hende til med ét slag at bryde de fortidsforbindelser, der oven i købet skaffede hende fremtiden betrygget.

Hvad havde jeg at bebrejde hende? Intet. Hun havde skrevet til mig, at hun ikke var rask, i stedet for, som visse frække kvinder ville gøre, hensynsløst at sige mig den brutale sandhed, at hun havde besøg af en elsker. Og i stedet for at tro på hendes brev, i stedet for at spadsere i enhver anden gade i Paris end netop Rue d'Antin, i stedet for at tilbringe aftenen sammen med mine venner og gå op til hende næste dag til den fastsatte tid, så havde jeg ageret Othello, jeg havde udspioneret hende, og jeg troede at straffe hende ved ikke at søge hende mere. Men hun måtte jo tværtimod være henrykt ved en sådan skilsmisse; hun måtte finde mig græsselig dum, og hendes tavshed røbede ikke engang nag, kun foragt.

Jeg burde vel som afslutning på vort forhold have sendt Marguerite en pragtfuld foræring og dermed betragtet mig som kvit med hende; når jeg ikke gjorde det, var det vel næppe så meget af finfølelse overfor hende, som af hensyn til min egen kærlighed, der var så oprigtig og så ren, at den ikke tålte at deles med andre.

Alt dette blev jeg ved at gentage for mig selv hele natten, og hvert øjeblik var jeg lige ved at gå hen til Marguerite og sige hende det.

Da det blev lyst, var jeg endnu ikke faldet i søvn. Jeg havde feber, det var mig umuligt at tænke på andet end Marguerite.

De kan forstå, at jeg måtte tage en afgørende beslutning og enten bryde med Marguerite eller gøre en ende på mine

betænkeligheder, hvis hun da i det hele taget endnu ville modtage mig.

Men De ved jo, at man altid tøver med at tage den afgørende beslutning: Da jeg ikke kunne holde ud at være hjemme, og da jeg ikke vovede at vise mig for Marguerite, forsøgte jeg et middel til at nærme mig hende, et middel, som min egenkærlighed kunne skrive på tilfældets regning, hvis det muligvis skulle mislykkes.

Klokken var ni. Jeg ilede hen til Prudence, der spurgte mig, hvad hun skyldte æren af denne morgenvisit.

Jeg havde ikke mod til rent ud at sige hende grunden. Jeg svarede hende, at jeg var gået tidligt ud for at sikre mig en plads i postvognen, når jeg skulle afsted til min fader.

"De er et lykkeligt menneske," sagde hun, "at De kan forlade Paris i dette dejlige vejr."

Jeg så på Prudence og spurgte mig selv, om hun gjorde nar af mig.

Men hendes ansigt var ganske alvorligt.

"Skal De over og sige farvel til Marguerite?" spurgte hun lige så alvorligt.

"Nej!"

"Det gør De ret i."

"Mener De?"

"Selvfølgeligt. Når De har brudt med hende, hvad skulle det så være godt for at se hende igen?"

"De ved altså, at vi har brudt."

"Hun har vist mig Deres brev."

"Og hvad sagde hun?"

"Hun sagde: Kære Prudence, den unge mand er ikke høflig. Den slags breve tænker man, men man skriver dem ikke."

"I hvilken tone sagde hun det?"

"Hun lo, og så tilføjede hun: Han har to gange spist til aften hos mig, og så gør han ikke engang en takkevisit."

Det var altså alt, hvad jeg havde opnået med mit brev og min skinsyge. Jeg følte mig på det dybeste ydmyget.

"Og hvad tog hun sig for i aftes?"

"Hun var i operaen."

"Det ved jeg. Men bagefter?"

"Så spiste hun hjemme."

"Alene?"

"Nej, jeg tror nok med grev G."

Mit brud med hende havde altså intet forandret i hendes vante levevis.

Det er under sådanne omstændigheder, at visse folk giver en det råd: De skulle ikke tænke mere på den kvinde, siden hun ikke elsker Dem.

"Det glæder mig virkelig at se, at Marguerite ved at trøste sig," svarede jeg med et forceret smil.

"Og det gør hun fuldkommen ret i. De har gjort, hvad De burde gøre, og De har været adskilligt fornuftigere end hun, for hun elskede Dem, hun har ikke gjort andet end at tale om Dem og hun kunne have været i stand til at gøre dumheder for Deres skyld."

"Hvorfor har hun ikke svaret mig, når hun dog elskede mig?"

"Fordi hun forstod, at det var forkert af hende at elske Dem. Og desuden – kvinderne tilgiver undertiden, at man skuffer deres kærlighed, men aldrig, at man sårer deres

forfængelighed, og man sårer altid en kvindes forfængelighed, når man forlader hende to dage efter, at man har været hendes elsker, hvad grunden så end kan være. Jeg kender Marguerite, hun ville hellere dø end svare Dem."

"Men hvad skal jeg da gøre?"

"Ingenting! Hun vil glemme Dem, og De vil glemme hende, og I vil ikke have noget at bebrejde hinanden."

"Men hvis jeg nu skrev til hende og bad hende om tilgivelse?"

"Tag Dem i agt for det. Hun ville sikkert tilgive Dem."

Jeg var lige ved at flyve Prudence om halsen. Et kvarter efter var jeg hjemme hos mig selv og skrev til Marguerite:

> Der er en, som beklager at have tilsendt Dem et brev i går. Han vil rejse i morgen, hvis De ikke tilgiver ham og ikke vil lade ham vide, hvornår han kan komme og angrende knæle ned for Deres fødder.
>
> Hvornår træffer han Dem alene? For De ved nok, at skriftemål altid finder sted uden vidner.

Jeg sendte Joseph afsted med brevet. Han overrakte det til Marguerite selv, og hun svarede, at hun skulle sende besked senere.

Jeg gik kun ud et øjeblik for at spise til middag. Klokken elleve om aftenen havde jeg endnu ikke fået svar.

Så besluttede jeg mig til ikke at forlænge mine lidelser yderligere, men rejse den næste dag. Og da jeg havde taget denne bestemmelse, gav jeg mig straks til at pakke mine kufferter. Jeg var sikker på, at jeg ikke kunne sove, hvis jeg gik til ro.

15

En times tid havde Joseph og jeg været optaget af at ordne alt til min afrejse, da det ringede heftigt på døren.

"Skal jeg lukke op?" spurgte Joseph.

"Luk kun op," sagde jeg, idet jeg spurgte mig selv, hvem det vel kunne være, der søgte mig på den tid af døgnet. Jeg vovede ikke at tro, at det kunne være Marguerite.

"Det er to damer," sagde Joseph, da han kom tilbage.

"Det er os, Armand!" råbte en stemme, som jeg kendte. Det var Prudences.

Jeg gik ind i dagligstuen.

Prudence stod og betragtede nogle nipsting. Marguerite sad i sofaen, hensunket i tanker.

Jeg gik øjeblikkelig hen til hende, lagde mig på knæ, tog begge hendes hænder og sagde, stærkt bevæget: "Tilgiv mig!"

Hun kyssede mig på panden og sagde:

"Nu har jeg allerede tilgivet Dem tre gange."

"Det var min hensigt at rejse i morgen."

"Så kan mit besøg vel ikke forandre Deres beslutning? Jeg kommer for øvrigt ikke for at hindre Dem i at forlade Paris. Jeg kommer, fordi jeg ikke i dagens løb har haft tid til at svare Dem, og fordi jeg ikke har villet, at De skulle tro, jeg var vred på Dem. Prudence ville forresten ikke have, at jeg gik op til Dem; hun tænkte, at jeg måske kom til ulejlighed."

"De – til ulejlighed, Marguerite! Hvordan det?"

"Å, der kunne jo være en dame hos Dem," sagde Prudence, "og det ville da ikke være morsomt for hende at se os to bryde ind her."

Marguerite så opmærksomt på mig under denne bemærkning.

"Kære Prudence," svarede jeg, "De ved ikke, hvad De siger."

"Det er virkelig en nydelig lejlighed, De har," svarede Prudence, "må man have lov til at se sovekammeret?"

"Så gerne."

Prudence gik ind i mit værelse, mindre for at se det end for at dække over den dumhed, hun lige havde sagt, og for at lade Marguerite og mig være alene.

"Hvorfor har De taget Prudence med?" spurgte jeg.

"Fordi vi var sammen i teatret, og jeg gerne ville have en til at ledsage mig."

"Men De havde jo mig."

"Ja, men jeg ville ikke forstyrre Dem, og desuden var jeg sikker på, at De, når De kom til min dør, ville bede mig om at måtte gå med mig, og da det ikke kunne lade sig gøre, ville jeg ikke have, at De skulle forlade mig med ret til at bebrejde mig mit afslag."

"Og hvorfor kunne De ikke lade mig følge Dem?"

"Fordi man passer meget nøje på mig, og den mindste mistanke kunne volde mig stor fortræd."

"Et det den eneste grund?"

"Hvis der var nogen anden, ville jeg sige det; vi to må ikke længere have hemmeligheder for hinanden."

"Marguerite, jeg vil ikke gå flere krogveje overfor Dem. Svar mig blot på dette: Holder De en smule af mig?"

"Meget."

"Hvorfor har De da bedraget mig?"

"Min ven, hvis jeg var hertuginde og havde to hundrede tusinde francs om året, og jeg da var Deres elskerinde og tog mig en anden elsker, så ville De have ret til at spørge mig, hvorfor jeg bedrager Dem. Men nu er jeg frøken Marguerite Gautier, jeg har en gæld på fyrre tusinde francs, ikke spor af formue, og jeg bruger hundrede tusinde francs om året. Deres spørgsmål er derfor ganske overflødigt og mit svar unødvendigt."

"De har sikkert ret," sagde jeg og lod mit hoved synke ned i Marguerites skød, "men jeg elsker Dem til vanvid."

"Godt, min ven, men: Så må De elske mig lidt mindre eller forstå mig en smule bedre. Deres brev har gjort mig meget ondt. Hvis jeg havde haft min fulde frihed, ville jeg ikke have modtaget greven i forgårs, eller, hvis jeg havde modtaget ham, ville jeg have bedt om Deres tilgivelse, som De nu beder om min, og jeg ville aldrig senere, have elsket, nogen anden end Dem. Et øjeblik troede jeg, at jeg kunne forunde mig denne lykke i et halvt års tid. Men De har ikke villet det, De ville have at vide, hvorfra jeg skaffede midlerne til det – nå, det var ikke svært at finde ud af. Jeg bragte i denne sag et større offer, end De sagtens aner. Jeg kunne have sagt til Dem: Jeg har brug for tyve tusinde francs; De var forelsket i mig, De ville have skaffet mig dem og – måske senere bebrejdet mig det. Jeg foretrak intet at skylde Dem, men De har ikke forstået, hvor hensynsfuldt jeg netop handlede i dette tilfælde. De skal vide, at når endelig hjertet vågner hos kvinder i vor stilling, så formår vi også at føle varmere og inderligere end andre. Jeg gentager, at

når jeg har gjort, som jeg har, for at få min gæld betalt uden at bede Dem om de nødvendige penge, skyldes det en finfølelse, som De burde have anerkendt og draget Dem til fordel uden at sige noget. Hvis De kun havde kendt mig i dag, ville De have været lykkelig over, hvad jeg lovede Dem, og De ville ikke falde på at spørge mig, hvad jeg tog mig for dagen forinden. Jeg har kun handlet, som jeg har, for at vi to i det mindste en tid kunne være lykkelige sammen."

Jeg hørte og så beundrende på Marguerite. Når jeg tænkte på, at jeg, der i sin tid ville have været lyksalig over blot at kysse denne vidunderlige kvindes fødder, nu havde opnået, at hun frivilligt ville give mig en plads i sin tilværelse og skænke mig hele sin store kærlighed, og at jeg så endda ikke var tilfreds, så spurgte jeg mig selv, om der virkelig er nogen grænse for, hvad en mand mener sig i sin ret til at kræve af en kvinde.

"Det er sandt," vedblev hun, "at skabninger som vi, hvis liv er sammenkædet af tilfældigheder, kan nære de mest fantastiske ønsker og en kærlighed, der synes ufattelig. Vi lader os rigtignok lede af vore luner, så i den ene retning, så i den anden; der er folk, der ruinerer sig uden at opnå det ringeste hos os; der er andre, der erobrer os blot med en buket. Vort hjerte er lunefuldt; det er dets eneste adspredelse og dets eneste undskyldning. Jeg har skænket dig min kærlighed hurtigere end nogen anden mand, det sværger jeg. Og hvorfor?

Fordi du tog min hånd, da du så mig spytte blod, fordi du græd for mig, fordi du er det eneste menneskelige væsen, der har haft virkelig medfølelse med mig.

Lad mig fortælle dig en ting, hvor dum den så end kan lyde. Jeg havde engang en lille hund, der altid så på mig med et

bedrøvet blik, når jeg hostede. Det er det eneste væsen, som jeg har elsket. Da den døde, græd jeg mere, end da jeg mistede min moder; hun havde pryglet mig i hele tolv år af mit liv. Men dig – dig har jeg straks elsket, ja elsket lige så højt som min hund. Hvis mændene vidste, hvad der kan udrettes blot med en tåre, ville de vinde vor kærlighed langt lettere, og vi ville være mindre tilbøjelige til at ruinere dem.

Dit brev har givet mig indblik i din karakter, det har vist mig, at du ikke har alle hjertets gode egenskaber, det har ødelagt mere af den kærlighed, jeg nærede for dig, end alt, hvad du ellers kunne gøre mig. Ganske vist, det var jalousi, men en jalousi, fuld af hån og ironi. Jeg var allerede i forvejen, da jeg modtog brevet, i dårligt humør, jeg havde ventet at se dig ved tolvtiden, spise frokost sammen med dig og i dit selskab søge at forjage de mørke tanker, der uophørligt piner mig, og som, jeg, inden jeg lærte dig at kende, viljeløst gav efter for.

Du var desuden," fortsatte Marguerite, "den eneste, overfor hvem jeg straks troede at forstå, at jeg kunne tænke og tale ganske frit. Alle de, der ellers omgås kvinder som mig, er til enhver tid tilbøjelige til at vende og dreje hvert ord, vi siger, og lægge en betydning i den mindste handling, vi foretager os. Vi har selvfølgelig ingen venner. Vi har egoistiske elskere, der ødsler deres formue bort ikke for vor skyld, som de siger, men for deres egen forfængeligheds skyld.

De gode folk forlanger, at vi skal være muntre, når de er i godt humør, være oplagte, når det behager dem at spise sammen med os, og være blaserede, som de selv er det. De tillader os ikke at have noget hjerte, hvis vi da ikke vil hånes og risikere at miste vor kredit.

Vi tilhører ikke os selv. Vi er ikke levende væsener, vi er ting. Vi har den første plads i deres egenkærlighed, den sidste i deres agtelse. Vi har veninder, men det er veninder som Prudence – kvinder, som i en yngre alder har ladet sig betale, og som endnu har trang til at bruge adskilligt flere penge, end de nu i en ældre alder har råd til. Så bliver de vore veninder eller rettere vore snyltegæster. Deres venskab kan udarte til slavisk kryberi, aldrig viser de den mindste uegennytte. Det ville aldrig falde dem ind at give et råd, de ikke selv kunne have fordel af. Det er dem lige meget, hvor mange elskere vi har, blot de kan få os til at forære dem kjoler og smykker og af og til kan få lov til at køre med ud i vor vogn eller komme med i teatret i vor loge. De gør os aldrig en tjeneste, ikke den allerringeste, uden at tage sig den dobbelt betalt. Du så det selv den aften, da Prudence bragte mig de seks tusinde francs, son! Jeg havde bedt hende hente hos hertugen – straks lånte hun fem hundrede francs, som hun aldrig giver mig tilbage, eller hvis hun endelig betaler mig dem, så er det med hatte af den beskaffenhed, at jeg ikke engang gider tage dem ud af æsken.

For mig eksisterer der kun én lykke, nedbøjet som jeg så ofte er, lidende som jeg altid er, – den lykke at finde en mand, der er fin og overlegen nok til ikke at kræve mig til regnskab for mit liv, en mand, der vil elske mit hjerte højere end mit legeme. En sådan mand havde jeg fundet i hertugen, men hertugen er gammel, og alderdommen kan hverken beskytte eller trøste. Jeg havde troet at kunne leve det liv, han indrettede for mig, men – hvad skal man sige! – jeg var ved at omkomme af kedsomhed, og skulle resten af mit forpinte liv henglide således, så kunne

jeg jo lige så godt gøre en ende på det med det samme som langsomt at lade mig sejpine til døde.

Så mødte jeg dig. Du var ung, lidenskabelig og lykkelig, og jeg forsøgte at gøre dig til den mand, jeg havde længtes efter i min ensomhed. Hvad jeg elskede hos dig var ikke manden, som han var, men manden, som han skulle være. Men den rolle vil du jo ikke spille, du afslår den som uværdig for dig, du er som hundrede andre elskere – gør derfor som alle de andre! Betal mig og lad os så ikke tale mere om det!"

Marguerite, der var blevet træt af denne lange, oprivende bekendelse, lænede sig tilbage i sofaen, og for at undertrykke et svagt hosteanfald førte hun lommetørklædet op til sine læber og helt op til øjnene.

"Tilgiv, tilgiv mig," hviskede jeg, "jeg havde forstået det alt sammen, men jeg ville høre det af din egen mund, elskede Marguerite. Lad os glemme alt det andet og kun huske én ting: at vi to hører sammen, at vi er unge og elsker hinanden.

Marguerite, gør ved mig, hvad du vil, jeg er din slave, din hund. Men i Himlens navn, riv det brev i stykker, som jeg har skrevet til dig, og lad mig ikke rejse i morgen. Det ville blive min død."

Marguerite tog mit brev frem fra sit kjoleliv, gav mig det tilbage og sagde med et vidunderligt blidt smil:

"Værsågod, jeg giver dig det tilbage."

Jeg rev brevet i stykker og kyssede under tårer den hånd, der havde rakt mig det.

I dette øjeblik viste Prudence sig.

"Ved De, Prudence, hvad han beder mig om?" sagde Marguerite.

"Han beder Dem om forladelse."
"Ganske rigtigt."
"Og De tilgiver ham?"
"Der er intet andet for, men han forlanger endnu en ting."
"Hvad da?"
"Han vil spise til aften sammen med os."
"Og det går De ind på?"
"Ja, hvad mener De?"
"Jeg mener, at I er to store børn, der er lige tåbelige begge to. Men jeg mener også, at jeg er meget sulten, og at jo hurtigere De gør, hvad han ønsker, des hurtigere får vi noget at spise."
"Godt," sagde Marguerite, "lad os så komme afsted, vi kan nok være tre i min vogn. Det er sandt," tilføjede hun og vendte sig mod mig, "Nanine er vist gået i seng, du må lukke op, tag derfor denne nøgle og pas på, at du ikke mere taber den."
Jeg omfavnede Marguerite heftigt.
Joseph kom ind.
"Nu er kufferterne pakket," sagde han.
"Helt færdige?"
"Ja!"
"Godt, så pak dem ud igen. Jeg rejser ikke."

16

"Jeg kunne," fortsatte Armand, "med få ord have fortalt Dem begyndelsen til hele denne kærlighedshistorie, men jeg har villet, at De rigtigt skulle se, gennem hvilke begivenheder og gennem hvilken gradvis udvikling det var kommet dertil med os to, at jeg gik ind på alt, hvad Marguerite ville, og at Marguerite på sin side ikke kunne leve uden mig.

Dagen efter, at hun var kommet for at opsøge mig, var det, at jeg sendte hende *Manon Lescaut*.

Da jeg ikke kunne forandre Marguerites levevis, forandrede jeg min egen. Jeg ville for enhver pris ikke give mig tid til at tænke over den rolle, jeg var gået ind på at spille; havde jeg gjort det, ville det uden tvivl have forbitret hver time af dagen for mig. Og således gik det til, at mit liv, der hidtil var hengledet så roligt, nu pludselig fyldtes af larm og uro. Tro endelig ikke, at en sådan kvindes kærlighed, hvor uinteresseret den end kan være, ingen penge koster. Intet er så kostbart som de tusinde luner i retning af blomster, teaterbilletter, souper'er og småture på landet, som man nu engang ikke kan nægte sin elskerinde.

Som jeg allerede har fortalt Dem, havde jeg ingen formue. Min fader var og er endnu direktør for skattevæsenet i en af de større provinsbyer. Han var en højt anset mand og havde derfor også let ved at skaffe sig den kaution, det var nødvendigt at deponere for at få stillingen. Den giver ham en indtægt på fyrre tusinde francs om året, og i løbet af en halv snes år fik han kautionen tilbagebetalt og lagde desuden så meget til side, at

han kunne henlægge en passende medgift til min søster. Min fader er den nobleste mand under solen. Da min moder døde, efterlod hun seks tusinde francs i årlig rente, som min fader delte mellem min søster og mig den dag, da han fik sit store embede. Da jeg fyldte enogtyve år, gav han mig yderligere en årlig sum på fem tusinde francs, idet han lod mig vide, at med otte tusinde francs kunne jeg meget godt klare mig i Paris, hvis jeg samtidig skabte mig en stilling enten som sagfører eller som læge.

Jeg rejste da til Paris, tog min juridiske eksamen og fik sagfører-bestalling, men som så mange andre unge mennesker havde jeg mere lyst til efter beskeden evne en tid at tage del i det glade pariserliv, inden jeg nedsatte mig som sagfører. Mine udgifter var meget beskedne. I de otte måneder af året brugte jeg min indtægt og tilbragte så de fire andre måneder hos min fader, hvad der oven i købet skaffede mig ry for at være en god søn. Gæld havde jeg ikke det mindste af.

Således stod altså sagerne, da jeg traf Marguerite.

De vil forstå, at uden at jeg selv ville det, voksede mine udgifter. Marguerite var en meget lunefuld karakter og hørte til den slags kvinder, der stadig trænger til adspredelse, men aldrig tænker på, at de tusinde fornøjelser, der udgør deres hele liv, koster en mængde penge. Da hun selv ville være sammen med mig den mest mulige tid, skrev hun mig til om morgenen, at hun ville spise til middag med mig, ikke hjemme, men på en eller anden restauration i Paris eller på landet. Jeg. Hentede hende, vi spiste til middag, vi gik i teatret, og vi spiste ofte til aften bagefter – med det resultat, at jeg så godt som daglig brugte firs à hundrede francs eller mellem femogtyve hundrede

og tre tusinde francs om måneden. Med andre ord, jeg havde på den måde kun penge til at leve for halvfjerde måned af året og havde derfor kun det valg enten at stifte gæld eller at forlade Marguerite.

Jeg gjorde imidlertid hellere alt andet end vælge den sidste udvej.

Undskyld, at jeg fortæller Dem alle disse småting, men De vil snart se, at de netop var anledningen til de begivenheder, som fulgte efter. Jeg fortæller Dem denne historie uden at besmykke den, ganske som den er forefaldet, i al dens naivitet og med alle dens tilsyneladende ubetydelige detaljer.

Det stod mig klart, at da intet i verden kunne få mig til at glemme Marguerite, måtte jeg finde et middel, hvorved jeg kunne udrede de udgifter, vort samliv medførte. For denne kærlighed tog mig i den grad fangen, at de øjeblikke, jeg tilbragte borte fra Marguerite, forekom mig som år, og jeg havde gerne hengivet mig til hvilken som helst adspredelse blot for at få de timer, hvor vi ikke så hinanden, til at gå så hurtigt som muligt.

Jeg begyndte med at låne fem-seks tusinde francs på min lille kapital og gav mig så til at spille – netop den gang, da spillehusene netop var blevet lukkede, grasserede hasardspillet i det skjulte naturligvis stærkere end nogensinde. Og med lidenskab kastede jeg mig ind i dette hidsende, fortærende liv, som før altid havde skræmt mig, blot jeg tænkte på det, men som nu var blevet mig et uundgåeligt supplement til min kærlighed til Marguerite. Hvad skulle jeg vel gøre andet?

De nætter, jeg ikke tilbragte i Rue d'Antin, men alene hos mig selv, kunne jeg ikke sove. Skinsygen holdt mig vågen, den

hidsede mine tanker og mit blod, mens spillet nogle øjeblikke forjog den feber, der havde grebet mit hjerte og overførte den på en lidenskab, der holdt min interesse fangen lige til det øjeblik, da jeg atter kunne være sammen med min elskerinde. Her så jeg netop, hvor stærk min kærlighed var, for enten jeg vandt eller tabte, forlod jeg uden betænkning spillebordet for at gå til mit møde med hende, og beklagede dem, der blev tilbage og ikke som jeg havde lykken i vente, når de gik derfra.

For de fleste spillere er spillet en nødvendighed; for mig var det et lægemiddel. Den dag, jeg ikke elskede Marguerite mere, ville også spillet tabe enhver interesse for mig.

Dog bevarede jeg midt i alt dette som regel min koldblodighed og havde for resten held med mig. Jeg gjorde ingen gæld, og jeg brugte dog tre gange så mange penge, som da jeg ikke spillede. Det var ikke let for mig at høre op med dette liv, der tillod mig uden besvær at tilfredsstille alle Marguerites luner. Og hun elskede mig stadig lige højt eller om muligt endnu højere.

Under alt dette var der lidt efter lidt foregået en fysisk forvandling med Marguerite. Jeg havde foresat mig at få hende helbredet, og da hun mærkede min hensigt, rettede hun sig troligt efter mig for at vise mig sin taknemlighed. Det var lykkedes mig uden synderlig anstrengelse lidt efter lidt at få hende bort fra hendes gamle vaner. Min læge, som jeg havde bragt hende sammen med, havde sagt, at hvile og ro var det eneste, som kunne frelse hendes helbred, og de mange souper'er og søvnløse nætter havde jeg efterhånden fået afløst af en hygiejnisk levemåde og regelmæssig søvn. Uvilkårligt vænnede Marguerite sig til denne levevis, da hun mærkede de

gode resultater, den bragte. Hun var begyndt at tilbringe nogle aftener hjemme, eller også tog hun, når vejret var godt, sit kashmirssjal på og et slør for ansigtet, og vi spadserede da sammen som to børn i de mørke alléer i Champs-Élysées. Hun var træt, når vi vendte hjem, hun spiste lidt aftensmad og gik til sengs efter at have spillet lidt eller læst et og andet, noget hun aldrig før havde gjort. Hendes hoste, der skar mig i hjertet, hver gang jeg hørte den, var næsten fuldstændig forsvundet.

Efter seks ugers forløb var der ikke mere tale om greven; han eksisterede ikke længere for hende. Kun hertugen nødte mig endnu til at skjule min forbindelse med Marguerite, og dog var han jævnligt, når han kom på besøg, mens jeg var der, blevet afvist under påskud af, at frøkenen sov og havde forbudt, at man vækkede hende.

Jeg havde altså vænnet mig til at forlade spillebordet netop i det rette øjeblik, hvilket selvfølgelig skyldtes hensynet til Marguerite, der sikkert ville være blevet uhyre forbavset, hvis jeg havde ladet hende vente et minut over den tid, vi havde aftalt at mødes. Da jeg efter nogen tids forløb gjorde mit regnskab op, viste det sig, at jeg efter mit spilleheld ejede en halv snes tusinde francs, hvad der forekom mig at være en uhyre kapital.

Den tid var nu inde, på hvilken jeg plejede at besøge min fader og min søster, men jeg rejste ikke og fik i den anledning det ene brev efter det andet, hvori de bad mig komme hjem.

Jeg svarede, så godt jeg kunne, på alle disse opfordringer med stadig at fortælle dem, at jeg havde det godt og ikke trængte til penge, to omstændigheder, som jeg antog ville

forsone min fader nogenlunde med min stadige udebliven fra hjemmet.

Så var det en strålende solskinsmorgen, at Marguerite spurgte mig, om vi skulle tage på landet og tilbringe dagen der.

Der gik bud efter Prudence, og vi tog afsted alle tre, efter at Marguerite havde beordret Nanine til at sige hertugen, at hun ville nyde det smukke vejr og var taget på landet med fru Duvernoy.

Rent bortset fra, at Prudences nærværelse var nødvendig for at berolige den gamle hertug, så var hun åbenbart en af de kvinder, der netop syntes som skabt for sådanne små landture. Med sit urokkeligt gode humør og sin altid fortræffelige appetit kedede man sig aldrig i hendes selskab, og hun forstod så udmærket at arrangere frokosten med æg, kirsebær, mælk, kaninsteg og alt, hvad der nu engang hører til den traditionelle frokost i Paris' omegn.

Vi havde ingen bestemmelse truffet om, hvor vi skulle hen, men atter her var det Prudence, der traf afgørelsen.

"Er det meningen, at I vil rigtigt på landet?" spurgte hun.

"Ja."

"Godt, så tager vi ud til Bougival til madam Arnould i *Morgenrøden*. Vil De skaffe en vogn, Armand?"

Halvanden time efter var vi derude.

De kender måske dette lille hotel, der om søndagen er et ret yndet beværtningssted. Fra haven, der ligger så højt som en almindelig første sal, har man en prægtig vid udsigt over landskabet med dets mange høje, de slanke popler og piletræerne langs flodbredden, og i baggrunden hæver Paris sig frem gennem tågen.

Som Prudence havde lovet os det, blev det en rigtig landtur og en virkelig fortræffelig landlig frokost.

Det er ikke af taknemlighed over de lykkelige timer, jeg oplevede i Bougival, at jeg hæver den lille landsby til skyerne, men Bougival er virkelig, trods sit skrækkelige navn, et af de yndigste steder, man kan tænke sig. Jeg har rejst meget og set mig meget om, men jeg har aldrig set noget mere fortryllende end denne lille landsby, der ligger halvt skjult ved foden af en bakke.

Madam Arnould foreslog os at tage en lille bådtur på floden, hvad Marguerite og Prudence med glæde gik ind på.

Man har så ofte knyttet kærligheden og den landlige idyl sammen og med rette. Der kan ikke tænkes nogen skønnere ramme om den kvinde, man elsker, end den blå himmel, duften af blomster og den velsignede ensomhed i mark og skov. Hvor højt man end elsker en kvinde, hvor trygt man end stoler på hende, er man dog altid mere eller mindre skinsyg. Hvis De har været forelsket, alvorligt forelsket, må De også have følt trangen til helt at trække Dem tilbage fra verdens larm med den kvinde, De elsker. Hvor ligegyldig hun end kan være for alt, hvad der ellers omgiver hende, har man dog uvilkårligt den tanke, at hun ligesom mister noget af sin duft og charme ved berøring med andre mennesker. Jeg har sikkert følt dette stærkere end nogen anden. Min kærlighed var ikke en dagligdags kærlighed; jeg var vel ikke mere forelsket, end et almindeligt menneske kan være det, men det var Marguerite Gautier, der var genstanden for min kærlighed, det vil sige, at jeg i Paris ved hvert skridt kunne træffe på en mand, der enten havde været hendes elsker eller måske kunne blive det den næste dag. Anderledes på landet –

her midt iblandt folk, som vi aldrig havde set, og son ikke kom os ved, her midt i naturens skød, fjernt fra byens larm, her kunne jeg skjule min kærlighed og elske uden skam og frygt.

Her forsvandt kurtisanen lidt efter lidt. Jeg var sammen med en smuk, ung kvinde, som jeg elskede, som elskede mig, og som bar navnet Marguerite. Fortiden havde ingen skygger længere, og fremtiden lå i sollys. Solen skinnede på min elskerinde, som den ville have skinnet på den mest uberørte unge pige. Vi spadserede sammen i denne henrivende egn, som jeg syntes at kende igen fra Lamartines vers eller Scudos sange. Marguerite gik klædt i hvidt, hun støttede sig til min arm; hver aften gentog hun for mig under stjernehimlen de samme ord, som hun havde sagt den foregående dag, og langt borte levede den larmende verden sit liv uden at kaste sin skygge over vor ungdoms og kærligheds strålende billede.

Det var denne drøm, jeg gennemlevede på denne dag, mens vi hvilede i græsset på den lille ø, hvor båden havde lagt til; befriet som jeg var for alle hæmmende bånd lod jeg tanken have uhindret løb og i sin flugt gribe alle de lyse forhåbninger, som den mødte.

Fra det sted, hvor vi lå, så jeg på flodbredden et nydeligt lille toetages hus med have, rækværk uden om og en lille gitterlåge. Foran huset var der en græsplæne, og bagved lå der en lille, idyllisk skov, hvor ingen fod nogensinde syntes at have trådt.

Slyngplanter dækkede indgangen til dette ubeboede hus og nåede helt op til første etage.

Jeg vedblev at betragte huset så længe, at jeg til sidst troede, det var mit eget – i den grad svarede det til mine ønsker. Jeg så Marguerite og mig selv, om dagen i den lille skov, om aftenen

siddende på græsplænen, og jeg spurgte mig selv, om noget menneskeligt væsen nogensinde havde været så lykkeligt som hun og jeg.

"Hvor er det hus dog nydeligt!" sagde Marguerite, der havde fulgt mit bliks retning og velsagtens også mine tanker.

"Hvor?" spurgte Prudence.

"Derhenne," svarede Marguerite og pegede på huset.

"Ja, henrivende," sagde Prudence, "synes De om det?"

"Det er ganske yndigt!"

"Så sig det dog blot til hertugen, så lejer han det straks til Dem, det er jeg vis på. Vil De have, at jeg skal besørge det?"

Marguerite så på mig som for at spørge mig, hvad jeg tænkte.

Jeg var med ét slag revet ud af min drøm ved Prudences sidste ord, der så brutalt havde kastet mig lige ind i virkeligheden, at jeg endnu var helt fortumlet.

"Det er jo en brillant idé," fløj det ud af mig, uden at jeg egentlig vidste, hvad jeg sagde.

"Godt, så skal jeg nok ordne det," sagde Marguerite og trykkede min hånd, idet hun fortolkede mine ord efter eget ønske. "Lad os straks gå hen og se, om det er til leje."

Huset stod ledigt og var til leje for to tusinde francs.

"Ville du være lykkelig her?" spurgte hun mig.

"Vil du da have, jeg skal være hos dig?"

"For hvis skyld skulle jeg dog ellers begrave mig her?"

"Godt, Marguerite, så lad mig også leje huset."

"Det kunne ligne dig! Det er ikke alene unødvendigt, det kunne ligefrem være farligt. Du ved godt, at jeg ikke har lov til at modtage noget undtagen af én mand. Lad dog de tanker fare, store barn, og sig ikke mere om den ting."

"Når jeg får et par dage fri, skal jeg komme ud og se til jer," sagde Prudence.

Vi forlod huset og vendte tilbage til Paris, mens vi svælgede i tanken om vort nye landophold. Jeg havde slynget armen om Marguerite, og da vi steg ud af vognen, begyndte jeg allerede at se mindre betænkeligt på hendes arrangement.

17

Den næste dag bad Marguerite mig gå tidligt, idet hun lod mig vide, at hertugen ville komme. Hun lovede at skrive til mig, så snart han var gået og sætte mig stævne om aftenen.

I løbet af dagen sendte hun mig da følgende besked:

> Jeg tager ud til Bougival med hertugen. Vær hos Prudence i aften klokken otte.

På den fastsatte tid var Marguerite kommet tilbage og mødte mig hos fru Duvernoy.

"Alt er i orden," sagde hun, da hun trådte ind.

"Har I lejet huset?" spurgte Prudence.

"Ja, han gik lige straks ind på det."

Jeg kendte ikke hertugen, men jeg skammede mig over at bedrage ham, som jeg gjorde.

"Men det er ikke alt," sagde Marguerite.

"Hvad er der da mere?"

"Jeg har også sørget for plads til Armand."

"I det samme hus?" spurgte Prudence og lo.

"Nej, men i *Morgenrøden*, hvor hertugen og jeg spiste frokost. Mens han så på udsigten, spurgte jeg madam Arnould, om hun havde et par værelser ledige. Hun havde netop en lejlighed, bestående af kabinet, dagligstue og sovekammer. Det var jo alt, hvad der behøvedes. Det kostede tres francs om måneden, og det var så hyggeligt indrettet, at det kunne bringe den sorteste

melankoliker i godt humør. Jeg lejede værelserne. Var det ikke rigtigt?"

Jeg fløj Marguerite om halsen.

"Du får det udmærket," vedblev hun, "du får en nøgle til lågen. Jeg lovede hertugen en nøgle til gitterporten, men han ville ikke have den, da han kun ville komme om dagen. Jeg tror ærlig talt, at han er henrykt over denne idé; nu får han mig jo bort fra Paris i nogen tid og får på den måde stoppet munden på sin familie. Forresten har han spurgt mig, hvordan jeg, der elsker Paris, kunne falde på at begrave mig her ude på landet. Jeg svarede ham, at jeg var syg, og at det var for at rekreere mig, Gud ved, om han troede mig? Den stakkels gamle mand er aldrig helt rolig. Vi må være meget forsigtige, kære Armand; han vil sikkert holde et vågent øje med mig, og han lejer jo ikke alene huset, men betaler også min gæld, og det er desværre ikke småting. Det har du vel ikke noget imod?"

"Nej," svarede jeg og forsøgte at jage de betænkeligheder bort, som denne livsførelse fra tid til anden vakte hos mig.

"Vi har gået huset nøje igennem fra øverst til nederst, og vi vil få det dejligt der. Hertugen klarer det hele. Å, du kære", føjede hun henrykt til og kyssede mig, "du kan sagtens være glad, det er en millionær, der ordner det hele for dig."

"Og hvornår flytter I ind?" spurgte Prudence.

"Så snart som muligt."

"De tager vel hest og vogn med?"

"Ja, jeg flytter med hele husstanden. De tager Dem jo nok lidt af lejligheden, mens jeg er borte."

Otte dage efter var Marguerite flyttet ind i huset og jeg ind i *Morgenrøden*.

Nu begyndte en tilværelse, som det er vanskeligt for mig at beskrive.

I begyndelsen af vort ophold i Bougival kunne Marguerite ikke fuldstændig bryde med sine gamle vaner, men holdt det ene selskab efter det andet for sine veninder. I den første måned var der ikke en dag, hvor Marguerite ikke havde otte-ti gæster ved sit bord. Prudence tog alle dem med, som hun kendte, og bar sig i det hele taget ganske ad, som om huset helt og holdent var hendes.

Det var, som De kan tænke dem, hertugens penge der måtte holde for, men ikke des mindre kom Prudence af og til og bad mig om tusinde francs, som hun sagde, at Marguerite skulle bruge. De ved, at jeg havde haft lidt held med mig i spil, og jeg skyndte mig derfor med at give Prudence, hvad hun sagde, at Marguerite skulle bruge, og da jeg var bange for, at hun skulle få brug for mere, end jeg havde, lånte jeg i Paris en sum, der var lige så stor som den, jeg allerede engang havde lånt, og som jeg havde betalt tilbage i rette tid.

Imidlertid svandt efterhånden Marguerites lyst til at tage mod sine venner, efter at hun havde set, hvor meget det kostede, og navnlig efter at hun nogle gange havde været nødt til at bede mig om penge. Hertugen, der havde lejet huset, for at Marguerite skulle udhvile sig, kom ikke mere, da han var bange for at træffe de mange glade gæster, hvis bekendtskab han ikke ønskede at gøre. Denne uvilje stammede især fra en dag, da han var kommet for at spise til middag med Marguerite, og var dumpet lige ind i et frokostselskab på femten personer, der endnu ikke var færdige med at spise ved sædvanlig middagstid. Da han, uden at tænke over det, havde åbnet døren til

spisestuen, blev han modtaget med en lattersalve, og han havde været nødt til hurtigt at trække sig tilbage over for den uforskammede lystighed, der mødte ham fra det glade selskabs side.

Marguerite havde rejst sig fra bordet, var gået ind med hertugen i et tilstødende værelse og havde forsøgt, så godt det lod sig gøre, at få ham til at glemme den kedelige historie, men den gamle, der var såret i sin forfængelighed, var ikke på nogen måde til at stille tilfreds. Han havde lige rent ud sagt til den stakkels pige, at han var led og ked af at betale for alle hendes dumheder, når hun ikke engang kunne så meget som skaffe ham respekt, og han var taget meget ophidset bort.

Fra den dag hørte man ikke mere tale om hertugen. Marguerite holdt ingen fester mere, hun forandrede helt sine vaner, men det nyttede alt sammen intet. Hertugen var og blev borte. Og jeg havde opnået det, at Marguerite nu fuldt og helt tilhørte mig; endelig var min drøm blevet virkelighed. Marguerite kunne ikke mere undvære mig. Uden at ængstes for, hvad følgen kunne blive, talte hun åbent til alle og enhver om vort forhold, og det kom snart dertil, at jeg ikke mere forlod hendes hus. Tjenestefolkene betragtede mig aldeles som husets herre og titulerede mig som sådan.

Prudence havde naturligvis i anledning af denne nye livsførelse taget Marguerite ordentligt i skole, men Marguerite havde blot svaret, at hun elskede mig og ikke kunne leve uden mig; hvad der så end skete, ville hun ikke undvære den lykke altid at have mig hos sig – var der nogen, der ikke syntes om det, kunne de jo blot holde sig borte.

Det havde jeg hørt en dag, da Prudence havde sagt til Marguerite, at hun havde noget meget vigtigt at meddele hende. Jeg havde lyttet ved døren til det værelse, hvor de to havde lukket sig inde.

Nogen tid efter kom Prudence igen.

Jeg var nede i haven, da hun kom, og hun så mig ikke. Efter den måde, hvorpå Marguerite gik hende i møde, var jeg på det rene med, at der ville finde en lignende samtale sted som den, jeg havde hørt. Og da de to kvinder lukkede sig inde i kabinettet, gav jeg mig atter til at lytte.

"Nå, hvad så?" spurgte Marguerite.

"Jeg har været hos hertugen."

"Hvad sagde han?"

"At han gerne tilgav dem den første scene, men at han havde erfaret, at De levede offentligt sammen med hr. Armand Duval, og det ville han ikke finde sig i. Marguerite må forlade denne unge mand, sagde han, så vil jeg ligesom tidligere give hende alt, hvad hun forlanger; hvis ikke, må hun give afkald på at bede mig om noget som helst."

"Og hvad svarede De?"

"At jeg skulle meddele Dem dette; og jeg lovede ham med det samme, at jeg skulle søge at tale Dem til fornuft. Tænk dog en smule over, kære barn, hvad De taber, og hvad Armand i stedet har at byde Dem. Han elsker Dem af hele sin sjæl, men han har ikke nær formue nok til at tilfredsstille alle Deres fornødenheder; en skønne dag vil han forlade Dem, og så er det nok for sent til, at hertugen vil gøre noget som helst for Dem. Skal jeg tale med Armand?"

Marguerite syntes at betænke sig, for hun svarede ikke. Mit hjerte bankede heftigt, mens jeg afventede hendes svar.

"Nej," svarede hun så, "jeg vil ikke forlade Armand, og jeg vil ikke skjule for nogen, at jeg lever sammen med ham. Det er måske tåbeligt, men jeg elsker ham! Hvad andet har jeg da at gøre? Og nu har han desuden vænnet sig til at elske mig, uden at der lægges ham den mindste hindring i vejen; han ville lide alt for meget, hvis han nu skulle blive nødt til at forlade mig, om det så blot var en time om dagen. Og forresten – jeg har jo ikke så lang tid at leve i, at jeg skulle gøre mig selv ulykkelig og ofre mig for en olding; blot tanken om at se ham kan gøre mig gammel. Lad ham beholde sine penge, men lad mig være i fred."

"Men hvad vil De da gøre?"

"Det ved jeg ikke."

Prudence ville lige til at sige noget, men i det samme styrtede jeg ind, kastede mig for Marguerites fødder og bedækkede hendes hænder med tårer; glæden over at være elsket så højt overvældede mig ganske.

"Mit liv tilhører dig, Marguerite, og behøver du nogen anden, når du har mig? Kan jeg nogensinde forlade dig, og kan jeg nogensinde give dig al den lykke igen, som du skænker mig? Bort med alle sorger, Marguerite, når vi blot elsker hinanden, hvad kommer så hele resten os ved?"

"Ja, ja, jeg elsker dig, min Armand!" hviskede hun til mig og slyngede sine arme om min hals, "jeg elsker dig, som jeg aldrig havde troet, jeg kunne komme til at elske. Vi vil være lykkelige, vi vil leve i fred og ro sammen, og jeg vil for bestandig sige farvel til det liv, der nu får mig til at rødme. Du vil aldrig bebrejde mig min fortid, vil du vel?"

Tårerne kvalte min stemme. Jeg kunne ikke svare, men trykkede Marguerite til mit hjerte.

"Måske du nu forstår," sagde hun med bevæget stemme og vendte sig mod Prudence, "fortæl kun hertugen alt om os to, og føj så til, at vi ikke har brug for ham."

Fra den dag var der ikke mere tale om hertugen. Marguerite var ikke til at kende igen. Hun undgik alt, hvad der kunne minde mig om det liv, midt i hvilket jeg havde mødt hende. Aldrig har nogen kvinde eller nogen søster vist sin mand eller sin broder en sådan kærlighed og omsorg, som hun viste mig. Denne sygelige natur var modtagelig for ethvert indtryk, tilgængelig for enhver følelse. Hun brød med sin omgangskreds som med sine vaner, hun talte på en helt anden måde end tidligere og lagde rent sin gamle ødselhed af. Når man så os gå hjemmefra for at tage en lille tur i en båd, som jeg havde købt, ville man aldrig have troet, at denne hvidklædte kvinde, med den store stråhat og en tarvelig silkekåbe over armen til beskyttelse mod køligheden på vandet, var den samme Marguerite Gautier, som nogle måneder i forvejen havde vakt så megen opsigt ved sin luksus og sit letfærdige liv.

Ak! Vi skyndte os at nyde vor lykke, som om vi havde en forudfølelse af, at den ikke ville vare længe.

I to måneder havde vi ikke sat vore fødder i Paris. Ingen havde besøgt os undtagen Prudence og Julie Duprat, som jeg har fortalt Dem om, og som Marguerite senere overgav den rørende beretning, som jeg har her hos mig.

Jeg tilbragte hele dagen sammen med Marguerite. Vi åbnede vinduerne, der vendte ud til haven, og mens vi nød sommeren, der udfoldede hele sin rigdom i blomsternes pragt, indåndede

vi under træernes skygge livet i al dets renhed og skønhed, således som hverken Marguerite eller jeg nogensinde før havde forstået at nyde det.

Denne kvinde kunne med hele barnets umiddelbarhed og friskhed undres over de mindste ting. Der var dage, hvor hun løb rundt i haven som en tiårs pige efter en sommerfugl eller en guldsmed. Denne kvinde, der havde ofret eller for hvis skyld der var ofret flere penge på blomster, end en hel familie behøvede for at leve et sorgfrit liv, kunne undertiden sidde på græsplænen en hel time blot for at undersøge den simple blomst, hvis navn hun bar.

Det var i denne periode, at hun så ofte læste *Manon Lescaut*. Jeg overraskede hende flere gange fordybet i bogen, og hun sagde altid til mig, at når en kvinde for alvor elskede, kunne hun ikke gøre, hvad Manon havde gjort.

To eller tre gange skrev hertugen til hende. Hun genkendte udskriften og gav mig brevene uden at læse dem.

Der var undertiden i disse breve vendinger og udtryk, der kunne kalde tårerne frem i mine øjne.

Han havde troet, at når han lukkede sin pung for Marguerite, så skulle det føre hende tilbage til ham. Men da han så, at dette middel intet nyttede, havde han ikke kraft nok til at holde sig tilbage; han skrev på samme måde som tidligere og bønfaldt hende om at få lov til at komme tilbage, lige meget hvilke betingelser hun så stillede.

Jeg havde læst disse breve, hvor den samme bøn stadig kom igen, og jeg havde revet dem i stykker uden at sige til Marguerite, hvad de indeholdt og uden at råde hende til atter at se den gamle mand, skønt jeg nærede den største medfølelse

med hans sorg. Men jeg var bange for, at hun, hvis jeg rådede hende til atter at se ham, skulle opfatte det som et ønske fra min side om, at han, samtidig med at han genoptog sine besøg, atter skulle påtage sig forpligtelser og udgifter for hende. Jeg nærede den største frygt for, at hun skulle tro mig i stand et eneste øjeblik at ville unddrage mig mit ansvar for det liv, hvortil hendes kærlighed til mig kunne føre.

Følgen var da, at hertugen ingen svar fik og derfor hørte op med at skrive. Og Marguerite og jeg fortsatte vort lykkelige samliv uden at ofre fremtiden en tanke.

18

Det ville være vanskeligt i enkeltheder at give Dem en forestilling om den ny tilværelse, der oprandt for os. Det var en række af naive og barnlige oplevelser, der forekom os selv fortryllende, men ikke kan have nogen værdi for den, der kun hører om dem. De ved, hvad det vil sige at elske en kvinde, De ved, hvorledes tiden løber, og den ene dag forsvinder efter den anden, uden at man i sin kærlighedsrus aner noget om det. Og De ved sikkert også, hvorledes man glemmer alt andet, når man er grebet af en heftig lidenskab. Der eksisterer ingen anden for en end den kvinde, man elsker. Man fortryder, at man nogensinde har givet andre kvinder part i sit hjerte, og man kan slet ikke tænke sig den mulighed nogensinde at trykke nogen anden hånd end den kvindes, man nu elsker. Man har hverken tanke for arbejde eller for at fordybe sig i minder – der er intet, der kan drage tanken bort fra det eneste, der uophørligt beskæftiger den. Hver dag opdager man hos sin elskede en ny tillokkende egenskab, en ynde mere.

Ens tilværelse betyder kun dette ene: En stadig opfyldelse af et uafbrudt begær; ens sjæl er blevet som en vestalinde, der skal holde kærlighedens hellige ild vedlige.

Det skete ofte, at vi om aftenen satte os under det lille træ, der stod foran huset. Vi nød stilheden med tankerne på det øjeblik, da vi skulle hvile i hinandens arme. Til andre tider blev vi liggende hele dagen uden så meget som at lade solens lys trænge ind i vort kammer. Gardinerne var rullet ned, og Nanine

var den eneste, der havde lov til at åbne døren, og kun for at bringe os vore måltider, som vi indtog på sengen under spøg og latter. Så sov vi lidt, til vi atter sank i hinandens arme; vi var i vor kærlighed som to dykkere, der kun kom op til overfladen for at trække vejret en gang imellem.

Der var dog øjeblikke, hvor jeg mærkede, at Marguerites sind var tungt, undertiden havde hun også tårer i øjnene. Jeg spurgte hende, hvad der så pludseligt kunne gøre hende sørgmodig, og hun svarede da:

"Vor kærlighed er ikke som andres kærlighed, kære Armand. Du elsker mig, som om jeg aldrig havde tilhørt nogen anden, og jeg skælver ved tanken om, at du, når du fortryder din kærlighed og bebrejder mig min fortid, skal tvinge mig tilbage til det liv, fra hvilket du tog mig bort. Du, må kunne forstå, at nu, da jeg har følt glæden ved det ny liv, nu ville jeg dø, hvis jeg skulle begynde det gamle om igen. Sig til mig, at du aldrig vil forlade mig."

"Det sværger jeg dig til."

Hun så på mig som for at læse i mine øjne, om min ed var alvorlig ment. Så kastede hun sig i mine arme, skjulte sit hoved ved mit bryst og sagde:

"Du ved ikke, hvor højt jeg elsker dig!"

En aften stod vi ved vinduet og så ud over landskabet. Vi så på månen og de tætte, sorte skyer, der lejrede sig om den, og vi hørte blæstens susen gennem træerne. Vi holdt hinanden i hånden, ingen af os havde længe sagt et ord, da Marguerite med ét vendte sig mod mig og sagde:

"Nu er vinteren nær. Vil du have, at vi skal rejse?"

"Hvorhen?"

"Til Italien."

"Keder du dig da her?"

"Jeg er bange for vinteren, og jeg er især bange for at vende tilbage til Paris."

"Hvorfor?"

"Af mange grunde."

Og hun fortsatte hurtigt uden at sige noget nærmere om grunden til sin frygt:

"Vil du rejse? Jeg vil sælge alt, hvad jeg har, og vi vil leve sammen dernede. På den måde vil jeg søge helt at slette fortiden ud, og ingen skal vide, hvem jeg er. Vil du?"

"Lad os kun rejse, hvis det kan være dig nogen glæde, Marguerite," sagde jeg. "Men er det virkelig nødvendigt at sælge alt det, som du vil være lykkelig ved at finde, når du kommer tilbage? Min formue er ikke stor nok til, at jeg kan modtage et sådant offer, men jeg har penge nok til, at vi kan rejse fem-seks måneder uden at nægte os noget, hvis du virkelig har lyst."

"Nej, nej," sagde hun og gik bort fra vinduet og satte sig på sofaen i baggrunden af værelset, "hvorfor dog bruge så mange penge dernede? Jeg koster dig allerede tilstrækkeligt i forvejen."

"Bebrejder du mig det, Marguerite? Det er ikke rigtigt af dig."

"Tilgiv mig, min ven," sagde hun og rakte mig hånden, "det dårlige vejr virker på mine nerver. Jeg ved ikke, hvad jeg selv siger."

Hun kyssede mig og sad længe drømmende hen.

Sådanne scener fandt jævnligt sted. Jeg ved ikke selv, hvad det var, der fremkaldte dem, men jeg mærkede for hver gang hos Marguerite en stigende uro for fremtiden. Hun kunne ikke tvivle om min kærlighed, for den voksede for hver dag, og

alligevel så jeg, at hun ofte var bedrøvet, uden at hun nogen sinde forklarede mig den egentlige grund til det, men nøjedes med at sige, at hun befandt sig mindre vel.

Jeg blev bange for, at det alt for ensformige liv trættede hende, og foreslog, at vi skulle vende tilbage til Paris, men hun viste straks denne tanke tilbage og forsikrede mig, at hun intetsteds kunne føle sig lykkeligere end på landet.

Prudence kom nu kun sjældent, men til gengæld skrev hun jævnligt breve, som jeg aldrig bad om at se, skønt de øjensynlig hver gang gjorde det stærkeste indtryk på Marguerite. Jeg vidste ikke, hvad jeg skulle tro.

En dag, da Marguerite var inde i sit værelse, gik jeg derind. Hun sad og skrev.

"Hvem skriver du til?"

"Til Prudence. Vil du have, at jeg skal læse det for dig?"

Jeg havde en rædsel for alt, hvad der kunne se ud som mistro. Jeg svarede derfor Marguerite, at jeg ikke brød mig om at vide, hvad hun skrev, – og dog var jeg sikker på, at brevet ville have oplyst mig om den sande grund til hendes sindsstemning.

Den næste dag var det strålende vejr. Marguerite foreslog, at vi skulle tage en tur med båden ud til en lille ø. Hun var tilsyneladende i udmærket humør på turen. Klokken var fem, da vi atter var hjemme.

"Fru Duvernoy har været her," sagde Nanine, da hun så os komme.

"Er hun gået igen?" spurgte Marguerite.

"Ja, hun tog afsted i fruens vogn; hun sagde, at det var en aftale."

"Det er godt," sagde Marguerite hurtigt, "lad os få noget middagsmad."

To dage efter kom der et brev fra Prudence, og i hele fjorten dage efter syntes Marguerite ganske at være befriet for sin melankoli, som hun gang på gang bad mig om forladelse for nu, da den var forsvundet.

Imidlertid kom vognen ikke tilbage.

"Hvor kan det være," spurgte jeg en dag, "at Prudence ikke sender vognen tilbage?"

"Den ene af hestene er syg, og desuden skal vognen repareres. Det er det bedste, at det bliver besørget, mens vi er her, hvor vi ikke har brug for vognen, i stedet for at vente, til vi vender tilbage til Paris."

Prudence kom et par dage efter og bekræftede, hvad Marguerite havde sagt.

De to kvinder spadserede alene i haven og talte ivrigt sammen. Da jeg kom hen til dem, forandrede de samtaleemne.

Om aftenen, da Prudence skulle gå, klagede hun over kulde og bad Marguerite om at måtte låne et kashmirssjal.

Der forløb nu en måned, i hvilken Marguerite var gladere og mere forelsket end nogensinde.

Imidlertid var vognen stadig ikke kommet tilbage, og Prudence havde heller ikke sendt kashmirssjalet. Dette gjorde uvilkårligt indtryk på mig, og da jeg vidste, i hvilken skuffe Marguerite gemte Prudences breve, benyttede jeg mig af et øjeblik, da hun var nede i haven, og forsøgte at åbne skuffen; det var forgæves, den var forsvarligt låset.

Så prøvede jeg at åbne de skuffer, hvor hun gemte sine smykker og diamanter. Det lykkedes uden vanskelighed, men

både etuierne og deres indhold var borte.

Jeg blev grebet af bange anelser.

Jeg ville have sandheden at vide af Marguerite, men jeg var sikker på, at hun ikke ville sige noget.

"Kære Marguerite," sagde jeg derfor, "jeg vil bede dig om lov til at tage til Paris en dagstid. Hjemme ved de ikke, hvor jeg er, og der er sandsynligvis kommet brev fra min fader. Han er sikkert urolig for mig, og jeg må svare ham."

"Rejs kun, min ven," sagde hun, "men kom tilbage så snart som muligt."

Jeg tog afsted.

Mit første besøg gjaldt Prudence.

"Sig mig," sagde jeg og gik lige til sagen, "vil De svare mig åbent – hvor er Marguerites heste?"

"De er solgt."

"Og kashmirssjalet?"

"Solgt."

"Og diamanterne?"

"Pantsatte."

"Og hvem har solgt og pantsat det?"

"Det har jeg."

"Hvorfor har De ikke sagt et ord til mig om det?"

"Fordi Marguerite havde forbudt mig det."

"Og hvorfor har De ikke bedt mig om penge?"

"Fordi hun ikke ville have det."

"Og hvad er pengene blevet brugt til?"

"Til at betale gæld med."

"Skylder hun da meget bort?"

"En tredive tusinde francs eller deromkring. Ja, min kære ven, jeg havde jo sagt Dem det. De ville ikke tro mig, og nu ser De, hvordan sagerne står. Der er nu f. eks. tapetsereren derhenne, overfor hvem hertugen var gået i kaution for Marguerite; han blev vist bort, da han forleden kom med regningen til hertugen, der lod ham vide, at han ikke betalte noget for hende. Men manden skulle have sine penge, og så gav vi ham et afdrag – det var det par tusinde francs, som jeg bad Dem om. Så har nogle velvillige sjæle plapret ud med, at hertugen havde slået hånden af Marguerite, og at hun levede sammen med en ung mand uden formue. Og da de andre kreditorer fik det at vide, forlangte de straks deres penge og lod gøre eksekution. Marguerite har villet sælge alt, men det var der ikke tid til, og desuden satte jeg mig imod det. Hun måtte skyndsomst ud med penge, og da hun ikke ville bede Dem om noget, solgte hun sine heste og sine kashmirssjaler og pantsatte sine smykker. Værsågod, her har De kvitteringerne og lånesedlerne."

Prudence åbnede en skuffe og viste mig papirerne.

"Jovist," vedblev hun med den udholdenhed, en kvinde kan vise, når hun har lov til at sige: Ikke sandt, jeg havde ret? "Jovist, De tror vel, det er nok at elske hinanden og tage på landet og leve et sorgløst hyrdeliv. Nej, min ven, nej! Det kan være meget godt med det ideale liv, men livet har nu engang også sin materielle side, og selv om man bygger sig det ene luftkastel efter det andet, så holdes man dog nede til jorden med bånd, der er stærke som jern og ikke lader sig rive i stykker. Når Marguerite ikke allerede har bedraget Dem en snes gange, er det, fordi hun er et sjældent menneske. Jeg har gjort rigtigt i at

råde hende, som jeg har, for det gjorde mig ondt at se den stakkels pige plukke sig selv for alt. Men hun ville ikke høre! Hun svarede mig, at hun elskede Dem og ikke for alt i verden ville bedrage Dem. Alt det er meget kønt, meget poetisk, men det er ikke på den måde, at man betaler sine kreditorer, og i dette øjeblik er situationen således, at hun ikke kan klare sig, med mindre hun skaffer tredive tusinde francs til veje."

"Godt, så skaffer jeg pengene."

"Vil De låne dem?"

"Ja."

"Det bliver en nydelig historie. De vil lægge Dem ud med deres fader og afskære Dem selv fra de sidste hjælpekilder; men forresten går man ikke uden videre hen og får fat i tredive tusinde francs. Tro mig, kære Armand, jeg kender kvinderne bedre end De. Gør nu ingen dumheder; De vil jo dog bagefter fortryde det. Vær fornuftig. Jeg siger ikke, at De skal forlade Marguerite, De skal blot leve med hende, som De gjorde i begyndelsen af sommeren. Og lad hende så selv finde midler til at komme ud over vanskelighederne. Hertugen vil nok inden ret længe komme tilbage til hende. Og hvis hun vil tage mod grev N., så vil han, det sagde han endnu i går, betale hele hendes gæld og give hende fire-fem tusinde francs om måneden. Han har to hundrede tusinde francs om året. De vil jo dog før eller senere komme til at forlade hende; vent ikke med det, til De er ruineret, så meget mere som grev N. er et fæ, og der intet er til hinder for, at De kan blive ved at være Marguerites elsker. Hun vil græde lidt i begyndelsen, men hun vil efterhånden vænne sig til det, og en dag vil hun takke Dem for, hvad De har gjort. De

skal blot bilde Dem ind, at Marguerite er gift, og at De bedrager manden.

Alt dette har jeg allerede en gang før sagt Dem. Men dengang var det kun et råd, nu er det næsten en nødvendighed."

Inderst inde måtte jeg desværre give Prudence ret.

"Således er det," vedblev hun og gemte de papirer, hun havde vist mig, "kvinder af vor, slags tænker altid kun, at de vil blive elsket, aldrig at de selv kan gribes af en stor passion; men det er en stor fejl; vi burde i tide lægge penge op, så vi i trediveårsalderen kan tillade os den luksus at hengive os til en mand, der ingen formue har. Ak, havde jeg bare tidligere vidst, hvad jeg nu ved! Nå, sig ikke noget til Marguerite, men tag hende med tilbage til Paris. De har levet fire-fem måneder alene med hende, det er udmærket; men nu skal De blot lukke øjnene, det er alt, hvad der forlanges af Dem. Om en fjorten dages tid vil hun så forny bekendtskabet med grev N., hun vil lægge lidt til side i vinter, og næste sommer kan I være sammen igen. Sådan bærer man sig ad, min ven!"

Prudence syntes selv at være henrykt over sit råd, som jeg indigneret viste tilbage.

Det var ikke blot min kærlighed og min værdighed, der forbød mig at handle således, men det var også min faste overbevisning, at Marguerite nu hellere ville dø end gå ind på dette arrangement.

"Nu kan det være nok med den tale," sagde jeg til Prudence, "hvor meget er det, Marguerite alt i alt skylder bort?"

"Det har jeg jo sagt Dem, en tredive tusinde francs."

"Og hvornår skal hun bruge dem?"

"Inden to måneder."

"Hun skal få dem."

Prudence trak på skuldrene.

"Jeg skal sende Dem pengene," vedblev jeg, "men De skal sværge mig til ikke at sige et ord om det til Marguerite."

"De kan være rolig."

"Og hvis hun sender Dem andre ting, som De skal sælge eller pantsætte, så lader De mig det vide."

"Det er der ingen fare for, hun har ikke mere."

Jeg gik hjem til mig selv for at se, om der var brev fra min fader.

Der var hele fire.

19

I de tre første breve var min fader ængstelig over min tavshed og spurgte mig om grunden; i det sidste lod han mig vide, at han var på det rene med min forandrede levemåde og meldte sit nærforestående besøg.

Jeg har altid næret den dybeste respekt og den største hengivenhed for min fader. Jeg svarede ham derfor straks og meddelte ham, at en lille rejse havde været grunden til min tavshed, og jeg bad ham meddele mig, hvilken dag han kom, for at jeg kunne hente ham.

Jeg gav min tjener min landadresse og pålagde ham at sende mig det første brev, der kom fra den by, hvor min fader boede. Så tog jeg straks tilbage til Bougival.

Marguerite ventede mig ved havelågen.

Hun så ængstelig på mig, idet hun fløj mig om halsen.

"Har du set Prudence?" brusede det ud af hende.

"Nej."

"Du har været længe i Paris."

"Der lå breve fra min fader, som jeg måtte besvare."

Et øjeblik efter kom Nanine forpustet ind. Marguerite rejste sig, gik hende i møde og talte sagte med hende.

Da Nanine var gået, satte Marguerite sig ved siden af mig, tog min hånd og sagde:

"hvorfor har du løjet for mig? Du har jo været hos Prudence."

"Hvem har sagt dig det?"

"Nanine."

"Hvorfra ved hun det?"

"Hun har fulgt efter dig."

"Havde du sagt til hende, at hun skulle gøre det?"

"Ja, jeg tænkte, at du måtte have ganske særlige grunde for at tage til Paris, eftersom du ikke har været borte fra mig i fire måneder. Jeg var bange for, at der skulle være sket en ulykke, eller at du måske ville besøge en anden kvinde."

"Barn, som du er!"

"Nu er jeg rolig igen. Jeg ved, hvad du har foretaget dig, men jeg ved endnu ikke, hvad du har fået at vide."

Jeg viste Marguerite brevene fra min fader.

"Det er ikke det, jeg spørger om. Jeg vil blot vide, hvorfor du har været hos Prudence."

"For at besøge hende."

"Nu lyver du, min ven."

"Nuvel, jeg spurgte hende, hvordan det gik med hesten, og om hun mere havde brug for dit sjal og dine smykker."

Marguerite rødmede, men hun svarede ikke. "Og så fik jeg at vide, hvad du har gjort med hestene, sjalerne og diamanterne."

"Bebrejder du mig det?"

"Jeg bebrejder dig, at det slet ikke faldt dig ind at bede mig om hjælp."

"Kære Armand, i et forhold som vort må kvinden, hvis hun vil bevare blot noget af sin værdighed, pålægge sig ethvert offer hellere end at bede sin elsker om penge. Du elsker mig, det er jeg sikker på, men du ved ikke, hvor uendelig let det bånd, der binder dig til mig, kan briste, netop fordi jeg er den, som jeg er. Hvem ved – måske du pludselig en dag, når du er uoplagt eller i dårligt humør, betragter vort forhold kun som en snild

beregning fra min side. Prudence er en sladrehank. Hvad skulle jeg med de heste? Jeg har jo ligefrem stået mig ved at sælge dem. Hvis du virkelig elsker mig, og andet forlanger jeg jo ikke, må du vel kunne elske mig lige højt, selv om jeg ikke mere har mine heste og sjaler og diamanter."

Hun sagde dette i en så ligefrem tone, at jeg fik tårer i øjnene.

"Kære Marguerite," sagde jeg og trykkede kærligt hendes hænder, "du måtte jo dog kunne tænke, at jeg en dag ville få at vide om det offer, du havde bragt mig, og at jeg aldrig kunne modtage det."

"Hvorfor dog ikke?"

"Kæreste du, fordi jeg ikke vil, at den kærlighed, du nærer for mig, skal berøve dig noget som helst. Jeg vil ikke, at du et øjeblik, når du er i slet humør, skal kunne tænke, at dette ikke ville være sket, hvis du levede sammen med en anden mand, og jeg vil frem for alt ikke, at du, om det så blot var et minut, skulle bebrejde dig selv dit samliv med mig. Om nogle dage skal du have dine heste, dine diamanter og dine sjaler igen. De er lige så nødvendige for dig som luften, du indånder, og det er måske latterligt, men jeg elsker dig i virkeligheden højere, når jeg ser dig omgivet af luksus, end når jeg ser dig optræde ganske fordringsløst."

"Så elsker du mig ikke mere."

"Er du fra forstanden!"

"Hvis du elskede mig, ville du lade mig elske dig på den måde, der falder mig naturlig. Men det gør du ikke; du vedbliver i mig kun at se en kvinde, for hvem luksus er uundværlig, og som du stadig mener det nødvendigt at betale.

Du skammer dig ved at se beviser på, hvor stor min kærlighed er. Uden at du selv ved af det, tænker du på at forlade mig en dag og til den tid sikre dig mod enhver selvbebrejdelse overfor mig. Og du har sikkert ret, min ven, men jeg havde håbet, det skulle være anderledes."

Marguerite gjorde en bevægelse som for at rejse sig, men jeg holdt hende tilbage og sagde:

"Jeg vil jo blot, at du skal være lykkelig, og at du ikke skal have noget at bebrejde mig – intet andet."

"Og så må vi dog skilles."

"Hvorfor, Marguerite? Hvem kan skille os to ad?" råbte jeg.

"Du, Armand, du, der ikke vil lade mig være på det rene med, hvorledes du er stillet, og som i din forfængelighed kræver, at jeg skal vedblive at leve under samme forhold som hidtil – du, som vil bevare den luksus, i hvilken jeg hidtil har levet, og dermed samtidig vedligeholde den moralske afstand, der skiller os – du, der ikke tror, at mine følelser er tilstrækkeligt uinteresserede til, at du med mig kan dele den formue, som du ejer, og som er stor nok til, at vi kan leve lykkeligt med hinanden – nej, hellere vil du ruinere dig, slave som du er af en latterlig fordom. Tror du da, at en vogn og nogle smykker betyder noget for mig i sammenligning med din kærlighed? Tror du, at lykken for mig består i forfængelig tant, i luksus, som man er tilfreds med, når man ikke elsker, men som intet betyder, når man føler virkelig kærlighed? Du vil betale min gæld, du vil sætte din formue overstyr for ikke at stå tilbage for de andre, der har måttet betale mig for min kærlighed! Hvor længe tror du, det vil vare? To eller tre måneder, og så er det for sent at begynde det liv, jeg foreslår dig, for så skal du modtage

alt af mig, og det er det, en mand af ære ikke kan gøre. Men nu derimod har du en årlig indtægt af otte-ti tusinde francs, som vi meget godt kunne leve for. Og når jeg sælger alt det, jeg ikke har brug for, vil det vel kunne give mig et par tusinde francs om året. Vi kunne leje os en smuk lille lejlighed, hvor vi skulle leve sammen. Om sommeren ville vi tage på landet, ikke i et hus som dette, men i et lille hus, passende for to. Du er uafhængig, jeg er fri, vi er begge to unge – i Himlens navn, Armand, kast mig dog ikke tilbage i det liv, jeg engang var tvunget til at føre."

Jeg kunne ikke svare. Taknemmelighedens og kærlighedens tårer vædede mine øjne, og jeg kastede mig i Marguerites arme.

"Det var min mening," fortsatte hun, "at arrangere alt uden at sige noget til dig, betale min gæld og ordne vor nye lejlighed. I oktober ville vi være vendt tilbage til Paris, og så ville du have fået alt at vide, men siden nu Prudence har snakket af skole, må du sige ja på forhånd i stedet for bagefter. Elsker du mig tilstrækkeligt til at gøre det?"

Det var umuligt at modstå en sådan offervillighed. Jeg kyssede Marguerites hænder heftigt og sagde:

"Jeg vil gøre alt, hvad du vil."

Det blev da, som hun havde bestemt.

Aldrig har jeg set hende mere henrykt: Hun dansede og sang, det var for hende som en fest at træffe bestemmelse om vor nye lejlighed og spørge mig til råds om, hvorledes vi bedst skulle indrette os.

Jeg så, hvor stolt og lykkelig hun var over den bestemmelse, der var taget, og som syntes at skulle bringe os nærmere til hinanden end nogensinde.

Men jeg ville ikke være hende noget skyldig. Jeg ordnede da mine formueforhold således, at jeg overlod Marguerite min mødrenearv, hvilket syntes mig en ringe ting til gengæld for alt, hvad hun ofrede mig.

Desuden havde jeg de fem tusinde francs, som jeg fik af min fader, og hvad der så end skete, ville de være tilstrækkelige til, at jeg kunne leve.

Jeg sagde ikke noget til Marguerite om min bestemmelse, da jeg var sikker på, at hun ville afslå at modtage gaven.

Min mødrenearv henstod som prioritet i en ejendom, som jeg aldrig havde set. Men hvert kvartal fik jeg mod kvittering sendt renterne fra min faders sagfører, en gammel ven af familien.

Den dag, da Marguerite og jeg tog til Paris for at søge lejlighed, gik jeg op til sagføreren og spurgte ham, hvorledes jeg skulle bære mig ad med at overføre min arv til en anden.

Den elskværdige gamle mand troede, jeg var ruineret og spurgte mig om grunden til denne min bestemmelse. Da jeg alligevel før eller senere måtte fortælle ham det, foretrak jeg at sige sandheden straks.

Han gjorde mig ikke nogen bebrejdelse, hvad hans stilling som familiens ven og sagfører nok kunne berettige ham til, og lovede, at han skulle påtage sig at ordne alt på det bedste.

Jeg pålagde ham selvfølgelig den største diskretion overfor min fader og gik så hen for at træffe Marguerite, som ventede mig hos Julie Duprat, som hun havde foretrukket at besøge i stedet for at opsøge Prudence og høre hende præke moral.

Vi begyndte nu at søge lejlighed. Men alt, hvad vi så på, forekom Marguerite for dyrt og mig for tarveligt. Til sidst blev

vi dog enige og bestemte os for at bo i et af Paris' roligste kvarterer i et lille havehus, der lå et stykke fra selve hovedbygningen.

Huset lå midt i en yndig have, omgivet af en mur, der var tilstrækkelig høj til at skille os fra vore naboer og tilstrækkelig lav til ikke at berøve os udsigten.

Mens jeg gik hjem til mig selv for at sige min lejlighed op, gik Marguerite op til en forretningsmand, der, efter hvad hun sagde, tidligere havde ordnet nogle lignende affærer som hendes for en af hendes veninder.

Hun var henrykt, da jeg traf hende igen. Manden havde lovet at betale hele hendes gæld, give hende kvittering for den og yderligere låne hende tyve tusinde francs på hendes indbo, som skulle sælges.

De har måske lagt mærke til, at efter de priser, der opnåedes ved salget af indboet, tjente denne hædersmand over tredive tusinde francs på sin klient.

Vi rejste glade tilbage til Bougival og beskæftigede os stadig med vor fremtid, som vi, sorgløse og forelskede som vi var, så i det mest strålende lys.

Otte dage efter kom Nanine ind, mens vi sad ved frokostbordet, og meddelte, at min tjener ville tale med mig.

Da han kom ind, sagde han:

"Herrens fader er kommet til Paris og beder Dem straks komme, da han venter Dem."

Denne nyhed var i og for sig den naturligste ting af verden, og dog så Marguerite og jeg uroligt på hinanden.

Vi anede en kommende ulykke.

Og uden at hun havde sagt noget om det indtryk, meddelelsen havde gjort på os begge, rakte jeg hende hånden og sagde:

"Der er intet at frygte."

"Kom tilbage, så snart du kan," hviskede Marguerite og kyssede mig, "jeg vil tælle minutterne, til jeg ser dig igen."

Jeg sendte Joseph bort med den besked, at jeg skulle komme.

Allerede to timer efter var jeg i Rue de Provence.

20

Jeg traf min fader siddende i min dagligstue i færd med at skrive. Jeg forstod straks, efter den måde, hvorpå han fæstede sine øjne på mig, da jeg trådte ind, at det drejede sig om alvorlige spørgsmål. Jeg lod imidlertid som intet, omfavnede ham og sagde: "Hvornår er du kommet, kære fader?"

"I går aftes."

"Og du har boet hos mig som sædvanlig?"

"Ja."

"Det var meget kedeligt, at jeg ikke var hjemme, så jeg kunne tage imod dig."

Jeg ventede straks at høre den moralpræken, som min faders kolde ansigt lovede mig, men han svarede ikke, han lukkede det brev, han havde skrevet, gav Joseph det og lod ham lægge det i postkassen.

Da vi var alene, rejste min fader sig og sagde, idet han lænede sig til kaminen:

"Vi har alvorlige ting at tale om, kære Armand."

"Hvad vil du sige mig, fader?"

"Lover du mig ikke at skjule noget for mig?"

"Det plejer jeg ikke at gøre."

"Er det sandt, at du lever sammen med en kvinde ved navn Marguerite Gautier?"

"Ja."

"ved du, hvad denne kvinde er?"

"Ja, jeg kender hendes fortid."

"Og det er for hendes skyld, at du i år rent har undladt at besøge din søster og mig?"

"Ja, fader, jeg indrømmer det."

"Du holder altså meget af denne kvinde?"

"Det må du kunne forstå, at jeg gør, siden hun har kunnet få mig til at svigte en hellig pligt. Jeg beder dig tilgive mig det."

Min fader havde åbenbart ikke ventet et så resolut svar. Han betænkte sig et øjeblik og sagde så:

"Du har vel forstået, at du ikke altid kan leve på den måde?"

"Jeg har frygtet det, kære fader, men jeg har ikke forstået det."

"Men du må i hvert fald kunne forstå," vedblev min fader i en køligere tone, "at jeg ikke vil tåle det."

"Jeg har sagt til mig selv, at så længe jeg ikke gjorde noget, der stred mod den respekt, jeg skylder mit navn og hensynet til min familie, kunne jeg leve, som jeg lever, og det har også beroliget mig noget med hensyn til den frygt, jeg nærede."

Lidenskaben er stærkere end enhver anden selv følelse, og jeg var beredt på enhver kamp, selv med min fader, for ikke at miste Marguerite.

"Men nu et øjeblikket kommet," sagde min fader, "da det må blive anderledes."

"Hvorfor dog, fader?"

"Fordi du nu er i færd med at gøre ting, der kun kan krænke den respekt, du tror at nære for din familie."

"Jeg forstår ikke, hvad du mener."

"Så må jeg forklare dig det. At du har en elskerinde, er der intet at sige til; at du betaler hende, som en gentleman betaler den slags kvinders kærlighed, det er kun i sin orden; men at du glemmer de helligste pligter for hendes skyld, at du roligt

finder dig i, at rygtet om dit skandaløse liv når helt ud i provinsen til mig, og sætter en plet på det hæderlige navn, som jeg har givet dig, det burde aldrig være sket, og det må og skal høre op."

"Tillad mig at sige dig, fader, at de, der har fortalt dig om mine forhold, har været slet underrettede. Jeg er frøken Gautiers elsker, og jeg lever sammen med hende, men jeg har ikke givet hende det navn, jeg har fået af dig; jeg giver hende, hvad mine midler tillader, jeg har ikke gjort gæld, og jeg er i det hele taget ikke under mit samliv med hende kommet i nogen situation, der kan berettige en fader til at tale til sin søn på en sådan måde, som du har gjort."

"En fader har altid ret til at søge at holde sin søn borte fra de afveje, han er ved at komme ind på. Endnu har du ikke gjort noget galt, men du er godt på vej dertil."

"Fader dog!"

"Armand, jeg kender livet bedre end du. Det er nu engang så, at det kun er hos fuldstændig rene kvinder, at man kan håbe at finde den reneste genkærlighed. Vi lever ikke mere i Manon Lescauts tid, tiderne og sæderne har forandret sig. Hvad skulle det hjælpe til, at verden blev ældre, hvis den ikke også blev bedre? Du må forlade din elskerinde."

"Det gør mig ondt, at jeg ikke kan gøre, hvad du forlanger, fader, men det er umuligt."

"Så må jeg tvinge dig."

"Der er uheldigvis, kære fader, ikke længere nogen ø, til hvilken man sender kurtisaner hen, og selv om der var nogen, ville jeg følge frøken Gautier, hvis du virkelig fik sendt hende bort. Hvad er din mening? Måske har jeg uret, men jeg kan kun

blive lykkelig, når jeg får lov til at blive sammen med denne kvinde."

"Så luk dog øjnene op, Armand, hør og forstå din fader, som altid har elsket dig, og som kun vil din lykke. Et det værdigt for dig at leve på ægteskabsvis med en pige, som alle og enhver har kendt?"

"Hvad betyder det, fader, når alt dette for længst er forbi? Hvad betyder det, når denne kvinde elsker mig, når hun føler sig lutret gennem den kærlighed, hun nærer til mig og jeg til hende? Hvad betyder det, når hun ikke mere er den samme som før?"

"Tror du da, menneske, at det er en hæderlig mands opgave at omvende kurtisaner? Tror du da, at en sådan tåbelighed skulle være Guds mening med livet, og at dit hjerte ikke skulle have plads for andre og ædlere formål? Tænk dig dog om! Hvad tror du, at du i længden har opnået ved at få denne kvinde til at forandre levevis, og hvad tror du vel, du vil tænke om det, du her siger, når du er fyrretyve år? Du vil smile ad din kærlighed, hvis du endnu til den tid kan smile ad den, og den ikke har sat alt for dybe spor i hele din tilværelse. Hvad tror du, du ville have været nu, hvis din fader havde haft de samme idéer og havde ødet sit liv på flygtige kærlighedseventyr i stedet for at bygge livet på fast grund, på en ærlig og retskaffen følelse? Tænk dog over det, Armand, og gør ikke flere dumheder. Ikke sandt, du vil forlade denne kvinde? Din fader bønfalder dig om det."

Jeg svarede ikke.

"Armand," vedblev min fader, "i din afdøde moders navn, så tro mig og hør op med dette liv, som du vil glemme hurtigere, end du tror. Det er jo dog kun fantasteri, en teori, du umuligt

kan føre igennem. Du er nu fire og tyve år. Tænk på din fremtid. Du kan ikke altid elske denne kvinde, lige så lidt som hun altid vil kunne elske dig. I overdriver begge jeres kærlighed, du ødelægger hele dit liv. Blot et skridt endnu og du vil ikke længere kunne forlade den vej, du er inde på, og hele dit øvrige liv vil du komme til at angre din forspildte ungdom. Rejs herfra og vær en måned eller to hos din søster. Hvilen og al den kærlighed, du vil møde hos din familie, vil hurtigt helbrede dig for denne galskab, for andet er det ikke.

Og mens du er borte, vil din elskerinde hurtigt vide at trøste sig; hun vil tage en anden elsker, og når du har indset, for hvilken dårskabs skyld du har været ved at bryde med din fader og miste hans kærlighed, så vil du forstå, hvor rigtigt jeg handlede, da jeg kom for at tage dig med, og du vil velsigne mig for det.

Ikke sandt, du vil tage med, Armand?"

Jeg følte, at min fader havde ret, hvis det gjaldt enhver anden kvinde – kun ikke når det drejede sig om Marguerite. Men den tone, hvori han havde sagt disse sidste ord, var så blide, så bønfaldende, at jeg ikke vovede at svare ham.

"Nå?" sagde han med bevæget stemme.

"Kære fader, jeg kan ikke love dig noget," sagde jeg endelig, "hvad du her beder mig om, overstiger mine kræfter. – Tro mig," fortsatte jeg, da jeg så ham gøre en utålmodig bevægelse, "du ser for sort på denne kærlighedsforbindelse. Marguerite er ikke den kvinde, du antager hende for. Det er så langt fra, at denne kærlighed fører mig på afveje; den har tværtimod udviklet de bedste følelser hos mig. Den sande kærlighed gør altid et menneske bedre, lige meget hvilken kvinde der vækker

den. Hvis du kendte Marguerite, ville du forstå, at jeg ikke løber nogen fare. Hun er så fin og så god som vel nogen kvinde. Lige så pengegriske mange andre kvinder er, lige så uegenkærlig er hun."

"Hvad der dog ikke hindrer hende i at modtage hele din formue, for den sum, du har arvet efter din moder, og som du giver hende, det er – husk vel på det – din hele formue."

Min fader havde åbenbart ventet med at slynge mig denne kendsgerning ud som det sidste middel til at overbevise mig.

Men jeg var stærkere overfor hans vrede end overfor hans bønner.

"Hvem har sagt dig, at jeg vil give hende denne sum?"

"Min sagfører. Skulle han som honnet mand foretage et sådant skridt uden at lade mig det vide? Det er for at forhindre, at du ruinerer dig for denne kvindes skyld, at jeg er kommet til Paris. Din moder har ved sin død efterladt dig så meget, at du kunne leve anstændigt for det, men det var ikke hendes mening, at du skulle forøde pengene på dine elskerinder."

"Jeg sværger dig til, kære fader, at Marguerite intet som helst ved om det."

"Hvorfor gjorde du det da?"

"Fordi Marguerite, som du fordømmer, og som du vil, at jeg skal forlade, ofrer alt, hvad hun har, for at leve sammen med mig."

"Og det offer tager du imod? Er du en mand af ære, der kan tillade en frøken Marguerite, at ofre noget som helst på dig? Nu må det være nok! Du må forlade denne kvinde. Jeg begyndte med at bede dig om det, nu befaler jeg dig det. En så uværdig

optræden tåler jeg ikke i min familie. Pak dine kufferter og gør dig færdig til at følge mig."

"Tilgiv mig, fader, men jeg rejser ikke."

"Hvorfor ikke?"

"Fordi jeg allerede er så gammel, at jeg ikke mere lader mig kommandere."

Min fader blev bleg ved dette svar.

"Godt," svarede han, "så ved jeg, hvad jeg har at gøre."

Han ringede. Joseph kom ind.

"Bring mine kufferter til *Hotel de Paris*", sagde han til Joseph og gik i det samme ind i mit soveværelse og gjorde sig i stand.

Da han kom tilbage, gik jeg lige hen til ham. "Vil du love mig, fader," sagde jeg, "at du intet vil foretage dig, der kan volde Marguerite fortræd?"

Min fader standsede, så foragteligt på mig og svarede så:

"Jeg tror, du er gal."

Så gik han og lukkede døren heftigt i bag sig. Straks efter gik jeg, tog en vogn og kørte til Bougival.

Marguerite ventede mig ved vinduet.

21

"Endelig!" råbte hun og fløj mig om halsen. "Men hvor du dog er bleg!"

Jeg fortalte hende den scene, der havde fundet sted mellem min fader og mig.

"Å Gud!" udbrød hun, "det anede mig. Da Joseph kom og fortalte, at din fader var kommet, skælvede jeg, som var der sket en ulykke. Stakkels ven! Og det er mig, som volder dig al den sorg. Du gjorde måske bedre i at forlade mig end at bryde med din fader. Men jeg har jo ikke gjort ham noget. Vi lever dog så stille et liv, og vi skal komme til at leve endnu mere stille. Han ved jo godt, at du må have en elskerinde, og han skulle være glad til, at det er mig, du har, fordi jeg elsker dig og ikke bebyrder dig med mere, end du med dine indtægter kan overkomme. Har du fortalt ham, hvorledes vi har tænkt at indrette os for fremtiden?"

"Ja, og det er det, der har oprørt ham allermest, fordi han netop heri har fået bevis for, at vor kærlighed er gensidig."

"Hvad skal vi da gøre?"

"Blive sammen, kære Marguerite, og lade uvejret drive over."

"Vil han finde sig i det?"

"Det må han."

Men hvis han nu ikke vil?

"Hvad skulle han gøre?"

"Ja, hvad ved jeg? Sikkert alt, hvad en fader kan gøre for at få sin søn til at bøje sig. Han vil minde dig om min fortid og vil

måske gøre mig den ære at finde på en eller anden ny historie for at få dig til at forlade mig."

"Du ved jo, at jeg elsker dig."

"Ja, men jeg ved også, at du før eller senere må adlyde din fader, og at det nok ender med, at du kryber til korset."

"Nej, Marguerite, det er mig, der skal få ham til at bøje sig. Det er kun nogle af hans venner, der har fået ham til at tage så stærkt på veje. I virkeligheden er han god og retskaffen, og han vil snart se helt anderledes på tingene. Men for resten – mig er det ligegyldigt, hvorledes han stiller sig."

"Sig ikke det, Armand. Jeg ville hellere alt andet end være skyld i, at du brød med din familie. Rejs i morgen tilbage til Paris. Til den tid har din familie tænkt over tingene ligesom du, og I vil bedre kunne forstå hinanden. Du må ikke sætte dig op mod ham – i hvert fald kan du lade, som om du vil imødekomme hans ønsker. Lad blot, som om du ikke holder alt for stærkt på mig, så vil han også lade tingene blive, som de er. Opgiv ikke håbet, min ven, og vær sikker på ét, at hvordan det så end går, vil jeg stå ved din side."

"Sværger du mig det?"

"Behøver jeg det?"

Hvor er det vidunderligt at lade sig overbevise af den elskedes stemme! Marguerite og jeg tilbragte hele dagen med atter at gennemgå vore planer, som om vi havde forstået, at det var nødvendigt at realisere dem hurtigst muligt. Vi ventede hvert minut, at der skulle ske et eller andet, men heldigvis forløb dagen, uden at der skete noget nyt.

Den næste dag tog jeg afsted klokken ti og kom ved tolvtiden op på hotellet.

Min fader var allerede gået ud.

Jeg gik hjem til mig selv, hvor jeg håbede måske at træffe ham. Han havde ikke været der. Så gik jeg op til sagføreren. Der var han heller ikke.

Jeg gik tilbage til hotellet og ventede til klokken seks. Min fader kom ikke.

Jeg tog tilbage til Bougival.

Marguerite var der, men hun ventede ikke på mig ved vinduet som den foregående dag. Hun sad ved kakkelovnen; det var allerede begyndt at blive koldt.

Hun var så fordybet i sine tanker, at hun ikke hørte mig eller vendte sig om, da jeg nærmede mig. Da jeg kyssede hende på panden, skælvede hun, som om kysset pludselig havde vakt hende op af søvne.

"Du gjorde mig bange," sagde hun. "Hvad blev det til med din fader?"

"Jeg har ikke set ham. Jeg forstår ikke, hvad det skal betyde. Jeg har hverken truffet ham hjemme eller noget andet sted, hvor jeg kunne vente at finde ham."

"Så må du altså igen i morgen til at opsøge ham."

"Jeg vil hellere vente, til han søger mig. Jeg tror, at jeg har gjort, hvad jeg kunne."

"Nej, min ven, det er ikke nok. Du må tage ind og tale med din fader allerede i morgen."

"Hvorfor i morgen hellere end en anden dag?"

"Fordi," sagde Marguerite, der forekom mig at blive lidt rød i hovedet ved dette spørgsmål, "fordi jo hurtigere du handler, des hurtigere vil vi opnå hans tilgivelse."

Hele resten af dagen var Marguerite febrilsk adspredt og i slet humør. Hun overhørte tit mine spørgsmål, så jeg måtte gentage dem flere gange, inden hun svarede. Hun tilskrev sin febrilskhed den angst for fremtiden, de sidste dages begivenheder havde fremkaldt hos hende.

Hele natten måtte jeg søge at berolige hende, og da jeg den følgende dag tog afsted, var hun så påfaldende nervøs, at jeg slet ikke kunne forklare mig det.

Jeg traf heller ikke denne gang min fader, men der lå følgende brev til mig:

"Hvis du kommer for at tale med mig i dag, så vent til klokken fire. Hvis jeg ikke er kommet tilbage til den tid, så spis til middag med mig i morgen. Jeg må nødvendigvis tale med dig."

Jeg ventede til den opgivne tid. Min fader kom ikke. Så tog jeg hjem igen.

Den foregående dag havde Marguerite været i slet humør, nu traf jeg hende overnervøs og i den heftigste sindsbevægelse. Da hun så mig komme, fløj hun mig om halsen og græd længe.

Jeg spurgte hende, af hvilken grund hun var så fortvivlet; hendes heftige sorg gjorde mig helt ængstelig. Hun gav mig ikke noget positivt svar, men kom blot med alle de undskyldninger og omsvøb, som en kvinde benytter sig af, når hun vil udenom sandheden.

Da hun var blevet lidt roligere, fortalte jeg hende resultatet af min rejse; jeg viste hende min faders brev og sagde til hende, at jeg nu nærede bedre håb end før om at nå til forståelse med ham.

Da hun havde læst brevet og hørte, hvilke forhåbninger jeg knyttede til det, brast hun i en så voldsom gråd, at jeg blev alvorligt bekymret for hendes sygelige tilstand. Jeg kaldte hurtigt på Nanine, og vi bragte stakkels Marguerite til sengs. Hun græd uafbrudt uden at sige et ord og omklamrede mine hænder, som hun hvert øjeblik bedækkede med kys.

Jeg spurgte Nanine, om Marguerite i min fraværelse havde fået noget brev eller haft noget besøg, der kunne forklare den sindsbevægelse, hun var kommet i, men Nanine svarede mig, at der ikke havde været nogen, og at frøkenen intet brev havde fået.

Og dog følte jeg mig overbevist om, at der siden den foregående dag måtte være passeret noget, og at der lå en alvorlig hændelse til grund for Marguerites fortvivlelse.

Om aftenen lod hun til at være lidt roligere. Jeg sad ved foden af hendes seng, og gang på gang forsikrede hun mig om sin kærlighed. Hun smilede endog til mig engang imellem, samtidig med at tårerne trillede ned ad hendes blege kinder.

Jeg forsøgte ethvert middel for at få hende til at tilstå den virkelige grund til hendes sorg, men hun gik stadig udenom spørgsmålet og gav et og andet svar, der intet betød.

Til sidst faldt hun i søvn i mine arme, men det var en søvn uden hvile. Hun lå hen i en tung døs, hvoraf hun fra tid til anden fo'r op med et skrig; når hun så havde forvisset sig om, at jeg var hos hende, bad hun mig sværge på, at jeg altid ville elske hende.

Jeg forstod ikke disse stadige smertensudbrud, der vedblev, lige til det blev morgen. Så faldt Marguerite endelig for alvor i søvn. I to nætter havde hun ikke sovet.

Denne hvile var dog ikke af lang varighed.

Klokken henimod elleve vågnede Marguerite, og da hun så, jeg var stået op, så hun sig omkring, gav et skrig fra sig og udbrød:

"Går du allerede?"

"Nej," sagde jeg og tog hendes hænder, "jeg har blot villet lade dig sove. Det er tidligt endnu."

"Hvad tid tager du til Paris?"

"Klokken fire."

"Så tidligt? Men så længe bliver du hos mig, ikke sandt?"

"Selvfølgelig, det plejer jeg jo altid."

"Å, gudskelov!"

"Skal vi spise frokost?" sagde hun derpå i en adspredt tone.

"Ja, som du vil."

"Og så må du love at kysse mig, lige til du tager bort."

"Ja, det skal jeg, og jeg skal komme igen så hurtigt, som jeg på nogen måde kan det."

"Kommer du igen?" spurgte hun og så på mig med et forstyrret blik.

"Naturligvis."

"Ja, rigtigt, du kommer igen i aften, og jeg skal vente dig som sædvanligt, og du skal elske mig, og vi skal være lykkelige, som vi har været det fra det øjeblik, vi traf hinanden."

Alle disse ord kom stødvis fra hende; det var, som om hun uafbrudt søgte at dække over en nagende smerte, og hvert øjeblik frygtede jeg for, at hun skulle tale i vildelse.

"Du er syg," sagde jeg, "jeg kan ikke lade dig være alene i den tilstand. Jeg vil skrive til min fader, at han ikke skal vente mig."

"Nej, nej!" råbte hun heftigt, "gør det ikke. Så ville din fader blot beskylde mig for at have forhindret dig i at komme og tale med ham. Nej, nej! Du må gå til ham, du må! Jeg er jo heller ikke syg, jeg har det helt godt. Jeg har bare haft en styg drøm, og jeg er ikke rigtig vågnet op af den endnu!"

Marguerite forsøgte virkelig fra dette øjeblik at se gladere ud. Hun græd ikke mere.

Da jeg endelig skulle afsted, kyssede jeg hende og spurgte hende, om hun ville følge mig til jernbanen. Jeg håbede, at turen skulle adsprede hende og den friske luft gøre hende godt.

Jeg ville jo også gerne være så længe som muligt sammen med hende.

Hun gik ind på det, tog sit overstykke på og lod Nanine følge med for ikke at gå alene tilbage.

Tyve gange var jeg ved at opgive at tage afsted. Men håbet om hurtigt at komme tilbage og frygten for atter at vække min faders vrede fik mig til at holde fast ved min beslutning, og jeg tog med toget.

"Vi ses igen i aften," sagde jeg, idet jeg forlod Marguerite. Hun svarede ikke.

Allerede engang før havde hun ikke svaret mig på de samme ord – det var dengang, husker De nok, da grev N. havde tilbragt natten hos hende. Men den tid lå så langt tilbage, at det næsten var ude af min erindring, og hvis der var noget, jeg var bange for, var det i hvert fald ikke længere, at Marguerite skulle bedrage mig.

Da jeg kom til Paris, skyndte jeg mig op til Prudence og bad hende tage ud til Marguerite; jeg håbede, at Prudences gode humør skulle oplive hende.

Jeg gik lige ind uden at lade mig melde, og jeg traf Prudence i færd med at gøre toilette.

"Er De dér!" sagde hun uroligt. "Er Marguerite med?"

"Nej."

"Hvordan har hun det?"

"Hun er syg."

"Kommer hun da ikke?"

"Skulle hun da komme?"

Prudence blev rød i hovedet og svarede forvirret:

"Jeg mente blot, at når De tog til Paris, kom hun måske bagefter for at træffe Dem."

"Nej."

Jeg så fast på Prudence. Hun slog øjnene ned, og på hendes udtryk syntes jeg at kunne læse, at hun var bange for, at min visit skulle trække længere ud.

"Jeg kom selv for at bede Dem, kære Prudence, om at tage ud til Marguerite i aften, hvis De ikke havde andet at passe. De kunne holde hende med selskab og blive der natten over. Jeg har aldrig set hende, som hun har været i dag, og jeg er angst for, at hun skal blive syg."

"Jeg skal ud i selskab i dag," svarede Prudence, "og kan desværre ikke tage ud til Marguerite i aften. Men jeg skal komme i morgen."

Jeg sagde farvel til Prudence, der forekom mig næsten lige så febrilsk som Marguerite, og jeg gik hen til min fader, der straks ved første øjekast så meget nøje på mig.

Han rakte mig hånden.

"Dine to visitter har glædet mig, Armand," sagde han, "de har givet mig håb om, at du på din side har tænkt lige så nøje over

sagen som jeg på min."

"Må jeg spørge dig, fader, hvilket resultat er du nået til?"

"Jeg har indset, at jeg har tillagt det, man har fortalt mig, for stor betydning, og jeg har lovet mig selv at være mindre streng mod dig."

"Hvad siger du, fader!" udbrød jeg henrykt.

"Jeg siger, kære barn, at enhver ung mand må have lov til at have en elskerinde, og efter de nye oplysninger, jeg har fået, er jeg mere tilfreds med, at det er frøken Gautier, der er din elskerinde, end om det var nogen anden."

"Hvor du dog er god, fader, og hvor du gør mig lykkelig!"

Vi talte sammen en lille tid og gik så til bords.

Min fader var i strålende humør under hele måltidet.

Jeg var febrilsk efter at komme tilbage til Bougival for at fortælle Marguerite den glædelige vending, sagerne havde taget. Hvert øjeblik så jeg på uret.

"Du ser på uret," sagde min fader, "du er utålmodig efter at forlade mig. Sådan er I unge mennesker, I er altid rede til at ofre den sande hengivenhed for den tvivlsomme."

"Sig ikke det, fader! Marguerite elsker mig, det er jeg sikker nok på."

Min fader svarede ikke. Hans ansigt røbede hverken, om han troede det eller ej.

Han trængte stærkt ind på mig for at få mig til at tilbringe hele aftenen i hans selskab og ikke rejse før næste dag. Men jeg lod ham vide, at Marguerite lå syg hjemme på landet; jeg bad ham om at lade mig tage tilbage til hende i god tid og lovede ham at komme tilbage næste dag.

Det var smukt vejr, og han fulgte mig til banegården. Aldrig har jeg følt mig så lykkelig. Fremtiden lå for mig netop således, som jeg længe havde ønsket det.

Jeg holdt mere af min fader end nogensinde før.

I det øjeblik, da jeg skulle afsted, bad han mig for sidste gang om at blive. Jeg sagde nej.

"Du elsker hende højt?" spurgte han.

"Til vanvid!"

"Så rejs!" sagde han og lod sin hånd glide hen over sin pande, som om han ville jage en tanke bort. Så åbnede han munden, som om han ville sige noget, men han nøjedes med at trykke mig i hånden og forlod mig derpå hurtigt, idet han sagde:

"På gensyn altså i morgen!"

22

Aldrig syntes toget mig at have kørt så langsomt. Klokken elleve var jeg i Bougival.

Der var ikke lys i et eneste vindue i huset, og der var ingen, der lukkede op, da jeg ringede.

Det var første gang, at noget sådant var hændt mig. Endelig kom gartneren og lukkede mig ind.

Så viste Nanine sig med et lys. Jeg gik ind i Marguerites værelse.

"Hvor er frøkenen?" spurgte jeg.

"Frøkenen er taget til Paris," svarede Nanine.

"Til Paris!"

"Ja."

"Hvornår?"

"En time efter herren."

"Og hun har ikke lagt nogen besked til mig?"

"Nej," svarede Nanine og gik.

"Hun er måske blevet angst," tænkte jeg, "og er taget til Paris for at forvisse sig om, at det besøg, som jeg sagde, jeg ville aflægge hos min fader, ikke var et påskud for blot at komme til Paris."

"Eller måske Prudence har skrevet til hende om at komme derind i en eller anden vigtig anledning," sagde jeg videre til mig selv. Men jeg havde jo været hos Prudence, og hun havde slet ikke sagt noget, der kunne tyde på, at hun havde skrevet til Marguerite.

Så huskede jeg pludselig det spørgsmål, Prudence havde rettet til mig: "Kommer hun da ikke i dag?" dengang da jeg havde fortalt hende, at Marguerite var syg. Og jeg huskede samtidig Prudences forvirring, da jeg så stift på hende efter dette udbrud, der kunne tyde på et stævnemøde. Dertil kom så Marguerites gråd hele dagen igennem, hvad jeg nær havde glemt under indtrykket af den venlige modtagelse, min fader havde givet mig.

Og i samme øjeblik stod det mig klart, at alt, hvad der var sket den dag, endog min faders elskværdighed, alt sammen bekræftede min første mistanke.

Marguerite havde jo næsten tvunget mig til at tage til Paris; hun havde ladet, som om hun var rolig, da jeg havde foreslået at blive hos hende. Var jeg gået i en fælde? Bedrog Marguerite mig? Havde hun beregnet, at hun kunne være hjemme så tidligt, at jeg ikke ville have lagt mærke til hendes fraværelse, og så var hun måske blevet opholdt? Hvorfor havde hun ikke givet Nanine nogen besked, eller hvorfor havde hun ikke skrevet til mig? Hvad betød dog hendes gråd, hendes fraværelse – hvad var det hele for et mysterium?

Alt dette spurgte jeg mig selv forfærdet om midt i dette tomme værelse, mens jeg stadig havde øjnene fæstet på uret. Det var midnat; der var næppe noget håb om, at Marguerite på den tid ville komme tilbage.

Men efter hele den ordning, vi havde truffet, og den udvikling, tingene havde taget, var der så nogen sandsynlighed for, at hun bedrog mig? Nej. Min første mistanke var sikkert ubegrundet.

Skulle det ikke snarere forholde sig således, at den stakkels pige havde fundet en mand, til hvem hun kunne sælge sit indbo, og at hun så var taget til Paris for at ordne sagen? Hun havde ikke villet sige noget til mig, fordi hun vidste, at selv om jeg gik ind på, at hun solgte sit indbo, fordi det nu engang var nødvendigt for vor fremtidige lykke, så var det mig dog pinligt, og hun ville nødig støde min egenkærlighed og finfølelse ved at tale om det. Hun ville hellere komme og meddele mig det, når det hele var i orden. Prudence ventede hende åbenbart i den anledning og havde røbet sig overfor mig: Marguerite havde ikke fået sagen helt i orden, og nu overnattede hun hos hende, eller måske hun nu var på vejen hjem – hun kunne jo ikke være i tvivl om, hvor urolig jeg var, og hun ville sikkert så hurtigt som muligt berolige mig.

Men hvor kunne det da være, at hun så vedholdende havde grædt? Å, den stakkels pige havde trods sin kærlighed til mig sikkert haft svært ved at bestemme sig til at give afkald på al den luksus, i hvilken hun havde levet lige til nu.

Jeg tilgav gerne Marguerite de kvaler, hun havde ladet mig udstå, og jeg længtes blot efter at se hende og sige hende, at jeg havde gættet grunden til hendes gådefulde fraværelse.

Men klokken blev over tolv, og Marguerite kom ikke.

Jeg blev mere og mere urolig, mit hjerte snærede sig sammen i angst, og jeg følte uvisheden som en knugende vægt på mit hoved. Skulle der være tilstødt hende noget? Hun var måske kommet til skade, var syg, måske død! Jeg kunne måske hvert øjeblik vente bud om en eller anden frygtelig hændelse! Eller skulle måske også denne dag forløbe under stadig uvished og angst?

Den tanke, at Marguerite bedrog mig på samme tid, som jeg forpint af angst ventede på hende, faldt mig ikke mere ind. Der måtte være sket noget, som hun selv var uden skyld i, siden hun ikke kom, og jo mere jeg grublede over sagen, des sikrere var jeg på, at der måtte være sket en ulykke.

Klokken slog et. Jeg sagde til mig selv, at jeg ville vente en time endnu, men hvis Marguerite ikke var kommet til klokken to, ville jeg tage til Paris.

Mens jeg ventede, ville jeg give mig til at læse i en bog; jeg måtte have fat i noget, der kunne adsprede mine tanker.

Manon Lescaut lå opslået på bordet. Det forekom mig, at bogen side for side var vædet af tårer. Jeg bladede den igennem og lukkede så bogen; den syntes mig så tom og indholdsløs i dette øjeblik, da jeg var ved at forgå af angst og tvivl.

Tiden gik langsomt. Himlen var overtrukket, og efterårsregnen piskede på ruderne. Den tomme seng forekom mig til tider at ligne en grav. Jeg blev grebet af angst.

Jeg åbnede døren. Jeg lyttede og hørte kun vindens susen i træerne. Ikke så meget som en vogn på gaden. Klokken slog sørgmodigt halv på kirkens ur.

Jeg var kommet i en sådan sindsstemning, at jeg nu frygtede for, der skulle komme nogen. Jeg var vis på, at det kun kunne være en ulykke, der kunne møde mig på denne tid og i dette uhyggelige vejr.

Klokken slog to. Jeg ventede endnu lidt, uret var det eneste, der brød tavsheden med sine ensformige slag.

Endelig forlod jeg værelset. Inde ved siden af så jeg Nanine sidde, hun var faldet i søvn over sit arbejde. Da jeg åbnede

døren, vågnede hun og spurgte, om frøkenen var kommet hjem.

"Nej, men hvis hun kommer, så sig hende, at jeg ikke kunne holde ud at vente længere, og at jeg er taget til Paris."

"På denne tid?"

"Ja!"

"Men hvordan kommer De afsted? Der er ingen vogn at få."

"Så må jeg gå."

"Men det regner."

"Det er lige meget."

"Men fruen kommer jo, og skulle hun ikke komme, er der jo tid nok i morgen tidlig til at få at vide, hvor hun kan være henne. De kan ødelægge Dem på den tur."

"Det har såmænd ingen fare, kære Nanine."

Nanine hentede min overfrakke, hjalp mig den på og tilbød at gå over og vække madam Arnould og spørge hende, om hun måske skulle have en vogn. Men det ville jeg intet høre om, da jeg var sikker på, at det var frugtesløst, og at det i hvert fald ville tage mere tid, end jeg behøvede for at tilbagelægge den halve vej.

Og desuden trængte jeg også til frisk luft og en fysisk anstrengelse, der kunne berolige mine ophidsede nerver lidt.

Jeg tog nøglen til lejligheden i Rue d'Antin, og efter at have sagt farvet til Nanine, der fulgte mig tit lågen, begav jeg mig på vej.

Det første stykke vej løb jeg, men jorden var opblødt, så jeg snart blev træt. Efter at jeg havde løbet en halv times tid, blev jeg nødt til at standse. Jeg var drivvåd af sved. Jeg hvilede et øjeblik og gik så videre. Natten var så mørk, at jeg hvert øjeblik

frygtede for at støde mod et af træerne på vejen; de så ud som store spøgelser, der løb lige hen imod mig.

Jeg mødte et par fragtvogne, men de kørte så langsomt, at jeg hurtigt var langt forbi dem.

Så kom pludselig en kalechevogn kørende i stærk fart i retning af Bougival. I det øjeblik, den kørte forbi mig, faldt den tanke mig ind, at Marguerite måske sad i vognen.

Jeg standsede og råbte: "Marguerite! Marguerite!"

Men der var ingen, der svarede, og vognen kørte videre. Jeg så den fjerne sig, og jeg fortsatte min vej.

Efter to timers forløb var jeg nået til Paris' porte.

Synet af byen gav mig friske kræfter, og jeg satte i løb ned ad den lange allé, hvor jeg så mange gange havde spadseret.

Der var ikke et menneske denne nat. Det var som at gå i en uddød by.

Det begyndte at gry.

Da jeg kom til Rue d'Antin, begyndte byen allerede at røre lidt på sig, men endnu var den ikke helt vågnet op.

Klokken slog fem på Saint-Roch-kirken i det øjeblik, jeg gik ind i det hus, hvor Marguerite boede.

Idet jeg skulle derind, nævnte jeg mit navn til portneren, der i den forløbne tid havde fået tilstrækkeligt mange drikkeskillinger af mig til at vide, at jeg havde ret til at komme til Marguerite på den tid af dagen.

Jeg gik altså ind uden at blive standset.

Jeg kunne have spurgt ham, om Marguerite var hjemme, men han ville måske have sagt nej, og jeg ville hellere være i uvished endnu et par minutter, for så længe jeg intet vidste, var der dog endnu håb.

Jeg lagde øret til døren og forsøgte at opfange blot den mindste lyd eller bevægelse.

Jeg hørte intet. Her var lige så stille som ude på landet.

Jeg åbnede døren og trådte ind.

Alle gardinerne var trukket tæt for.

Jeg rullede op i spisestuen, jeg gik hen til sovekammeret og åbnede døren.

Jeg rullede op og slog gardinerne til side. Et svagt dagslys trængte ind. Jeg løb hen til sengen.

Den var tom!

Jeg åbnede den ene dør efter den anden og gik gennem alle værelserne.

Der var ingen.

Det var til at blive vanvittig over.

Jeg gik ind i toiletværelset, åbnede vinduet og kaldte flere gange på Prudence.

Hendes vinduer forblev tillukkede.

Så gik jeg ned til portneren og spurgte ham, om frøken Gautier havde været hjemme i løbet af dagen.

"Ja," svarede han, "sammen med fru Duvernoy."

"Har hun ingen besked lagt til mig?"

"Nej."

"Ved De ikke, hvad hun og fru Duvernoy derefter tog sig for?"

"De kørte bort i en vogn."

"Hvad slags vogn?"

"En herskabsvogn."

Hvad skulle det vel sige?

Jeg ringede på døren ved siden af.

"Hvor vil De hen?" spurgte portneren, da han havde lukket op.

"Fru Duvernoy."

"Hun er ikke kommet hjem endnu."

"Er De vis på det?"

"Ja. Her er et brev, der kom til hende i går aftes, og som jeg endnu ikke har fået afleveret."

Portneren viste mig et brev, som jeg uvilkårligt fæstede øjnene på.

Jeg genkendte Marguerites håndskrift.

Jeg tog brevet.

Uden på stod følgende:

"Til fru Duvernoy, at aflevere til hr. Duval."

"Dette brev er til mig," sagde jeg til portneren og viste ham adressen.

"Er De hr. Duval?" sagde han.

"Ja."

"Så kender jeg Dem. De har været flere gange hos fru Duvernoy."

Så snart jeg var kommet ud på gaden, brød jeg brevet.

Om lynet var slået ned lige for mine fødder, kunne jeg ikke være blevet mere forfærdet, end jeg blev ved at læse følgende:

> "Når du læser dette brev, Armand, er jeg allerede en anden mands elskerinde. Alt er forbi mellem os.
>
> Vend hjem til din fader, min ven, vær sammen med din unge uskyldige søster, der intet kender til alle vore ulykkelige forhold, og hos hvem du snart vil glemme alt, hvad du har måttet lide for den fortabte kvindes skyld, som hedder Marguerite Gautier, hende, du en tid har

elsket, og som skylder dig de eneste lykkelige øjeblikke i sit liv, hvis dage forhåbentlig snart er talte."

Da jeg havde læst det sidste ord, troede jeg, at jeg skulle blive gal.

Et øjeblik var jeg bange for, at jeg skulle falde om på gaden. Det sortnede for mine øjne, og blodet hamrede i tindingerne.

Endelig kom jeg en smule til mig selv, jeg så mig omkring, helt forbavset over at se andre roligt fortsætte deres tilværelse uden at lade sig anfægte af min ulykke.

Jeg var ikke stærk nok til alene at bære det slag, som Marguerite havde tilføjet mig.

Så huskede jeg på, at min fader var i den samme by som jeg, at jeg på ti minutter kunne være hos ham, og at han ville dele min smerte, hvad det så end var, der havde fremkaldt den.

Jeg løb som en vanvittig hen til *Hotel de Paris* og styrtede ind i min faders værelse.

Han sad og læste.

Han lod så lidt forbavset over at se mig, at man næsten skulle tro, han havde ventet mig.

Jeg kastede mig i hans arme uden at sige et ord, jeg gav ham Marguerites brev, og idet jeg sank ned ved siden af hans seng, græd jeg fortvivlelsens bitreste tårer.

23

Da livet ellers gik sin vante gang, kunne jeg ikke få i mit hoved, at alting ikke var ganske, som det i så lang tid havde været. Der var øjeblikke, hvor jeg forestillede mig, at en eller anden tilfældig omstændighed, som jeg ikke mere huskede, havde tvunget mig til at tilbringe natten borte fra Marguerite, men når jeg vendte tilbage til Bougival, ville jeg genfinde hende, urolig som jeg selv havde været, og hun ville spørge mig, hvorfor jeg havde været borte fra hende.

Når ens tilværelse er blevet ét med den kærlighed, man føler, så forekommer det en umuligt, at denne kærlighed kan glippe, uden at ens hele liv samtidig ramler sammen.

Jeg var nødt til fra tid til anden at læse Marguerites brev for at overbevise mig om, at det hele ikke var en forfærdelig drøm.

Jeg var, rent legemligt, ramt så voldsomt af det slag, der var tilføjet mig, at jeg var ude af stand til at foretage mig noget som helst. Min febrilske tilstand, den natlige spadseretur og brevet, jeg havde fået om morgenen, havde udtømt mine kræfter. Min fader benyttede sig af denne min legemlige lammelse til at aftvinge mig det løfte, at jeg ville tage hjem med ham.

Jeg gik ind på alt, hvad han ville. Jeg var ude af stand til at føre nogen samtale, og jeg trængte til at føle hans oprigtige deltagelse for ikke at falde fuldstændig sammen efter alt, hvad jeg havde gennemgået.

Jeg følte det som en lykke, at min fader ville trøste mig i min grænseløse sorg.

Alt, hvad jeg husker, var, at han ved femtiden fik mig anbragt ved siden af sig i en postvogn. Uden at sige noget til mig, havde han ladet mine kufferter pakke, havde fået dem anbragt bag på vognen sammen med sine egne og kørte så bort med mig.

Jeg anede ikke, hvad jeg foretog mig, førend vi var udenfor byen, og landskabet, vi kørte igennem, forekom mig som en uendelig ørken, gold og ensom som mit eget mishandlede hjerte.

Og atter tog gråden magten over mig.

Min fader forstod klart nok, at ikke noget ord, selv om det kom fra ham, kunne trøste mig, og han lod mig græde uden at sige noget; han nøjedes med af og til at trykke min hånd ligesom for at minde mig om, at jeg havde en ven ved min side.

Om natten sov jeg lidt; jeg drømte om Marguerite.

Jeg fo'r pludselig op af søvne. Jeg forstod ikke, hvorfor jeg befandt mig i en vogn.

Lidt efter lidt vendte jeg tilbage til virkeligheden, og jeg lod hovedet synke ned på brystet.

Jeg vovede ikke at tale til min fader, jeg frygtede stadig for, at han skulle sige:

"Du ser, at jeg havde ret, da jeg tvivlede om denne kvindes kærlighed."

Men han berørte ikke dette, og vi nåede hjem, uden at han havde sagt andet til mig end nogle ligegyldige ord, der intet havde at gøre med den begivenhed, der havde fået mig til at rejse.

Da jeg omfavnede min søster, mindedes jeg de ord, Marguerite havde brugt om hende i sit brev, men jeg forstod

straks, at hvor god min søster end var, ville hun dog aldrig kunne få mig til at glemme min kærlighed.

Jagttiden var inde, og min fader mente her at have fundet en adspredelse for mig. Han arrangerede derfor jagtpartier med venner og naboer. Jeg deltog i dem, men uden spor af interesse; overfor jagten var jeg lige så sløv, som jeg havde været overfor alt andet siden min afrejse fra Paris.

Det var klapjagter, vi holdt. Jeg blev sat på min post, men stillede blot min bøsse ved siden af mig og hengav mig i mine mørke tanker.

Jeg så på de drivende skyer, og tankerne fløj langt bort; af og til blev jeg revet ud af mine drømmerier af en jæger, der pegede på en hare nogle få skridt fra mig.

Intet af dette undgik min fader, og han lod sig ikke narre af den ro, jeg tilsyneladende bar til skue. Han forstod godt, at sådan som min sindstilstand var, ville der en dag komme en voldsom reaktion, der rummede den største fare; han undgik derfor at give det udsende af, at han trøstede mig og gjorde sit bedste for at adsprede mig.

Min søster var naturligvis uvidende om alt, hvad der var sket; hun forstod derfor ikke, hvorfor jeg, der ellers var så munter, pludselig var blevet så indesluttet og nedbøjet.

Undertiden, når jeg midt i min sorg blev truffet af min faders urolige blik, rakte jeg ham hånden som for stiltiende at bede ham om tilgivelse for al den sorg, jeg mod min vilje beredte ham.

På denne vis forløb en måned, men så holdt jeg ikke denne tilstand ud mere.

Erindringen om Marguerite forfulgte mig uophørligt. Jeg havde elsket denne kvinde alt for højt og elskede hende alt for meget til, at hun med ét slag kunne blive mig ligegyldig. Jeg måtte enten elske hende eller hade hende. Og hvilke følelser jeg end kom til at nære for hende, så måtte jeg gense hende og det snarest muligt.

Dette ønske satte sig fast hos mig, og for hver time på dagen blev det mere og mere brændende.

Det var ikke engang ud i fremtiden, eller om en måned eller om en uge, at jeg måtte se Marguerite; det var nu med det samme, nu da tanken om gensynet havde grebet mig med al sin voldsomhed. Jeg sagde til min fader, at jeg måtte tage hjemmefra af hensyn til nogle forretninger, der kaldte mig til Paris; men jeg ville snart komme tilbage.

Han gættede uden tvivl hensigten med min rejse, for han bad mig indtrængende om at blive, men da han så, at hvis jeg ikke fik mit ønske opfyldt, kunne det i den ophidsede sindstilstand, hvori jeg befandt mig, have de ulykkeligste følger for mig, omfavnede han mig og bad mig, næsten med tårer, om snart at komme tilbage til ham.

Jeg sov ikke, før jeg havde nået Paris.

Da jeg endelig var der, spurgte jeg mig selv, hvad jeg skulle gøre. Jeg vidste det ikke, jeg ville blot for enhver pris træffe Marguerite.

Jeg gik hjem og klædte mig om, og da vejret var smukt, og det endnu var lyst, gik jeg ud i Champs-Élysées.

Efter en halv times forløb så jeg i nogen afstand Marguerites vogn komme fra Concordepladsen.

Hun havde åbenbart købt sine heste tilbage, køretøjet så ganske ud som tidligere. Men Marguerite selv sad ikke i det.

Næppe havde jeg lagt mærke hertil, før jeg ved at se mig omkring opdagede Marguerite, der spadserede ledsaget af en dame, som jeg aldrig havde set før.

Da hun gik forbi mig, blegnede hun, og et nervøst smil spillede om hendes læber. Jeg blev grebet af en voldsom hjertebanken, men det lykkedes mig at give mit ansigt et koldt udtryk, og jeg hilste køligt på min tidligere elskerinde, der omtrent samtidigt nåede sin vogn og gik op i den sammen med sin veninde.

Jeg kendte Marguerite tilstrækkeligt til at vide, at det uventede møde måtte gøre det stærkeste indtryk på hende. Hun havde sikkert fået at vide, at jeg var rejst, og det havde beroliget hende med hensyn til følgerne af vort brud; men nu da hun så, at jeg var kommet tilbage, og hun havde stået ansigt til ansigt med mig, bleg som jeg var, havde hun sikkert forstået, at min tilbagekomst havde et formål, og hun måtte spørge sig selv, hvad der nu ville ske.

Hvis jeg havde genset Marguerite ulykkelig, hvis jeg havde kunnet hævne mig på hende ved at komme hende til hjælp, ville jeg måske have tilgivet hende, og jeg ville i hvert fald aldrig have tænkt på at gøre hende noget ondt; men jeg genså hende lykkelig, i det mindste tilsyneladende; en anden havde forskaffet hende den luksus, som jeg ikke vedblivende kunne give hende; bruddet mellem os, som hun alene bar skylden for, syntes følgelig at hidrøre fra den laveste beregning. Jeg var ydmyget i min egenkærlighed som i selve min kærlighed –

fortjente hun da andet end også at undgælde for, hvad hun havde ladet mig lide?

Jeg kunne ikke være ligegyldig for, hvad denne kvinde foretog sig; hvad der ville gøre hende mest ondt var sikkert, at jeg viste hende ligegyldighed. Det var altså denne følelse, jeg måtte foregive ikke alene overfor hende, men også overfor andre.

Jeg forsøgte at tage et smilende ansigt på og gik hen til Prudence.

Kammerjomfruen meldte mig og lod mig vente nogle minutter i dagligstuen.

Endelig kom Prudence og viste mig ind i kabinettet. I det øjeblik, jeg satte mig, hørte jeg dagligstuedøren blive åbnet og lette trin hen over gulvet. Så blev døren til trappen slået hårdt i.

"Kommer jeg til ulejlighed?" spurgte jeg Prudence.

"Aldeles ikke. Det var Marguerite, der var her. Da hun hørte, at De kom, skyndte hun sig bort. Det var hende, der gik."

"Er hun da bange for mig?"

"Nej, men hun troede, at det ikke ville være Dem behageligt at se hende igen."

"Hvorfor dog ikke?" sagde jeg og anstrengte mig for at anslå en let tone, skønt sindsbevægelsen var lige ved at kvæle mig, "den stakkels pige har forladt mig for at få sin vogn, sine møbler og sine diamanter igen; det har hun gjort fornuftigt i, og det er der intet at sige til. – Jeg har for resten mødt hende i dag," tilføjede jeg i en ligegyldig tone.

"Hvor?" spurgte Prudence, idet hun så på mig og syntes at spørge sig selv, om det virkelig var den samme mand, hun før havde set så forelsket.

"I Champs-Élysées, hvor hun var sammen med en anden meget smuk dame. Hvem mon det var?"

"Hvordan så hun ud?"

"Hun var blond og slank og bar krøller ved ørene. Hun havde blå øjne og var meget elegant påklædt."

"Å, det er Olympia. Det er en meget smuk pige."

"Hvem lever hun sammen med?"

"Ikke med nogen bestemt og med alverden."

"Og hvor bor hun?"

"I Rue Trouchet nr. ... tænker De måske på at besøge hende?"

"Man ved jo aldrig, hvad der kan ske."

"Og Marguerite?"

"Hvis jeg sagde, at jeg ikke mere ofrede hende en tanke, ville jeg lyve, men for mig spiller den måde, hvorpå et brud sker, en stor rolle. Og Marguerite har skilt sig af med mig på en sådan, måde, at jeg måtte være godt dum, hvis jeg stadig var så forelsket, som jeg har været, og jeg har virkelig været meget forelsket i hende."

De forstår vel, i hvilken tone jeg forsøgte at sige disse ord. Sveden sprang frem på min pande.

"Hun elskede Dem højt, og hun elsker Dem endnu. Det bedste bevis er, at da hun havde mødt Dem i dag, kom hun straks op og fortalte mig det. Hun rystede over hele kroppen og var lige ved at få ondt."

"Hvad sagde hun til Dem?"

"Hun sagde: Han kommer sikkert op til Dem. Og hun bad mig bede Dem om tilgivelse."

"Jeg har tilgivet hende, kan De sige til hende. Hun er en god pige, men en pige er hun, og hvad hun har gjort mig, var kun,

hvad jeg måtte vente. Jeg er hende endog taknemlig for den beslutning, hun tog, for nu ved jeg, hvad det ville have ført til, hvis jeg havde gjort alvor af min tanke om at leve livet sammen med hende. Det ville have været vanvid."

"Hun vil blive meget glad over at høre, at De har forstået, hvor nødvendigt det var for hende at handle, som hun gjorde. Det var på høje tid, at hun forlod dem. Den lumpne karl, til hvem hun ville sælge sit indbo, havde opsøgt hendes kreditorer og fået at vide, hvor meget hun skyldte dem; de blev skræmt op, og i løbet af et par dage skulle det hele være solgt."

"Men nu er alting betalt?"

"På det nærmeste."

"Og hvem har ordnet det?"

"Det har grev N. Ja, kære ven, der er folk, der er skabte lige til det samme. Han ved godt, at Marguerite ikke er forelsket i ham, hvad der dog ikke gør ham mindre gentil overfor hende. De har set, at han har købt hendes heste tilbage til hende, han har indløst hendes juveler og giver hende lige så mange penge, som hertugen gav hende. Hvis hun vil leve roligt, kan hun længe gøre regning på ham."

"Og hvordan er det med hende selv? Bor hun nu fast i Paris?"

"Hun har ikke villet vende tilbage til Bougival, efter at De var taget bort. Det er mig, der har måttet ordne alle hendes affærer derude og bringe hendes sager bort, ja også Deres. Jeg har her en pakke til Dem; der er alt, undtagen en lille lommebog med Deres navnetræk. Den ville Marguerite absolut beholde, men hvis De vil have det, skal jeg gerne forlange den tilbage."

"Lad hende beholde den," sagde jeg, idet tårerne kom mig i øjnene ved erindringen om den lille landsby, hvor jeg havde

været så lykkelig, og ved tanken om, at Marguerite havde beholdt en ting, der tilhørte mig, og var hende et minde om mig.

Hvis hun var kommet ind i dette øjeblik, ville enhver tanke om hævn være forsvundet fra mig, og jeg ville være faldet på knæ for hende.

"For resten," vedblev Prudence, "har jeg aldrig set hende, som hun er nu. Hun sover næsten aldrig mere, hun farer fra det ene bal til det andet, hun fester, ja, hun drikker også jævnligt mere, end hun kan tåle. For nylig måtte hun efter et gilde ligge otte dage i sengen, og da lægen gav hende lov til at stå op, begyndte hun forfra på sit ville liv med fare for at dø. Tænker De ikke på at besøge hende?"

"Hvad skulle det, være godt for? Jeg er kommet for at besøge Dem fordi De altid har været så elskværdig mod mig, og fordi jeg kendte Dem, førend jeg kendte Marguerite. Det er Dem, jeg kan takke for, at jeg blev hendes elsker, ligesom det er Dem, jeg kan takke for, at jeg ikke mere er det, ikke sandt?"

"Nå ja, jeg har unægtelig gjort, hvad jeg kunne for at få hende til at forlade Dem, og jeg tror, at De engang senere i livet ikke vil bebrejde mig det."

"Jeg må altså være Dem dobbelt erkendtlig," sagde jeg og rejste mig; jeg havde nærmest væmmelse ved denne kvinde, der tog alt, hvad jeg sagde, alvorligt.

"Vil De gå?"

"Ja."

Nu havde jeg jo fået tilstrækkeligt at vide.

"Hvornår ser man Dem igen?"

"Snart. Farvel."

"Farvel."

Prudence fulgte mig til døren, og jeg gik hjem, grædende af raseri og med hjertet fyldt af hævntanker.

Marguerite var altså simpelthen en pige som alle de andre. Den dybe kærlighed, hun nærede for mig, havde altså slet ikke formået at overvinde hendes trang til at genoptage sit tidligere liv, trangen til at holde køretøj, more sig og fejre vilde orgier.

Dette sagde jeg til mig selv, mens jeg forgæves kæmpede med søvnen; havde jeg tænkt så roligt over tingene, som jeg bildte mig ind, jeg gjorde; ville jeg hurtigt have set, at det larmende liv, Marguerite nu førte, kun dækkede over en trang hos hende til at forjage en tanke, der stadig optog hende, en erindring, der fulgte hende alle vegne.

Men desværre havde den onde lidenskab helt magten over mig, og jeg søgte kun efter et middel til at pine den stakkels kvinde.

Hvor en mand dog kan gøre sig lille og ond, når han såres i sin forfængelighed.

Denne Olympia, som jeg havde set Marguerite gå med, var om ikke just hendes veninde, så dog den, som hun omgikkes mest efter sin tilbagekomst til Paris. Jeg fik at vide, at Olympia skulle have bal, og da jeg antog, at Marguerite kom der, søgte jeg at skaffe mig en indbydelse, og det lykkedes.

Da jeg, oprevet af min sorg, kom til ballet, var stemningen allerede meget animeret. Der blev danset og larmet, og i en af kvadrillerne så jeg Marguerite danse med grev N., der lod meget stolt over at vise hende frem og syntes at sige til alle:

"Denne kvinde tilhører mig!"

Jeg lænede mig op mod kaminen og så på hende, mens hun dansede. Næppe havde hun opdaget mig, før hun blev urolig. Jeg så på hende og hilste koldt og ligegyldigt.

Da jeg kom til at tænke på, at når ballet var forbi, da var det ikke længere mig, men denne rige dumrian, som hun ville tage bort med; da jeg forestillede mig, hvad der sandsynligvis ville ske, når de var kommet hjem, steg blodet mig til hovedet, og jeg følte den heftigste trang til at gribe forstyrrende ind.

Da kvadrillen var forbi, gik jeg hen og hilste på husets værtinde, der for sine gæster stillede sine pragtfulde skuldre og det halve af en blændende barm til skue.

Hun var smuk og, i det mindste hvad hele skikkelsen angik, smukkere end Marguerite. Det stod mig først rigtigt klart, da jeg så, med hvilke øjne Marguerite betragtede hende, mens jeg talte med hende. Den mand, der blev denne kvindes elsker, kunne være lige så stolt som grev N., hun var tilstrækkelig smuk til at kunne vække en lignende lidenskab som den, Marguerite havde vakt i mig.

Hun havde ingen bestemt elsker på dette tidspunkt. Det ville ikke være vanskeligt for mig at opnå at blive det. Det kom bare an på at optræde flot og smide om sig med penge, så hun lagde mærke til en.

Min beslutning var taget. Denne kvinde skulle være min elskerinde.

Jeg gjorde det første indledende skridt ved at danse med Olympia.

En halv time efter lod Marguerite sin pels hente, og bleg som døden forlod hun ballet.

24

Det var allerede noget, men det var ikke nok. Jeg forstod, hvilket herredømme jeg havde over denne kvinde, og jeg misbrugte det på den laveste måde.

Når jeg tænker på, at hun nu er død, spørger jeg mig selv, om Gud nogen sinde vil tilgive mig alt det onde, jeg har gjort hende.

Efter aftensmaden, hvor stemningen var højt oppe, gav man sig til at spille.

Jeg satte mig ved siden af Olympia, og jeg spillede så dristigt, at hun ikke kunne lade være at lægge mærke til det. På et øjeblik havde jeg vundet op imod et par hundrede louisdorer, som jeg demonstrativt lagde foran mig, og som hun begærligt fæstede øjnene på.

Jeg var den eneste, der ikke var helt optaget af spillet og derfor samtidig kunne skænke hende nogen opmærksomhed. Hele resten af natten vandt jeg, og efterhånden var det mig, der gav hende penge til at spille for – hun havde tabt alt, hvad hun havde foran sig og sandsynligvis alt, hvad hun havde hos sig.

Klokken fem om morgenen brød man op.

Jeg havde da vundet tre hundrede louisdorer.

Alle de andre deltagere var allerede i færd med at gå, jeg alene var blevet tilbage, uden at nogen lagde mærke til det; jeg var jo ikke ven med en eneste af dem.

Olympia lyste dem ned ad trappen; jeg ville just selv til at gå, da det faldt mig ind at sige til hende, idet hun kom tilbage:

"Jeg må nødvendigvis tale med Dem."

"I morgen," sagde hun.

"Nej, nu straks."

"Hvad har De at sige mig?"

"Nu skal De høre."

Jeg gik atter ind i lejligheden.

"De har tabt i aften," sagde jeg.

"Ja."

"Alt, hvad De havde hos Dem."

Hun svarede ikke.

"Tal De blot lige ud."

"Lad gå da. Jeg indrømmer det."

"Jeg har vundet tre hundrede louisdorer. De skal få dem, hvis De vil lade mig blive her hos Dem."

Jeg kastede pengene på bordet.

"Hvorfor taler De på den måde til mig?"

"Selvfølgelig fordi jeg elsker Dem!"

"Nej, De gør det, fordi De er forelsket i Marguerite, og nu vil De hævne Dem på hende ved at blive min elsker. Man narrer ikke en kvinde som mig, min kære ven. Men desværre er jeg endnu for ung og for køn til at spille den rolle, De foreslår mig."

"De siger altså nej?"

"Ja."

"Foretrækker De måske at elske mig for ingenting? I så fald er det mig, der siger nej. Tænk Dem fornuftigt om, min kære Olympia. Jeg kunne jo have ladet en anden ordne affæren og på mine vegne foreslået Dem at modtage de tre hundrede louisdorer; og så ville De være gået ind på det. Jeg har foretrukket at ordne sagen direkte med Dem. Gå ind på mit

tilbud uden at spørge om grunden til denne min optræden. Sig til Dem selv, at De er smuk, og at der ikke er noget forbavsende i, at jeg er forelsket i Dem."

Marguerite levede det samme liv som Olympia, og dog ville jeg aldrig, den første gang jeg så hende, have vovet at sige til hende, hvad jeg her sagde til Olympia. Det var, fordi jeg elskede Marguerite, fordi jeg hos hende anede et instinkt, som denne anden kvinde manglede, og fordi denne kvinde trods sin ualmindelige skønhed indgød mig væmmelse i selv samme øjeblik, jeg havde stillet hende mit forslag.

Det endte med, at hun var så fornuftig at gå ind på det. Jeg blev hos hende til op på formiddagen, men jeg forlod hende uden minde om de kærtegn og kærlighedsord, som hun havde følt sig forpligtet til at ødsle på mig til gengæld for de seks tusinde francs, jeg havde givet hende.

Og dog havde der været folk, der havde ruineret sig for hendes skyld.

Fra dette øjeblik tilføjede jeg Marguerite uafbrudt den ene hårde krænkelse efter den anden. Olympia og hun kom ikke mere sammen – De forstår nok hvorfor. Jeg forærede min nye elskerinde køretøj og smykker, jeg spillede og gjorde i det hele taget alle de dumheder, en mand kan gøre, når han er forelsket i en kvinde som Olympia.

Selv Prudence lod sig narre og troede til sidst, at jeg fuldstændig havde glemt Marguerite. Og enten nu Marguerite havde gættet grunden til min opførsel, eller hun lod sig føre bag lyset som de andre, besvarede hun på den værdigste måde alle de krænkelser, jeg så godt som daglig tilføjede hende. Men hun led ved det, for hver gang jeg mødte hende, var hun blegere og

blegere og stadig mere nedbøjet. Og i den ophidsede tilstand, hvori jeg befandt mig, var det mig næsten en nydelse at se hendes stadig tiltagende smerte. Mange gange, når jeg opførte mig på den brutaleste måde overfor hende, så hun så bønfaldende på mig, at jeg rødmede over den rolle, jeg havde påtaget mig, og var nær ved at bede hende om forladelse.

Men det varede kun et øjeblik, og Olympia, der forstod, at jo mere ondt hun gjorde Marguerite, des mere kunne hun opnå af mig, hidsede mig uophørligt op mod hende og fornærmede hende, så tit hun fandt lejlighed til det, med den udholdende ondskab, den foretrukne kvinde kan vise.

Marguerite hørte til sidst op med både at gå på bal og. I teatret af frygt for at træffe Olympia og mig. Så fulgte en række anonyme breve ovenpå de direkte uforskammetheder, og der var ikke den gemene ting, som jeg ikke fik Olympia til at fortælle, og som jeg ikke selv udspredte om Marguerite.

De forstår, at jeg måtte være gal for at kunne bære mig således ad. Jeg var et menneske, der, efter at have drukket sig fuld i dårlig vin, falder hen i en nervøs ophidselse, hvor hånden er i stand til at begå en forbrydelse, uden at tanken ved det mindste om det. Jeg følte mig midt under alt dette som en martyr. Marguerite besvarede jo alle mine gemenheder uden hån, uden foragt, men med en ro og en værdighed, der gjorde mig endnu mere rasende på hende, fordi hun derved i mine øjne netop blev mig helt overlegen.

En aften, da Olympia var ude, jeg ved ikke hvor, havde hun truffet Marguerite og straks overfuset hende. Men Marguerite gik denne gang så heftigt løs på den dumme pige, at Olympia

var nødt til at vige pladsen. Hun var aldeles rasende, og Marguerite blev båret besvimet bort.

Da Olympia kom tilbage, fortalte hun mig, hvad der var sket, og forklarede, at da Marguerite så, at hun var alene, havde hun villet hævne sig på hende, fordi hun var min elskerinde. Hun forlangte, at jeg skulle skrive til hende, at hun skulle respektere den kvinde, jeg elskede, enten jeg var til stede eller ej.

Jeg behøver næppe at fortælle dem, at jeg straks var villig, og at jeg samlede alt, hvad jeg kunne finde af bitterhed, hån og ondsind i dette brev, som jeg samme dag sendte til hende.

Denne gang var slaget for stærkt til, at den ulykkelige kunne bære det i tavshed.

Jeg havde på fornemmelsen, at der ville komme et svar, og jeg bestemte mig derfor til ikke at gå ud den dag.

Ved to-tiden ringede det, og Prudence trådte ind.

Jeg forsøgte at tage mig en ligegyldig mine på og spørge hende, hvad jeg skyldte æren af hendes besøg; men denne gang var fru Duvernoy ikke til at spøge med, og alvorligt og indtrængende lod hun mig vide, at lige siden min tilbagekomst, eller i omtrent tre uger, havde jeg ikke ladet nogen lejlighed gå unyttet hen til at pine og plage Marguerite; det havde gjort hende syg, og scenen den foregående dag og mit brev om morgenen havde haft til følge, at hun måtte gå til sengs.

Uden at gøre mig nogen bebrejdelse bad Marguerite mig om skånsel og lod mig vide, at hun ikke længere, hverken sjæleligt eller legemligt, havde kraft til at udholde alt det onde, jeg gjorde hende.

"At frøken Gautier uden videre er rendt fra mig," sagde jeg til Prudence, "det må hun vel have lov til, men at hun fornærmer

en kvinde, som jeg elsker, det vil jeg ikke finde mig i."

"Kære ven," svarede Prudence, "De er i hænderne på en kvinde, der hverken har hjerte eller forstand; De er ganske vist forelsket i hende, men det er ingen grund for Dem til at mishandle en kvinde, der ikke kan forsvare sig."

"Lad frøken Gautier sende mig sin greve, så er partiet lige."

"Det ved De jo godt, hun ikke gør. Lad hende derfor være i fred, kære Armand. Hvis De så hende, ville De skamme Dem over den måde, De behandler hende på. Hun er bleg, hun hoster, og hun har sikkert ikke langt igen."

Prudence rakte mig hånden og tilføjede:

"Kom og se til hende. Det vil gøre hende så godt."

"Jeg har ikke lyst til at møde grev N."

"Greven kommer aldrig hos hende. Hun kan ikke tåle at se ham."

"Hvis Marguerite ønsker at besøge mig, ved hun, hvor jeg bor. Hun kan komme, men jeg sætter ikke min fod i Rue d'Antin."

"Og De vil tage godt imod hende?"

"Ja, jeg vil."

"Godt, så er jeg sikker på, at hun kommer."

"Lad hende kun komme."

"Går De ud i dag?"

"Jeg bliver hjemme hele aftenen."

"Så siger jeg det til hende."

Prudence gik.

Jeg skrev ikke engang til Olympia, at jeg ikke kom til hende. Jeg tog det ikke så nøje med denne pige. Jeg var højst en gang

om ugen sammen med hende, og jeg tror nok, at hun trøstede sig med en skuespiller fra et eller andet boulevardteater.

Jeg gik ud og spiste til middag og gik straks efter hjem igen. Jeg lod lægge i kaminen i alle værelserne og lod Joseph gå.

Jeg kan ikke forklare Dem alle de forskellige stemninger, jeg var prisgivet i den time, jeg ventede. Men da jeg ved ni-tiden hørte det ringe, jog det således igennem mig, at jeg var nødt til at støtte mig til væggen for ikke at falde, da jeg gik ud for at lukke op.

Heldigvis var der kun halvt oplyst i forværelset, så min sindsbevægelse blev mindre synlig.

Marguerite trådte ind.

Hun var fuldstændig sortklædt og tæt tilsløret.

Jeg kunne næppe kende hendes ansigt under sløret.

Hun gik ind i dagligstuen og slog sløret til side. Hun var bleg som marmor.

"Her er jeg, Armand," sagde hun. "De har ønsket at tale med mig, derfor er jeg kommet."

Hun lod hovedet synke ned i hænderne og brast i gråd.

Jeg gik hen til hende.

"Hvad er der i vejen?" sagde jeg med bevæget stemme.

Hun trykkede min hånd uden at svare, for tårerne slørede endnu hendes stemme. Men lidt efter, da hun var blevet noget mere rolig, sagde hun:

"De har gjort mig meget ondt, Armand, og jeg har ikke gjort Dem noget."

"Ikke noget!" sagde jeg med et bittert smil.

"Ikke noget udover, hvad omstændighederne har tvunget mig til."

Jeg ved ikke, om De nogensinde har prøvet eller vil komme til at prøve, hvad jeg følte ved gensynet med Marguerite.

Sidste gang, hun havde været hos mig, havde hun siddet på den samme plads, hvor hun nu satte sig; men siden da havde hun været en andens elskerinde; andre kys end mine havde berørt de læber; som jeg nu uvilkårligt længtes efter atter at kysse; jeg følte, at trods alt elskede jeg denne kvinde lige så højt og måske højere end nogensinde.

Det var imidlertid vanskeligt for mig at tale om anledningen til hendes besøg. Marguerite forstod det åbenbart, for hun sagde:

"Jeg vil så nødig trætte Dem, Armand, men jeg har to ting at bede Dem om: Først om tilgivelse for, hvad jeg i går sagde til frøken Olympia, og så om at skåne mig og ikke tilføje mig mere ondt, end De allerede har tilføjet mig. Enten det nu er med Deres gode vilje eller ej, har De siden Deres tilbagekomst gjort mig så meget ondt, at jeg fra nu af ikke vil være i stand til at bære blot en fjerdedel af, hvad jeg hidtil har lidt. De vil have medlidenhed med mig, ikke sandt? Og De vil forstå, at for en mand med hjerte er der noblere ting at gøre end at hævne sig på en syg og nedbøjet kvinde som mig. Mærk på min hånd. Jeg har feber, jeg er stået op af min seng for at komme til Dem og bede Dem, ikke om Deres venskab, men om at få lov at være Dem ligegyldig."

Jeg tog Marguerites hånd. Den var brændende varm, og den stakkels kvinde frøs under sin fløjlskåbe.

Jeg rullede lænestolen, hvori hun sad, hen til kaminen.

"Aner De da slet ikke," svarede jeg, "hvad jeg led den nat, da jeg ventede Dem på landet og derefter søgte Dem i Paris, hvor

jeg ikke fandt andet end det brev, der var lige ved at gøre mig vanvittig? Hvordan har De kunnet bedrage mig, Marguerite, mig, der elskede Dem så højt?"

"Lad os ikke tale om det, Armand, det er jo ikke derfor, at jeg er kommet. Jeg er kommet for at se Dem på anden måde end som fjende, og jeg har endnu engang villet trykke Deres hånd. De har en ung, smuk elskerinde, som De elsker, siger man. Vær lykkelig med hende og glem mig."

"Og De – De er vel også lykkelig?"

"Ser jeg ud som en lykkelig kvinde, Armand? Spot ikke min smerte, De, der bedre end nogen ved, hvad der har forvoldt den."

"Når De er ulykkelig nu, som De jo påstår at være, så er skylden udelukkende Deres egen."

"Nej, min ven, forholdene har været stærkere end min vilje. Jeg har bøjet mig, ikke fordi jeg var svag, som De nok mener, men for en tvingende nødvendighed og for grunde, som De en dag vil lære at kende, og som vil få Dem til at tilgive mig."

"Hvorfor siger De mig ikke disse grunde nu?"

"Fordi det ikke ville bringe os to nærmere til hinanden, det er og bliver umuligt, og fordi det måske kun ville fjerne Dem fra mennesker, som De ikke må fjernes fra."

"Hvad er det for mennesker?"

"Det kan jeg ikke sige Dem."

"Så lyver De."

Marguerite rejste sig og gik hen mod døren.

Jeg kunne ikke se på denne stumme sorg uden at blive bevæget. Hvilken forandring var der dog ikke foregået med

hende siden den dag, da jeg første gang traf hende livsglad og drilagtig i Opéra Comique.

"De får ikke lov at gå," sagde jeg og stillede mig foran døren.

"Hvorfor ikke?"

"Fordi jeg trods alt, hvad du har gjort mig, elsker dig og vil beholde dig her."

"For igen at jage mig bort i morgen, ikke sandt? Nej, det er umuligt! Vore skæbner er engang skilte ad, lad os ikke forsøge på atter at forene dem. Om det skete, så ville De måske foragte mig; nu kan De dog kun hade mig."

"Nej, Marguerite," sagde jeg, idet jeg følte al min kærligheds længsel vågne på ny ved synet af hende, "nej, jeg vil glemme alt, og vi skal være lykkelige, således som vi har lovet hinanden det."

Marguerite rystede tvivlende på hovedet og sagde:

"Er jeg ikke Deres slave, Deres hund? Gør med mig, hvad De vil – jeg tilhører Dem."

Hun tog sin kåbe og sin hat af, kastede det hen på sofaen og hægtede hurtigt sit kjoleliv op; hun havde fået et af de anfald, der var så hyppige under hendes sygdom, blodet steg hende fra hjertet til hovedet og var ved at kvæle hende.

En tør, hæs hoste fulgte efter.

"Sig til min kusk," sagde hun, "at han kan køre hjem."

Jeg gik selv ned og sagde ham besked.

Da jeg kom tilbage, sad Marguerite tæt op ad kaminen, og hendes tænder klaprede af kulde.

Jeg tog hende i mine arme, klædte hende af, uden at hun gjorde en bevægelse, og lagde hende, stivfrossen som hun var, i min seng.

Så satte jeg mig ved siden af hende og forsøgte at varme hende ved mine kærtegn. Hun sagde ikke et ord, men smilede til mig.

Det var en besynderlig nat. Det var, ligesom alt det forbigangne passerede forbi i de kys, hun gav mig, og jeg følte, at jeg elskede hende så højt, at jeg midt under disse febersyge kærlighedsudbrud spurgte mig selv, om jeg ikke skulle dræbe hende, for at hun aldrig mere skulle tilhøre nogen anden.

Endnu da dagen brød frem, var ingen af os faldet i søvn.

Marguerites ansigt var næsten gustent. Hun sagde ikke et ord. Store tårer trillede hvert øjeblik ned ad hendes kinder. Fra tid til anden åbnede hun sine afkræftede arme for at slynge dem om mig, men de faldt kraftesløse tilbage.

Et øjeblik troede jeg, at jeg kunne glemme, hvad der var sket siden min afrejse fra Bougival, og jeg sagde til Marguerite:

"Skal vi rejse bort? Skal vi forlade Paris?"

"Nej, nej," sagde hun næsten med rædsel, "vi ville blive alt for ulykkelige. Jeg kan ikke mere gøre noget for din lykke, men så længe jeg ånder, vil jeg føje mig for ethvert af dine ønsker. Kom, hvad tid på dagen eller natten du vil, og jeg skal tilhøre dig; men knyt ikke mere din fremtid til min. Vi vil kun opnå at blive helt ulykkelige ved det. Endnu en tid er jeg en smuk pige; benyt tiden og glæd dig over det, men forlang ikke mere af mig."

Da hun var gået, følte jeg mig knuget af den forfærdeligste ensomhedsfølelse. To timer efter sad jeg endnu ved sengen og spurgte mig selv, hvad der nu skulle blive af mig.

Da klokken var fem, gik jeg ud i Rue d'Antin uden at tænke over, hvad jeg egentlig ville der.

Nanine lukkede op.

"Frøkenen kan ikke tage imod Dem," sagde hun forvirret.

"Hvorfor?"

"Fordi grev N. er her, og hun har pålagt mig ikke at lade nogen komme ind."

"Ja, det er rigtigt," stammede jeg, "det havde jeg glemt."

Jeg gik hjem, men i en tilstand, som var jeg en drukken mand. Og ved De, hvad jeg i min vanvittige skinsyge fandt på? Jeg sagde til mig selv, at denne kvinde gjorde nar af mig, og idet jeg så hende for mig i grevens arme, gentagende de samme ord, som hun havde sagt til mig om natten, tog jeg en femhundredefrancs-seddel og sendte hende den med følgende ord:

"De tog så hurtigt bort i morges, at jeg glemte at betale Dem. Indlagt følger pengene."

Da jeg havde besørget dette brev, gik jeg ud for at adsprede tankerne lidt, skamfuld som jeg øjeblikkelig følte mig, efter denne lumpne streg.

Jeg gik op til Olympia, som jeg traf i færd med at prøve kjoler; da vi blev alene, underholdt hun mig med at synge nogle slibrige sange.

Olympia var rigtigt typen på kurtisanen uden skam, uden hjerte og uden ånd, i det mindste i mine øjne, for hvem ved? måske havde hun for en anden mand været det samme som Marguerite for mig.

Hun bad mig om penge og fik dem, hvorefter jeg gik hjem.

Marguerite havde ikke svaret.

Jeg behøver ikke at fortælle Dem, i hvilken ophidset tilstand jeg tilbragte hele den næste dag.

Klokken halv syv bragte et bud mig en konvolut; indeholdende mit brev og femhundredefrancs-sedlen; ellers ikke et ord.

"Hvem har givet Dem det?" spurgte jeg.

"En dame, der sammen med sin kammerjomfru tog med postvognen til Boulogne, og som pålagde mig ikke at gå med det, førend vognen var kørt."

Jeg ilede hen til Marguerite.

"Frøkenen er rejst til England i dag klokken seks," svarede portneren.

Der var intet, der længere holdt mig tilbage i Paris, hverken had eller kærlighed. Jeg var udmattet af alle disse sindsbevægelser. En af mine venner skulle rejse til orienten; jeg meddelte min fader, at jeg havde lyst til at følge ham; han gav mig penge og introduktionsbreve med, og en halv snes dage senere indskibede jeg mig i Marseille.

Det var i Alexandria, at jeg gennem en gesandtskabs-attaché, som jeg et par gange havde truffet hos Marguerite, erfarede, at den stakkels pige var syg.

Jeg skrev hende da et brev til, på hvilket hun gav det svar, som De allerede kender, og som jeg fik i Toulon.

Jeg rejste straks, og resten kender De.

Nu har jeg kun tilbage at læse nogle optegnelser, som Julie Duprat har overgivet mig; De er et nødvendigt supplement til det, jeg her har fortalt Dem.

25

Armand, som var træt af denne lange beretning, og ofte havde måttet afbryde den, når gråden overvældede ham, lagde hænderne over sin pande og lukkede øjnene for at tænke eller for at forsøge at sove, efter at han havde givet mig de blade, Marguerite havde beskrevet.

Nogle øjeblikke efter hørte jeg på Armands åndedræt, at han sov, men hans søvn var så let, at den mindste støj kunne vække ham.

Så gav jeg mig da til at læse de efterladte blade, som jeg har afskrevet uden at forandre et eneste ord. De indeholdt følgende:

"Det er i dag d. 15. december. Jeg har været lidende i tre-fire dage. I morges måtte jeg holde sengen. Det er mørkt i vejret, og mit humør er trist. Der er ingen hos mig, jeg tænker på Dem, Armand. Og De – hvor er De nu i dette øjeblik, da jeg skriver disse linjer? Langt fra Paris, meget langt borte, har man fortalt mig, og måske har De allerede glemt Marguerite. Blot De må være lykkelig, De, som jeg skylder de eneste glade øjeblikke i mit liv.

Jeg har følt trang til at give Dem en forklaring på min handlemåde overfor Dem, og jeg har skrevet et brev til Dem; men et brev, skrevet af en kvinde som mig, står ikke altid til troende, med mindre døden kaster et formildende skær over det, så det i stedet for at være et brev bliver et skriftemål.

I dag er jeg syg; jeg kan dø af denne sygdom, og jeg har altid haft en forudfølelse af, at jeg skulle dø ung. Min moder er død af brystsyge, og den måde, hvorpå jeg har levet indtil nu, har sikkert kun kunnet forværre min sygelighed, den eneste arv, som min moder efterlod mig. Men inden jeg dør, vil jeg forsøge at retfærdiggøre mig, så at De, når De kommer tilbage, og endnu måske har en tanke til overs for den stakkels pige, som De engang elskede, skal dømme mildt om mig.

I det brev, jeg skrev til Dem, stod der følgende, som det er mig en glæde at nedskrive igen, fordi jeg derved kan give Dem et vidnesbyrd om, at min synd imod Dem ikke har været så stor:

"De husker, Armand, hvor stærkt et indtryk meddelelsen om Deres faders ankomst gjorde på os begge i Bougival; De husker den uvilkårlige skræk, meddelelsen indjog mig, og den scene, der fandt sted mellem Dem og ham, og som De fortalte mig om aftenen.

Den næste dag, mens De var i Paris og ventede forgæves på Deres fader, kom der en mand ud til mig og gav mig et brev fra hr. Duval.

I dette brev, som jeg her vedlægger, bad han mig i de mest indtrængende udtryk om at sørge for, at De ikke var hjemme hos mig den næste dag, da Deres fader så ville komme til mig. Han ville tale med mig og pålagde mig fremfor alt ikke at sige noget til Dem om det.

De husker, hvor indtrængende jeg ved Deres tilbagekomst rådede Dem til allerede næste dag at tage til Paris.

De havde været borte en time, da Deres fader kom. Jeg håber, De forstår det indtryk, hans strenge ansigt gjorde på mig. Deres fader er en mand af den gamle skole; han går selvfølgelig

ud fra, at enhver kvinde af min slags er et væsen uden hjerte, uden forstand; han betragter os kun som skadedyr, der samvittighedsløst plyndrer vore stakkels ofre.

Deres fader havde skrevet et så høfligt brev, at jeg ikke godt kunne sige nej til at modtage ham; men hans opførsel svarede ikke ganske til hans brev. Der var så megen overlegenhed, så meget anmassende, ja næsten truende i hans første ord, at jeg måtte lade ham forstå, at han var i mit hjem, og at jeg ikke behøvede at gøre ham regnskab for mit liv, hvis det ikke netop var på grund af det forhold, der bestod mellem hans søn og mig.

Hr. Duval blev da en smule roligere og sagde til mig, at han ikke længere kunne tåle, at hans søn ruinerede sig for min skyld; ganske vist var jeg smuk, men hvor smuk jeg end var, så burde jeg ikke benytte mig af det til at ødelægge en ung mands fremtid ved alle de udgifter, jeg påførte ham.

Hertil var kun ét at svare, ikke sandt? Jeg måtte give ham beviser på, at siden jeg var blevet Deres elskerinde, havde jeg, samtidig med at jeg var Dem tro, af bedste evne bestræbt mig for, at De ikke skulle bruge flere penge, end De havde råd til. Jeg viste ham mine lånesedler og kvitteringerne fra de folk, til hvem jeg havde solgt, hvad jeg ikke kunne pantsætte, jeg fortalte Deres fader min beslutning om at skille mig af med hele mit indbo for at betale min gæld og for at leve sammen med Dem uden at være Dem alt for meget til byrde. Jeg fortalte ham om vor lykke, om den rolige og lykkelige fremtid, vi havde udmalet os, og jeg talte så indtrængende, at han mod sin vilje måtte tro mig og bede mig om forladelse, fordi han havde optrådt så uhøfligt overfor mig, da han var kommet.

Så sagde han:

"Frøken, nu er det ikke længere med bebrejdelser og trusler, men med bønner, at jeg vil forsøge at få Dem til at bringe et offer, der er større end noget andet offer, De endnu har bragt min søn."

Jeg skælvede ved denne indledning.

Deres fader gik hen til mig, tog begge mine hænder og fortsatte i en kærlig tone:

"Mit barn, optag ikke det, jeg nu vil sige Dem, i en forkert mening, men prøv blot at forstå, at livet undertiden kræver et og andet som en tvingende nødvendighed, man må bøje sig for, selv om det rammer hjertet på det dybeste. De er god, og Deres sjæl ejer en finfølelse, der er mange af de kvinder fremmed, som måske foragter Dem og ikke forstår at vurdere Dem, som De fortjener det. Men tænk på, at foruden elskerinden er der familien, foruden kærligheden er der pligter, og at efter den alder, hvor lidenskaben råder, følger manddomsalderen, hvor det gælder for manden, hvis han vil respekteres, at skabe sig en stilling på et solidt grundlag.

Min søn har ingen formue, og er dog i færd med at overlade Dem sin mødrenearv. Hvis han modtager det offer, som De er i færd med at bringe, må det være ham en æressag til gengæld at sikre Dem en betrygget fremtid. Men det offer fra Deres side kan han ikke modtage, fordi alle de, der ikke kender Dem, ville give hele dette forhold en udtydning, der ville sætte en plet på det navn, vi bærer. Man ville ikke tage i betragtning, om Armand elsker Dem, om De elsker ham, eller om Deres gensidige kærlighed var en lykke for ham og for Dem betød, at de atter kunne rejse Dem. Man ville kun se den ene ting, at

Armand Duval fandt sig i, at en betalt pige – ja, tilgiv mig alt, hvad jeg er nødt til at sige Dem – solgte, hvad hun ejede, for hans skyld. Og så ville bebrejdelserne og angeren snart melde sig, vær sikker på det, for Dem som for ham, og De og han ville komme til at bære en lænke, som ingen af dem ville kunne sønderbryde. Hvad ville De så gøre? Deres ungdom ville være spildt, min søns fremtid ville være ødelagt, og jeg, hans fader, ville kun kunne få den glæde af mit ene barn, som jeg havde lov at vente af dem begge.

De er ung, De er smuk, og livet vil trøste Dem. De har en nobel tankegang, og bevidstheden om at have gjort en god gerning vil for Dem sone meget i Deres fortid. I de seks måneder, Armand har kendt Dem, har han ganske glemt mig. Fire gange har jeg skrevet til ham, uden at han en eneste gang har svaret mig. Jeg kunne være død, uden at han havde vidst det!

Hvorledes det end forholder sig med den beslutning, De har taget, om at føre et andet liv, vil Armand, selv om han elsker Dem, aldrig i længden kunne finde sig i det tilbagetrukne liv, der bliver en nødvendig følge af hans ringe indtægter, og som så lidt passer for Dem med Deres skønhed. Hvem ved, hvad der da kan ske? Han har spillet, det ved jeg, og jeg ved også, at han har gjort det uden at sige noget til Dem om det. Men i et letsindigt øjeblik kunne han have tabt det meste af, hvad jeg i en årrække har arbejdet på at lægge til side til ham, til medgift for min datter og til mig selv på mine gamle dage. Og hvad der kunne være sket, kan ske endnu.

Er De desuden sikker på, at det liv, De forlader for hans skyld, ikke igen vil drage Dem til sig? Er De sikker på, at De,

selv om De elsker ham, ikke vil komme til at elske en anden? Og tror De ikke, at De vil komme til at lide under de bånd, Deres forhold nødvendigvis må lægge på Armand, og tror De, at De på nogen måde vil kunne hjælpe ham over det, når efterhånden hans kærlighedsdrømme afløses af tanken om de praktiske krav, livet stiller? Tænk dog på alt dette, kære frøken. Hvis De virkelig elsker Armand, så bevis ham det på den eneste, bedste måde, De kan: ved af ofre Deres kærlighed for hans fremtid. Endnu er der ingen ulykke sket, men det kan komme og det måske i langt større omfang, end jeg forudser det. Armand kan blive skinsyg på en mand, som har elsket Dem; han kan udfordre ham, de kan duellere, og han kan måske blive dræbt. Tænk så på, hvad De vil komme til at lide, når De står ansigt til ansigt med den fader, der vil kræve Dem til regnskab for sin søns liv.

Endnu en ting har jeg at sige Dem, for De skal vide alt. De skal vide, hvad der mere end alt andet har ført mig til Paris. Jeg har, som jeg nylig har fortalt Dem, en datter, ung, smuk og ren som en engel. Hun elsker en ung mand, og også hun har bygget sit livs drøm på denne kærlighed. Alt dette havde jeg skrevet til Armand, men optaget, som han har været af Dem, har han ikke svaret mig. Min datter skal altså giftes. Hun ægter en mand, som hun elsker, hun kommer ind i en hæderlig familie, der også kræver ubetinget hæderlighed af hendes familie. Min tilkommende svigersøns familie har fået at vide, hvorledes Armand lever i Paris, og har meddelt mig, at den tager sit ord tilbage, hvis Armand fortsætter sit liv på samme måde. De har mit barns fremtid i Deres hånd, en ung pige, der intet har gjort Dem og har ret til at håbe på sin fremtidslykke.

Har De ret til og føler De Dem stærk nok til at ødelægge en anden kvindes liv? Så sandt som De selv nærer kærlighed og føler anger, Marguerite, bring ikke ulykke over min datter."

Jeg græd stille, min ven, da Deres fader udtalte alt dette, som jeg så ofte selv havde tænkt, og som fik så meget større vægt i Deres faders mund. Jeg sagde til mig selv alt, hvad Deres fader ikke vovede at sige mig, men som mere end én gang svævede ham på læben: at jeg trods alt kun var en betalt kvinde, og at mit forhold til Dem, i hvor smukt et lys man end så det, alligevel altid ville få udseende af at være beregning fra min side; at mit tidligere liv ikke gav mig nogen ret til at drømme mig en lykkelig fremtid til, og at jeg påtog mig et ansvar, overfor hvilket mine vaner og mit rygte ikke gav nogen som helst garanti.

Dertil kom, at jeg elskede Dem, Armand. Den faderlige måde, hvorpå hr. Duval talte til mig, de rene følelser, han vakte hos mig, den agtelse, jeg havde vundet hos denne noble gamle mand, og den agtelse, jeg var sikker på senere hen at vinde hos Dem, alt dette gjorde, at mit hjerte kun fyldtes af rene, noble tanker, der hævede mig i mine egne øjne og fyldte mig med en hellig ansvarsfølelse, jeg aldrig før havde kendt. Når jeg tænkte på, at denne gamle mand, der bønfaldt mig om sin søns kærlighed, en dag ville bede sin datter om at indflette mit navn i sine bønner som navnet på en hemmelig veninde, blev jeg som forvandlet og følte mig stolt af mig selv.

Øjeblikkets sindsbevægelse fik mig måske til at overdrive rigtigheden af denne tankegang, men således følte jeg nu engang, kære ven, og disse nye følelser bragte alle minderne om de lykkelige dage, vi havde tilbragt sammen, til tavshed.

"Hr. Duval," sagde jeg til Deres fader, idet jeg aftørrede mine tårer, "tror De, at jeg elsker Deres søn?"

"Ja," sagde hr. Duval.

"Med en kærlighed uden bagtanker?"

"Ja."

"Tror De, at jeg på denne kærlighed havde bygget mit livs håb og drøm og troen på tilgivelse?"

"Det gør jeg."

"Godt, hr. Duval, så kys mig engang, som De ville kysse Deres datter, og jeg sværger Dem til, at dette kys, det eneste virkelige rene kys, jeg nogensinde har fået, vil gøre mig stærk overfor min kærlighed, og inden otte dage skal Deres søn være vendt tilbage til Dem, måske ulykkelig for nogen tid, men helbredet for bestandig."

"De er en nobel kvinde," sagde Deres fader og kyssede mig på panden, "og De gør en gerning, som Gud vil belønne Dem for; men jeg frygter for, at De ingen vegne vil komme med min søn."

"Å, vær kun rolig; han vil komme til at hade mig."

Mellem os to, Armand, måtte der rejses en skranke, uoverstigelig for os begge.

Jeg skrev til Prudence, at jeg gik ind på grevens forslag, og at hun skulle lade ham vide, at jeg ville spise til aften sammen med hende og ham.

Jeg lukkede brevet, og uden at sige Deres fader, hvad det indeholdt, bad jeg ham besørge det efter adressen, når han kom til Paris.

Han spurgte mig alligevel, hvad der stod i det.

"Det er Deres søns lykke," svarede jeg.

Deres fader kyssede mig endnu en gang. Min pande vædedes af hans tårer; jeg følte dem som bod for min fortids synder, og i samme øjeblik, jeg havde taget den beslutning at tilhøre en anden mand, følte jeg stoltheden vokse i mig ved tanken om, hvad jeg sonede gennem denne nye synd.

Det var jo dog kun min pligt, Armand. Havde De ikke fortalt mig, at Deres fader var den nobleste mand i verden?

Hr. Duval steg op i sin vogn og kørte bort.

Men – jeg var jo kun kvinde, og da jeg så Dem igen, kunne jeg ikke lade være at græde, og dog fastholdt jeg min beslutning.

Har jeg handlet rigtigt? Det spørger jeg mig selv om i dag, da jeg ligger syg her og måske ikke forlader min seng, før jeg er død.

De har været vidne til, hvad jeg led, efterhånden som det øjeblik nærmede sig, da vi skulle skilles for bestandig; Deres fader var ikke længere til stede for at sætte mod i mig, og der var et øjeblik, hvor jeg var lige ved at tilstå Dem alt, så frygtelig var den tanke mig, at De for fremtiden skulle hade og foragte mig.

Der er en ting, som De måske ikke vil tro, Armand: at jeg bad Gud give mig kraft til at holde ud, og han tog imod mit offer og gav mig den kraft, jeg bønfaldt ham om.

Og den aften, jeg spiste sammen med greven, havde jeg brug for al den hjælp, jeg kunne få; for jeg ville ikke tænke på, hvad det var, jeg stod i begreb med at gøre, så bange var jeg for, at modet skulle svigte mig.

Hvem skulle have troet, at jeg, Marguerite Gautier, skulle komme til at lide så meget ved den blotte tanke om en ny elsker?

Jeg berusede mig for at glemme, og da jeg vågnede den næste dag, lå jeg i grevens seng.

Det er den fulde sandhed, min ven, døm mig og tilgiv mig, som jeg har tilgivet Dem alt det onde, De har gjort mig siden den dag.

26

Hvad der fulgte efter denne skæbnesvangre nat, ved De lige så godt som jeg selv, men hvad De ikke ved, og hvad De kun kan ane, det er, hvad jeg har lidt siden vor adskillelse.

Jeg havde fået at vide, at Deres fader havde overtalt Dem til at tage hjem med sig, men jeg var ikke i tvivl om, at De ikke ret længe kunne leve borte fra mig, og den dag, da jeg mødte Dem i Champs-Élysées, blev jeg ikke forbavset, kun bevæget.

Så begyndte denne lange række dage, hvoraf hver enkelt bragte mig en ny fornærmelse fra Deres side, fornærmelser, som jeg tog imod med glæde, for ikke alene beviste de mig, at De stadig elskede mig, men jeg fik også den følelse, at jo mere De forfulgte mig, des højere ville jeg vokse i Deres øjne den dag, da De fik sandheden at vide.

De må ikke undre Dem over, at jeg svælgede i dette martyrium, Armand; den kærlighed, De havde næret til mig, havde lutret min sjæl og født de ædleste tanker i mig.

Det var dog først lidt efter lidt, at jeg følte således.

Fra det øjeblik, da jeg bragte mit offer, og indtil De vendte tilbage, måtte jeg bruge alle midler for at bedøve mig; ellers var jeg blevet vanvittig ved atter at skulle påbegynde mit forrige nedværdigende liv. Prudence har sikkert fortalt Dem, at jeg var med til alle mulige fester, baller og orgier.

Det var mit håb, at dette vanvittige liv hurtigt skulle dræbe mig, og jeg tror, at det ikke vil vare længe, før dette håb går i opfyldelse. Mit helbred måtte nødvendigvis nedbrydes mere og

mere, og den dag, da jeg sendte fru Duvernoy til Dem for at bede Dem have medlidenhed med mig, var mine kræfter udtømte på legeme som på sjæl.

Jeg skal ikke minde Dem om, Armand, på hvilken måde De lønnede mig for det sidste bevis, jeg gav Dem på min kærlighed, og med hvilken forhånelse De jog en døende kvinde bort fra Paris, efter at hun ikke havde haft kraft til at stå imod, da De atter bad om hendes kærlighed, og efter at hun havde været tåbelig nok til at tro, at hun, om kun for et øjeblik, kunne smelte fortid og nutid sammen. De havde vel ret til at gøre, hvad De gjorde, Armand, og dog – hvilken grusom hån De tilføjede mig!

Jeg forlod alt. Olympia arvede grev N. efter mig; hun havde straks påtaget sig, har jeg hørt, at meddele ham grunden til min afrejse. Grev G. var i London. Han hører til de mænd, der i deres kærlighedsforhold til kvinder som mig kun ser et behageligt tidsfordriv og senere hen vedbliver at være venner med de kvinder, der har tilhørt dem; de kender ikke til had, så lidt som til jalousi; de åbner kun en flig af deres hjerte for os, men til gengæld åbner de deres pengepung på vid gab. Det var ham, jeg straks korn til at tænke på, og jeg opsøgte ham. Han modtog mig elskværdigt, men han havde netop på den tid et forhold til en anden dame og var bange for at kompromittere sig ved at vise sig med mig. Han præsenterede mig for nogle venner, der inviterede mig til fest; en af disse herrer blev snart efter min elsker.

Hvad skulle jeg gøre, min ven?

Tage livet af mig? Det ville jo kun være at forbitre Deres liv, som jeg netop ville gøre lykkeligt, med unyttigt

samvittighedsnag. Og hvorfor også dræbe sig, når man er døden så nær, som jeg er det?

Jeg levede som et legeme uden sjæl, som et væsen uden tanke. I nogen tid levede jeg dette automatiske liv, så tog jeg tilbage til Paris og spurgte efter Dem. Jeg fik at vide, at De var taget på en lang rejse. Der var da intet, der mere knyttede mig til livet. Min tilværelse gled tilbage i det samme spor som i tiden før jeg havde lært Dem at kende. Jeg prøvede på atter at knytte forbindelse med hertugen, men jeg havde krænket denne mand alt for dybt, og gamle folk er ikke tålmodige, velsagtens fordi de mærker, at de ikke kan leve evigt. Sygdommen fik stærkere og stærkere tag i mig, jeg var bleg og nedslået og endnu magrere end før. Mændene, for hvem kærlighed er til fals, tager ikke til takke med en kvinde, der er ved at tabe sig; der var i Paris så mange andre, der var flottere og gladere end jeg. Man begyndte at glemme mig. Således er det gået indtil i går.

Nu er jeg alvorligt syg. Jeg har skrevet til hertugen og bedt ham om penge, for jeg har ingen, og kreditorerne overrender mig uden spor af medlidenhed. Vil hertugen svare mig? Hvorfor er De ikke i Paris, Armand? De skulle komme og se til mig; Deres besøg ville trøste mig.

D. 20. december.

Det er et skrækkeligt vejr. Det sner, og jeg er alene hjemme. I tre dage har jeg ligget i en sådan feber, at jeg ikke har kunnet skrive et ord til Dem. Der er intet nyt, min ven. Hver dag har jeg et lille håb om at få et brev fra Dem, men der kommer intet, og der vil vel aldrig komme noget. Det er kun mændene, der har kraft til ikke at tilgive. Hertugen har ikke svaret.

Prudence har atter begyndt sine vandringer til lånekontoret.

Uafbrudt spytter jeg blod. Det ville gøre Dem så ondt, hvis De så mig. De kan være lykkelig, at De lever under en varm himmel, og at De ikke som jeg må døje den kolde vinter, der knuger mig sådan for brystet. I dag har jeg været lidt oppe, og gennem gardinerne har jeg siddet og set på det liv, der rører sig udenfor, og som jeg nu er helt færdig med. Jeg har set enkelte kendte ansigter gå forbi, glade og ubekymrede. Ikke en af dem har set op til mine vinduer; kun nogle unge mennesker har været her og lagt deres kort. Mindes De engang tidligere, da jeg også var syg – da kom De, der ikke kendte mig og ikke havde opnået noget af mig, undtagen en uforskammethed den første gang jeg så Dem, De kom hver morgen og lod spørge til mit befindende.

Nu er jeg igen syg. Vi har tilbragt et halvt år sammen. Jeg har elsket Dem med så stor en kærlighed, som vel nogen kvinde kan rumme i sit hjerte, og nu er De langt borte, og de fordømmer mig, og ikke et eneste trøstens ord får jeg fra Dem. Men det er kun tilfældets skyld, det er jeg vis på, for hvis De var i Paris, ville De ikke vige fra mit sygeleje

D. 25. december.

Min læge har forbudt mig at skrive daglig. Tankerne og erindringerne gør også deres til at forøge feberen, men i går fik jeg et brev, som gjorde mig godt, mere ved de følelser, det lagde for dagen, end ved den pekuniære hjælp, det bragte mig. I dag kan jeg derfor skrive til Dem. Brevet var fra Deres fader, og det lød således

Frøken!

I dette øjeblik erfarer jeg, at De er syg. Hvis jeg var i Paris, ville jeg personlig komme og høre til Deres befindende, og var min søn hjemme, ville jeg bede ham om at besøge Dem. Men jeg kan ikke forlade mit hjem, og Armand er seks-syv hundrede mile borte. Jeg tillader mig da at skrive til Dem, frøken; jeg kan forsikre Dem om, at det smerter mig dybt at høre, hvor syg De er; jeg beder Dem være forvisset om, at jeg oprigtigt ønsker Dem en snarlig helbredelse.

En af mine gode venner vil tillade sig at søge Dem, og jeg beder Dem modtage ham. Han har på mine vegne et hverv at udføre overfor Dem, og jeg venter spændt på udfaldet.

Modtag, frøken, forsikringen om min oprigtige hengivenhed.

Således lød det brev, jeg modtog. Deres fader er en nobel mand; hold af ham, min ven, for der er få mennesker i verden, der fortjener at elskes som han. Dette brev, skrevet med hans hånd, har gjort mig mere godt end alle min læges forskrifter.

I morges kom den herre, Deres fader havde omtalt. Han lod til at være meget nervøs ved det hverv, hr. Duval havde givet ham. Han kom simpelthen for at overbringe mig tre tusinde francs fra Deres fader. Jeg ville først ikke modtage Dem, men så sagde han, at det ville gøre hr. Duval meget ondt, hvis jeg sagde nej; hr. Duval havde pålagt ham at give mig pengene og siden forstrække mig med alt, hvad jeg i øvrigt behøvede. Jeg tog da imod tilbuddet; siden det kom fra Deres fader, kan det vel ikke betragtes som almisse. Hvis jeg er død, når De kommer tilbage, vis så Deres fader, hvad jeg har skrevet, og sig ham, at den

stakkels pige, som han værdigede at sende et brev, der var hende til så megen trøst, hun græd taknemmelighedens tårer og bad til Gud for ham.

D. 4. januar.

Jeg har tilbragt en række pinefulde dage. Jeg troede ikke, at legemet kunne lide så meget. Ak Gud, er det fortiden, der tager en så grusom hævn over mig!

Der bliver våget over mig hver nat. Jeg kan næppe få vejret. Jeg har ligget i vildelse, og hosten martrer mig uafbrudt – den og feberen slås om resten af min ulykkelige eksistens.

Min spisestue er fuld af bonbonæsker og alle mulige gaver, som mine venner har bragt mig. Der er blandt disse sikkert en og anden, der håber på, at jeg senere hen skal blive hans elskerinde – ak, hvis de så, hvordan sygdommen har hærget mig, ville de flygte forfærdet.

Prudence benytter alt det, jeg får foræret, til nytårsgaver.

Det er stille frostvejr, og doktoren har sagt, at jeg kunne komme lidt ud om nogle dage, hvis det gode vejr holder sig.

D. 8. januar.

Jeg kørte lidt ud i går i min vogn. Vejret var prægtigt. Der var en mængde mennesker i Champs-Élysées. Det var som et første pust af foråret. Hvor der dog er mange, der ikke aner, hvor lykkelige de er! Jeg så Olympia køre forbi i en elegant vogn, som grev N. Har foræret hende. Hun så på mig med et blik, der åbenbart tilsigtede at fornærme mig – ak, hun ved slet ikke, hvor langt borte mine tanker er fra hele det liv, hun fører. Der er en skikkelig fyr, som jeg har kendt for lang tid siden; jeg traf ham igen for nylig, og han spurgte mig, om jeg ville spise til

aften med ham og en af hans venner, der meget gerne ville gøre mit bekendtskab.

Jeg smilede vemodigt og rakte ham min feberhede hånd.

Jeg har aldrig set let mere forbavset ansigt.

Klokken fire kørte jeg hjem og havde en brillant appetit til middagen.

Denne køretur har gjort mig godt.

Hvis jeg virkelig skulle blive rask igen!

Hvor dog synet af andres lykke giver en lyst til at leve, selv om man den foregående dag, forpint af ensomheden og sygeværelsets mørke, kun har ønsket at dø hurtigt!

D. 10. januar.

Håbet om at blive rask var kun en drøm. Nu ligger jeg atter til sengs; feberen hærger mit stakkels legeme; jeg har ikke et sekunds ro eller hvile.

Vi må have gjort mange onde ting, inden vi blev født, eller også må der vente os megen lykke, når vi er døde, ellers ville Gud ikke tillade, at vi hernede må gennemgå så mange frygtelige lidelser.

D. 12. januar.

Jeg er stadig lidende.

Grev N. sendte mig nogle penge i går, men jeg ville intet modtage af den mand. Det er jo ham, der er skyld i, at De ikke er hos mig.

Ak, vore skønne dage i Bougival! Hvor er de nu?

Hvis jeg kommer frelst over denne sygdom, så er min første tanke den, at gøre en pilgrimsfart til det hus, hvor vi to boede sammen. Men jeg er ikke længere blandt de levendes tal, når jeg bringes ud fra disse stuer.

Mon jeg kan skrive til Dem i morgen?

D. 25. januar.

I elleve nætter har jeg nu ikke sovet. Jeg er ved at kvæles, og hvert øjeblik tror jeg, at jeg skal dø. Lægen har givet ordre til, at jeg ikke må røre en pen. Julie Duprat, der våger hos mig, har dog givet mig lov til at skrive disse par ord til Dem. Skulle De virkelig ikke komme tilbage, før jeg dør? Er det for evigt forbi mellem os? Jeg har den tro, at hvis De kom, ville jeg blive rask. Skønt hvad glæde har jeg nu af at blive rask?

D. 28. januar.

I morges blev jeg vækket af en stærk larm. Julie, der sov i samme stue som jeg, løb hurtigt ind i spisestuen. Jeg hørte mandfolkestemmer, som hun forgæves søgte at tysse på. Hun kom grædende tilbage.

De kom for at gøre eksekution. Jeg sagde til hende, at hun blot skulle lade dem gøre, hvad der vel var deres pligt at gøre. En af retsbetjentene kom ind, hvor jeg lå; han tog ikke engang hatten af. Han lukkede skufferne op og skrev alting op. Han syntes slet ikke at lægge mærke til, at der lå en døende i sengen – den er loven dog så nådig at lade mig beholde.

Da han gik, lod han mig vide, at jeg havde henstand i otte dage, men han lod en opsynsmand blive tilbage. Gode Gud, hvad skal der dog blive af mig! Denne scene har gjort mig endnu mere syg. Prudence ville bede Deres faders ven om penge, men det satte jeg mig imod.

Jeg har modtaget Deres brev i morges. Jeg trængte til det. Vil mit svar nå Dem i rette tid? Vil De endnu kunne nå at se mig? Endelig opnåede jeg da en lykkelig dag, der fik mig til at glemme alle dem, som jeg har tilbragt nu i seks uger. Jeg har en

følelse af, at jeg har det bedre, til trods for den nedtrykte stemning, hvori jeg svarede Dem.

Når alt kommer til alt, skal man ikke altid føle sig ulykkelig.

Når jeg tænker på, at jeg måske slipper over sygdommen, at De kommer tilbage, at jeg atter skal se foråret, at De elsker mig endnu, og at vi kan begynde det liv, vi førte i fjor, på ny – å, det er jo vanvid! Jeg kan næppe engang holde den pen, hvormed jeg indvier Dem i disse tåbelige fantasier.

Hvad der så end sker, så vil jeg elske Dem, Armand, og jeg ville for længe siden være død, hvis ikke erindringen om vor kærlighed havde holdt mig oppe, og hvis ikke jeg havde haft et svagt håb om endnu engang at se Dem.

D. 4. februar.

Grev G. er kommet tilbage. Hans elskerinde har forladt ham. Han er meget nedbøjet, for han holdt en hel del af hende. Den stakkel! – han sidder dårligt i det, hvad der dog ikke har hindret ham i at betale fogeden og sende opsynsmanden bort.

Jeg har talt til ham om Dem, og han lovede at fortælle Dem om mig. Hvor underligt, at jeg rent glemte, mens jeg talte om Dem, at jeg havde været hans elskerinde, og at han selv lod som intet. Han har et bravt hjerte.

Hertugen sendte i går bud for at høre til mig, og kom selv i morges. Jeg forstår ikke, hvad der endnu kan få denne olding til at hænge ved livet. Han sad i tre timer ved mit sygeleje og sagde i den tid ikke tyve ord. Store tårer trillede ned over hans kinder, da han så, hvor sørgeligt det stod til med mig. Det var sikkert erindringen om hans datter, der fik ham til at græde. Nu har han jo næsten set hende dø to gange. Hans ryg er kroget og hans hoved hælder forover, han har hængende læber og hans

blik er slukt. Alderen og sorgen tynger med dobbelt vægt på hans afkræftede legeme. Han har ikke gjort mig nogen bebrejdelse – man kunne næsten tro, at han hemmeligt nød den ødelæggelse, sygdommen har anrettet på mig. Han syntes at være stolt over, at han kunne holde sig oppe, mens jeg, der endnu var ung, var helt nedbrudt af lidelser.

Nu er det dårligt vejr igen. Der kommer ingen og ser til mig. Julie våger så meget, som hun kan, hos mig. Prudence, som jeg ikke kan give så mange penge som før, kommer ikke mere så ofte – hun undskylder sig med, at hun har så meget at tage vare på.

Nu da jeg er ved at dø, trods alt hvad lægerne siger – og jeg har nu flere, hvad der viser, at sygdommen stadig forværres – nu fortryder jeg næsten, at jeg føjede mig efter Deres faders bøn; hvis jeg havde vidst, at jeg kun ville berøve Dem et enkelt år af Deres tilværelse, så ville jeg ikke kunne have modstået trangen til at leve dette år sammen med Dem, og jeg ville da i det mindste være død med en vens hånd i min. Og dog er jeg sikker på, at hvis vi havde levet sammen dette år, ville jeg ikke være død så hurtigt.

Guds vilje ske!

D. 5. februar.

Kom, kom, Armand, jeg lider forfærdeligt. Å Gud, jeg dør! Jeg var i går så fortvivlet, at jeg for enhver pris ville tilbringe aftenen et andet sted end hjemme – De ved ikke, hvor lange og pinefulde timerne er herhjemme. Hertugen havde været her om morgenen. Det var mig, som om synet af denne olding, som døden havde glemt, yderligere skulle fremskynde min egen død.

Trods min heftige feber lod jeg mig klæde på og gik i Vaudeville-teatret. Julie havde sminket mig, ellers ville jeg have lignet et lig. Jeg sad i den loge, hvor vi for første gang sås; hele tiden havde jeg øjnene rettet mod det sted, hvor De sad den aften, og hvor der nu sad en eller anden ubehøvlet bondemand, der skrattede højt op over alle de dumme ting, skuespillerne sagde. Jeg blev bragt hjem omtrent halvdød.

Jeg har hostet og spyttet blod hele natten. I dag kan jeg ikke længere tale, og jeg kan næsten ikke røre en hånd. Å Gud, å Gud, jeg dør! Jeg måtte jo vente det, men jeg kan ikke forsone mig med den tanke, at jeg skal lide mere, end jeg allerede har lidt, og hvis ..."

Marguerite havde forsøgt at skrive mere, men bogstaverne var ulæselige. Julie Duprat havde måttet fortsætte.

D. 18. februar.

Hr. Armand!

Lige siden den dag, da Marguerite ville gå i teatret, har hendes sygdom stadig forværret sig. Hun har fuldstændigt mistet mælet og kan nu heller ikke røre et lem. Det er umuligt at beskrive, hvor forfærdeligt vor veninde lider. Jeg er ikke vant til den slags sindsbevægelser, og jeg går med en stadig rædsel i kroppen.

Hvor jeg ville ønske, at De var hos os! Hun taler næsten hele tiden i vildelse, men enten hun fantaserer eller er klar, er det stadig Deres navn, hun nævner, når hun en sjælden gang kan sige et ord.

Lægen har sagt mig, at hun har ikke langt tilbage. Siden hun er blevet syg, har den gamle hertug ikke vist sig. Han har sagt til doktoren, at det gjorde ham alt for ondt at se hende således.

Fru Duvernoys opførsel er besynderlig. Denne kvinde, der troede, at hun kunne trække flere penge ud af Marguerite, som hun så godt som helt og holdent levede af, kommer nu, da hun har set, at der ikke er mere at få ud af hendes naboerske, ikke engang og ser til hende. Der er ingen, der tænker på Marguerite mere. Grev G., der stadig skaffer sig mere gæld, er blevet nødt til at tage tilbage til London. Da han rejste, sendte han os nogle penge; han har gjort alt, hvad han kunne, men der er nu igen gjort eksekution, og kreditorerne venter kun på Marguerites død for at lade alt sælge.

Jeg ville bruge mine sidste penge for at forhindre disse eksekutioner, men fogedens folk har ladet mig vide, at det var til ingen nytte, eftersom der var flere kendelser endnu, for hvilke der skulle foretages eksekution. Når hun dog skal dø, kan man jo lige så godt lade stå til som at søge at redde noget for hendes familie, som hun aldrig har villet se, og som aldrig har brudt sig om hende. De kan slet ikke forestille Dem, under hvilken forgyldt elendighed den stakkels pige ligger for døden. I går havde vi slet ingen penge. Service, smykker, klædningsstykker – alt er pantsat, hvad der ikke er solgt eller skrevet. Marguerite er endnu så meget ved sin bevidsthed, at hun ved, hvad der foregår omkring hende, og hun lider ved det både legemligt og sjæleligt. Tårerne strømmer ned over hendes kinder, der er så afmagrede og blege, at De slet ikke ville genkende den kvindes ansigt, De har elsket så højt, hvis De så det nu. Jeg har lovet hende at skrive til Dem, når hun ikke selv kunne mere, og jeg sidder nu her hos hende og skriver. Hun retter øjnene hen imod mig, men hun kan vist næppe se mig, hendes blik er allerede tilsløret af døden, der kan ventes hvert

øjeblik. Men der er et smil på hendes ansigt; al hendes tanke, hele hendes sjæl er hos Dem, det er jeg sikker på.

Hver gang døren går, stråler hendes øjne, og hun tror altid, at det er. Dem, der kommer. Når hun så ser, at det ikke er Dem, får hendes ansigt atter det smertefulde udtryk, den kolde sved springer frem, og hendes kinder bliver purpurrøde.

D. 19. februar. Midnat.

Det har været en forfærdelig trist dag. Stakkels hr. Armand! I morges fik Marguerite et kvælningsanfald, lægen gav hende en åreladning, og hendes stemme vendte en smule tilbage. Lægen rådede hende til at lade en præst kalde. Hun gik ind på det, og han gik selv hen og hentede en præst fra Saint-Roch-kirken.

Inden han kom, kaldte Marguerite mig hen til sengen og bad mig åbne hendes skab. Så pegede hun på en lang chemise, helt besat med kniplinger, og sagde med ganske svag stemme:

"Når jeg har skriftet, dør jeg. Så skal du give mig den på."

Så kyssede hun mig grædende og tilføjede:

"Der var noget, jeg ville sige, men jeg kvæles, når jeg taler. Jeg kvæles – luft!"

Jeg brast i gråd. Jeg åbnede vinduet, og et øjeblik efter kom præsten.

Jeg gik hen til ham.

Da han hørte, hos hvem han var, var han bange for at blive dårligt modtaget.

"Gå De kun roligt hen til hende," sagde jeg.

Han blev en kort tid i den syges værelse. Da han gik, sagde han til mig:

"Hun har levet som en synderinde, men hun dør som en kristen."

Nogle øjeblikke efter kom han tilbage, fulgt af en kordreng, der bar et krucifiks. En kirkebetjent gik foran dem og ringede med en klokke som for at forkynde, at Gud kom til den døende.

De trådte alle tre ind i hendes sovekammer, hvor der tidligere havde lydt så mange syndefulde ord, men som i denne time var forvandlet til et helligt tabernakel.

Jeg faldt på knæ. Jeg ved ikke, hvor længe det indtryk, denne scene gjorde på mig, vil vare, men jeg har aldrig troet, at en kirkelig handling kunne gøre et så stærkt indtryk på mig.

Præsten salvede den døendes fødder, hænder og pande med den hellige olie, og bad en kort bøn; Marguerite var da beredt til at gå ind til Himlen, hvor hun sikkert vil komme, hvis Gud har set hendes livs prøvelser og hendes oprigtige anger.

Fra det øjeblik har hun ikke sagt et ord og har ikke gjort en bevægelse. Jeg havde mindst tyve gange troet, at hun var død, hvis jeg ikke stadig havde hørt hendes svage åndedræt.

D. 20. februar, kl. 5 eftm.

Alt er forbi.

Marguerite har ligget i dødskamp siden i nat klokken to. Aldrig har nogen martyr lidt således, at dømme efter de skrig, hun udstøder. To eller tre gange har hun rejst sig helt op i sengen som for at holde det liv tilbage, der var ved at forlade Jorden.

To eller tre gange har hun også nævnet Deres navn. Så blev alt ganske stille, og hun faldt udmattet tilbage i sin seng. Stille tårer gled ned over hendes kinder, og hun var død.

Jeg gik hen til hende, jeg kaldte på hende, og da hun ikke svarede, lukkede jeg hendes øjne til og kyssede hende på panden.

Stakkels, kære Marguerite, gid jeg havde været en hellig kvinde, så at mit kys kunne bane dig vej til Gud.

Så klædte jeg hende, således som hun havde bedt mig om, jeg hentede en præst fra Saint-Roch kirken, jeg brændte to vokslys for hende, og en hel time bad jeg i kirken.

Jeg har givet de fattige det par skillinger, hun efterlod sig.

Jeg forstår mig ikke meget på religion, men jeg tror, at den gode Gud vil se, at mine tårer var oprigtige, min bøn brændende, og min gave til de fattige ærligt ment, og jeg tror, at han vil have medlidenhed med hende, der døde så ung og så smuk og kun havde mig til at lukke hendes øjne og klæde hende i ligdragten

D. 22. februar.

I dag har begravelsen fundet sted. Mange af Marguerites venner mødte i kirken. Adskillige af dem græd oprigtigt. Da følget bevægede sig ud til Montmartre-kirkegården, var der kun to mænd, der gik bagved ligvognen: Grev G., der var rejst fra London for at være med til begravelsen, og hertugen, der gik støttet af to tjenere.

Det er hjemme i Marguerites lejlighed, at jeg med tårer skriver dette ned, mens lampen lyser melankolsk over et middagsmåltid, som jeg ikke har rørt, men som Nanine har besørget, fordi jeg ikke har spist noget i de sidste fire og tyve timer.

Jeg vil næppe ret længe kunne bevare disse sørgelige indtryk, for mit liv tilhører lige så lidt mig selv, som Marguerite fik lov til at råde over sit. Derfor nedskriver jeg disse detaljer på selve det sted, hvor de er foregået, fordi jeg frygter for, at hvis der skulle

forløbe lang tid inden Deres tilbagekomst, ville jeg ikke kunne gengive dem i al deres triste nøjagtighed."

27

"Har De læst det?" spurgte Armand mig, da jeg var færdig med gennemlæsningen af papirerne.

"Jeg forstår, hvad De har måttet lide, kære ven, hvis alt, hvad jeg har læst, er sandt."

"Jeg har fået det bekræftet gennem et brev fra min fader."

Vi talte endnu nogen tid om den sørgelige skæbne, der havde ramt Marguerite; så gik jeg hjem for at hvile mig lidt.

Armand, der stadig var nedbøjet, men dog en kende oplivet ved at fortælle mig hele denne historie, blev snart efter rask, og vi fulgtes da ad for at besøge Prudence og Julie Duprat.

Prudence var gået fallit. Hun fortalte os, at det var Marguerites skyld, og at hun under sygdommen havde lånt Marguerite mange penge, men da hun var død uden hverken at have betalt pengene eller givet hende kvittering for dem, så var hun afskåret fra at gøre nogen fordring gældende i boet.

Ved hjælp af denne historie, som fru Duvernoy fortalte overalt for at dække over sine egne dårlige affærer, lykkedes det hende at få Armand til at rykke ud med tusinde francs; han troede ganske vist ikke på historien, men lod blot som han gjorde det, så stor respekt havde han for alt, hvad der vedrørte Marguerite.

Så gik vi hen til Julie Duprat, der fortalte os om de triste begivenheder, hun havde været vidne til. Hun græd de bitreste tårer ved tanken om sin veninde.

Endelig gik vi ud til Marguerites grav, hvor forårets første blomster lige begyndte at spire frem under aprilsolens stråler.

Armand havde endnu en sidste pligt at opfylde: at besøge sin fader. Efter hans ønske fulgte jeg med ham.

Vi ankom til hjemmet, og jeg så hr. Duval ganske som jeg havde forestillet mig ham efter Armands beskrivelse: Høj, værdig og forekommende.

Han modtog Armand med glædestårer og trykkede mig venligt i hånden. Jeg mærkede straks, at faderfølelsen var den, der hos ham beherskede alle andre følelser.

Hans datter Blanche havde dette klare blik, denne kyske mund, der viser, at sjælen kun har rene tanker, og at kun fromme ord kan komme over læberne. Hun smilede ved gensynet med broderen; hun anede jo ikke, at langt borte fra hende havde en anden kvinde ofret sin lykke kun ved at høre hendes navn nævne.

Jeg blev en tid hos denne lykkelige familie, som kun havde tanke for ham, der var kommet for hos dem at finde lægedom for sit syge hjerte.

Så tog jeg tilbage til Paris, hvor jeg nedskrev Marguerites historie; således som den var berettet mig. Den har kun den fortjeneste frem for adskillige andre, at den er sand.

Jeg drager ikke den slutning af denne fortælling, at alle kvinder, der har levet som Marguerite, ville være i stand til at gøre som hun, det er langt fra; men jeg har fået indblik i, hvorledes en af dem har viet sit liv til en alvorlig kærlighed, og at hun har lidt for den og er gået i døden for den. Jeg har fortalt læserne, hvad jeg har hørt. Det var kun min pligt.

Jeg er ikke nogen lastens apostel, men jeg taler de ulykkelige ofres sag, hvor jeg kan komme til det.

Jeg gentager: Marguerites historie er en undtagelse; hvis den havde været almindelig, ville det ikke have været umagen værd at nedskrive den.

Om "Kameliadamen"

Forfatter: Alexandre Dumas fils (1824-1895).
Org.udgave: *La dame aux camélias.* Callman-Levy, Bruxelles 1848 (der er flere samtidige, eller næsten samtidige, udgaver fra andre forlag.) .
Denne udgave baseret på: Alexandre Dumas: *Kameliadamen*. Laurits Eibys Forlag, København 1906.
Oversætter: Anton Melbye (1861-1929).
Redigeret af: Vivi N. Jensen.
Forside: Efter akvarel af Camille Roqueplan (1803-1855): *Marie Duplessis assise au balcon d'un théâtre*, (1845).

ISBN 978-87-7979-922-6

2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-161-9 (Ølstykke 2008).

www.ebib1800.dk

